

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

SPRAWOZDANIE

OKRĘGOWEGO INSPEKTORA PRACY

z działalności

OKRĘGOWEGO INSPEKTORATU PRACY W KIELCACH

w 2014 roku

KIELCE, 2015

Spis treści

I. WPROWADZENIE	1
II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-NADZORCZA	4
1. Informacje ogólne.....	5
2. Stan liczbowy przeprowadzonych kontroli.	6
3. Decyzje inspektorów pracy.....	8
4. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia za pracę	12
5. Egzekucja administracyjna wyda-nych decyzji.....	14
6. Wystąpienia inspektorów pracy	14
7. Polecenia	17
8. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika.....	17
9. Zawiadomienia prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	20
10. Powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy	22
11. Skargi i wnioski.....	22
12. Porady prawne i techniczne.....	26
13. Wnioski o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe	29
14. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy	29
15. Spory zbiorowe.....	31
III. WYNIKI KONTROLI UJĘTYCH W PROGRAMIE DZIAŁAŃ DŁUGOFALOWYCH W LATACH 2013-2015	33
1. Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu.	34
2. Wzmoczony nadzór w grupie zakładów o wysokiej skali zagrożeń zawodowych.....	38
3. Zarządzanie bezpieczeństwem w średnich i dużych zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy.....	40
IV. WYNIKI KONTROLI UJĘTYCH W PLANIE ROCZNYM	43
1. Wynagrodzenia i inne świadczenia ze stosunku pracy.	44
2. Kontrole przestrzegania przepisów o czasie pracy w zakładach różnych branż.	53
3. Kontrole czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku oraz czasu pracy kierowców.	56
4. Analizowanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.....	58
5. Przygotowanie pracowników do pracy	65
6. Ocena ryzyka zawodowego.....	67

7. Kontrole oceny zgodności maszyn, urządzeń, środków ochrony indywidualnej z wymaganiami zasadniczymi (nadzór rynku).....	70
8. Kontrole prac budowlanych.	71
9. Kontrole dotyczące ograniczania wpływu szkodliwych czynników środowiska pracy w zakładach odlewniczych.	76
10. Kontrole zagrożeń zawodowych pracowników wykonujących roboty torowe.	78
11. Kontrole dotyczące stanu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników w zakładach gospodarki komunalnej.....	79
12. Kontrole przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.	81
13. Kontrole spełniania wymagań minimalnych dla maszyn do obróbki drewna.	82
14. Przestrzeganie przepisów bhp przy eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym w magazynach wielkopowierzchniowych oraz w pozostałych miejscach wykonywania pracy.	84
15. Warunki pracy i bezpieczeństwa w zakładach nowo powstałych.	85
16. Kontrole przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych.	87
17. Kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej wykonywanej przez obywateli polskich oraz przez cudzoziemców.....	88
V. WYNIKI KONTROLI W ZAKRESIE REALIZACJI TEMATÓW WŁASNYCH.....	93
1. Kontrola bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin mineralnych.....	94
2. Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp w szkołach, w których organem prowadzącym jest stowarzyszenie lub osoba fizyczna.....	95
3. Egzekwowanie spełniania wymagań zasadniczych dla obuwia ochronnego.....	96
VI. EFEKTY DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ.....	99
VII. DZIAŁALNOŚĆ PREWENCYJNA I PROMOCYJNA	105
1. Informacje ogólne.....	106
2. Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”	106
3. Program prewencyjny dla małych przedsiębiorstw o nazwie: „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”.....	112
4. Kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”.....	114
5. Kampania informacyjno-prewencyjna: „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”.....	118
6. Program prewencyjno-informacyjny w sektorze budowlanym.	120

7. Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej.	121
8. Program informacyjny dla zakładów usług leśnych.	123
9. Program informacyjny „Poślizgnięcia i upadki na tym samym poziomie”.	125
10. Promocja zagadnień ochrony pracy wśród uczniów i studentów – program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”.	125
11. Program prewencyjny dla mikrozakładów „Zdobądź dyplom PIP”.	126
12. Konkursy promujące pożądane postawy w zakresie ochrony pracy.	127
VIII. WSPÓŁPRACA OKRĘGOWEGO INSPEKTORATU PRACY Z ORGANAMI WŁADZY, ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ, SAMORZĄDOWEJ, INSTYTUCJAMI I PARTNERAMI SPOŁECZNYMI.	128
IX. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.	135
1. Podsumowanie.	136

Spis wykresów

Wykres 1. Podmioty gospodarcze wg zatrudnienia	2
Wykres 2. Podmioty gospodarcze wg branż	3
Wykres 3. Przeprowadzone kontrole w latach 2005 – 2014.	7
Wykres 4. Struktura skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.	7
Wykres 5. Struktura skontrolowanych podmiotów wg branż.	8
Wykres 6. Decyzje w zakładach według zatrudnienia.	9
Wykres 7. Decyzje w zakładach według branż skontrolowanych zakładów.	10
Wykres 8. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji dot. bhp.	12
Wykres 9. Najczęściej wydawane wnioski w zakładach wg branż.	15
Wykres 10. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków.	17
Wykres 11. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzonych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.	18
Wykres 12. Struktura zastosowanych środków w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.	20
Wykres 13. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.	21
Wykres 14. Liczba zgłoszonych skarg (lata 2008 – 2014).	23
Wykres 15. Podmioty zgłaszające skargi.	25
Wykres 16. Struktura przedmiotowa zgłaszanych skarg.	25
Wykres 17. Liczba udzielonych porad w siedzibie OIP.	26
Wykres 18. Podmioty zgłaszające się po porady.	27
Wykres 19. Struktura przedmiotowa udzielanych porad.	28
Wykres 20. Udział procentowy pracodawców naruszających przepisy o wypłacie świadczeń pracowniczych.	46
Wykres 21. Udział nieprawidłowości w poszczególnych rodzajach świadczeń stwierdzonych w latach 2011- 2014.	47
Wykres 22. Przyczyny naruszeń przepisów w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń.	48
Wykres 23. Czas pracy w zakładach różnych branż – stwierdzone nieprawidłowości.	55
Wykres 24. Liczba poszkodowanych w wypadkach w zakładach wg branż.	59
Wykres 25. Liczba poszkodowanych w wypadkach w zakładach wg zatrudnienia.	59
Wykres 26. Poszkodowani w wypadkach wg stażu pracy.	61
Wykres 27. Struktura przyczyn wypadków śmiertelnych (w %).	62

Wykres 28. Przyczyny wypadków przy pracy (na podstawie gałęzi T.O.L.).	62
Wykres 29. Nieprawidłowości dotyczące legalności zatrudnienia.	90
Wykres 30. Nieprawidłowości dotyczące zatrudnienia cudzoziemców.	92

I. WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do nadzoru i kontroli przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy, a w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej.

Państwowa Inspekcja Pracy podlega Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej, jako najwyższemu organowi władzy. Daje to jej niezależność organizacyjną od administracji rządowej, związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Nadzór nad Inspekcją Pracy – z ramienia Sejmu – sprawuje Rada Ochrony Pracy, której skład powoływany jest przez Marszałka Sejmu.

Państwową Inspekcją Pracy kieruje Główny Inspektor Pracy, powoływany przez Marszałka Sejmu. Główny Inspektor Pracy wchodzi w skład unijnego Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy.

Marszałek Sejmu ustala statut Państwowej Inspekcji Pracy, określający jej organizację wewnętrzną oraz siedziby i zakres terytorialnej właściwości okręgowych inspektoratów pracy.

Strukturę organizacyjną Państwowej Inspekcji Pracy tworzą:

- Główny Inspektorat Pracy w Warszawie,
- 16 okręgowych inspektoratów pracy (z siedzibami w obecnych miastach wojewódzkich), w ramach których funkcjonują 43 oddziały (z siedzibami w większości w byłych miastach wojewódzkich),
- oraz placówka szkoleniowa - Ośrodek Szkolenia PIP we Wrocławiu.

Każdy z szesnastu okręgowych inspektoratów pracy obejmuje zakresem swojej działalności obszar jednego województwa. W skład niektórych okręgowych inspektoratów pracy wchodzi od 1 do 5 oddziałów terenowych.

Okręgowym inspektoratem pracy kieruje okręgowy inspektor pracy przy pomocy zastępców.

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy w szczególności:

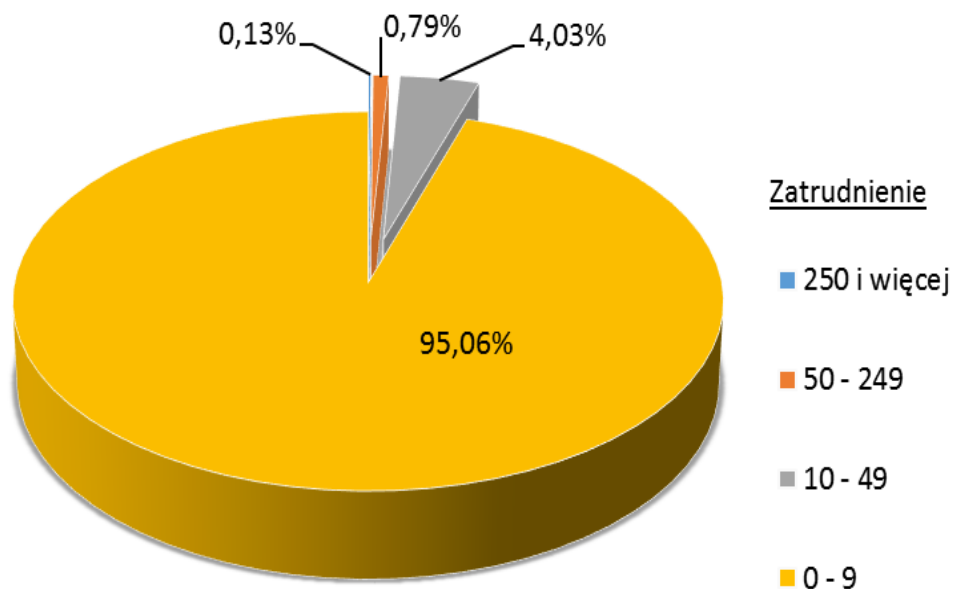
- **nadzór i kontrola przestrzegania przez pracodawców prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy**, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych,
- kontrola **legalności zatrudnienia** oraz innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez **cudzoziemców**,
- kontrola **ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach** lub o szczególnym charakterze,
- kontrola wyrobów wprowadzanych do obrotu pod względem **spełniania przez nie wymagań** dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
- podejmowanie działań polegających na **zapobieganiu i eliminowaniu zagrożeń w środowisku pracy**, a między innymi badanie i analizowanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy i chorób zawodowych; inicjowanie przedsięwzięć w sprawach ochrony pracy w **rolnictwie indywidualnym**; podejmowanie działań prewencyjnych i promocyjnych do zapewnienia przestrzegania prawa pracy,
- prawo **wnoszenia powództw**, a za zgodą osoby zainteresowanej – uczestnictwo w postępowaniu przed sądem pracy, w sprawach o ustalenie istnienia stosunku pracy,
- **ściganie wykroczeń** przeciwko prawom pracownika określonych w kodeksie pracy i innych ustawach oraz udział w postępowaniu w tych sprawach w charakterze oskarżyciela publicznego.

Dla realizacji wymienionych wyżej zadań, organy PIP wyposażone zostały w uprawnienia przeprowadzania czynności kontrolnych wobec podmiotów, na rzecz których jest wykonywana praca przez osoby fizyczne, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy oraz do stosowania środków prawnych w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa pracy, nakazania usunięcia w ustalonym terminie, stwierdzonych naruszeń przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

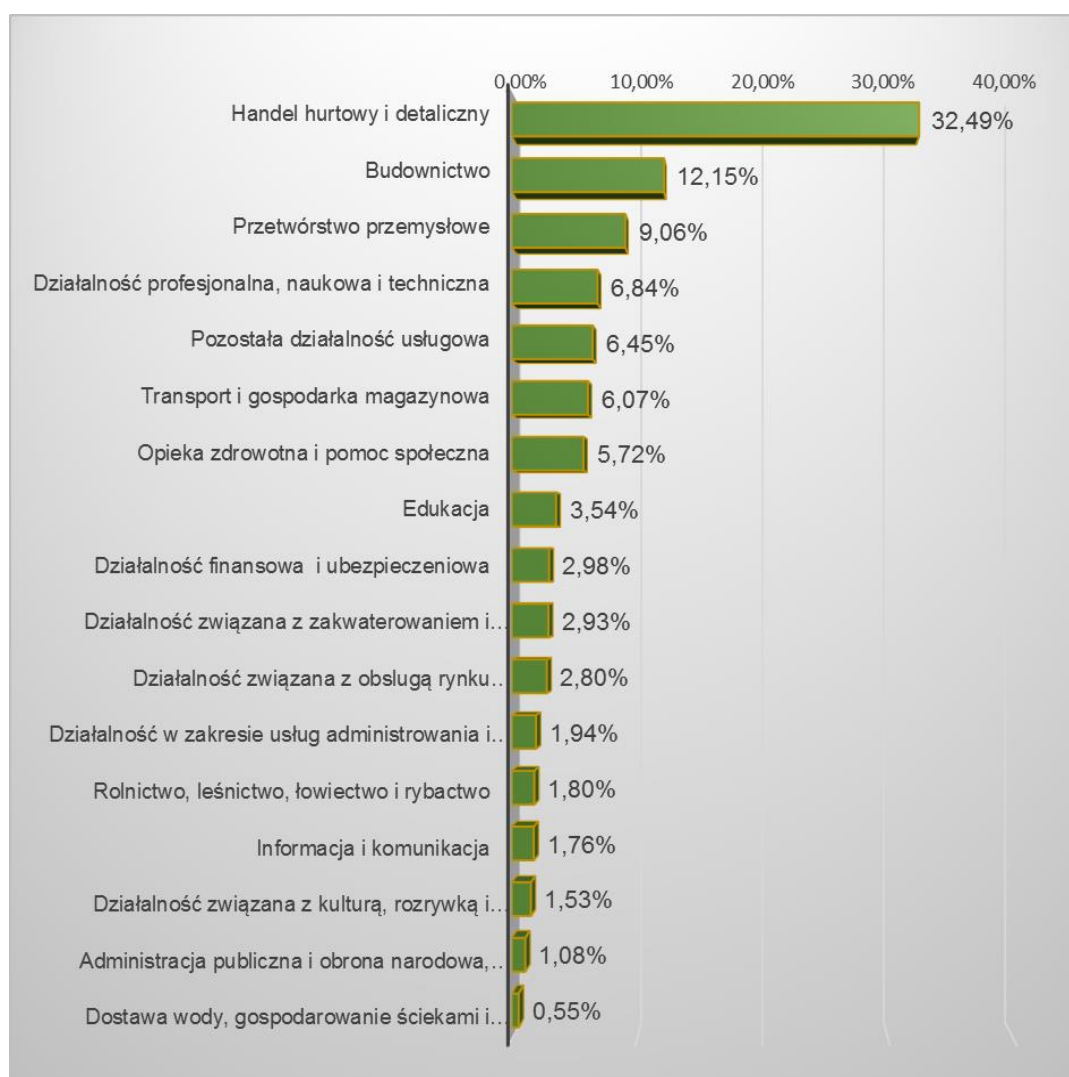
Realizację obowiązków ustawowych w zakresie zadań określonych dla Państwowej Inspekcji Pracy - na terenie właściwości Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach - wykonywało **49** inspektorów pracy.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w okresie sprawozdawczym funkcjonowało **127.050** podmiotów gospodarczych podlegających nadzorowi Państwowej Inspekcji Pracy, w tym **120.748** o zatrudnieniu do 9 pracowników (95,1% ogólnej ich liczby)

Wykres 1. Podmioty gospodarcze wg zatrudnienia

Wykres 2. Podmioty gospodarcze wg branż

II.

DZIAŁALNOŚĆ

KONTROLNO-NADZORCZA

1. Informacje ogólne.

Podstawowym celem działania Państwowej Inspekcji Pracy jest uzyskanie poprawy stanu przestrzegania prawa pracy w kontrolowanych zakładach. Działalności kontrolno-nadzorczej towarzyszą przedsięwzięcia o charakterze prewencyjno-promocyjnym, które służą kształtowaniu nawyków bezpiecznej pracy i popularyzacji obowiązujących przepisów. Taka strategia funkcjonowania Państwowej Inspekcji Pracy wpisuje się w model działalności inspekcji pracy krajów Unii Europejskiej.

Respektując standardy europejskie oraz zalecenia Rady Ochrony Pracy i komisji sejmowych – w *Programie działania Państwowej Inspekcji Pracy*, w tym Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach na rok 2014 uwzględniono przy doborze zadań - potrzeby rynku pracy, aby jak najskuteczniej wypełnić ustawowe obowiązki. Z należytą uwagą analizowano propozycje tematyczne zgłaszane przez związki zawodowe i organizacje pracodawców, ministerstwa i urzędy centralne, organy kontroli warunków pracy i instytuty badawcze.

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy o szczególnym znaczeniu społecznym, realizowanych w ramach planu długofalowego przyjętego na lata 2013 – 2015, należały kontrole prawidłowości zawierania przez pracodawców **umów cywilnoprawnych i terminowych**. Problemy związane ze stosowaniem tych umów były sygnalizowane inspekcji pracy przez związki zawodowe, Radę Ochrony Pracy i komisje sejmowe, a także szeroko dyskutowane w mediach.

Kontynuowane były także kontrole w równie newralgicznym obszarze dotyczącym **wypłacania świadczeń ze stosunku pracy oraz terminowości tych wypłat**.

W odniesieniu do problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy *Program* koncentrował się na **ograniczeniu skali zagrożeń zawodowych** w miejscu pracy. Priorytetem było **zmniejszenie wypadków przy pracy** i nara-

żenia na działanie szkodliwych czynników środowiska pracy.

Wspólnotowa strategia na rzecz bezpieczeństwa pracy na lata 2013 – 2020 formułuje zasadę: **prewencja wypadkowa przed rehabilitacją zdrowotną** i podkreślała znaczenie działań zapobiegawczych na poziomie przedsiębiorstw, polegających na pogłębianiu wiedzy i umiejętności kadry zarządzającej oraz systematycznym instytucjonalnym nadzorze nad warunkami pracy.

W roku 2014 Państwowa Inspekcja Pracy rozwijała różnorodne **działania służące kulturze bezpieczeństwa w środowisku pracy** przede wszystkim poprzez kształtowanie świadomości w zakresie bezpiecznych zachowań w miejscu pracy i zachęcaniu pracowników do współdziałania w zarządzaniu bhp, które stanowi integralną część ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Przedsięwzięcia powyższe podejmowane były we współpracy m.in. ze związkami zawodowymi, społeczną inspekcją pracy, organizacjami pracodawców i samorządami. Współpraca taka polegała między innymi na:

- prowadzeniu działań informacyjnych i doradczych w branżach o najwyższej wypadkowości i obserwowanym najwyższym poziomie zagrożeń zawodowych,
- promowaniu praktycznego podejścia do zarządzania bezpieczeństwem pracy i ochroną zdrowia w małych i średnich przedsiębiorstwach, opartym na prawidłowej ocenie ryzyka zawodowego, ocenie zaistniałych zdarzeń wypadkowych i wyciąganiu wniosków pozwalających ograniczyć zagrożenia wypadkowe,
- mobilizowaniu pracodawców do poprawy warunków pracy i obniżania skali zagrożeń zawodowych poprzez udział w programach prewencyjnych PIP,
- szeroko rozumianych działaniach edukacyjnych dotyczących prawidłowości w stosunkach pracy, kulturze pracy i bezpieczeństwa jej wykonywania.

Program działania Państwowej Inspekcji Pracy, w tym Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach na rok 2014 obejmował następujące grupy **zadań kontrolnych i prewencyjnych**:

1. **zadania długofalowe** na lata 2013 – 2015, dotyczące strategicznych obszarów ochrony pracy, których specyfika wymagała przyjęcia perspektywy długookresowej. Zadania te realizowane były przez wszystkie jednostki organizacyjne PIP.
2. **zadania stałe** wynikające bezpośrednio z zapisów ustawowych, bądź związane z koniecznością stałego monitorowania sytuacji w wybranych obszarach ochrony pracy takich jak np.: badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, kontrole legalności zatrudnienia, szkoleń z zakresu bhp i profilaktycznych badań lekarskich, zatrudniania osób niepełnosprawnych, czasu pracy, udzielania urlopów wypoczynkowych, przestrzegania uprawnień pracowniczych związanych z rodzicielstwem, badanie zgłoszonych skarg.
3. **zadania roczne** - na 2014 rok. Stanowiły odpowiedź na najpilniejsze bieżące potrzeby w sferze egzekwowania uprawnień pracowniczych i zapewnienia właściwych warunków pracy. Uwzględniały bieżące działania w zakresie ochrony pracy. W ich realizację zaangażowane były – zależnie od rodzaju badanych zagadnień – wszystkie lub niektóre okręgowe inspektoraty pracy.
4. **zadania własne** realizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach, a wynikające z lokalnych uwarunkowań i potrzeb w zakresie ochrony pracy. W działalności kontrolno-nadzorczej kontynuowana była zasada konsekwentnych kontroli sprawdzających, zwłaszcza gdy wydane

uprzednio środki prawne dotyczyły likwidacji zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi, czy rażących naruszeń uprawnień pracowniczych.

5. **działalność prewencyjna i promocyjna**, będąca uzupełnieniem działalności kontrolno-nadzorczej.

Zagadnienia związane z realizacją zadań kontrolnych i prewencyjnych omówione zostały w dalszej części niniejszego sprawozdania.

2. Stan liczbowy przeprowadzonych kontroli.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono **2.902** kontrole w 2.595 podmiotach gospodarczych, w których pracowało łącznie **106.128** osób, w tym między innymi:

- w ramach stosunku pracy – 96.044 osób (90,5%),
- na podstawie umów cywilnoprawnych – 8.116 osób (7,6%).

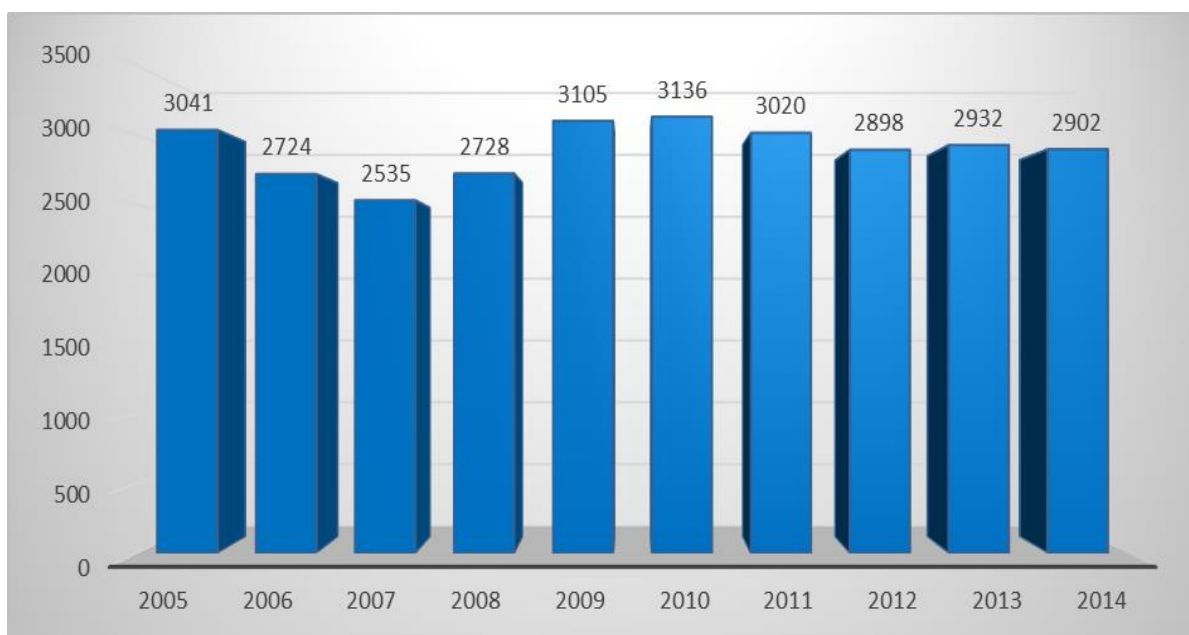
Najwięcej pracujących objęto kontrolami w zakładach o zatrudnieniu:

- powyżej 250 osób – 58.122 pracujących,
- od 50 do 249 osób – 24.598 pracujących,
- od 10 do 49 osób – 17.334 pracujących.

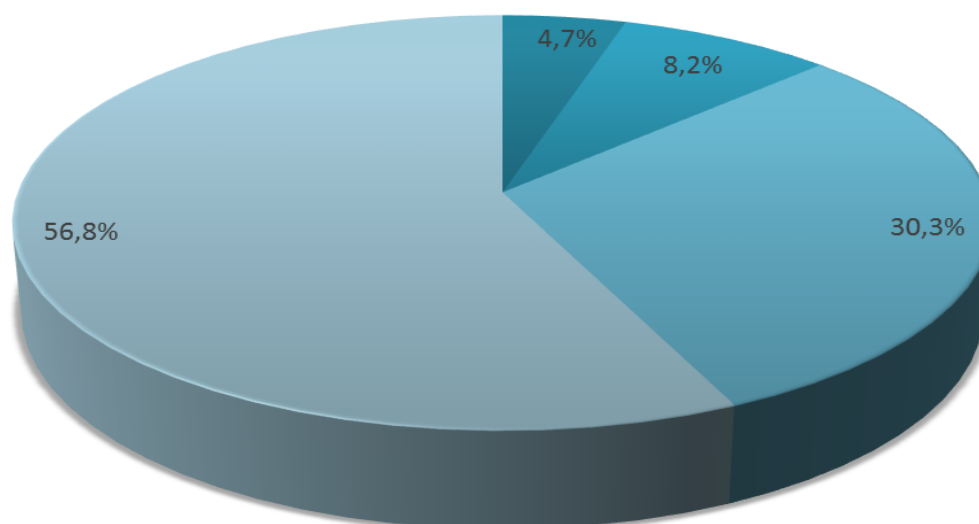
Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach o zatrudnieniu do **9** pracowników – **1.649** kontroli (56,8%). Na drugim miejscu przeprowadzono kontrole w zakładach o zatrudnieniu od **10** do **49** osób – **880** kontroli (30,3%).

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach sektora prywatnego – 2.335, co stanowi – 92,0% ogólnej ich liczby, w tym w sektorze prywatnym krajowym – 2.214 (87,3%), a następnie w zakładach sektora publicznego – 196 (7,7%).

Wykres 3. Przeprowadzone kontrole w latach 2005 – 2014.

Wykres 4. Struktura skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.

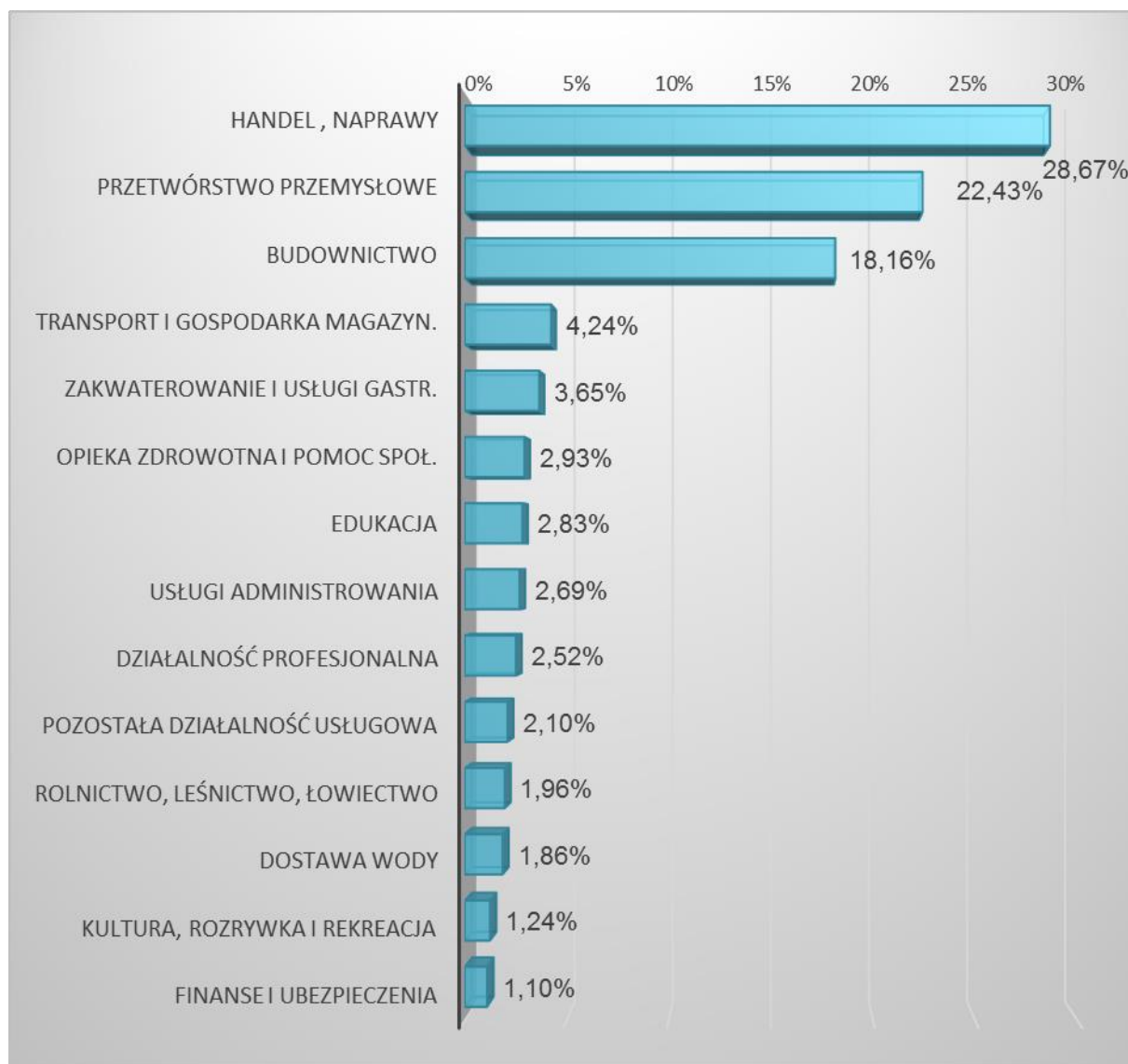

■ powyżej 250
 ■ 50 - 249
 ■ 10 - 49
 ■ do 9 pracowników

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach branży: handel i naprawy – 832 kontroli (28,7%), przetwórstwo przemysłowe – 651

kontroli (22,4%) oraz budownictwo – 527 kontroli (18,1%).

Wykres 5. Struktura skontrolowanych podmiotów wg branż.

3. Decyzje inspektorów pracy

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami przepisów prawa pracy, inspektorzy pracy wydali ogółem – **13.359 decyzji**, które dotyczyły **106.128 pracowników**. Zdecydowana większość wydanych decyzji, bo **13.180 (98,7%)** regulowała problematykę związaną z bezpieczeństwem i higieną pracy w tym:

- **235** decyzji wstrzymanie prac, które dotyczyły 599 pracowników,
- **330** decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn co dotyczyło 932 pracowników oraz **2** nakazująca zaprzestanie działalności określonego rodzaju,
- **169** decyzji nakazujących skierowanie **389** pracowników do innych prac z uwagi na

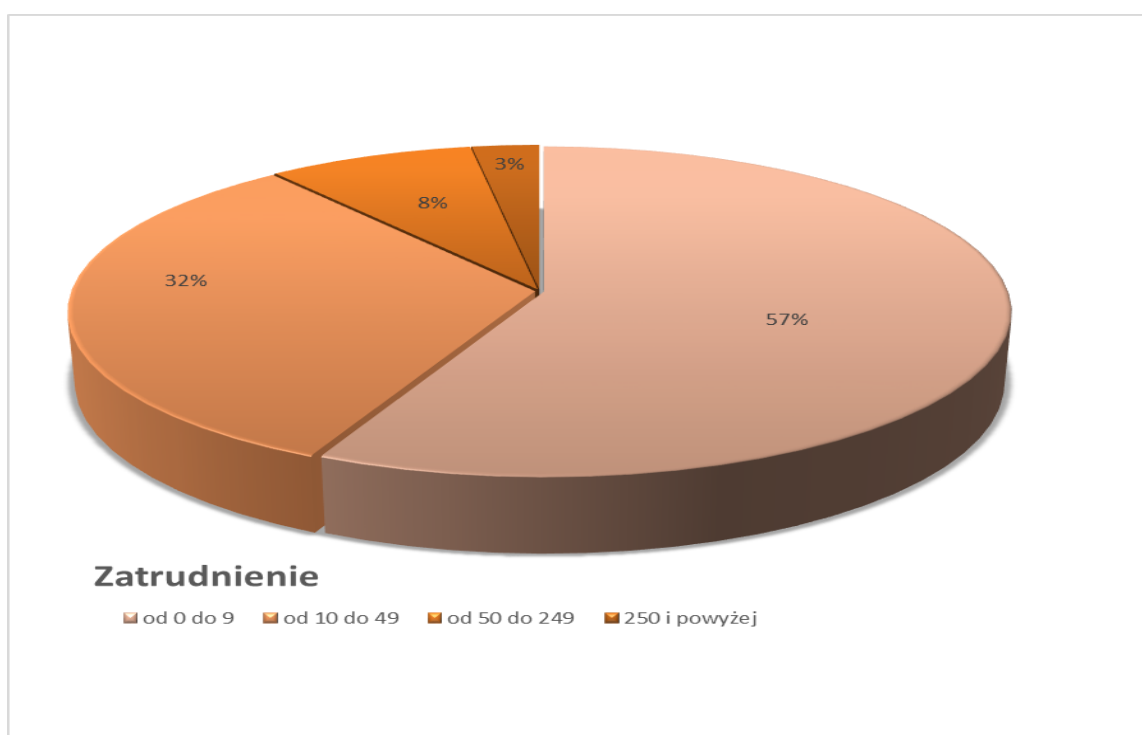
ich zatrudnienie w warunkach zagrażających zdrowiu lub życiu. Wymienione decyzje podlegały natychmiastowemu wykonaniu.

Zdecydowana większość wydanych decyzji ogółem tj. **7.625**, czyli 57,1%, dotyczyła kontroli przeprowadzonych w zakładach o zatrudnieniu do **9** pracowników, a więc w małych zakładach pracy, a następnie w zakładach o zatrudnieniu od **10** do **49** osób – **4.309** decyzji (32,2%); w zakładach o zatrudnieniu od **50** do **249** osób – **1.075** decyzji (8,0%); oraz w za-

kładach o zatrudnieniu **250** osób i powyżej – **350** decyzji (2,6%).

Najwięcej decyzji ogółem wydano w zakładach sektora prywatnego – **12.677** (94,9% ogólnej ich liczby - w tym własność prywatna krajowa – 11.966 decyzji - 89,6%), a następnie w zakładach sektora publicznego – **682** (5,1%).

Wykres 6. Decyzje w zakładach według zatrudnienia.

Najwięcej decyzji wydano w zakładach branży: handel i naprawy – **4.012** decyzji (30,0%), przetwórstwo przemysłowe – **3.911** decyzji (29,2% ogólnej ich liczby); budownictwo – **2.460** (18,4%).

W sektorze handel i naprawy najwięcej decyzji dotyczyło:

- przygotowania do pracy – 725 decyzji (18,1%),
- urządzeń i instalacji energetycznych – 405 decyzji (10,1%),

- oraz magazynowania i składowania – 348 decyzji (8,7%).

W sektorze przetwórstwo przemysłowe najwięcej decyzji dotyczyło:

- maszyn i urządzeń technicznych – 663 decyzje (17,0%),
- przygotowania do pracy – 508 decyzji (13,0%),
- urządzeń i instalacji energetycznych – 356 decyzji (9,1%),

- oraz czynników szkodliwych i uciążliwych – 303 decyzje (7,7%).

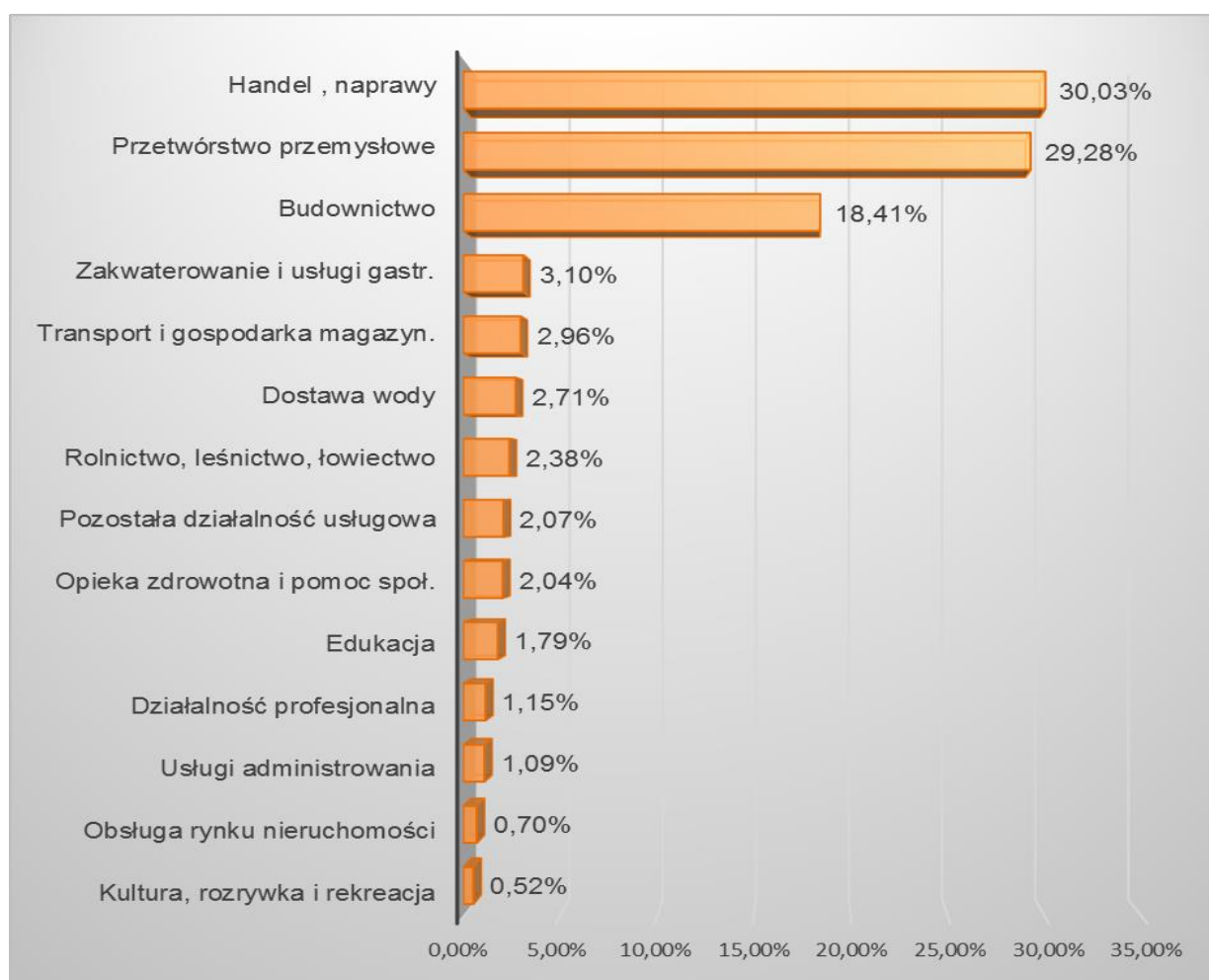
W sektorze budownictwo najwięcej decyzji dotyczyło:

- stanowisk i procesów pracy – 508 decyzji (20,7%),
- przygotowania do pracy – 364 decyzje (14,8%),

- urządzeń i instalacji energetycznych – 314 decyzji (12,8%),

- maszyn i urządzeń technicznych – 305 decyzji (12,4%).

Wykres 7. Decyzje w zakładach według branż skontrolowanych zakładów.

Wydane **decyzje** związane były między innymi z regulowaniem następujących nieprawidłowości (według liczby wydanych decyzji w poszczególnych zagadnieniach):

- **przygotowania pracowników do pracy** – 2.176 decyzji (16,3%), a w tym: brak lub niewłaściwe przeprowadzenie wstępnych i okresowych szkoleń pracowników w dzie-

dzinie bhp, brak lub niewłaściwe przeprowadzenie badań lekarskich wstępnych kontrolnych i okresowych,

- **maszyn i urządzeń technicznych** – 1.418 decyzji (10,6%), a w tym: brak lub niewłaściwe opracowanie instrukcji bhp dotyczących obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych, brak lub niewłaściwie zain-

- stalowane rusztowania na terenach budów, brak lub nie stosowanie właściwych urządzeń ochronnych przy obrabiarkach do metali i drewna,
- **urządzeń i instalacji energetycznych** – **1.389** decyzji (10,4%), a w tym: brak badań ochrony podstawowej urządzeń i instalacji elektrycznych; brak badań ochrony przy uszkodzeniu urządzeń i instalacji elektrycznych,
 - **stanowisk, procesów pracy i procesów technologicznych** – **1.359** decyzji (10,2%), a w tym: brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych na wysokości; brak lub niewłaściwe opracowanie instrukcji bhp dotyczących stosowanych w zakładzie procesów technologicznych oraz wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników; brak lub niewłaściwe stosowanie znaków, barw i sygnałów bezpieczeństwa, brak określenia szczegółowych wymagań bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych,
 - **oceny ryzyka zawodowego** – **1.141** decyzji (8,5%), a w tym: brak udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego lub nieuwzględnienie w przeprowadzonej ocenie wszystkich czynników środowiska pracy, a także niepoinformowanie pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną przez nich pracą.
 - **obiektów i pomieszczeń pracy** - **927** decyzji (6,9%), a w tym: brak zabezpieczenia lub niewłaściwe oznakowanie miejsc niebezpiecznych; brak ładu i porządku w pomieszczeniach pracy; brak niezbędnego zabezpieczenia i oznakowania strefy niebezpiecznej na placu budowy,
 - **pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz środków ochrony osobistej** - **808** decyzji (6,0%), a w tym: niewłaściwe lub niedostateczne wyposażenie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych; brak ładu i porządku w pomieszczeniach pracy,
 - **magazynowania i składowania** - **697** decyzji (5,2%), a w tym: brak informacji o dopuszczalnym obciążeniu podłóg, stropów i urządzeń przeznaczonych do składowania; niewłaściwy dobór miejsca składowania materiałów; brak lub niewłaściwe opracowanie instrukcji magazynowania i składowania,
 - **czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia oraz środków ochrony indywidualnej** – **687** decyzji (5,1%), a w tym: brak aktualnych badań i pomiarów na natężenie hałasu; brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (innych pyłów), brak odpowiednich środków ochrony głowy,
 - **środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego** - **624** decyzji (4,7%), a w tym: nieustalenie rodzajów środków ochrony indywidualnej, odzieży i obuwia roboczego na stanowiskach pracy oraz nieprawidłowości w zakresie wyposażania oraz stosowania przez pracowników odzieży i obuwia roboczego,
 - **transportu** - **561** decyzji (4,2%), a w tym: niewłaściwe oznakowanie i zabezpieczenie dróg transportowych na terenie otwartym oraz w obiektach i pomieszczeniach pracy,
 - **wentylacja, ogrzewanie, oświetlenie** - **365** decyzji (2,7%), w tym: brak wyników pomiarów oświetlenia; niewłaściwa wymiana powietrza w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

Wykres 8. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji dot. bhp.

4. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia za pracę

Poza decyzjami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, wydano także **179** decyzji (1,3% ogólnej liczby) nakazujących pracodawcom wypłacenie dla **1.917** pracowników – **3.813.317,16** zł z tytułu należnych im świadczeń wynikających ze stosunku pracy (wynagrodzenia za pracę i inne świadczenia). Były to decyzje dotyczące zagadnień związanych stricte z brakiem wypłaty wynagrodzeń i innych

świadczeń (177 decyzji – 3.399.794 zł) oraz z niewypłaceniem należnych odpraw pieniężnych (2 decyzje – 413.527 zł). Najwięcej takich decyzji wydano w zakładach zatrudniających:

- od 10 do 49 pracowników – 101 decyzje na kwotę – 3.028.553,25 zł (dotyczyło 1.141 pracowników),
- do 9 osób – 54 decyzje na kwotę – 144.809,39 zł (dotyczyło 76 pracowników),

- od 50 do 249 osób – 23 decyzje na kwotę – 637.188,58 zł (dotyczyło 635 pracowników),
- 250 osób i powyżej – 1 decyzja na kwotę – 2.765,94 zł (dotyczyło 65 pracowników).

Pod względem rodzajów działalności gospodarczej, najwięcej decyzji płacowych wydano w sektorach:

- przetwórstwo przemysłowe – 41 decyzji na kwotę – 782.572,76 zł,
- transport i gospodarka magazynowa – 31 decyzji na kwotę – 994.424,92 zł,
- działalność profesjonalna – 31 decyzji na kwotę – 349.315,44 zł,
- handel i naprawy – 26 decyzji na kwotę – 186.379,17 zł,

- opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 15 decyzji na kwotę – 588.867,95 zł.

Z danych statystycznych wynika, że pracodawcy na koniec okresu sprawozdawczego zrealizowali w całości **130** decyzji (72,6%) wypłacając **871** pracownikom kwotę – **1.839.713 zł** oraz częściowo **12** decyzji wypłacając na rzecz **35** pracowników kwotę **540.571zł**. Łączna kwota realizacji decyzji płacowych to **2.380.284zł**. (62,4% kwoty nakazanej).

Inspektorzy pracy wydali także **26** decyzji na podstawie ustawy o transporcie drogowym, w których kwota wymierzonych grzywien wynosiła – **82.000** złotych. Do zakończenia okresu sprawozdawczego podmioty zobowiązane wpłaciły kwotę – 50.525 zł (61,6% należnej kwoty).

Decyzje wydane	
liczba decyzji wydanych	179
liczba pracowników, których te decyzje dotyczyły	1 917
kwota należności do wypłacenia pracownikom wskazana w decyzjach inspektorów pracy	3 813 317
Decyzje zrealizowane	
liczba decyzji zrealizowanych	130
liczba pracowników, których dotyczyły zrealizowane decyzje	871
kwota należności wypłaconych	1 839 713
Decyzje zrealizowane częściowo	
liczba decyzji zrealizowanych częściowo	12
liczba pracowników, których te decyzje dotyczyły	35
kwota należności wypłaconych	540 571
Łączna kwota należności wypłaconych pracownikom w wyniku realizacji decyzji	2 380 284

5. Egzekucja administracyjna wydanych decyzji.

W związku z niewykonaniem przez **52** pracodawców **211** decyzji organów PIP, wystawiono **63** upomnienia. Większość z decyzji objętych upomnieniami, bo **155**, czyli 73,5% dotyczyło niewykonania obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, a **56** (26,5%) niewykonania decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzenia lub innego świadczenia na rzecz pracowników.

Po otrzymaniu upomnienia – **144** decyzje, czyli 68,2% zostało przez pracodawców wykonane, a więc jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Oznacza to, że czynności przedegzekucyjne w ponad $\frac{3}{4}$ przypadków doprowadziły do dobrowolnego wykonania obowiązków nałożonych decyzjami, przy czym 127 wykonanych decyzji (88,2%) dotyczyło obowiązków z zakresu bhp, a 17 (11,8%) dotyczyło obowiązków płacowych.

Na 13 pracodawców, którzy nie wykonali decyzji, mimo skierowanych upomnień, nałożono grzywny w celu przymuszenia na kwotę – **123.500** zł. Nałożone grzywny w celu przymuszenia dotyczyły: 3 decyzji z zakresu bhp i 63 decyzji płacowych.

Nałożone przez organ egzekucyjny grzywny w celu przymuszenia w liczbie - **6** na kwotę **38.000** zł zostały **umorzone** ze względu na wykonanie decyzji po nałożeniu grzywny, a przed jej ściągnięciem. Fakt ten pozwala na stwierdzenie, że w tych 6-ciu przypadkach zrealizowany został cel postępowania egzekucyjnego, tzn. doprowadzono do wykonania decyzji przez adresata.

Do urzędów skarbowych – do egzekucji - przekazano **37** tytułów wykonawczych, przy czym: 3 dotyczyło wykonania obowiązków z zakresu bhp, a 34 obowiązków płacowych. Kwoty wynikające z tytułów wykonawczych przekazanych do urzędów skarbowych w celu przymuszenia do wykonania obowiązku płacowego wynosiły – **83.000** zł. Urzędy skarbowe, do których należy egzekucja grzywien niewpłaconych ściągnęły od zobowiązanych

kwotę – **4.000** zł, co stanowi 4,8% należnych zobowiązań. Świadczy to niskiej ściągłości grzywien przez urzędy skarbowe, na co organy Państwowej Inspekcji Pracy nie mają żadnego wpływu. Mimo to nasz organ pozostaje w stałym kontakcie z urzędami skarbowymi i na bieżąco monitoruje stopień ściągłości w/w grzywien.

6. Wystąpienia inspektorów pracy

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy skierowali także **10.210 wniosków** w wystąpieniach pokontrolnych o usunięcie innych stwierdzonych nieprawidłowości związanych z brakiem właściwej realizacji przepisów prawa pracy. Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano **7.807** wniosków, co stanowi – 76,5% ogólnej liczby wydanych wniosków pokontrolnych. Wśród tych wniosków były i takie, które zobowiązywały pracodawcę do wyliczenia i wypłacenia różnego rodzaju należności przysługujących pracownikom z tytułu stosunku pracy. Realizacja tych wniosków spowodowała wypłacenie pracownikom – do końca okresu sprawozdawczego – należności z w/w tytułów na kwotę – **823.210,66** zł. Dotyczyło to 1.704 pracowników.

Ze względu na liczę zatrudnionych w kontrolowanych zakładach, najwięcej wniosków skierowano do zakładów o zatrudnieniu:

- do 9 zatrudnionych – 5.941 wniosków (58,2% ogólnej liczby wydanych wniosków),
- od 10 do 49 osób – 3.253 wnioski (31,9%),
- od 50 do 249 osób – 771 wniosków (7,6%),
- 250 i powyżej – 245 wniosków (2,3%).

Najwięcej **wniosków** skierowanych zostało do zakładów następujących branż: **handel i naprawy** – 3.290 (32,2%), **przetwórstwo przemysłowe** – 2.333 (22,8%) oraz **budownictwo** – 1.176 (11,5%).

W sektorze **handel i naprawy** wnioski dotyczyły między innymi następujących problemów:

- stosunku pracy – 1.278 wniosków (38,8%),
- czasu pracy – 714 wniosków (21,7%),
- przygotowania do pracy – 571 wniosków (17,4%),
- wynagrodzenia za pracę – 187 wniosków (5,7%),
- legalności zatrudnienia – 161 wniosków (4,9%).

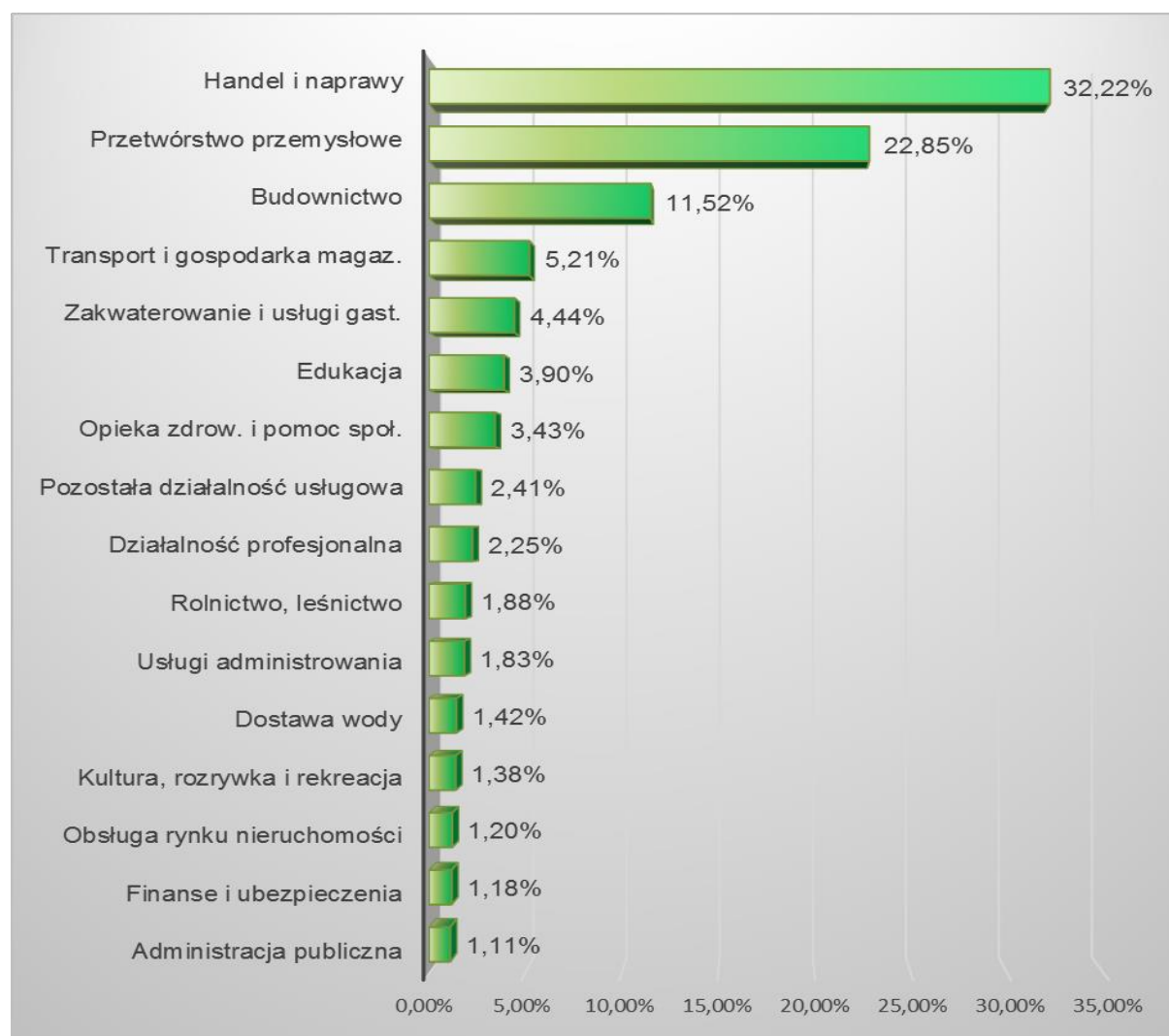
W sektorze **przetwórstwo przemysłowe** wnioski dotyczyły między innymi następujących zagadnień:

- stosunku pracy – 808 wniosków (34,6%),
- przygotowania do pracy – 370 wniosków (15,9%),
- czasu pracy – 356 wniosków (15,3%).

W sektorze **budownictwo** wnioski dotyczyły następującej problematyki:

- stosunku pracy – 459 wniosków (39,0%),
- przygotowania do pracy – 198 wniosków (16,8%),
- czasu pracy – 191 wniosków (16,2%).

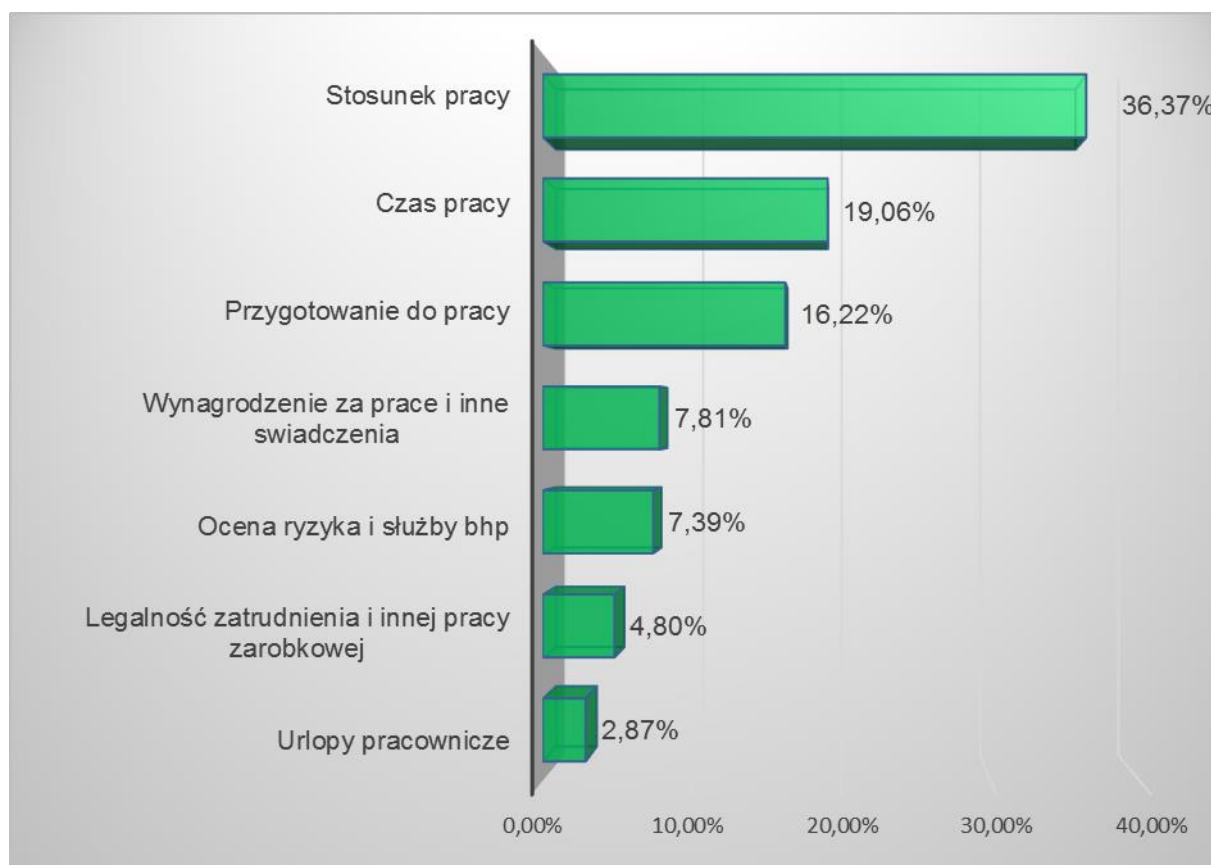
Wykres 9. Najczęściej wydawane wnioski w zakładach wg branż.

Najwięcej nieprawidłowości regulowanych poprzez skierowanie wniosków pokontrolnych dotyczyło między innymi:

- **stosunku pracy** – **3.713** wniosków (36,4%), a w tym: nieprawidłowe prowadzenie akt osobowych, brak w aktach osobowych informacji o warunkach zatrudnienia, nieprawidłowości w zapisach świadectw pracy, nieprawidłowości w sporządzaniu umów o pracę, nieprawidłowo opracowane regulaminy pracy, niedostępnienie pracownikom przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu,
- **realizacji przepisów o czasie pracy** – **1.946** wniosków (19,1%), a w tym: nieokreślenia w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie pracy obowiązujących systemów czasu pracy, rozkładów czasu pracy lub okresów rozliczeniowych; nieprowadzenia lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy; nieustalania w umowie o pracę pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy liczby godzin pracy ponad określony w umowie wymiar czasu pracy, za które pracownikowi przysługuje dodatek do wynagrodzenia jak za pracę w godzinach nadliczbowych,
- **przygotowania do pracy** – **1.656** wniosków (16,2%), a w tym: brak lub niewłaściwie przeprowadzone badania lekarskie wstępne i okresowe, niewłaściwie przeprowadzone szkolenia pracowników w zakresie bhp,
- **wynagrodzenia za pracę** i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy – **797** wniosków (7,8%), a w tym: niewypłacania lub nieterminowego wypłacania wynagrodzeń za pracę; niewypłacania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, niewypłacania ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy,
- **legalności zatrudnienia** – **490** wniosków (4,8%) i innej pracy zarobkowej, a w tym: nieterminowego zgłaszania do ubezpieczenia społecznego osoby zatrudnionej, nieopłacania składek na Fundusz Pracy w przewidzianym przepisami terminie,
- **urlopów pracowniczych** – **293** wnioski (2,9%), w tym: nieprawidłowości w zakresie dzielenia urlopów, nieudzielania pracownikom urlopów wypoczynkowych w przepisany terminie, nieprawidłowości w ustalaniu planów urlopów wypoczynkowych.

Wykres 10. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków.

7. Polecenia

Na mocy znolizowanej – z dniem 8 sierpnia 2011r. – ustawy o PIP, inspektorzy pracy uzyskali uprawnienie do wydawania kontrolowanym podmiotom ustnych poleceń dotyczących nieprawidłowości, które mogą być usunięte w czasie trwania kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu. W wyniku przeprowadzonych kontroli, inspektorzy pracy wydali **505** poleceń, które dotyczyły **2.546** pracowników. Polecenia dotyczyły w większości zagadnień związanych ze stosunkiem pracy – 320 poleceń (63,4%), wynagrodzeń i innych należności pracowniczych – 89 poleceń (17,6%), w tym zrealizowanych – 71 na kwotę – **394.053,45 zł.** (dotyczyło **333** pracowników), czasu pracy – 38 poleceń (7,5%). Jest to środek o bardzo dużej skuteczności i realizowany podczas trwania kontroli lub niezwłocznie po zakończeniu kontroli.

8. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika

W wyniku przeprowadzonych kontroli, inspektorzy pracy – **2.564** nieprawidłowości zakwalifikowali, jako wykroczenia przeciwko prawom pracownika.

Pod względem liczby zatrudnionych pracowników, najczęściej wykroczeń stwierdzano w zakładach o zatrudnieniu do **9** osób – **1.563** (61,2% ogólnej ich liczby), o zatrudnieniu od **10** do **49** osób – **762** (29,9%), a następnie o zatrudnieniu od **50** do **249** osób – **184** (7,2%), **250** osób i powyżej – **43** (1,7%).

Najwięcej wykroczeń stwierdzono w zakładach branży: **handel i naprawy** – **683** (26,8%), **budownictwo** – **644** (25,2%) i **przetwórstwo przemysłowe** – **553** (21,7%).

Najwięcej stwierdzonych nieprawidłowości mających znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika stwierdzono w przedmiocie:

- przygotowania do pracy – 912 – tj. 35,6% liczby wykroczeń,
- wynagrodzenia za pracę – 364 – tj. 14,2% liczby wykroczeń,
- czasu pracy – 201 – tj. 7,8% liczby wykroczeń,
- maszyn i urządzeń technicznych – 197 – tj. 7,7% liczby wykroczeń,
- legalności zatrudnienia – 155 – tj. 6,0% liczby wykroczeń,
- czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia – 140- tj. 5,5% liczby wykroczeń.

Według podstaw prawnych, liczba wykroczeń przedstawiała się następująco:

- z **art. 281** kodeksu pracy – **329** wykroczeń (12,9% ogółu),
- z **art. 282** kodeksu pracy – **399** wykroczeń (15,6% ogółu),
- z **art. 283** kodeksu pracy – **1.677** wykroczeń (65,7% ogółu),
- z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – **152** wykroczenia (6,0% ogółu),
- z ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (art.12a) – **4** wykroczenia,
- z ustawy o informowaniu pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji – **3** wykroczenia,

Wykres 11. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzonych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.

W stosunku do osób odpowiedzialnych za stwierdzone wykroczenia przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy zastosowali następujące środki:

1. nałożyli **596 mandatów** karnych, gdzie łączna kwota grzywnien wynosiła – **773.150** zł. Mandatami ukarani byli w przeważającej większości pracodawcy (433 mandaty – 72,7%), a następnie osoby kierujące zespołami pracowniczymi (65 mandatów – 10,9%) i osoby działające w imieniu pracodawcy (61 mandatów – 10,3%). Najwięcej mandatów zastosowano w zakładach zatrudniających do 9 osób (354 mandaty – 59,4%), a następnie w zakładach zatrudniających od 10 do 49 osób (174 mandaty – 29,2%).
2. wydali **417 środków wychowawczych** w postaci ostrzeżeń (404) i pouczeń (13). Środki wychowawcze dotyczyły między innymi: pracodawców (244 – 58,5%), bezrobotnych nie pobierających zasiłku (118 – 28,3%), osób działających w imieniu pracodawcy (35 – 8,4%), osób kierujących pracą innych (16 – 3,8%).
3. skierowano także do sądów **69 wniosków** o ukaranie winnych zaniedbań w przestrzeganiu przepisów prawa pracy. Wnioski do sądów dotyczyły: pracodawców (36 wniosków – 54,6%), osób działających w imieniu pracodawców (26 – 39,4%) i osób kierujących zespołami pracowników (4 – 6,1%). Żadnego z wniesionych wniosków sądy nie zwróciły do uzupełnienia, co świadczy o właściwym ich przygotowaniu pod względem formalno-prawnym.

Do zakończenia okresu sprawozdawczego sądy rozstrzygnęły wnioski w sposób następujący:

- wydano **59** wyroków nakazowych,

- oraz **9** wyroków wydanych w postępowaniu zwyczajnym przez sądy I instancji.

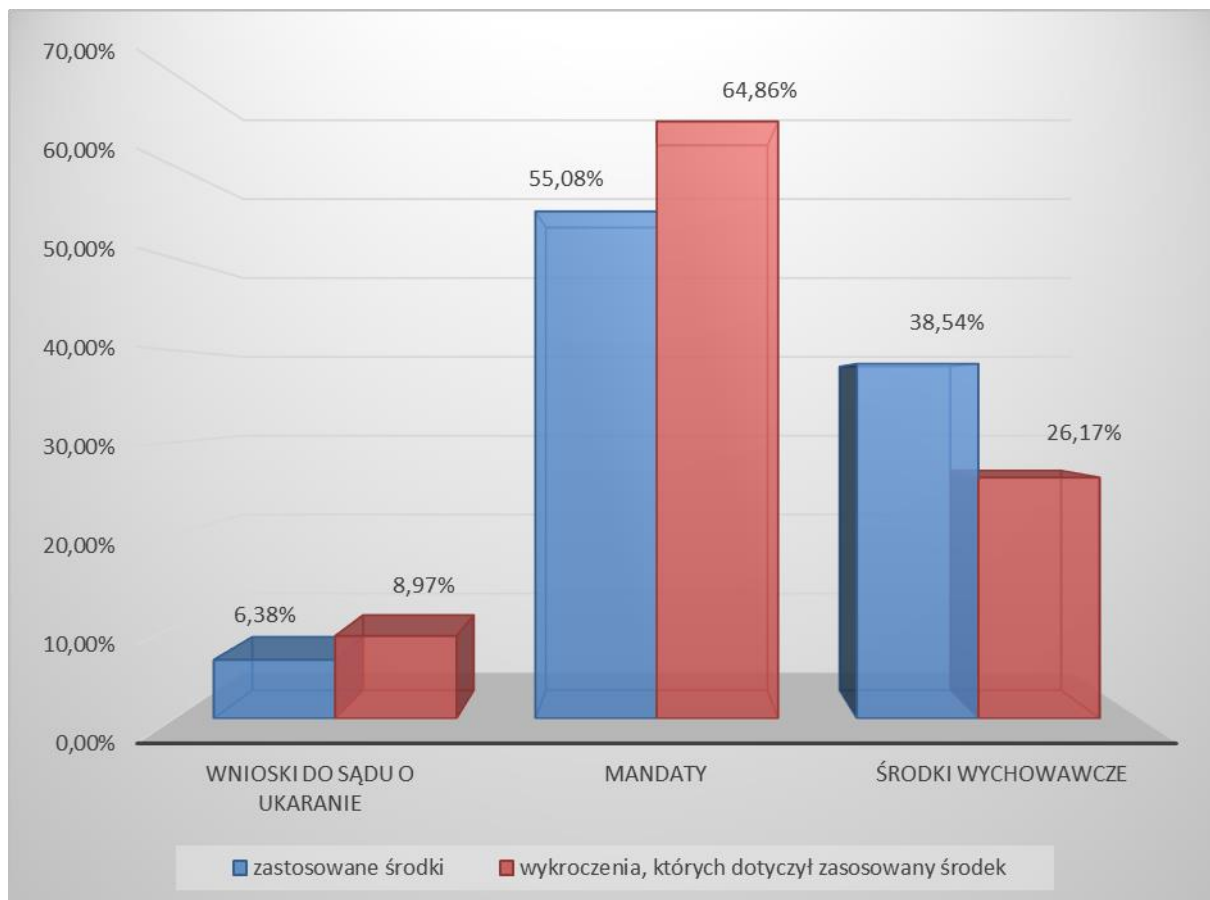
Na podstawie **59** wyroków nakazowych, sprawcom wykroczeń wymierzono 59 kar grzywnien w łącznej kwocie **155.800** zł. Średnia kwota tych grzywnien w stosunku do roku 2013 zwiększyła się do 185 zł.

Na podstawie **9** wyroków w postępowaniu zwyczajnym w I instancji, obwinionym wymierzono kary grzywny w łącznej kwocie **18.300** zł. Najniższa kara grzywny wynosiła 300 zł, a najwyższa 9000 zł. W okresie sprawozdawczym 1 obwinionego Sąd I instancji uniewinnił od zarzucanych mu we wniosku o ukaranie czynów. W pozostałych 8 przypadkach sąd uznał obwinionych za winnych zarzucanych im we wnioskach czynów.

W odniesieniu do wniosków o ukaranie wniesiono ogółem **20** środków odwoławczych, w tym 2 wniesione zostały przez inspektora pracy, a 18 przez obwinionych.

Środki odwoławcze wniesione przez inspektorów pracy (2) były sprzeciwami od wyroków nakazowych wydanych przez sądy I instancji. W obu przypadkach sprzeciw zostały wniesione w związku z rażąco nieadekwatną, niską karą grzywnien. W 1 przypadku obwiniony z art. 283 § 2 pkt.3 Kodeksu pracy został uznany za winnego zarzucanego mu czynu, jednak sąd wymierzył obwinionego karę grzywny w wysokości 800 zł. W drugim przypadku obwiniony z wykroczenia 282 § 1 pkt.1 i wykroczenia z art. 283 § 1 Kodeksu pracy był już wielokrotnie karany. Uznany został za winnego zarzucanych mu czynów i sąd wymierzył mu karę grzywny w wysokości 500 zł.

Wykres 12. Struktura zastosowanych środków w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.

Najwięcej tych środków skierowano w stosunku do osób winnych nieprawidłowości w zakładach o zatrudnieniu;

- do 9 osób (354 mandaty na łączną kwotę – 454.450 zł, 287 środków wychowawczych, 32 wnioski do sądów – rozstrzygnięć 28 na łączną kwotę – 58.600 zł),
- od 10 do 49 osób (174 mandaty na łączną kwotę – 227.100 zł; 24 wnioski do sądów – rozstrzygnięć – 22 na łączną kwotę – 62.100 zł; 100 środków wychowawczych),
- od 50 do 249 osób (50 mandatów na łączną kwotę – 66.000 zł; 11 wniosków do sądów – rozstrzygnięć – 8 na łączną kwotę – 20.100 zł; 27 środków wychowawczych),
- 250 zatrudnionych i powyżej (18 mandatów na łączną kwotę – 25.600 zł; 2 wnioski do

sądów – rozstrzygnięć – 1 na łączną kwotę – 5.000 zł; 3 środki wychowawcze).

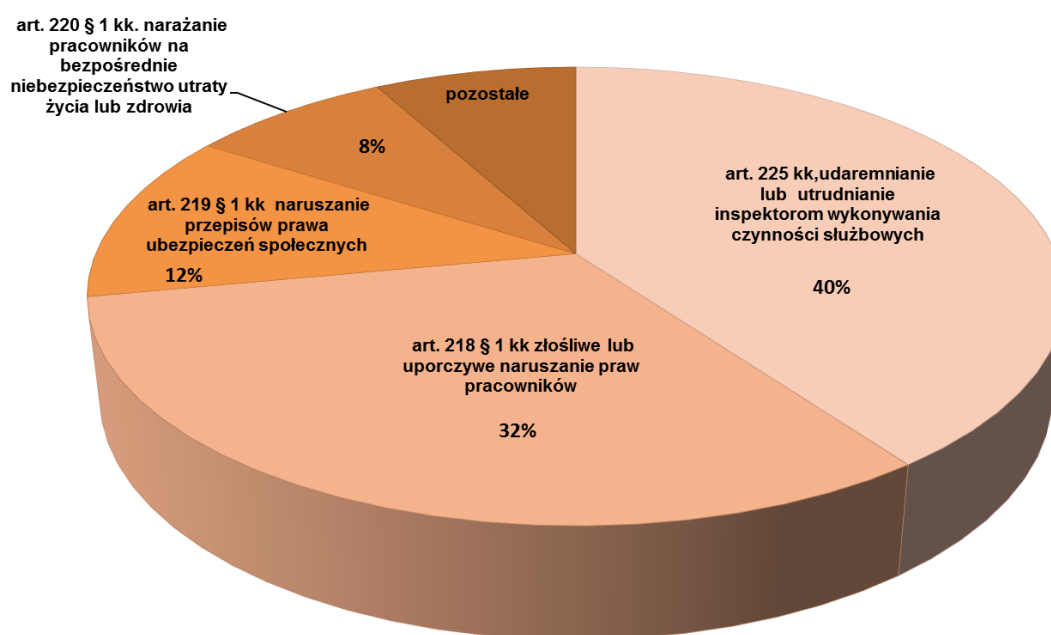
9. Zawiadomienia prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W związku ze stwierdzeniem naruszeń przepisów prawa pracy mających znamiona przestępstw przeciwko prawom pracowniczym – skierowano do organów prokuratury **20 zawiadomień** o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Dotyczyły one złośliwego lub uprzedzonego naruszania przepisów ustawodawstwa pracy przez pracodawców lub utrudniania działalności służbowej inspektorom pracy.

W 20 zawiadomieniach skierowanych do prokuratury zawartych było 24 czyny sprzeczne z przepisami prawa, przy czym:

- 10 dotyczyło czynów objętych art. 225 § 2 kk,
- 8 dotyczyło czynów z art. 218 § 1a kk,
- 3 dotyczyło czynów z art. 219 kk,
- 2 dotyczyło czynów z art. 220 § 1 kk,
- 1 dotyczyło czynów z art. 218 § 3 kk,
- 1 dotyczyło ustawy o dozorze technicznym (art. 63 ust.1 pkt.1).

Wykres 13. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.

Do końca okresu sprawozdawczego prokuratura wszczęła postępowanie w **16** sprawach (80,0% wniesionych), przy czym:

1. w 2 sprawach prokuratura wydała postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania. W 1 przypadku złożone zostało zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, które dotychczas nie zostało jeszcze rozpatrzone,
2. w 3 sprawach postępowanie przygotowawcze zostało umorzone. We wszystkich tych przypadkach złożone zostało zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania, gdzie żadne z nich nie zostało jeszcze rozpatrzone,
3. w 4 sprawach – do końca okresu sprawozdawczego postępowanie zakończyło się skierowaniem przez prokuratorów aktów oskarżenia, przy czym w 3 sprawach sąd wydał wyroki skazujące, w tym orzekł:
 - karę grzywny – 200 stawek dziennych, po 20 zł każda,
 - karę grzywny – 50 stawek dziennych, po 40 zł każda,
 - karę grzywny – 100 stawek dziennych, po 15 zł każda,

- w 1 sprawie sąd orzekł o warunkowym umorzeniu postępowania w zawieszeniu na 2 lata oraz zasądził od oskarżonego pracodawcy 500 zł na rzecz Funduszy Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Wszystkie wyroki są prawomocne, natomiast w stosunku do pozostałych spraw, postępowanie nie zostało jeszcze zakończone.

10. Powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy

W wyniku przeprowadzonych kontroli, inspektorzy pracy skierowali do sądów **13** powództw o ustalenie istnienia stosunku pracy na rzecz **13** pracowników (w 2012 – 9 powództw, w 2013 – 8, a w 2014 - 13 powództw).

- Spośród tych osób - 11 świadczyło pracę na podstawie umowy zlecenia, 1 osoba na podstawie innej umowy cywilnoprawnej (umowa agencyjna), a 1 świadczyła pracę bez żadnej umowy.

Dotychczas rozstrzygnięcie nastąpiło w 1 sprawie. Sąd ustalił istnienie stosunku pracy pomiędzy pracownicą, która przez okres (ponad 3 miesiące) poprzedzający zawarcie umowy o pracę, pracowała na podstawie kolejno zawieranych umów zlecenia. Wyrok nie jest prawomocny. Pozostałe sprawy są w toku.

W okresie 2014 r. – w wyniku kontroli, inspektorzy pracy skierowali do pracodawców **52** wnioski w wystąpieniach pokontrolnych i **26** poleceń w sprawie zastąpienia umów cywilno-

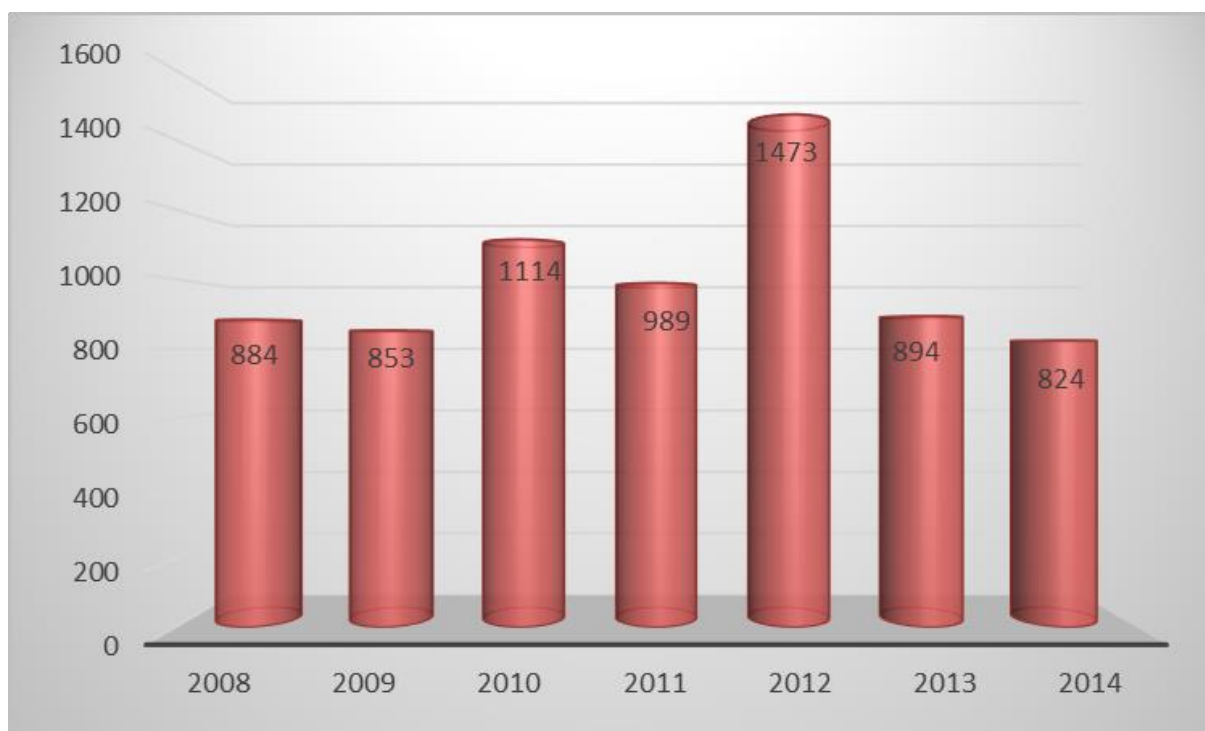
prawnych umowami o pracę. W wyniku tych działań pracodawcy poinformowali o realizacji skierowanych do nich środków prawnych i potwierdzili istnienie stosunku pracy ze **157** osobami świadczącymi pracę bez jakichkolwiek umów lub będących stronami umów cywilnoprawnych.

11. Skargi i wnioski.

W 2014 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach wniesiono **824** skargi. Porównując z rokiem ubiegłym - 2013, nastąpił spadek wniesionych skarg prawie o 8,0%. Skargi te zostały wniesione przez **936** podmiotów. Największą grupę stanowili byli pracownicy, którzy wnieśli ponad 37% skarg. Szczegółową strukturę podmiotów wnoszących skargi przedstawia wykres nr 15.

Z ogólnej liczby wniesionych skarg - **109** przekazano według właściwości do rozpatrzenia przez inne okręgowe inspektoraty pracy lub inne instytucje, **22** skargi zostały wycofane, a **83** pozostało bez rozpatrzenia, w tym anonimy i skargi, w których nie uzupełniono braków formalnych. Do rozpatrzenia pozostało zatem – **610** skarg

Wykres 14. Liczba zgłoszonych skarg (lata 2008 – 2014).

Znaczna liczba skarg bo 316, czyli 51,8% (odniesienie do liczby skarg pozostałych do rozpatrzenia – 610), wniesiona została przez byłych pracowników natomiast pracownicy aktualnie zatrudnieni wnieśli 201 skarg (33,0%). Organizacje związkowe wniósł 29 skarg (4,8%).

W złożonych skargach zawarty był **1.475** zarzutów dotyczących różnorodnej problematyki. I tak:

Największą grupę zarzutów, bo **417** (28,3% ogólnej liczby zarzutów), stanowiły problemy dotyczące wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Dotyczyły one zasadniczo:

- niewypłacania wynagrodzeń za pracę (131 zarzutów – 31,4%),
- niewypłacenia ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (72 zarzuty – 17,3%),

- niewypłacenia wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych lub dodatku do wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych (58 zarzutów – 13,9%),

Następną grupę stanowiły zarzuty dotyczące niewłaściwych warunków pracy. Odnotowano ich **186**, czyli 12,6% ogólnej liczby zarzutów zawartych w skargach. Dotyczyły one przede wszystkim: niezapewnienia pracownikom odzieży i obuwia roboczego, nieprawidłowości w zakresie wydawania posiłków profilaktycznych i napojów, nieprzeprowadzenia postępowania powypadkowego, czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, niewydania pracownikom środków ochrony indywidualnej oraz zagadnień dotyczących pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Kolejną grupę zarzutów stanowiły zagadnienia dotyczące stosunku pracy. Odnotowano **147** tego rodzaju zarzutów (9,7% ogólnej liczby

zarzutów). Indywidualizując zarzuty najczęściej dotyczyły one nieprawidłowości przy rozwiązywaniu i wypowiedaniu umów o pracę, niewydanie byłemu pracownikowi świadectwa pracy lub niezgodności jego treści ze stanem faktycznym a także zawieraniu umów cywilnoprawnych w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy.

W zakresie legalności zatrudnienia wniesione zostały **123** skargi (8,3% ogółu zarzutów). Skarżący podnosili brak potwierdzenia na piśmie zawartych umów o pracę. Zarzuty zawarte w tych skargach dotyczyły również niezgłoszenia zatrudnionego do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, niedotrzymania terminu tego zgłoszenia, a także nieopłacania składek na Fundusz Pracy

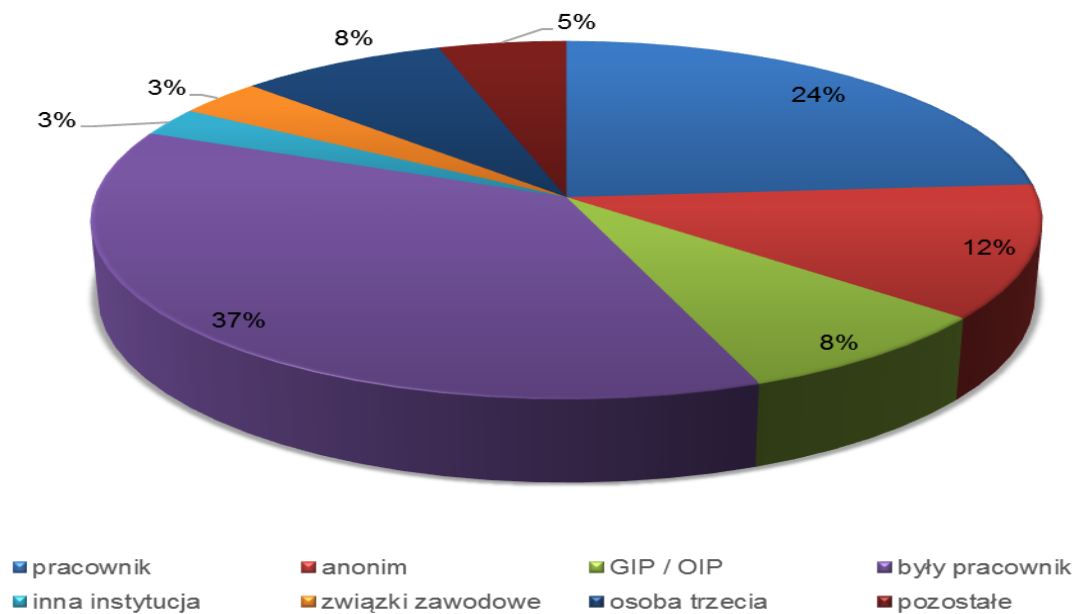
W następnej kolejności odnotowano zarzuty związane z problematyką przestrzegania przepisów o czasie pracy. Tego rodzaju zarzutów było **80** (5,4% ogólnej liczby zarzutów). Dotyczyły one: nierzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy lub jej braku, zatrudniania pracowników powyżej dopuszczalnej liczby godzin nadliczbowych, zatrudniania pracowników z naruszeniem przepisów o 11 godzinnym odpoczynku dobowym, a także nieprawidłowego ustalenia tygodniowego wymiaru czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym.

Organizacje związkowe zgłosiły 29 skarg. Z tej liczby 2 skargi zostały przekazane do innych instytucji, w 1 przypadku skarga została wycofana, a w 1 przypadku w dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie wyjaśniające. Przedmiotem zarzutów zawartych w tych skargach były między innymi następujące zagadnienia: stosunek pracy (15 zarzutów – 20,3%), wypłata wynagrodzeń za pracę (14 zarzutów – 19,9%), świadczenia z zakładowego fundusze świadczeń socjalnych (10 zarzutów – 13,5%), czas pracy (9 zarzutów – 12,2%), magazynowanie i składowanie (4 zarzuty – 5,4%). Postępowania skargowe wykazały, że zarzuty zawarte w 17 skargach uznano za zasadne, a w 8 skargach za bezzasadne – nie mające swojego uzasadnienia w stanie faktycznym i prawnym.

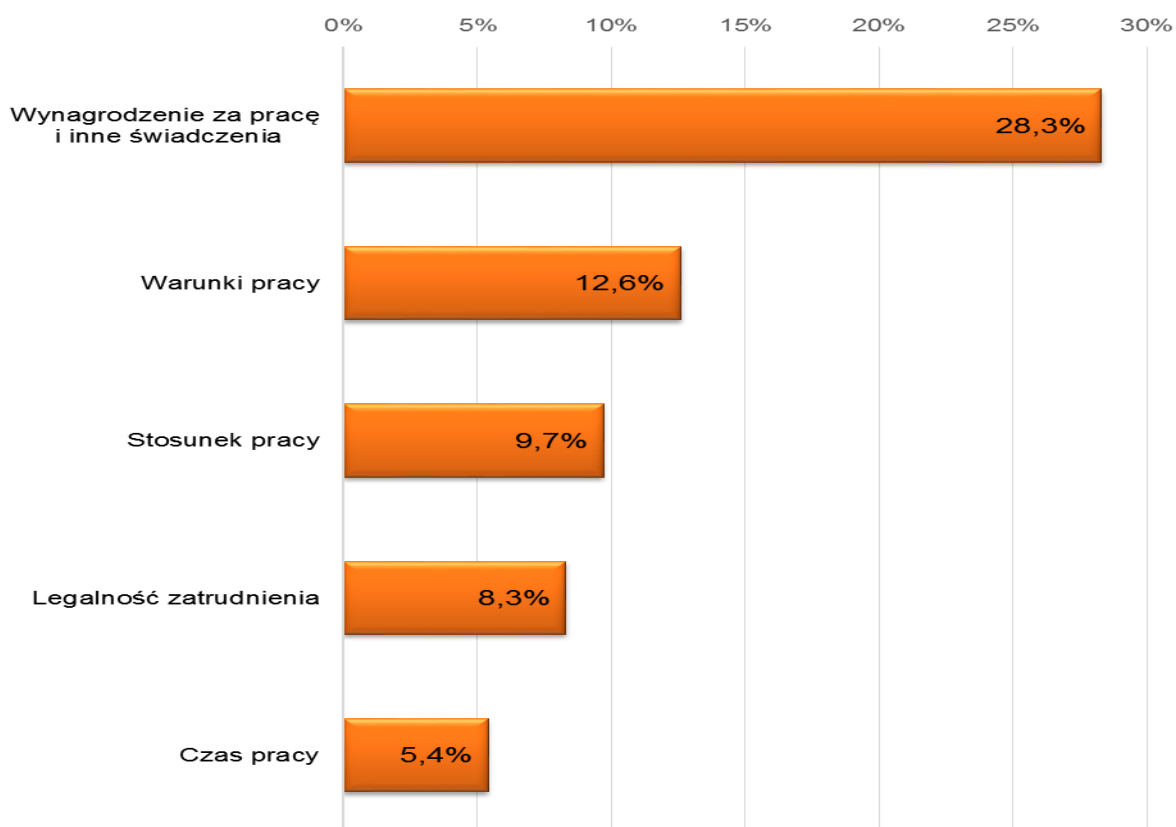
We wniesionych skargach podejmowana była także inna problematyka – choć w mniejszym zakresie: urlopy pracownicze, uprawnienia związane z rodzicielstwem, emerytury pomostowe, równe traktowanie w zatrudnieniu, mobbing i dyskryminacja.

Struktura rozpatrzonych skarg w okresie sprawozdawczym – według przedmiotu skargi jest podobna do roku 2013.

Wykres 15. Podmioty zgłaszające skargi.

Wykres 16. Struktura przedmiotowa zgłaszanych skarg.

Przyczynami wnoszonych skarg była przede wszystkim: niewystarczająca znajomość przepisów prawa pracy przez pracodawców, trudna sytuacja finansowa pracodawców, świadome naruszanie praw pracowniczych.

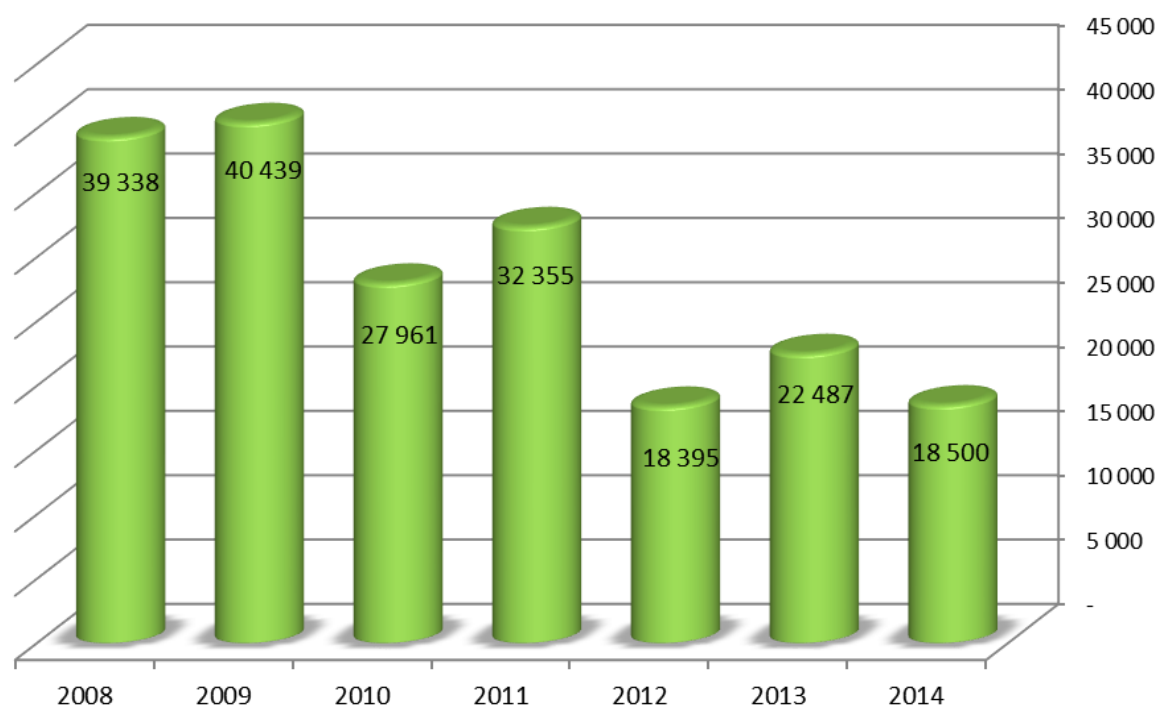
12. Porady prawne i techniczne

W roku sprawozdawczym pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach udzielili zainteresowanym łącznie – **32.752** porad, w tym: **23.232** porad prawnych (70,9%), **8.776** porad technicznych (26,8%) i **744** porad z zakresu legalności zatrudnienia (2,3%), przy czym:

- w siedzibie Okręgu udzielono łącznie **18.500** porad (56,5% ogólnej liczby udzielonych porad), w tym: **16.802** porad prawnych (90,8%) i **1.698** porad technicznych (9,2%),

- natomiast w czasie kontroli inspektorzy pracy udzielili łącznie – **14.252** porad (43,5% ogólnej liczby udzielonych porad), w tym: **6.430** porad prawnych (45,1%), **7.078** porad technicznych (49,7%) oraz **744** porad z zakresu legalności zatrudnienia (5,2%).
- W formie telefonicznej udzielono – **6.904** porady (21,1% ogólnej liczby udzielonych porad).

Wykres 17. Liczba udzielonych porad w siedzibie OIP.

Najczęściej z poradnictwa prawnego i technicznego korzystali:

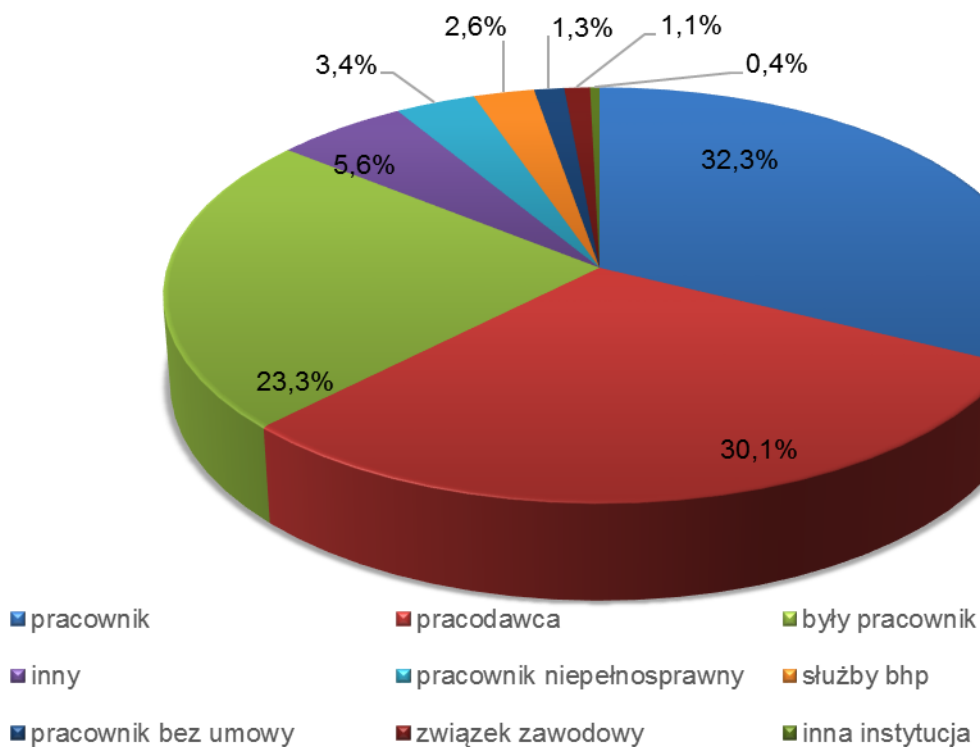
- pracownicy – 32,3% porad,
- pracodawcy/przedsiębiorcy – 30,1% porad
- byli pracownicy – 23,3% porad,
- podmioty zakwalifikowane, jako „inni” – 5,6%,
- pracownicy niepełnosprawni – 3,4%,
- służba bhp – 2,3%,
- osoba ubiegająca się o zatrudnienie – 1,3%.

Z poradnictwa prawnego korzystały także takie podmioty, jak: związki zawodowe – 103 porady, społeczni inspektorzy pracy – 24 porady, organy państwowe - 23 porady, organy samorządu terytorialnego – 15 porad, parla-

mentarzyści – 2 porady, cudzoziemiec – 2 porady i rolnik indywidualny – 1 porada.

W roku sprawozdawczym zaobserwowano dwukrotny wzrost – w porównaniu z rokiem 2013 – liczby zapytań dokonywanych przez organizacje związkowe kierowane pod adresem organów PIP. Ze strony organizacji związkowej najwięcej zapytań dotyczyło problematyki: nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, wynagrodzeń za pracę, praw pracowniczych przy zwolnieniach grupowych, a także nieprzestrzegania ustawy o związkach zawodowych i społecznej inspekcji pracy oraz interpretacja najnowszych zmian w prawie pracy.

Wykres 18. Podmioty zgłaszające się po porady.

Tematem zadawanych pytań przez pozostałe podmioty były głównie zagadnienia związane: ze stosunkiem pracy (32,9%), z wynagrodzeniem za pracę i innymi świadczeniami (17,1%), z czasem pracy (12,9%), z urlopami pracowniczymi (11,3%), z uprawnieniami pracowników związanych z rodzicielstwem (5,0%),

z rozwiązywaniem stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (3,5%), z legalnością zatrudnienia (2,9%), organy nadzoru nad warunkami pracy (1,4%).

Wykres 19. Struktura przedmiotowa udzielanych porad.

Poprzez poradnictwo prawne, Państwowa Inspekcja Pracy pełni bardzo ważną, społeczną funkcję. W wielu przypadkach uświadamianie osobom przysługujących im praw, wdrażanie procedur kontrolnych po przyjęciu skarg, pomoc w dochodzeniu roszczeń przed sądami pracy, umożliwia wyegzekwowanie należnych

praw i świadczeń. Również z racji posiadania przez PIP uprawnień nadzorczych w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, wątpliwości z nich wynikające najchętniej są wyjaśniane przez pracodawców właśnie w PIP.

13. Wnioski o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe

W okresie sprawozdawczym inspektorzy pracy, w związku ze stwierdzeniem, podczas kolejnych kontroli u danych pracodawców rażącego naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, skierowali do **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - 4 wnioski** o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Zakłady, których wnioski dotyczyły obejmowały: sektor przetwórstwo przemysłowe – 2 zakłady i sektor budownictwo – 2 zakłady.

Skierowanie każdego wniosku wynikało z faktu stwierdzenia w danym przedsiębiorstwie – w czasie dwóch kolejnych kontroli – rażącego naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Z informacji przekazanych przez ZUS (według stanu na 20 stycznia 2015 r) wynika, że 2 wnioski inspektorów pracy skutkowały wydaniem przez ZUS decyzji o podwyższeniu pracodawcom składki wypadkowej o 100,0%. Postępowania dotyczące pozostałych wniosków złożonych w 2014 r.są w toku.

14. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy

W roku 2014 do Okręgowego Inspektora Pracy w Kielcach wpłynęły **3** wnioski o rejestrację zakładowych układów zbiorowych pracy. Było to o 1 więcej niż w roku 2013. Dwa układy zawarto u pracodawców zatrudniających do 50 pracowników, a jeden u pracodawcy zatrudniającego ponad 350 pracowników. W 2 przypadkach stroną związkową reprezentowała jedna organizacja związkowa, a w 1 międzyzakładowe organizacje związkowe.

Zgłoszono także **35** wniosków o rejestrację protokołów dodatkowych do wcześniej zawartych układów, czyli o 25 mniej niż w roku 2013.

Wpłynęło także **11** wniosków o wpis różnego rodzaju informacji dotyczących stron układowych.

Na tym samym poziomie – w stosunku do roku poprzedniego – utrzymała się liczba rozwiązanych układów zbiorowych pracy (2013 – 3, 2014 – 3), przy czym w okresie sprawozdawczym zgłoszono 1 informację o rozwiązaniu układu na mocy porozumienia stron, a 2 informacje o rozwiązaniu układu w wyniku wypowiedzenia układu przez pracodawcę.

W okresie sprawozdawczym nie zgłaszano do rejestru układów informacji o zawartym u pracodawcy porozumieniu o zawieszeniu stosowania układu.

Najczęściej kwestionowane – przez organ rejestrowy – postanowienia w układach zbiorowych pracy i protokołach dodatkowych dotyczyły wprowadzania zapisów w regulaminach premiowania ustalających możliwość jednostronnego zmniejszania wysokości premii, odstąpienia od stosowania, czy zawieszenia stosowania przez pracodawcę tych zapisów w zależności od nieokreślonej parametrami kondycji finansowej pracodawcy. Znamienne jest, że związki zawodowe wyrażają zgodę na wprowadzenie takich zapisów, co podkreśla słabą znajomość przepisów prawa pracy i gorszą pozycję negocjacyjną tych organizacji. Niedostateczne wciąż jest także odróżnienie premii regulaminowej od premii uznaniowej – nagrody, ponieważ przeważają zapisy wskazujące na uznaniowość przyznawania tego składnika wynagrodzenia przez pracodawcę zarówno co do prawa nabywania, jak i ustalania jego wysokości, przy jednoczesnym wprowadzeniu warunków nabywania premii i reduktorów premiowych.

Tabela Dane dotyczące zakładowych układów zbiorowych pracy w 2014r.

Wnioski	Ogółem	Układy zbiorowe pracy	Protokoły dodatkowe	Informacje
Wpływ	49	3	35	11
Zwrot wniosków bez rozpatrzenia	0	0	0	0
Zarejestrowano lub wpisano do rejestru	47	3	33	11
Odmowy rejestracji	0	0	0	0
Układy i protokoły dodatkowe zawierające postanowienia niezgodne z prawem	3	0	3	0

W roku 2014 strony wprowadzały w protokółach dodatkowych – jak w latach poprzednich – zmiany dotyczące wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego pracowników oraz wysokości niektórych składników wynagrodzenia. W protokółach dokonywano też zmian wysokości i zasad nabywania niektórych świadczeń (nagród jubileuszowych, dodatków stażowych, czy odpraw emerytalnych i rentowych), zarówno na korzyść pracowników, jak i zmniejszające wysokość tych świadczeń, czy nawet wprowadzających rezygnację z nich. W jednym przypadku podwyższono wysokość odpisów na ZFŚS w stosunku do ustawowego, w licznych jednak przypadkach obniżano wysokość odpisu na Fundusz Świadczeń Socjalnych lub rezygnowano z jego tworzenia. Protokoły dodatkowe rejestrowane w okresie sprawozdawczym w zasadzie nie wprowadzały nowych regulacji dotyczących przyznawania pracownikom innych, niż już wcześniej wynegocjowane składników wynagrodzenia.

Dwa zarejestrowane w okresie sprawozdawczym układy zbiorowe pracy przewidują przyznawanie pracownikom prawa do nagrody jubileuszowej. W każdym z nowych układów wprowadzono także prawo do odprawy emerytalno-rentowej na warunkach korzystniejszych niż wynikające z art. 92¹ kodeksu pracy. We

wszystkich zarejestrowanych układach ustalano wypłacanie dodatku brygadzistowskiego przyznawanego w dwóch przypadkach na czas określony. W 2 układach przewidziano prawo do dodatku za pracę w warunkach szkodliwych, uciążliwych czy niebezpiecznych, a także prawo do dodatku za staż pracy oraz do dodatku funkcyjnego. W jednym układzie wprowadzono dodatek za pracę na drugiej zmianie. Układy wprowadzały prawo do różnego rodzaju premii: regulaminowych kwartalnych, zadaniowych, do premii uznaniowych oraz prawo do nagród. Zatem nowe układy zasadniczo powielają sprawdzone i wypraktykowane regulacje dotyczące wynagrodzenia za pracę. W jednym z układów dla pracowników branży budowlanej uregulowano kwestię świadczeń z tytułu rozłąki dla pracowników czasowo przeniesionych. W żadnym z zarejestrowanych układów nie wprowadzono postanowienia zobowiązującego do dalszego obowiązywania układu po jego rozwiązaniu lub wypowiedzeniu do czasu zawarcia nowego układu.

Do układów zarejestrowanych w roku 2014 wprowadzono:

- a) następujące korzystniejsze zasady wynagradzania za pracę:

- w godzinach nadliczbowych – w jednym układzie ustalono, że za prace w godzinach nadliczbowych w każdym przypadku będzie przysługiwał dodatek w wysokości 100% stawki osobistego zaszeregowania i nie mniej niż 100% stawki godzinowej z minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- za pracę w niedziele i święta oraz dni wolne od pracy – w jednym układzie wprowadzono oprócz normalnego wynagrodzenia, dodatek za pracę w niedzielę, święta i dni wolne w wysokości 115% stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego za pracę, jeżeli nie udzielono dnia wolnego, zgodnie z przepisami kodeksu pracy, a w przypadku udzielenia dnia wolnego, ma to być dzień wolny płatny,
- za prace w porze nocnej – regulacje korzystniejsze zawarto we wszystkich trzech układach: w jednym układzie w wysokości 30% stawki godzinowej z minimalnego wynagrodzenia za pracę, w drugim układzie 20% stawki osobistego zaszeregowania nie mniej niż 20% z minimalnego wynagrodzenia za pracę; w trzecim układzie 225% stawki godzinowej z minimalnego wynagrodzenia za pracę, a za pracę w niedziele, święta i dni wolne w podwójnej wysokości, chyba że udzielono pracownikowi wolnego za te dni - wówczas w podstawowej wysokości,
- b) wyższy niż określony w ustawodawstwie pracy wymiar urlopu wypoczynkowego. W jednym układzie wprowadzono korzystniejsze regulacje w tym zakresie poprzez zagwarantowanie pracownikom odchodzącym w trakcie roku na emeryturę lub rentę lub z którymi pracodawca rozwiąże umowę w trybie ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunku pracy – urlopu wypoczynkowego w pełnym wymiarze należnym za dany rok kalendarzowy. Ponadto pracownikom zatrudnionym u tego pracodawcy za każdy jubileusz pracy co 5 lat, począwszy od 25-lecia, przysługuje 1

dzień wolny płatny, udzielany w terminie jednego miesiąca od tego jubileuszu.

- c) dłuższy niż ustawowe okresy wypowiedzenia. W jednym układzie wystąpiła regulacja, gdzie wydłużono okres wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę (za pisemną zgodą pracownika) do 4 miesięcy przy zatrudnieniu u pracodawcy powyżej 20 lat,
- d) prawo do nagród jubileuszowych uregulowano w 2 układach,
- e) we wszystkich trzech układach wprowadzono korzystniejsze niż przewidziane w powszechnie obowiązujących przepisach odprawy emerytalne i rentowe.

15. Spory zbiorowe

W 2014 roku pracodawcy zgłosili do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach 3 spory zbiorowe. Pracodawcy, u których wszczęty został spór zbiorowy wykonywali następujące rodzaje działalności gospodarczej: przetwórstwo przemysłowe – 1 spór i opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 2 spory.

Żądania zgłoszone pracodawcom przez organizacje związkowe w podziale na ich rodzaj i liczbę przedstawiały się następująco:

- warunki płacy - 4 w tym: wzrost wynagrodzenia za pracę w 2014 r, wzrost wynagrodzenia pielęgniarek i położnych o 500 zł, wzrost wynagrodzenia zasadniczego od 1 stycznia 2015 r o 200 zł dla wszystkich, których płaca nie przekracza 3.000 zł, wypłata jednorazowej premii dla personelu medycznego o 500 zł, dla pozostałego personelu o 300 zł,
- prawa i wolności związkowe – 1 (dotyczy zaprzestania działań antyzwiązkowych),

Sprawy związane ze sporami zbiorowymi zostały zrealizowane następująco:

- w 2 przypadkach zakończone zostały porozumieniami zawartymi pomiędzy stronami,
- a 1 przypadku spór nie został formalnie zakończony, natomiast pracodawca wy-

stąpił do ministerstwa z wnioskiem o wskazanie mediatora.

W porównaniu z rokiem 2013 zmalała liczba zgłoszonych sporów zbiorowych (wówczas było 9 sporów zbiorowych). Jednocześnie należy zaznaczyć, że z uwagi na brak przewidzianych sankcji ze strony PIP w przypadku nie spełnienia przez pracodawcę wymogu zgłoszenia sporu – zdarzają się przypadki ich nie

zgłaszania. Sygnały o zaistniałych sytuacjach spornych docierają wówczas ze strony związków zawodowych i dopiero zainteresowanie ze strony PIP wymusza działanie pracodawcy.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowana jest tendencja do zgłaszania sporów zbiorowych przez pracodawców działających w sferze opieki zdrowotnej. Spory dotyczą zasadniczo wzrostu wynagrodzeń.

III.

WYNIKI KONTROLI UJĘTYCH W PROGRAMIE DZIAŁAŃ DŁUGOFALOWYCH W LATACH 2013-2015

1. Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu.

Warunki, które nie sprzyjają tworzeniu miejsc pracy, skłaniają wielu pracodawców do poszukiwania oszczędności i uelastycznienia form zatrudnienia, często z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych.

W związku z tym przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu były przedmiotem następujących działań:

- 1) kontrole zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy,
- 2) kontrole skargowe zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy,
- 3) kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy przy zawieraniu umów terminowych,
- 4) kontrole skargowe przestrzegania prawa pracy przy zawieraniu umów terminowych.

I tak:

kontrole zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono **103** kontrole w przedmiocie zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.

W zrealizowanych kontrolach, inspektorzy pracy zakwestionowali łącznie **126** umów cywilnoprawnych uznając, że mają one cechy właściwe dla stosunku pracy, w tym:

- **115** umów zlecenia,
- **11** umów o dzieło,

Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, inspektorzy pracy stwierdzili u **38** kontrolowanych w tym przedmiocie pracodawców (36,9%).

Na **103** przeprowadzone kontrole:

- żadnych nieprawidłowości nie stwierdzono po przeprowadzeniu **65** kontroli (63,1%),

- po przeprowadzeniu **9** kontroli i zakwestionowaniu prawidłowości stosowania cywilnoprawnej formy zatrudnienia (8,7%), na polecenie inspektora pracy pracodawcy usunęli ujawnione nieprawidłowości w czasie trwania kontroli,
- w pozostałych **29** kontrolach (28,2%) inspektorzy pracy stwierdzili zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy i skierowali do pracodawców wnioski o zmianę umowy. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami skierowali do pracodawców **18** wniosków pokontrolnych dotyczących łącznie **59** osób. Wnioski te zostały przez pracodawców zrealizowane.

Tak więc efektem działań inspektorów pracy – w czasie prowadzonych kontroli – było potwierdzenie dla **59** osób zatrudniania na podstawie stosunku pracy.

Przeprowadzone kontrole potwierdziły, iż w dalszym ciągu występują przypadki zawierania umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy praca ma charakter podporządkowany, czyli spełnione są warunki właściwe dla umowy o pracę. Praktyka taka stanowi naruszenie przepisów Kodeksu pracy, a ponadto powoduje poczucie niepewności zatrudnienia i ograniczenie uprawnień pracujących.

Przeprowadzone kontrole wykazały szereg rażących nieprawidłowości w naruszaniu przepisów o zatrudnianiu, co dotyczyło stosowania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy. Należały do nich między innymi:

- zatrudnianie do wykonywania prac sezonowych osób fizycznych na podstawie umów prawa cywilnego w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy. Pracodawca nie posiadał pisemnej umowy z agencją pracy tymczasowej, a osoby skierowane do niego świadczyły pracę na podstawie umów zlecenia (nie uzgodniono rodzaju pracy, wymagań kwalifikacyjnych koniecznych do wykonywania pracy, prze-

widywanego okresu wykonywania pracy tymczasowej,

- kilkumiesięczne wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia w warunkach spełniających wymogi stosunku pracy. Umowy zawierane były na określony miesiąc, a następnie kilkakrotnie przedłużane. Dotyczyło 2 pracodawców i 12 świadczących pracę,
- wykonywanie pracy pod nadzorem kierownika kontrolowanego zakładu, przy otrzymaniu wymaganych sortów odzieżowych i ochronnych, jednakże na podstawie umowy zlecenia.

Należy jednak stwierdzić, że na 672 umowy cywilnoprawne poddane analizie w przedmiotowym zakresie, tylko wobec 126 umów wystąpiły zastrzeżenia, co do zasadności ich stosowania (18,8%).

Przyczyny naruszenia przepisów ustawodawstwa pracy w zakresie zatrudniania pracowników były następujące:

- niedostateczna znajomość przepisów regulujących przedmiotową problematykę oraz przekonanie, że w tym zakresie istnieje swoboda stron stosunku prawnego, co do formy zawierania umów na świadczenie pracy,
- znaczne koszty zatrudnienia pracownika w ramach stosunku pracy w porównaniu do umowy cywilnoprawnej,
- minimalizowanie kosztów zatrudnienia z uwagi na trudności finansowe pracodawców.

kontrole skargowe dotyczące zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 19 kontroli skargowych w przedmiocie zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy. Kontrole przeprowadzono zostały u 19 pracodawców na skutek wniesionych do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach 22 skarg (u 1 pracodawcy rozpatrywano - 3 skargi

i u 1 - rozpatrywano 2 skargi). Z uwagi na zarzuty zawarte w skargach:

- 14 skarg dotyczyło tylko problematyki stosowania przez pracodawców umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy,
- a 8 skarg dotyczyło wyżej wymienionej problematyki oraz innych zarzutów (szkolenia bhp, czas pracy, wynagrodzenia za pracę, badań lekarskich profilaktycznych).

Wyniki rozpatrzonych skarg w przedmiocie nieprawidłowego zatrudniania w ramach stosunku cywilnoprawnego wskazują na to, iż 16 skarg było zasadnych (72,7%), a 6 bezzasadnych (27,3%)

Nieprawidłowości stwierdzono u 16 pracodawców, przy czym:

- u 11 z nich zawarto ze świadczącymi pracę umowy zlecenia, podczas gdy warunki wykonywania pracy przez te osoby wskazywały na istnienie stosunku pracy,
- u 4 pracodawców ze świadczącymi pracę zawarto umowy o dzieło zamiast umowy o pracę,
- u 1 pracodawcy zawarto inną umowę na piśmie zamiast umowy o pracę.

W czasie przedmiotowych kontroli stwierdzono, iż 43 umowy cywilnoprawne w ocenie inspektorów pracy zawarte zostały w warunkach właściwych dla stosunku pracy, w tym:

- 36 określono jako umowy zlecenia,
- 6 określono jako umowa o dzieło,
- 1 inna umowa zawarta na piśmie.

Dla zlikwidowania stwierdzonych nieprawidłowości inspektorzy pracy skierowali do pracodawców - w czasie trwania kontroli - 5 poleceń zmiany podstawy prawnej świadczenia pracy z umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę, które dotyczyły 10 osób. Polecenia zostały wykonane - dla 10 osób zmieniono status prawny świadczenia pracy z umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę. Ponadto inspektorzy pracy skierowali także do pracodawców (po zakończeniu kontroli) 10 wniosków pokontrolnych wnosząc o zmianę podstawy prawnej

zatrudnienia z umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę. W wyniku wniosków skierowanych do pracodawców – w stosunku do **16** osób zmieniono stan prawny zatrudnienia z umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę.

Tak więc efektem działań inspektorów pracy w czasie prowadzonych kontroli skargowych było potwierdzenie dla **26** osób zatrudnienia na podstawie stosunku pracy (nieprawidłowość dotyczyła 43 osób).

Ponadto w sytuacji gdy po przeprowadzeniu powyższych kontroli i ustaleniu stanów faktycznych świadczących o tym, iż wykonywana praca świadczona była w warunkach istnienia stosunku pracy a pracodawcy nie zmieniali statusu prawnego zatrudnienia inspektorzy pracy skierowali do sądów powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy. W okresie sprawozdawczym inspektorzy pracy wnieśli 13 powództw, które dotyczyły **13** osób świadczących pracę, przy czym 12 z nich wykonywało zadania na podstawie umowy zlecenia, a 1 osoby w ramach innej umowy zawartej na piśmie. Wniesione powództwa dotyczyły **6** pracodawców na **19** u których przeprowadzono kontrole (31,6%).

Przyczyny naruszenia przepisów ustawodawstwa pracy w zakresie zatrudniania pracowników na umowach cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy były podobne, jak w przypadku kontroli problemowych dotyczących omawianego zagadnienia, a więc:

- niedostateczna znajomość przepisów regulujących przedmiotową problematykę oraz przekonanie że w tym zakresie istnieje swoboda stron stosunku prawnego, co do formy zawierania umów na świadczenie pracy,
- minimalizowanie kosztów zatrudnienia z uwagi na trudności finansowe pracodawców.

Jak wynika z powyższego kontrole skargowe prowadzone w tym temacie są skuteczne prowadzą do zmiany umów cywilnoprawnych na umowy o pracę. Należy jednak stwierdzić,

że bardzo często osoby świadczące prace nie są zainteresowane zmianą klasyfikacji prawnej swojego zatrudnienia – z różnych przyczyn (obawa utraty pracy, likwidacja niektórych uprawnień finansowych itp).

kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy przy zawieraniu umów terminowych.

W powyższym zakresie przeprowadzono **102** kontrole u **102** pracodawców. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło **4.707** osób, w tym: **3.641** zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Kontrolując problematykę zawierania umów o pracę na czas określony, analizie poddano 935 tego rodzaju umów o pracę. Ustalono, że najwięcej umów zawierano na okres od 1 roku do 3 lat – 346 umów (37,0%), a następnie na okres powyżej 6 miesięcy – 290 umów (31,0%) i umowy zawarte na okres od 3 do 5 lat – 155 umów (16,6%).

Zawieranie umów o pracę na czas określony powyżej 6 miesięcy daje pracodawcy możliwość zastrzeżenia dopuszczalności ich wcześniejszego rozwiązania za 2 tygodniowym wypowiedzeniem. Pracodawcy funkcjonujący na terenie województwa świętokrzyskiego należą do grupy małych i średnich przedsiębiorstw. Przy występujących trudnościach gospodarczych pracodawcy mają możliwość wcześniejszego rozwiązania z pracownikami stosunku pracy niż jego kontynuowanie na podstawie umów bezterminowych. Pracodawcy wskazują także na fakt, że zawieranie umów o pracę na czas nieokreślony skutkuje zwiększonymi kosztami prowadzenia przedsiębiorstwa.

Kontrola wymienionej wyżej problematyki wykazała nieliczne przypadki naruszenia przepisów ustawodawstwa pracy w zakresie zawierania umów terminowych. Do ważniejszych nieprawidłowości należy zaliczyć między innymi:

- brak potwierdzenia na piśmie zawartej umowy o pracę. Takie przypadki stwierdzono w 7 zakładach pracy (6,9%) i doty-

- czyły one 9 pracowników (0,2% objętych kontrolami). Większość ujawnionych tego rodzaju przypadków regulowana była poleceniami wydanymi przez inspektorów pracy,
- nie dokonywano zmian warunków umowy o pracę w sytuacjach, kiedy następowała istotna ich zmiana. Dotyczyło to 14 pracowników (13,7%) zatrudnionych w 1 zakładzie pracy i dotyczyło umów zawartych na czas określony,
 - nieprawidłowe zastosowanie długości okresu wypowiedzenia do umowy zawartej na czas określony. Problem dotyczył 7 osób (0,2%) zatrudnionych w 2 zakładach pracy,
 - rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z naruszeniem przepisów dotyczących rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia. Problem dotyczył 7 pracowników zatrudnionych w 2 zakładach pracy (0,2%).

Przyczynami ujawnionych nieprawidłowości były między innymi niedostateczna znajomość przepisów o nawiązywaniu i rozwiązywaniu stosunku pracy oraz brak należytej staranności w prowadzeniu spraw pracowniczych.

Dla wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy skierowali do pracodawców 10 poleceń, które dotyczyły 10 pracowników. Za stwierdzone nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy 5 pracodawców ukarali mandatami karnymi na łączną kwotę – 7.100 zł.

kontrole skargowe przestrzegania prawa pracy przy zawieraniu umów terminowych.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 7 kontroli przestrzegania prawa pracy przy zawieraniu umów terminowych – u 6 pracodawców (2 kontrole były prowadzone u 1 pracodawcy). Kontrole były wynikiem wniesionych skarg.

Przedmiotem wniesionych skarg były następujące problemy;

- nieprawidłowe rozwiązanie umowy o pracę zawartej na czas określony za wypowiedzeniem (skarga zasadna),
- 2 skargi dotyczyły treści zawieranych umów o pracę na czas określony. Jedna ze skarg okazała się zasadna, a druga bezzasadna,
- 1 skarga dotyczyła 2 pracowników, a zarzut dotyczył braku potwierdzenia na piśmie umów o pracę zawartych na czas określony. Przeprowadzone kontrole wykazały bezzasadność obu skarg,
- 2 skargi dotyczyły zawarcia przez pracodawcę trzeciej umowy o pracę na czas określony, podczas gdy według skarżących powinny to być umowy na czas nieokreślony. Przeprowadzone kontrole wykazały bezzasadność obu skarg.

Tak więc spośród 6 rozpatrywanych skarg - 2 okazały się zasadne, a 4 uznane zostały, jako bezzasadne.

Badając zarzuty zawarte we wniesionych skargach nie stwierdzono przypadków rażącego naruszenia przepisów dotyczących stosunku pracy.

Kontrola 135 umów terminowych u pracodawców, u których rozpatrywano wniesione skargi wykazała, że najczęściej umów terminowych zawarto na okres do 3 lat – 46 (34,1%) oraz na okres do 3 miesięcy – 45 umów o pracę (33,3%). Przyczyny, dla których zawierano umowy na takie właśnie okresy były podobne, jakie stwierdzono przy planowej kontroli umów terminowych.

Należy stwierdzić, że skala naruszenia przepisów o zatrudnianiu pracowników na podstawie umów terminowych jest nieznaczna.

Przyczyny naruszenia prawa pracy przy zawieraniu terminowych umów o pracę są tożsame z przyczynami, jakie wskazano podczas planowych kontroli w zakresie zawierania umów terminowych.

W celu likwidacji stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali 3 wnioski w wystąpieniach pokontrolnych, które zostały w pełni wykonane.

2. WzmóŜony nadzór w grupie zakładów o wysokiej skali zagrożeń zawodowych.

Do wzmóŜonego nadzoru wytypowano zakłady, w których szczególnie duŜe ryzyko zawodowe, wyraża się wysokimi przekroczeniami norm czynników szkodliwych dla zdrowia oraz wysokimi wskaźnikami wypadkowości (częstotliwości i ciężkości).

W roku sprawozdawczy wzmóŜonym nadzorem objęto 4 zakłady pracy, w których zatrudnionych było łącznie – 4.115 pracowników. W zakładach tych przeprowadzono 13 kontroli.

Przedmiotem kontroli w wymienionych wyŜej zakładach pracy były następujące zagadnienia:

- 1) dokumentowanie i ocena ryzyka zawodowego.

Ustalono, Ŝe we wszystkich w/w zakładach i na wszystkich stanowiskach pracy oceniono i udokumentowano ryzyko zawodowe związane z poszczególnymi zagrożeniami zidentyfikowanymi przy określonych pracach. Wyznaczono takŜe dopuszczalność ryzyka zawodowego i we wszystkich badanych zakładach podjęto działania korygujące lub zapobiegawcze na stanowiskach pracy.

Ujmując problem bardziej szczegółowo stwierdzić naleŜy, Ŝe dla kaŜdego stanowiska pracy zidentyfikowane zostały zagrożenia i oceniono ryzyko zawodowe. Na podstawie tej oceny planowane były i wdraŜane rozwiązania techniczne i organizacyjne w celu zapobiegania i ograniczenia ryzyka zawodowego. Oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy wykonywane były takŜe przed kaŜdą modernizacją i po niej lub po wprowadzeniu nowych technologii, maszyn lub przy zmianie procesu technologicznego. Natomiast działania korygujące i zapobiegawcze podejmowane były w obszarach: profilaktyka techniczna, profilaktyka organizacyjna, profilaktyka medyczna i w zakresie środków ochrony zbiorowej i indywidualnej.

Tak podjęte działania przyczyniły się w konsekwencji do wyeliminowania szeregu za-

grożeń i do ograniczenia wypadków przy pracy.

- 2) wypadki przy pracy

W okresie sprawozdawczym we wszystkich zakładach objętych wzmóŜonym nadzorem zaistniało 73 wypadki przy pracy, w tym: 72 zakwalifikowane, jako lekkie, a 1 powodująca ciężkie uszkodzenie ciała.

Z analizy dokumentacji powypadkowej wynika, Ŝe we wszystkich zakładach znajdujących się pod wzmóŜonym nadzorem realizowane były w sposób właściwy profilaktyczne wnioski i stosowane były środki określone w protokołach powypadkowych. Ponadto we wszystkich zakładach przeprowadzane były okresowe analizy wypadków przy pracy.

Szczególnie do wyŜej wymienionych prac naleŜy zaliczyć między innymi:

- dokonywanie korekty oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach, na których wystąpiły wypadki,
- prowadzone były wzmóŜone kontrole wydziałów i stanowisk pracy pod kątem przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeŃstwa i higieny pracy;
- prowadzone były doraźne szkolenia pracowników na stanowiskach pracy;
- wzmóŜono dyscyplinę w zakresie uŜywania środków ochrony osobistej;
- na bieżąco prowadzone były kontrole stanu technicznego eksploatowanych maszyn, urządzeŃ i narzędzi.

- 3) zachorowalność na choroby zawodowe

W analizowanym okresie stwierdzono 2 choroby zawodowe w kontrolowanych zakładach będących pod wzmóŜonym nadzorem.

Na podstawie analizowanych zagrożeń mogących spowodować wystąpienie chorób zawodowych, określone były i wprowadzane odpowiednie środki zapobiegające ich występowaniu. Do działań tych naleŜy zaliczyć między innymi:

- profilaktyczne badania pracowników oraz ściśle przestrzeganie zaleceŃ lekarskich,

- systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- kontrola i utrzymywanie we właściwym stanie instalacji i urządzeń służących do usuwania szkodliwych czynników ze środowiska pracy,
- zapewnienie ograniczania narażenia na czynniki szkodliwe metodami organizacyjnymi,
- wyposażanie pracowników w odpowiednio dobrane środki ochrony indywidualnej i kontrola ich stosowania przez pracowników.

4) wymagania minimalne dotyczące używanych maszyn

We wszystkich zakładach objętych wzmożonym nadzorem dokonano kompleksowej oceny maszyn pod kątem spełniania wymagań minimalnych. Przeprowadzona ocena wykazała, że w większości przypadków eksploatowane maszyny spełniają wymagania w zakresie bezpieczeństwa pracy. W jednym zakładzie część maszyn nie spełniała wymagań minimalnych i została wycofana z eksploatacji, a w drugim - w stosunku do maszyn niespełniających wymagań podjęto działania dostosowawcze.

5) służba bezpieczeństwa i higieny pracy

W zakładach będących pod wzmożonym nadzorem zorganizowano służby bhp zgodnie z wymogami przepisów. W 3 zakładach utworzono wieloosobowe komórki, w których zatrudniono pracowników spełniających wymogi w zakresie odpowiedniego wykształcenia oraz stażu pracy. W jednym zakładzie funkcję służby bhp sprawuje osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje zawodowe.

6) społeczna inspekcja pracy

We wszystkich przedmiotowych zakładach utworzono społeczną inspekcję pracy. W roku 2014 społeczni inspektorzy pracy wydali ogółem 12 zaleceń oraz 24 uwagi usunięcia stwierdzonych przez nich nieprawidłowości. Wszystkie zalecenia i uwagi zostały wykonane.

7) komisje bezpieczeństwa i higieny pracy

We wszystkich zakładach będących pod wzmożonym nadzorem utworzono także – zgodnie z wymogami przepisów – komisje bezpieczeństwa i higieny pracy. Komisje te dokonują przeglądy warunków pracy i okresowej oceny stanu bhp. Opiniują także podejmowane przez pracodawców środki zapobiegające wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

Przeprowadzone przez inspektorów pracy kontrole wykazały, że najczęściej powtarzające się nieprawidłowości dotyczyły:

- niewłaściwego stanu technicznego obiektów i pomieszczeń pracy (dotyczyło wszystkich zakładów),
- niewłaściwego stanu technicznego maszyn i urządzeń technicznych (dotyczyło wszystkich zakładów),
- niestosowania środków ochrony indywidualnej oraz czynników szkodliwych dla zdrowia (dotyczyło 3 zakładów),
- niewłaściwej organizacji i prowadzenia prac transportowych (dotyczyło 2 zakładów).

W ocenie inspektorów pracy, główne przyczyny naruszania prawa w kontrolowanych zakładach to:

- nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa pracy przez pracowników, również dozoru średniego,
- brak dostatecznego nadzoru ze strony kierownictwa nad wykonywanymi pracami.

Natomiast pracodawcy wskazywali:

- pogorszenie sytuacji ekonomicznej i związany z tym brak środków finansowych uniemożliwiający realizowanie przedsięwzięć w zakresie remontów, zmiany technologii i wymianę parku maszynowego,
- wysokie koszty związane z dopełnieniem obowiązków spoczywających na pracodawcy w zakresie spełnienia wymogów przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- niewłaściwe podejście pracowników do przestrzegania przepisów i zasad bhp.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali **42** decyzje, w tym 24 na piśmie. Dotyczyły one **poprawy warunków** i bezpieczeństwa pracy dla **1.741** pracowników. Wszystkie decyzje zostały zrealizowane.

Do pracodawców skierowano także **10** wniosków pokontrolnych, które dotyczyły **3.672** pracowników. Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 8 wniosków pokontrolnych.

W wyniku realizacji wydanych środków prawnych, warunki i bezpieczeństwo pracy **uległy poprawie** dla **2.072** pracowników (dla 50,3% zatrudnionych). Np.:

- w jednym zakładzie obniżono stężenie zapylenia na stanowisku przygotowania zestawów odlewniczych (14 pracowników),
- wyposażono pracowników w zapalniczki agrafkowe lub pistoletowe zamiast w zapalniczki gazowe, co zwiększyło bezpieczeństwo pracy (40 pracowników),
- zmniejszono ilość zanieczyszczeń w złomie poprzez dodatkowe oczyszczanie skutkujące zmniejszeniem ilości żużla i pyłu na odpylni oraz podczas sadzenia pieca (300 pracowników),
- zapewniono ekrany ochronne na stanowisku spawania elektrycznego podłogi (40 pracowników),
- zakupiono 24 urządzenia do mechanicznego przepychania szkieletów autobusów (300 pracowników),
- zamontowano hamulce na bramach suszarek lakierniczych (50 pracowników),
- zmniejszono ilość dodawanego wapna do koszy wsadowych w stalowni, co obniżyło zapylenie pyłem wapiennym (90 pracowników),
- wprowadzono odpowiedni system – przy pracach remontowych i przeglądowych – polegający na blokowaniu przy użyciu kłódek zapinanych na zaworach tablicach rozdzielczych, co uniemożliwia przypadkowe uruchomienie urządzeń (500 pracowników).

Wyniki kontroli wskazują, że forma wzmożonego nadzoru nad zakładami pracy, w których występuje znaczna liczba zagrożeń zawodowych i wypadkowych przynosi stałą poprawę warunków pracy. Pomimo uzyskanej poprawy, stan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w tych zakładach w dalszym ciągu wymaga ze strony inspekcji pracy stałego monitoringu i włączenia ich do przyszłej działalności kontrolno-prewencyjnej.

3. Zarządzanie bezpieczeństwem w średnich i dużych zakładach, w których wystąpiły wypadki przy pracy.

Kontrole w zakładach, w których stwierdzono najwyższe wskaźniki wypadków przy pracy, w tym wypadków powtarzalnych miały na celu doprowadzenie do podjęcia przez pracodawców skutecznych środków zapobiegających tym wypadkom. Zwrócono szczególną uwagę na efektywne zarządzanie ryzykiem wypadkowym przez pracodawców oraz aktywny udział pracowników w ocenie tego ryzyka na stanowiskach pracy.

Kontrole w powyższym zakresie przeprowadzono w **10** zakładach pracy zatrudniających do 50 pracowników o łącznym zatrudnieniu – 255 pracowników.

Kontrolowane firmy prowadziły następującą działalność:

- przetwórstwo przemysłowe - 2 zakłady – 20,0% kontrolowanych,
- dostawy wody, ścieków - 1 zakład – 10,0% kontrolowanych,
- handel hurtowy i detaliczny - 2 zakłady - 20,0% kontrolowanych,
- budownictwo - 4 zakłady - 40,0% kontrolowanych,
- górnictwo i wydobywanie – 1 zakład – 10,0% kontrolowanych.

W zakładach objętych kontrolami odnotowano 28 wypadków przy pracy, w których poszkodowanych zostało 28 osób. Były to wypadki lekkie – nie było wypadków ciężkich i śmiertelnych.

Dokonano oceny 23 dokumentacji powypadkowych, tj. 82,1% z zaistniałych wypadków przy pracy oraz dokonano oceny 20 stanowisk pracy objętych kontrolami, na których miały miejsce zdarzenia wypadkowe (71,4% stanowisk). Ustalono, że na wszystkich stanowiskach pracy przeprowadzono udokumentowaną ocenę ryzyka zawodowego.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli - do najczęściej występujących nieprawidłowości w badanym przedmiocie zaliczono:

- nieprawidłowe prowadzenie postępowania powypadkowego oraz jego dokumentowanie (6 zakładów – 21,4% objętych kontrolami),
- nie zapewnianie właściwego opisu zdarzenia wypadkowego (6 zakładów – 21,4%),
- nie ustalanie wszystkich przyczyn zdarzeń wypadkowych (5 zakładów – 17,9%),
- niewłaściwie formułowanie zaleceń związanych z ustalonymi okolicznościami i przyczynami wypadków (4 zakłady – 14,3%),
- w zakresie dokumentacji z oceny ryzyka brak opisu stanowisk i osób, opisu przyjętych kryteriów szacowania i wyznaczania dopuszczalności pełnych wyników oceny (6 zakładów – 21,4%),
- nie przeprowadzanie wymaganej aktualizacji oceny ryzyka zawodowego (8 zakładów – 28,6%),

Do najczęstszych przyczyn naruszeń prawa należy zaliczyć:

- lekceważenie przez pracodawców zagrożeń zawodowych występujących w procesach pracy, powiązane z nie dostrzeganiem oceny ryzyka zawodowego jako narzędzia umożliwiającego określenie prawidłowych działań służących bezpieczeństwu i ochronie zdrowia pracowników,
- brak jednoznacznego wskazania w przepisach prawa pracy terminów dla obowiązku okresowej oceny ryzyka zawodowego,
- brak dostatecznego nadzoru pracodawców nad właściwym zarządzaniem sprawami bhp,

- niedostateczne zaangażowanie osób wykonujących czynności służb bhp w badanie wypadków, jak również nie włączanie do tych prac osób kompetentnych i przeszkolonych, działających jako przedstawiciele załogi przy braku kwalifikowanych społecznych inspektorów pracy,
- brak zaangażowania ze strony pracowników służb bhp w czynności z zakresu okresowej oceny ryzyka zawodowego – pracownicy służb bhp i specjaliści bhp w większości nie inicjują działań w tym zakresie, oczekując na ewentualne wnioski w tej sprawie ze strony organów nadzoru nad warunkami pracy,
- pobieżne kontrole i analizy stanu bhp dokonywane przez specjalistów służb bhp.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali stosowne środki prawne, a w tym:

- **22** decyzje,
- **32** wnioski pokontrolne,
- za stany faktyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika 1 osobę ukarano mandatem na kwotę 1.100 zł.

Do zakończenia okresu sprawozdawczego zrealizowano: 21 decyzji (95,5%) i wszystkie wnioski pokontrolne.

Przeprowadzone kontrole pozwoliły na uzyskanie następujących **efektów**:

- dostosowano obszar przeprowadzania postępowań powypadkowych do obowiązujących wymogów prawa. Dotyczyło to 6 zakładów i 16 pracowników,
- zlikwidowano nieprawidłowości w zakresie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy – w dokumentacji powypadkowej. Dotyczyło to 6 zakładów i 19 pracowników,
- zlikwidowano nieprawidłowości w zakresie ustalania i stosowania wniosków i środków profilaktycznych. Dotyczyło to 4 zakładów i 17 pracowników,

- uregulowano wszystkie nieprawidłowości dotyczące oceny ryzyka zawodowego. Dotyczyło to 3 zakładów i 78 pracowników,
- na niektórych stanowiskach, na których doszło do wypadków przy pracy przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego. Dotyczyło to 3 zakładów i 82 pracowników,
- przeprowadzono szkolenia bhp w 3 zakładach pracy, a dotyczyło to 4 pracowników.

Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w kontrolowanych zakładach należy uznać za niezadowalający, mimo, że w kontrolowanych zakładach funkcjonuje w miarę dobrze zorganizowana służba bhp. Jednakże nie spełnia ona należytych zadań w zakresie nadzoru i kontroli stanu bezpieczeństwa pracy w tych zakładach. Pracownicy służby bhp nie inicjowali działań związanych z ciągłym analizowaniem zagrożeń mimo występowania takiej potrzeby. Nie doceniano problemu zarządzania bezpieczeństwem i nie traktowano go, jako narzędzia efektywnej prewencji wypadkowej. Nie dostrzegano w sposób właściwy roli oceny ryzyka zawodowego, jako narzędzia umożliwiającego określenie prawidłowych działań służących bezpieczeństwu i ochronie zdrowia pracowników. Pozytywnym zjawiskiem – przy wyszczególnionych uchybieniach – jest fakt, iż w kontrolowanych zakładach nie odnotowano wypadków śmiertelnych i ciężkich.

IV.

WYNIKI

KONTROLI

UJĘTYCH

W

PLANIE

ROCZNYM

1. Wynagrodzenia i inne świadczenia ze stosunku pracy.

Prowadzone od wielu lat kontrole przestrzegania przepisów dotyczących wypłaty wynagrodzeń za pracę wskazują na wciąż niezadowalający poziom wywiązywania się pracodawców z obowiązku prawidłowej i terminowej wypłaty należności pracowniczych.

Problematyka wypłaty należności pracowniczych od lat należy do najbardziej newralgicznych obszarów ochrony pracy, ważnych także ze względu na swój aspekt społeczny.

Dobór zakładów do kontroli odpowiadał zróżnicowaniu pracodawców funkcjonujących na danym terenie z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia, formy własności i branży.

W roku 2014 kontrole z zakresu tej problematyki prowadzone były:

- 1) ramach działań planowych zawartych w harmonogramie na 2014 r,
- 2) w następstwie składanych skarg,
- 3) w sektorze bankowym.

Ad.1) Kontrole prowadzone w ramach działań planowych zawartych w harmonogramie na 2014 r.

Kontrole egzekwowania praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy **w zakładach różnych branż** w roku 2014 przeprowadzone zostały u **66** pracodawców. Przeprowadzono **66** takich kontroli. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło łącznie **7.037** pracowników, w tym: 6.514 osób zatrudnionych było na podstawie stosunku pracy.

Najwięcej kontroli, bo **36** przeprowadzono w zakładach o zatrudnieniu od **10** do **49** osób (54,6%), oraz do **9** zatrudnionych – 12 kontroli (18,2%).

Kontrolami objęto: 24 spółki z o.o. (36,4%), 15 jednostek bez szczególnej formy prawnej (22,7%), 6 spółek cywilnych (9,1%), 4 gminne samorządowe jednostki organizacyjne (6,0%), po 3 jednostki, to: spółki jawne, publiczne ze-

spółki szkół i placówek systemu oświaty, placówki systemu oświatowego (po 4,6%), po 2 jednostki, to: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, spółdzielnie, powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne, spółki akcyjne (po 3,0%).

Kontrole przeprowadzono w zakładach należących do następujących sektorów gospodarki narodowej: przetwórstwo przemysłowe – 13 kontroli (19,7% ogólnej liczby kontroli w tym zakresie), handel i naprawy – 11 kontroli (16,7%), budownictwo – 8 (12,1%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 8 kontroli (16,7%), obsługa rynku nieruchomości – 4 kontrole (6,1%), edukacja – 4 kontrole (6,1%), kultura, rozrywka i rekreacja - 3 kontrole (4,6%), usługi administrowania – 3 kontrole (4,6%), dostawa wody – 2 kontrole (3,0%), transport i gospodarka magazynowa – 2 kontrole (3,0%), działalność profesjonalna - 2 kontrole (3,0%), oraz po 1 kontroli: wytwarzanie energii, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, informacja i komunikacja, pozostała działalność usługowa (po 1,5%).

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości stwierdzono u **50** pracodawców tj. 75,8% skontrolowanych, natomiast u 16 pracodawców w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy – nieprawidłowości nie stwierdzono (24,2%).

Z przeprowadzonych wyżej kontroli wynika, że najwięcej nieprawidłowości stwierdzono m.in. w zakresie prawidłowości naliczania i wypłaty n/w świadczeń:

- ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy – 19 pracodawców (28,8%),
- wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy – 15 pracodawców (22,7%),
- wynagrodzenia za pracę – 14 pracodawców (21,2%),
- wynagrodzenia za godziny nadliczbowe – 13 pracodawców (19,7%),
- dodatkowego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej – 9 pracodawców (13,6%),

- ekwiwalentu za pranie i naprawę odzieży – 7 pracodawców (10,6%).

W tym miejscu należy wskazać, że w stosunku do roku 2013 zmniejszył się znacząco odsetek pracodawców, u których stwierdzono nieprawidłowości dotyczące następujących świadczeń:

- wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych z 74,1% w roku 2013 do 19,7% w roku 2014,
- dodatkowego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej z 45,0% w roku 2013 do 13,6% w roku 2014,
- dodatku za pracę w niedziele i święta z 33,3% w roku 2013 do 6,1% w roku 2014,
- należności z tytułu podróży służbowej z 31,8% w roku 2013 do 3,0% w roku 2014,
- ekwiwalentu za używanie odzieży własnej z 28,6% w roku 2013 do 3,0% w roku 2014,
- wynagrodzenia za pracę z 29,1% w roku 2013 do 21,2% w roku 2014.

Podczas kontroli problematyki przestrzegania przepisów o wypłacie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń pracowniczych - przeprowadzonych w ramach zadań kontrolnych wynikających z harmonogramu pracy Okręgu na 2014 r - sprawdzono **6.931 przypadków** świadczeń pracowniczych tj. wynagrodzeń za pracę, potrąceń z wynagrodzeń, wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych, za pracę w porze nocnej, dodatków za pracę w niedzielę i święta, wynagrodzeń za czas niewykonywania pracy, za który pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia, za czas niezdolności do pracy, za urlop, ekwiwalentów pieniężnych za urlop wypoczynkowy, należności z tytułu podróży służbowej, odpraw z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika, ekwiwalentów za używanie i za pranie odzieży.

Podczas wyżej wymienionych kontroli naruszenia przepisów o wypłacie wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy stwierdzono w **593** przypadkach tj. 8,6% objętych analizą kontrolną (odniesienie do liczby 6.931 badanych przypad-

ków), przy czym w **276** przypadkach stwierdzono nie wypłacenie w całości wymaganej kwoty, a w **317** przypadkach wypłacone należności były niepełne. Wynika z tego, że w **co 11-tym** kontrolowanym **przypadku** ujawniono naruszenie przedmiotowych przepisów. Skala ujawnionych nieprawidłowości w roku 2014 w stosunku do 2013 roku **uległa wyraźnej poprawie**, bowiem w roku 2013 nieprawidłowości ujawniono w 21,3% ogólnej liczby badanych przypadków, czyli w **co 5-tym badanym przypadku**.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły między innymi:

- nie wypłacenia wynagrodzenia za pracę - 65 przypadków, które stanowiły 11,0% liczby przypadków, w których ujawniono nieprawidłowości, co w stosunku do roku 2013 stanowi znaczą poprawę (2013 r – 46,6% przypadków),
- nieprawidłowości przy obliczaniu i wypłacie: ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (46,8% badanych przypadków), dodatkowego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej (36,8% badanych przypadków), odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika (26,8% badanych przypadków), ekwiwalentu za pranie i naprawę odzieży (24,5% badanych przypadków), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych (23,4% badanych przypadków), dodatku za pracę w niedzielę i święta (19,3% badanych przypadków), wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy (18,2% badanych przypadków).

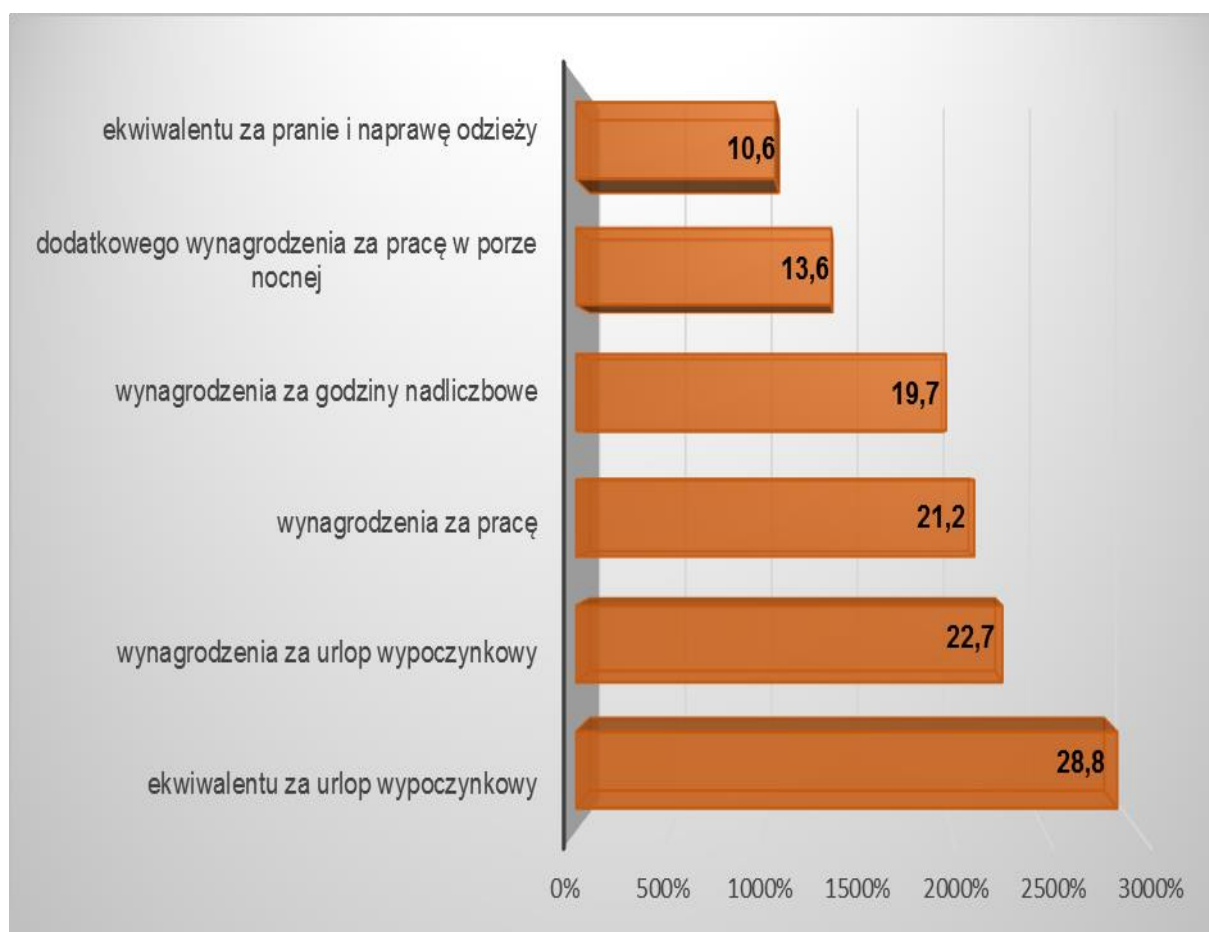
W porównaniu z rokiem 2013 nastąpił **wzrost** przypadków nieprawidłowości między innymi w zakresie naliczenia i wypłaty: ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy z 21,5% w roku 2013 do 46,8% w 2014 r; odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika – z 6,3% w roku 2013 do 28,6% w roku 2014; dodatkowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych – z 17,0% w roku 2013 do 23,4% w roku

2014; dodatkowego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej – z 29,1% w roku 2013 do 36,8% w roku 2014.

W porównaniu z rokiem 2013 nastąpił **spadek** przypadków nieprawidłowości między innymi w zakresie naliczenia i wypłaty: ekwiwalentu za pranie i naprawę odzieży – z 64,1% w roku 2013 do 24,5% w roku 2014; wynagro-

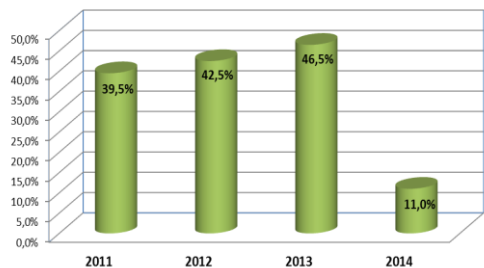
dzenia za czas niewykonywania pracy, za który pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia – z 53,5% w roku 2013 do 1,2% w roku 2014; należności z tytułu podróży służbowej – z 21,3% w roku 2013 do 4,3% w 2014 r; wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy – z 30,7% w 2013 r do 18,2% w 2014 r.

Wykres 20. Udział procentowy pracodawców naruszających przepisy o wypłacie świadczeń pracowniczych.

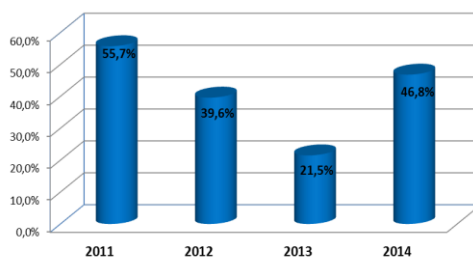

Wykres 21. Udział nieprawidłowości w poszczególnych rodzajach świadczeń stwierdzonych w latach 2011- 2014.

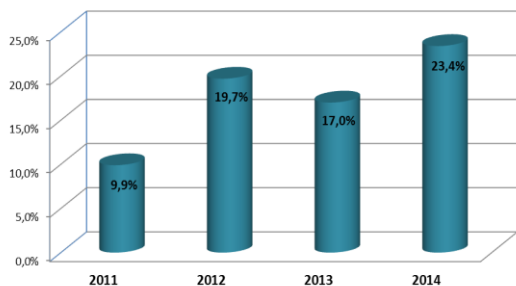
Wynagrodzenie za pracę

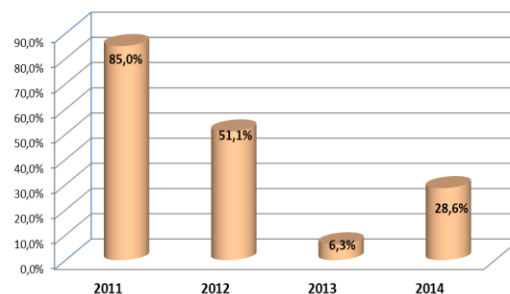
Ekwiwalent za urlop

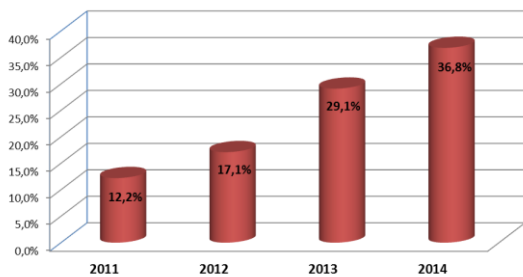
Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych

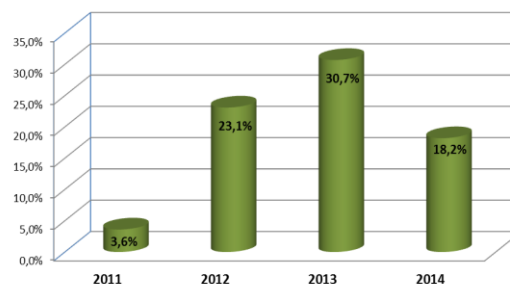
Odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy

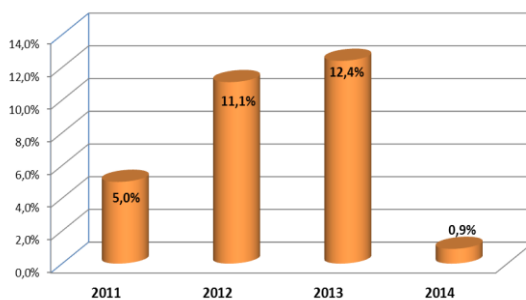
Dodatkowe wynagrodzenie za pracę w porze nocnej

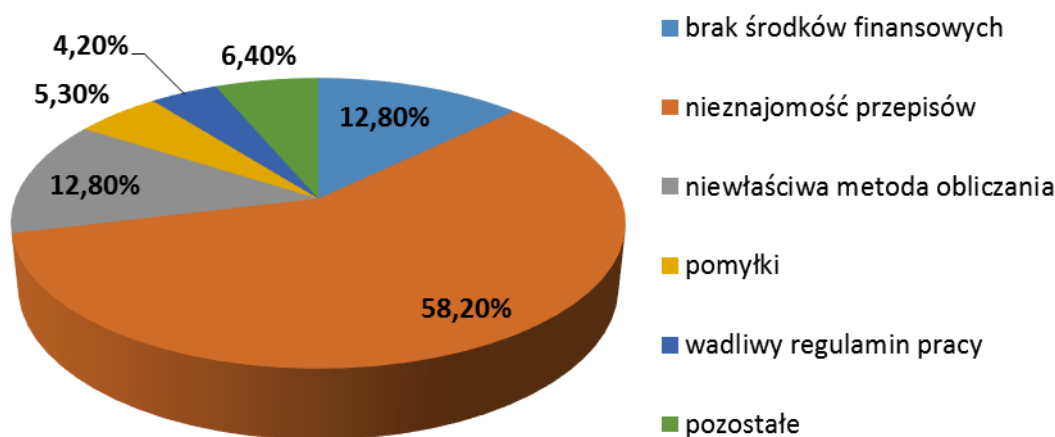
Wynagrodzenie za urlop

Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy

Wykres 22. Przyczyny naruszeń przepisów w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń.

Do zasadniczych przyczyn naruszeń przepisów w dziedzinie ochrony wynagrodzenia za pracę należy zaliczyć: nieznajomość obowiązujących przepisów (58,2% ogółu nieprawidłowości), brak środków finansowych na wypłaty należności (12,8%), niewłaściwa metoda obliczania świadczenia (12,8%) błędne obliczanie świadczeń (5,3%) oraz inne powody (10,6%).

Dla wyegzekwowania wynagrodzeń i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, w kontrolach dotyczących omawianej problematyki wynikającej z harmonogramu zadań na 2014 r, inspektorzy pracy wydali:

- **19** decyzji płacowych zobowiązujących pracodawców do wypłaty pracownikom wszelkiego rodzaju bezspornych świadczeń pieniężnych na ogólną kwotę – **165.281,00 zł**. Problem dotyczył **155** pracowników,
- **121** wniosków pokontrolnych zalecających wyliczenie i wypłacenie pracownikom należnych im kwot z różnych tytułów, a które dotyczyły – **1.796** pracowników,

- **16** poleceń płacowych, które dotyczyły **129** pracowników.

Do końca okresu sprawozdawczego pracodawcy zrealizowali:

- **19** decyzji płacowych (100,0% wydanych) na ogólną kwotę – **165.281,00 zł** (100,0% nakazanej kwoty). Zrealizowane decyzje dotyczyły 155 pracowników (100,0%, którym świadczenia przysługiwały w wyniku wydanych decyzji),
- **104** wnioski pokontrolne (86,0% wniosków wydanych), które dotyczyły – **429** pracowników. Kwota wypłaconych świadczeń dla wymienionych wyżej pracowników wynosiła – **107.538,00 zł**,
- w wyniku działań inspektorskich – poleceń (16 poleceń - wszystkie), podczas prowadzonych kontroli, inspektorzy pracy spowodowali, iż pracodawcy wypłacili dla **46** pracowników kwotę – **41.787,00 zł** z różnego rodzaju tytułów.

Tak więc **ogólna kwota** wypłaconych świadczeń z różnego rodzaju tytułów - w kon-

trolach tematycznych wynikających z harmonogramu na 2014 r - na podstawie wymienionych wyżej środków prawnych wynosiła **314.606,00 zł** i była wypłacona dla **630** pracowników.

Należy przy tym stwierdzić, że problem realizacji decyzji placowych i wniosków pokontrolnych dotyczących wypłaty pracownikom wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń pracowniczych, jest w ciągłym monitoringu inspektorów pracy i kierownictwa Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach.

Za stany faktyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy ukarali grzywną w drodze mandatu karnego **19** sprawców na ogólną kwotę – **23.700 zł**; skierowali do sądu **1** wniosek o ukaranie, a wobec **11** sprawców zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

Reasumując ten wątek zagadnienia stwierdzić należy, że przestrzeganie przepisów o wypłacie wynagrodzeń i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy jest jeszcze w dalszym ciągu niezadowolające – mimo istniejących symptomów poprawy w tym zakresie. W związku z powyższym istnieje dalsza konieczność kontynuowania kontroli w przedmiocie przestrzegania przepisów o ochronie wynagrodzenia za pracę.

Ad.2) Kontrole egzekwowania praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy w następstwie wniesionych skarg.

Kontrole egzekwowania praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy **w następstwie wniesionych skarg** w roku 2014 przeprowadzone zostały u **195** pracodawców. Przeprowadzono **214** takich kontroli. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło łącznie **22.241** osób, w tym: 21.276 zatrudnionych było na podstawie stosunku pracy.

Najwięcej kontroli, bo **79** (40,5%) przeprowadzono w zakładach o zatrudnieniu do **9**

osób, a następnie od **10** do **49** osób – **72** kontrole (36,9%), oraz od **50** do **249** osób – **27** kontroli (13,9%), oraz powyżej **250** osób – **17** zakładów (8,7%).

Kontrolami objęto: 90 jednostek bez szczególnej formy prawnej (42,1%), 52 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (24,3%), 15 spółek akcyjnych (7,0%), 14 spółek jawnych (6,5%), 11 spółek cywilnych (5,2%), 9 gminnych i powiatowych samorządowych jednostek organizacyjnych (4,2%), 7 publicznych zakładów opieki zdrowotnej (3,3%), 5 zespołów szkół i placówek systemu oświaty (2,3%), 2 sądy (0,9%), 2 uczelnie (0,9%) i po 1 organu władzy, administracji rządowej, wspólnotę samorządową, spółkę komandytową, spółdzielnię, przedszkole, szkołę podstawową i placówkę systemu oświatowego.

Kontrole przeprowadzono w zakładach należących między innymi do następujących sektorów gospodarki narodowej: handel i naprawy – 53 kontrole (24,8%), przetwórstwo przemysłowe – 42 kontrole (19,6%), budownictwo – 22 kontrole (10,3%), transport i gospodarka magazynowa – 21 kontroli (9,8%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 12 kontroli (5,6%), edukacja – 11 kontroli (5,1%), działalność profesjonalna – 8 kontroli (3,7%), zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – 6 kontroli (2,8%).

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości stwierdzono u **161** pracodawców tj. 82,6% skontrolowanych, natomiast u 34 pracodawców w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy – nieprawidłowości nie stwierdzono i nie potwierdzono zarzutów zgłoszonych w skargach (17,4%). W stosunku do roku 2013 zmalała o 4,2% liczba podmiotów, w których nie potwierdzono zarzutów podniesionych w skargach dotyczących wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń pracowniczych.

W kontrolach objętych skargami w analizowanym przedmiocie stwierdzono naruszenie obowiązujących przepisów placowych w za-

kresie **35** różnego rodzaju świadczeń pracowniczych.

Z przeprowadzonych wyżej kontroli wynika, że najczęściej nieprawidłowości dotyczyło m.in. następujących zagadnień:

- niewypłacenia różnego rodzaju świadczeń dla pracowników podmiotów leczniczych. Dotyczyło to 3.446 pokrzywdzonych pracowników (32,6% ogółu pokrzywdzonych ustalonych w czasie kontroli),
- nieterminowego wypłacanie wynagrodzenia za pracę. Stan taki dotyczył 1.209 pokrzywdzonych pracowników (11,5% ogółu pokrzywdzonych),
- niewypłacenia wynagrodzenia za pracę. Dotyczyło to 719 pokrzywdzonych (6,8% ogółu pokrzywdzonych),
- niewypłacenia premii i innych składników wynagrodzenia. Dotyczyło 246 pracowników (2,3% ogółu pokrzywdzonych),

Ponadto w czasie badania skarg nieprawidłowości stwierdzono nieprawidłowości dotyczące m.in.: niewypłacenia ekwiwalentu za używanie własnej odzieży, jako odzieży roboczej i za jej pranie; niewypłacenia wynagrodzenia za urlop i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop; niewypłacenia dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych i wynagrodzenia za pracę w porze nocnej, a także niesłusznego potrącenia z wynagrodzenia za pracę.

Z przedstawionych informacji wynika, że wśród pracodawców najczęściej nieprawidłowości dotyczyło niewypłacenia różnego rodzaju świadczeń dla pracowników podmiotów leczniczych, którzy masowo zgłaszali się do inspekcji pracy z uzasadnionymi roszczeniami wynikającymi z ustawy o działalności leczniczej (wynagrodzenia za dyżury medyczne i gotowość do udzielenia świadczeń zdrowotnych, wynagrodzenia za pracę w nocy, w niedzielę, święta i dni wolne od pracy). Dotyczyło to prawie 3,5 tys. pracowników.

Następnym negatywnym zjawiskiem była wysoka skala nieprawidłowości polegających na niewypłacaniu lub opóźnieniu w wypłacie

wynagrodzenia za pracę. Dotyczyło to grupy 719 pracowników.

Przyczyny naruszenia przepisów w dziedzinie ochrony wynagrodzenia za pracę stwierdzone podczas kontroli skargowych były wielorakie. Należy do nich zaliczyć m.in.:

- trudności finansowe pracodawców,
- niezajomość obowiązujących unormowań w zakresie zagadnień placowych,
- nieprecyzyjne, bardzo ogólne postanowienia regulaminów wynagradzania, których interpretacja budziła wątpliwości,
- niewłaściwe metody naliczania lub pomyłki w obliczeniach poszczególnych świadczeń,
- prowadzenie przez pracodawców systemu wypłaty ratalnej świadczeń pieniężnych, ponieważ w pierwszej kolejności wypłacano należności dla kontrahentów, a nie pracowników traktując te świadczenia, jako drugą kategorię zobowiązań.

Dla wyegzekwowania wynagrodzeń i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy - po rozpatrzeniu wniesionych skarg i uznaniu zarzutów w nich zawartych, jako zasadnych - inspektorzy pracy podjęli następujące działania prawne:

- wydali **119** decyzji placowych zobowiązujących pracodawców do wypłaty pracownikom wszelkiego rodzaju bezspornych, różnego rodzaju świadczeń pieniężnych na ogólną kwotę – **2.971.580 zł** dla 1.512 pracowników,
- inspektorzy pracy skierowali także do pracodawców **285** wniosków pokontrolnych zalecających wyliczenie i wypłacenie pracownikom należnych im kwot z różnych tytułów, a które dotyczyły – 9.051 pracowników,
- wydano **44** polecenia wypłaty świadczeń pracowniczych, które dotyczyły 423 pracowników.

Do końca okresu sprawozdawczego pracodawcy:

- wypłacili pracownikom w wyniku realizacji **50** wydanych decyzji (42,0%) kwotę – **1.205.955** zł z tytułu różnego rodzaju świadczeń pracowniczych dla **624** pracowników. Stanowi to 40,6% nakazanej wydanymi decyzjami kwoty,
- zrealizowali **183** wnioski pokontrolne (64,2% wniosków wydanych), które dotyczyły – **5.955** pracowników. Kwota wypłaconych świadczeń dla wymienionych wyżej pracowników wynosiła – **563.965** zł,
- w wyniku działań inspektorskich – poleceń (100,0% realizacji), podczas prowadzonych kontroli, inspektorzy pracy spowodowali, iż pracodawcy wypłacili dla **162** pracowników kwotę – **222.995** zł z różnego rodzaju tytułów.

Tak więc **ogólna kwota** wypłaconych świadczeń z różnego rodzaju tytułów - w kontrolach skargowych rozpatrzonych w 2014 r - na podstawie wymienionych wyżej środków prawnych - wynosiła **1.992.915** zł i była wypłacona dla **6.741** pracowników.

Należy przy tym stwierdzić, że problem realizacji decyzji placowych i wniosków pokontrolnych dotyczących wypłaty pracownikom wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń pracowniczych, jest w ciągłym monitoringu inspektorów pracy i kierownictwa Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach.

Za stany faktyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy ukarali w drodze mandatów karnych **67** sprawców w/w wykroczeń na łączną kwotę – **91.300 zł**; skierowali do sądów **21** wniosków o ukaranie sprawców wykroczeń, a wobec 23 sprawców zastosowali środki oddziaływania wychowawczego.

Reasumując ten wątek zagadnienia stwierdzić należy, że przestrzeganie przepisów o wypłacie wynagrodzeń i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy w kontrolach skargowych wskazuje na dużą skalę stwierdzanych nieprawidłowości. Dlatego też wszelkie sygnały docierające do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach dotyczące niewy-

płacania wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy są sprawdzane w czasie prowadzonych czynności kontrolnych i konsekwentnie eliminowane w wyniku kierowanych środków prawnych.

Ad.3) Kontrole egzekwowania praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy w sektorze bankowym.

Kontrole egzekwowania praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy w **sektorze bankowym** w roku 2014 przeprowadzone zostały u **14** pracodawców. Przeprowadzono **14** takich kontroli. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło łącznie **956** osób, w tym: 944 zatrudnionych było na podstawie stosunku pracy.

Najwięcej kontroli, bo **9** (64,3%) przeprowadzono w bankach o zatrudnieniu od **10** do **49** osób, oraz od **50** do **249** osób – **4** kontrole (28,6%). Jedną kontrolę (7,1%) przeprowadzono w jednostce zatrudniającej powyżej **250** osób.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości stwierdzono u **12** pracodawców tj. 85,7% skontrolowanych, natomiast u 2 pracodawców w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy – nieprawidłowości nie stwierdzono (14,3%).

Podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzono **1.392** przypadki obliczania i wypłacania świadczeń pracowniczych tj. wynagrodzenia za pracę, potrącenia z wynagrodzenia, wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych, za pracę w porze nocnej, dodatków za pracę w niedzielę i święta, wynagrodzeń za czas niewykonywania pracy, za który pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia, za czas niezdolności do pracy, ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy oraz za używanie i za pranie odzieży roboczej, należności z tytułu podróży służbowej, odpraw z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika.

Niewypłacenie lub zaniżenie należności pracowniczych stanowiło **58** przypadków (4,2%) ogólnej liczby badanych przypadków.

Z przeprowadzonych wyżej kontroli wynika, że najczęściej nieprawidłowości dotyczyło między innymi następujących zagadnień:

- niewypłacania należności z tytułu podróży służbowej. Stwierdzono w 4 zakładach pracy (28,6% objętych kontrolą),
- problemy z właściwą wypłatą ekwiwalentu za pranie i naprawę odzieży stwierdzono w 4 bankach (28,6%),
- niewypłacania wynagrodzeń za czas niewykonywania pracy, za które pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia. Dotyczyło 3 banków (21,4%),
- niewypłacanie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Dotyczyło 3 banków (21,4%).

Naruszanie przepisów w dziedzinie ochrony wynagrodzenia za pracę spowodowane były przede wszystkim nieznanymi obowiązkami przepisów (94,4% ogółu nieprawidłowości), a także pomyłkami w ich obliczaniu. Ponadto osoby zarządzające oraz prowadzące sprawy kadrowo-płacowe lekcewały podstawowe regulacje prawne dotyczące czasu pracy.

Dla wyegzekwowania wynagrodzeń i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, inspektorzy pracy skierowali do 12 pracodawców (85,7% badanych):

- **1** decyzję płacową na kwotę – **6.788** zł, dotyczącą wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, za który pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia. Dotyczyło to 2 pracowników,
- **26** wnioski w wystąpieniach pokontrolnych zalecających wyliczenie i wypłacenie pracownikom należnych im kwot z różnych tytułów. Dotyczyły one 57 pracowników,
- wydano **5** poleceń wypłaty świadczeń pracowniczych na kwotę – **15.138** zł, które dotyczyły 12 pracowników.

W wyniku realizacji wydanych – przez inspektorów pracy – środków prawnych i innych działań w czasie prowadzenia kontroli - do końca okresu sprawozdawczego - pracodawcy wypłacili:

- dla **2** pracowników kwotę – **6.788** zł (realizacja decyzji płacowej),
- **57** pracownikom z tytułu świadczeń pracowniczych kwotę w łącznej wysokości – **24.460** zł (wnioski w wystąpieniach – wszystkie zrealizowane).
- ponadto w wyniku działań inspektorów pracy – jeszcze w czasie kontroli – wypłacono **11** pracownikom łącznie – **10.611** zł,
- w wyniku realizacji wydanych poleceń, wypłacono **12** pracownikom kwotę – **15.138** zł.

Tak więc **ogólna kwota** wypłaconych świadczeń z różnego rodzaju tytułów - w kontrolach banków - na podstawie wymienionych wyżej środków prawnych i działań inspektorów - wynosiła **56.997** zł i była wypłacona dla **82** pracowników.

Za stwierdzone stany faktyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy ukarali **2** sprawców wykroczeń mandatami karnymi na łączną kwotę – **3.000** zł, a wobec **5** osób zastosowano środek wychowawczy w postaci ostrzeżenia.

Reasumując stwierdzić należy, że w wyniku przeprowadzenia kontroli:

- wypłaty świadczeń pracowniczych wynikających z rocznego harmonogramu pracy,
- skargowych dotyczących wypłaty świadczeń pracowniczych,
- oraz kontroli jednostek bankowych wypłaty świadczeń pracowniczych,

wyegzekwowano dla **7.453** pracowników (56,7%, którym świadczenia przysługiwały), łączną kwotę – **2.364.518** zł różnego rodzaju świadczeń pracowniczych.

Należy stwierdzić, że powyższe informacje nie obejmują wszystkich wydanych środków prawnych regulujących problematykę wypłaty pracownikom wynagrodzeń i innych świadczeń

pracowniczych, jak również wysokości kwot wypłaconych z powyższego tytułu oraz liczby pracowników, którym te należności przysługiwały. Inspektorzy pracy w ramach kontroli innych zagadnień związanych z prawną ochroną pracy często podejmowali problematykę wypłaty świadczeń pracowniczych i stosowali wymagane prawem środki prawne w wymienionym wyżej zakresie. Pełne dane liczbowe dotyczące powyższych zagadnień zawarte zostały w rozdziale „Efekty działalności kontrolnej”.

2. Kontrole przestrzegania przepisów o czasie pracy w zakładach różnych branż.

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy przeprowadzili **36** kontroli w 36 zakładach pracy różnych branż zatrudniających łącznie **4.966** pracowników. Przeprowadzono także **16** kontroli w 16 bankach mających swoją siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego, które zatrudniały łącznie **937** pracowników. Tak więc łącznie w przedmiotowym zakresie przeprowadzono **52** kontrole w 52 zakładach pracy o łącznym zatrudnieniu – **5.903** pracowników.

Z uwagi na liczbę zatrudnionych, kontrole przeprowadzono:

- w 14 zakładach pracy o zatrudnieniu do 9 osób,
- w 24 zakładach o zatrudnieniu od 10 do 49 osób,
- w 8 zakładach o zatrudnieniu od 50 do 249 pracowników,
- w 6 zakładach o zatrudnieniu powyżej 250 osób.

Kontrole prowadzono między innymi w zakładach sektora:

- handel i naprawy (11 kontroli),
- przetwórstwo przemysłowe (9 kontroli),
- budownictwo (4 kontrole),
- obsługa rynku nieruchomości (4 kontrole),
- transport i gospodarka magazynowa (2 kontrole),
- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (2 kontrole).

Na wybór tego rodzaju zakładów do działalności kontrolnej miał przede wszystkim fakt liczby skarg, w których zarzuty dotyczyły nieprzestrzegania przepisów o czasie pracy, jakie wniesione zostały do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach z zakładów funkcjonujących w wymienionych sektorach gospodarki narodowej.

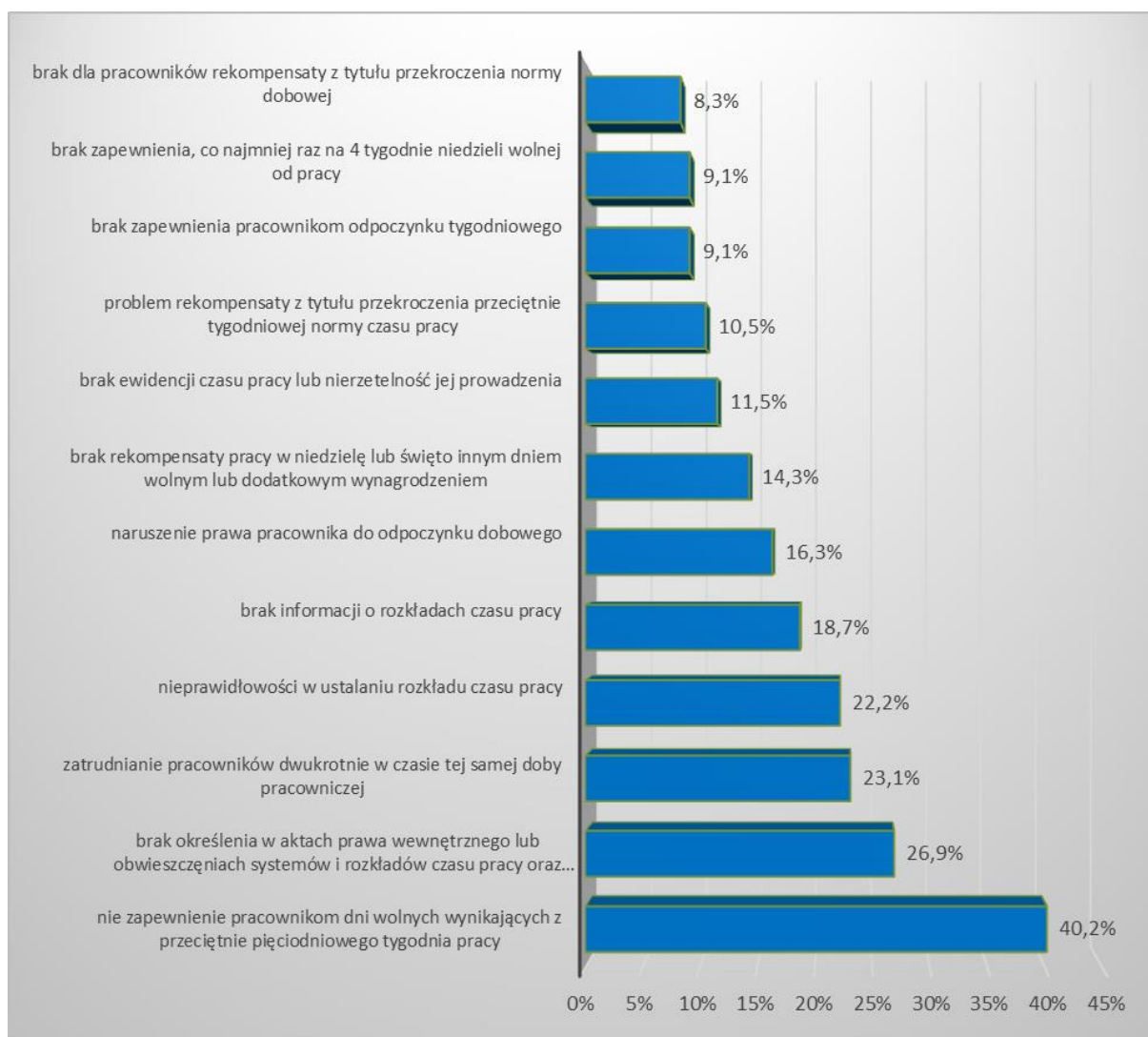
Na przeprowadzone 52 kontrole - w 5 kontrolach, w tym w 3 bankach, inspektorzy pracy nie stwierdzili naruszeń przepisów o czasie pracy (9,6%). W pozostałych 47 zakładach pracy (90,4%) stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości w przestrzeganiu przepisów o czasie pracy.

Do ujawnionych nieprawidłowości w przestrzeganiu przepisów o czasie pracy należy zaliczyć między innymi:

- brak ewidencji czasu pracy lub nierzetelność jej prowadzenia. Nieprawidłowości stwierdzono u 6 pracodawców (11,5% objętych kontrolami), a uchybienia w prowadzeniu ewidencji u 15 pracodawców (28,8%). Ujawnione nieprawidłowości i uchybienia dotyczyły braku ewidencji czasu pracy, nieścisłości w jej prowadzeniu lub nierzetelność w prowadzeniu ewidencji. Nieprawidłowości i uchybienia dotyczyły 171 pracowników (24,3%) na 703 objętych kontrolą w zakresie ewidencji czasu pracy,
- brak określenia w aktach prawa wewnętrznego lub obwieszczeniach systemów i rozkładów czasu pracy oraz okresów rozliczeniowych. Nieprawidłowości w tym przedmiocie stwierdzono w 14 zakładach pracy (26,9% objętych kontrolą), a uchybienia także w 14 zakładach pracy (26,9%),
- nieprawidłowości w ustalaniu rozkładu czasu pracy. Problem ten był przedmiotem kontroli u 45 pracodawców (86,5%). Rozkładu czasu pracy nie ustalano w 10 zakładach (22,2% u których problem kontrolowano), natomiast w 18 (40,0%) procedu-

- ra wyznaczania pory i dnia pracy była wadliwa,
- brak informacji o rozkładach czasu pracy stwierdzono w 6 zakładach na 32 badanych (18,7%), natomiast w 9 zakładach (28,1%) stwierdzono nieprawidłowości przy informowaniu zatrudnionych o opracowanych rozkładach czasu pracy,
 - przedłużanie okresów rozliczeniowych na okres nie przekraczający 12 miesięcy. Nieprawidłowości dotyczyły tylko 1 zakładu, który wprowadził okres rozliczeniowy w wymiarze dłuższym niż 3 lub 4 miesiące odpowiednio dla danego systemu czasu pracy,
 - nieprawidłowości w trybie wprowadzenia rozkładu czasu pracy badano u 6 pracodawców, które to podmioty wprowadziły „ruchomy czas pracy”. Uchybienia stwierdzono w 4 zakładach pracy,
 - w zakresie wprowadzania przerywanego systemu czasu pracy kontrole prowadzono u 4 pracodawców. Nieprawidłowości z tym związane stwierdzono u 3 pracodawców (banki),
 - brak dla pracowników rekompensaty z tytułu przekroczenia normy dobowej stwierdzono u 3 pracodawców na 36 skontrolowanych (8,3%). Brak przedmiotowej rekompensaty stwierdzono u 3 pracodawców,
 - problem rekompensaty z tytułu przekroczenia przeciętnej tygodniowej normy czasu pracy był przedmiotem kontroli u 38 pracodawców. Brak rekompensaty stwierdzono u 4 pracodawców (10,5%), a niewłaściwą lub niepełną rekompensatę u 7 pracodawców (18,4%),
 - zatrudnianie pracowników dwukrotnie w czasie tej samej doby pracowniczej. Takie stany faktyczne stwierdzono w 9 zakładach na 39 objętych kontrolami (23,1%),
 - naruszenie prawa pracownika do odpoczynku dobowego stwierdzono u 8 pracodawców na 49 skontrolowanych (16,3%),
 - brak zapewnienia pracownikom odpoczynku tygodniowego ujawniono u 4 pracodawców na 44 objętych kontrolą (9,1%),
 - nie zapewnienie pracownikom dni wolnych wynikających z przeciętnej pięciodniowego tygodnia pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. Stany takie stwierdzono w 19 zakładach na 47 objętych kontrolą (40,2%),
 - brak zapewnienia, co najmniej raz na 4 tygodnie niedzieli wolnej od pracy. Sytuację taką stwierdzono w 3 zakładach pracy na 33 skontrolowane (9,1%),
 - brak rekompensaty pracy w niedzielę lub święto innym dniem wolnym lub dodatkowym wynagrodzeniem. Całkowity brak rekompensaty stwierdzono w 4 zakładach na 28 zbadanych (14,3%), a uchybienia u 2 pracodawców (7,1%)

Wykres 23. Czas pracy w zakładach różnych branż – stwierdzone nieprawidłowości.

Jako przyczyny stwierdzonych uchybień pracodawcy wskazywali:

- małą elastyczność przepisów o czasie pracy nieprzystającą do wymogów rynku pracy i zmieniających się warunków jej wykonywania,
- niezrozumiałość przepisów w zakresie ich interpretacji, co powodowało wiele uchybień w ich stosowaniu (skomplikowana materia prawna),
- niski poziom wiedzy w zakresie przepisów o czasie pracy,
- działania samych pracowników – samowolne zamiany godzin pracy z innymi pracownikami, brak obowiązkowości w należyтым planowaniu pracy i jej ewidencjonowaniu,
- absencje chorobowe, urlopy na żądanie.

W ocenie inspektorów pracy najważniejszymi przyczynami powstawania nieprawidłowości w zakresie przepisów o czasie pracy jest lekceważenie unormowań w przedmiotowym zakresie oraz często ich nieznanomość przez pracodawców, brak nadzoru nad planowaniem i rozliczaniem czasu pracy, lekceważenie norm

czasu pracy, jak również uchybienia zawarte w wewnętrznych unormowaniach (regulaminach pracy). Ponadto mylna interpretacja obowiązujących unormowań w zakresie przepisów dotyczących czasu pracy.

W wyniku kontroli, inspektorzy pracy skierowali do pracodawców **195** wniosków pokontrolnych dotyczących ogółem 1.811 pracowników. Z wymienionej liczby wniosków do końca okresu sprawozdawczego zrealizowanych zostało 155, czyli 79,5%. Wydano także 4 polecenia.

Niektóre z ujawnionych nieprawidłowości miały znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, za które inspektorzy pracy ukarali karami grzywny – **8** osób na łączną kwotę – **10.400 zł**. W **6** przypadkach zastosowano środki wychowawcze.

W wyniku podjętych działań prawnych uzyskano między innymi następujące efekty:

- zaprowadzono prawidłową ewidencję czasu pracy,
- wprowadzono właściwy rozkład czasu pracy,
- wprowadzono okresy rozliczeniowe czasu pracy zgodnie z wymogami przepisów,
- w sposób właściwy rekompensuje się pracę z tytułu przekroczenia normy dobowej, przeciętnie tygodniowej normy czasu pracy oraz za pracę w niedzielę i święta,
- zlikwidowano problem dwukrotnego zatrudniania pracowników w jednej dobie pracowniczej,
- wprowadzono wymagany prawem dobowy odpoczynek itp.

3. Kontrole czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku oraz czasu pracy kierowców.

Państwowa Inspekcja Pracy prowadziła kontrole firm transportowych (na terenie przedsiębiorstw) w ramach *Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców*.

Strategia realizowana jest przez organy uprawnione do kontroli w tym zakresie tj. Inspekcję Transportu Drogowego, Policję, Straż Graniczną, Służbę Celną i Państwową Inspekcję Pracy.

Powyższe kontrole miały na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz poprawę warunków socjalnych kierowców objętych ich zakresem.

Skargi kierowane do PIP wskazują na znacząca skalę łamania przepisów o czasie pracy przez firmy zajmujące się transportem drogowym, co może prowadzić do tragicznych w skutkach wypadków z udziałem prowadzących pojazdy, pasażerów i innych użytkowników dróg. Stąd też przedmiotem kontroli były także zagadnienia **czasu pracy kierowców**.

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa świętokrzyskiego przeprowadzono **31** kontroli w przedmiotowym zakresie. Kontrole prowadzono przede wszystkim w zakładach małych i średnich zatrudniających do 49 pracowników. Takich kontroli było w tym okresie 28 (90,3%), a następnie w zakładach zatrudniających 50 pracowników i powyżej – 3 kontrole (9,7%).

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności transportowej, liczba skontrolowanych zakładów przedstawia się następująco:

- międzynarodowy transport drogowy rzeczy – 17 kontroli (54,8%),
- krajowy transport drogowy rzeczy - 10 kontroli (32,3%),
- krajowy przewóz osób – 4 kontrole (12,9%).

W kontrolowanych zakładach eksploatowano 151 pojazdów z tachografem analogowym i 236 z tachografem cyfrowym.

Skontrolowano pracę 136 kierowców na ogólną liczbę – 14.284 dni pracy, w tym:

- 9.361 dni pracy kierowców w międzynarodowym zarobkowym przewozie rzeczy,
- 3.568 dni pracy kierowców w krajowym zarobkowym przewozie rzeczy,

- 1.355 dni pracy kierowców w krajowym zarobkowym przewozie osób.

Ujawnione w czasie kontroli nieprawidłowości dotyczyły między innymi:

- w 10 badanych zakładach (32,3%) nie okazano do kontroli wykresówek. Dotyczyły one 131 dni pracy kierowców,
- nieprawidłowej ewidencji czasu pracy. Dotyczyło to 13 kontrolowanych zakładów (41,9%),
- nieprzestrzeganie obowiązku odbierania od kierowców oświadczenia o zatrudnieniu – lub nie zatrudnieniu – u innego pracodawcy. Dotyczyło to 66 kierowców (48,5% kierowców objętych kontrolą),
- nieprawidłowości związane z wykonywaniem pracy w porze nocnej stwierdzono w stosunku do 9 kierowców (6,6%) i dotyczyło 52 dni pracy,
- brak zapewnienia 38 kierowcom (29,0%) wymaganego odpoczynku dziennego,
- stwierdzono przypadki nie zapewnienia wymaganej przerwy przy prowadzeniu pojazdu przez okres dłuższy niż 4,5 godziny. Dotyczyło to 26 kierowców (19,8%),
- przekroczenia dziennego limitu czasu jazdy w stosunku do 10 kierowców (7,6%),
- odnotowano przypadki nie zapewnienia tygodniowego odpoczynku w stosunku do 5 kierowców (3,8%).

Do najczęstszych przyczyn naruszenia prawa w zakresie czasu prowadzenia pojazdów, przerw i czasu odpoczynku kierowców, należy zaliczyć między innymi:

- brak należytej staranności kierowców w zakresie obsługi urządzeń rejestrujących poszczególne rodzaje okresów aktywności – także w zakresie uzyskiwania wydruków z tachografów cyfrowych w dniu wykonania przewozu drogowego, w którym wystąpiły nieprawidłowości dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw w pracy lub okresów odpoczynku,
- brak należytej staranności kierowców w zakresie odpowiedniego ręcznego opisanie analogowych wykresówek tachografów

w dniach, w którym wystąpiły nieprawidłowości dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw w pracy lub okresów odpoczynku,

- brak odpowiedniego nadzoru ze strony pracodawców lub osób kierujących pracownikami nad wykonywaniem pracy przez kierowców,
- brak dostatecznej znajomości przepisów dotyczących czasu pracy kierowców przez pracodawców lub osoby kierujące pracownikami,
- błędna interpretacja przepisów o czasie pracy kierowców.

Należy wskazać, że najwięcej naruszeń przepisów - w zakresie objętym kontrolami - stwierdzono w małych zakładach zatrudniających do 10 pracowników. W większych podmiotach gospodarczych (jednostkach transportowych) liczba stwierdzanych nieprawidłowości jest znacznie mniejsza, ponieważ zatrudniają one na stanowiskach merytorycznych kadrę wykwalifikowaną w zakresie eksploatacji pojazdów samochodowych. Osoby te rozliczając kierowców z czasu pracy na bieżąco podejmowały działania mające na celu wyeliminowanie ujawnianych nieprawidłowości dotyczące czasu jazdy, okresów odpoczynków i przerw w pracy.

Dla zlikwidowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości oraz w celu ich wyeliminowania w przeszłej działalności badanych jednostek transportowych, inspektorzy pracy wydali stosowne środki prawne, które spowodowały doprowadzenie stanów sprzecznych z prawem do zgodności z nimi.

I tak - wydano:

- **62** decyzje dotyczące uregulowania problemów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy (ryzyko zawodowe, szkolenia w dziedzinie bhp). Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego zrealizowano 42 decyzje tj. 67,7% wydanych,
- **239** wniosków w wystąpieniach pokontrolnych zobowiązujących pracodawców do wykonania innych obowiązków z zakresu

zagadnień prawa pracy (przestrzeganie przepisów o wypłacie wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy). Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 121 wniosków tj. 50,6% wydanych,

- **19** poleceń dotyczących m.in. wypłaty pracownikom innych świadczeń pracowniczych (zrealizowano 9 poleceń – 47,4%).

Realizacja decyzji, wniosków pokontrolnych i poleceń spowodowała wypłacenie dla **137** pracowników należności z tytułu stosunku pracy na łączną kwotę – **65.077,24 zł.**

Ponadto inspektorzy pracy wydali **26** decyzji nakładając kary pieniężne na łączną kwotę – **82.000,00 zł**, przy czym:

- w 19 przypadkach (73,1%) pracodawcy dokonali wpłaty kary pieniężnej w całości w kwocie – 49.000,00 zł,
- w 1 przypadku rozłożono spłatę należności wynikającą z decyzji na 12 rat, których spłata przebiega w terminie – w sumie spłacono kwotę – 3.700 zł z kwoty – 11.100 zł,
- w 1 przypadku pracodawca złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach od decyzji nakładających kary pieniężne w łącznej kwocie – 10.700 zł. Skarga została przez Sąd oddalona,
- w 1 przypadku należność w kwocie 500 zł została wyegzekwowana przez urząd skarbowy,
- w pozostałych 4 przypadkach decyzję o nałożeniu kary pieniężnej w łącznej kwocie 10.700 zł nie są jeszcze wymagalne.

Za nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy ukarali **14** pracodawców karami grzywny w łącznej wysokości – 18.100 zł a wobec 4 pracodawców zastosowali środki wychowawcze.

Z przedstawionych ustaleń wynika, że w dalszym ciągu istnieje potrzeba prowadzenia kontroli w przedmiotowych zagadnieniach, ponieważ stwierdzone nieprawidłowości były

znaczne, a determinują one także problem bezpieczeństwa na drogach publicznych.

4. Analizowanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

Ważnym elementem działalności PIP w obszarze bezpieczeństwa pracy jest badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, a także kontrola stosowania środków zapobiegających tym wypadkom. Szczególną uwagę inspektorzy pracy zwracali nadal na problematykę oceny ryzyka zawodowego – podstawowego elementu systemowego zarządzania bezpieczeństwem w miejscu pracy.

W okresie sprawozdawczym inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny **35** zgłoszonych i zbadanych wypadków przy pracy. W wypadkach tych poszkodowanych zostało **41** osób, w tym **9** ze skutkiem śmiertelnym, a **17** osób doznało ciężkiego uszkodzenia ciała. Odnotowano **4** wypadki zbiorowe, w których poszkodowanych było **10** osób, w tym: **2** ze skutkiem śmiertelnym, a **8** doznało lekkich obrażeń ciała.

Z przedstawionej analizy wynika, że w roku 2014 w stosunku do roku 2013, nastąpiło **zmniejszenie**:

- liczby wypadków zgłoszonych i zbadanych – o 9, czyli o 20,4% (2013 - 44, 2014 – 35),
- liczby osób poszkodowanych w wypadkach ogółem – o 4 czyli o 8,9% (2013 – 45, 2014 – 41),
- liczby poszkodowanych w wypadkach skutkujących ciężkimi uszkodzeniami ciała – o 4, czyli o 19,1% (2013 – 21, 2014 – 17).

W roku 2014 nastąpiło **zwiększenie** w stosunku do roku 2013:

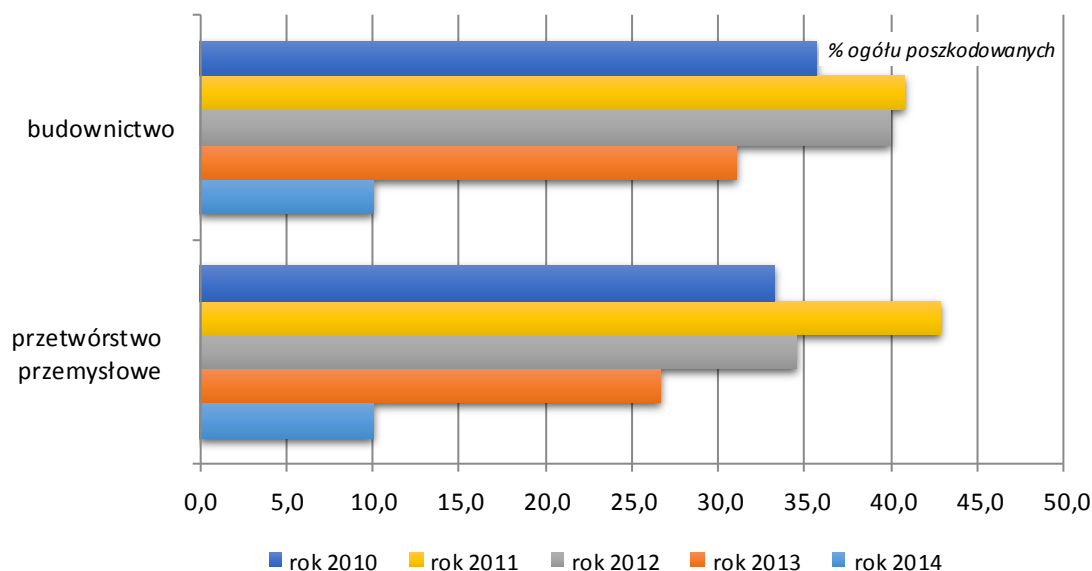
- liczby wypadków zbiorowych – o 3, czyli o 300% (2013 – 1, 2014 – 4),
- liczby poszkodowanych w wypadkach zbiorowych o 8, czyli o 400% (2013 – 2, 2014 – 10).

Na tym samym poziomie utrzymała się:

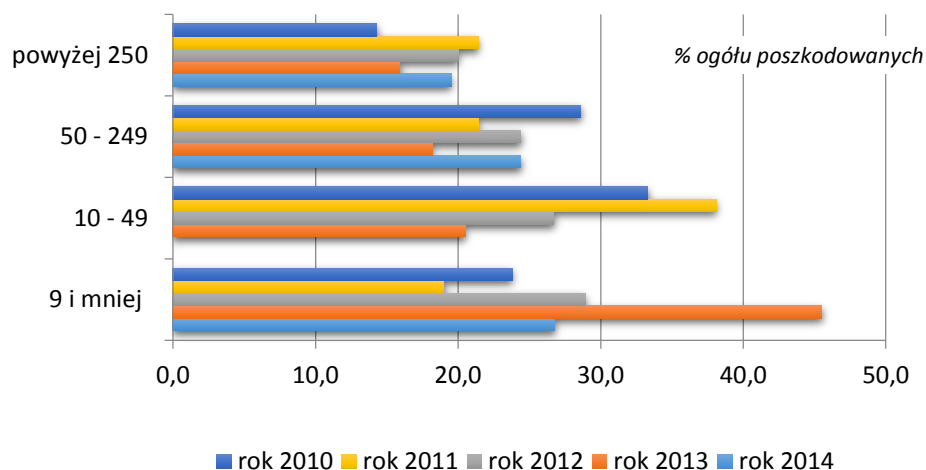
- liczba zaistniałych wypadków ze skutkiem śmiertelnym (2013 – 9, 2014 – 9),
- liczba poszkodowanych z lekkimi obrażeniami ciała (2013 – 15, 2014 – 15),

- nie odnotowano zarówno w roku 2013, jak i 2014 - poszkodowanych z ciężkimi uszkodzeniami ciała w wypadkach zbiorowych.

Wykres 24. Liczba poszkodowanych w wypadkach w zakładach wg branż.

Wykres 25. Liczba poszkodowanych w wypadkach w zakładach wg zatrudnienia.

W ogólnej liczbie zbadanych wypadków przy pracy, największy udział miały następujące sektory gospodarki narodowej:

- przetwórstwo przemysłowe – 18 poszkodowanych (43,9% liczby poszkodowanych), w tym: 2 osoby ze skutkiem śmiertelnym, a 8 osób doznało ciężkich obrażeń ciała,
- budownictwo – 8 poszkodowanych (19,5% liczby poszkodowanych), w tym: 2 osoby poniosły śmierć a 3 doznały ciężkich obrażeń ciała.

Wypadki przy pracy miały miejsce w zakładach:

- o zatrudnieniu do 9 pracowników – 10 wypadków (28,6%), gdzie śmierć poniosła 1 osoba, a 6 doznało ciężkich obrażeń ciała,
- o zatrudnieniu od 10 do 49 pracowników – 10 wypadków (28,6%), w których śmierć poniosło 5 osób, a 3 doznały ciężkich obrażeń ciała,
- o zatrudnieniu od 50 do 249 osób – 9 wypadków (25,7%), w których 2 osoby poniosły śmierć, a 4 doznały ciężkich obrażeń ciała,
- o zatrudnieniu powyżej 250 osób – 6 wypadków (17,1%), gdzie 1 osoba poniosła śmierć, a 4 doznały ciężkich obrażeń ciała.

Według formy własności podmiotu, wypadki miały miejsce w zakładach:

- prywatnych krajowych – 26 wypadków, gdzie poszkodowanych było 31 osób, w tym: 8 osób poniosło śmierć, a 10 doznało ciężkich uszkodzeń ciała,

- własność prywatna mieszana – 6 wypadków, w których było 6 poszkodowanych, w tym: 6 osób doznało ciężkich uszkodzeń ciała,
- własność państwowa – 1 wypadek, w którym 2 osoby zostały poszkodowane i doznały lekkich obrażeń ciała,
- prywatnych zagranicznych – 1 wypadek. W wypadku tym poszkodowana była 1 osoba, która doznała ciężkich uszkodzeń ciała,
- własność komunalna – 1 wypadek, w którym 1 osoba została poszkodowana i doznała ciężkich uszkodzeń ciała.

Najliczniejszą grupę poszkodowanych stanowili:

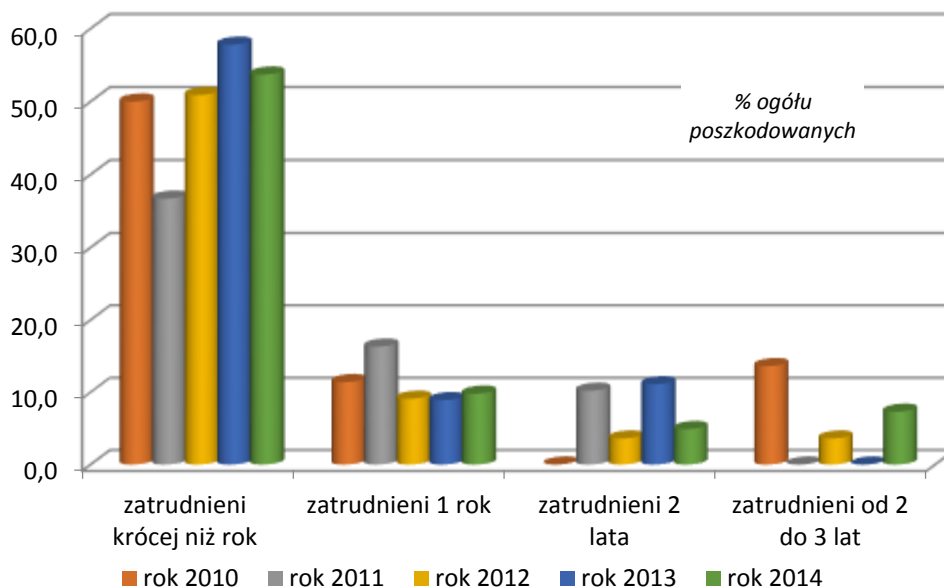
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 22 osoby (54,2%),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 10 osób (24,7%).
- pracownicy zatrudnieni przy pracach prostych – 7 osób (17,1%).

Najczęściej wypadkom przy pracy ulegali pracownicy o krótkim stażu pracy w zatrudnieniu:

- do 1 roku – 63,5%,
- od 9 i więcej lat – 9,8%.

W ogólnej liczbie poszkodowanych, największy udział w wypadkach przy pracy miały osoby w wieku od 19 do 29 lat (41,5%) oraz pracownicy w wieku od 30 do 39 lat (19,5%).

Wykres 26. Poszkodowani w wypadkach wg stażu pracy.

Do najczęściej powtarzających się zdarzeń, które doprowadziły do zaistnienia wypadków przy pracy były:

- wyrzut, wyciek, emisja substancji szkodliwych – 21,9% poszkodowanych,
- uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – 17,1% poszkodowanych,
- utrata kontroli nad maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem – 17,1% poszkodowanych.

Do wypadków dochodziło najczęściej podczas:

- obsługiwania maszyn – 29,3% poszkodowanych,

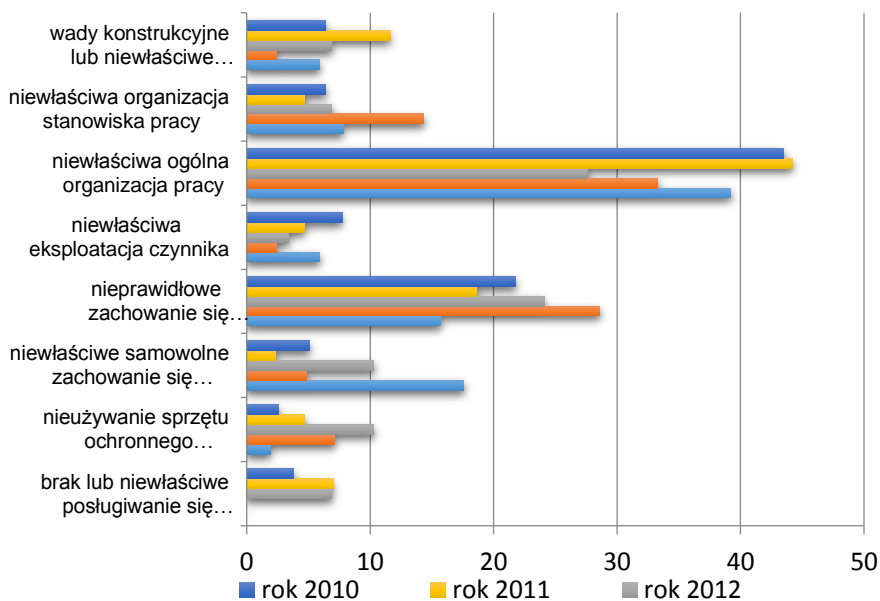
- prac narzędziami ręcznymi – 29,3% poszkodowanych.

Skutkami zdarzeń wypadkowych dla organizmu ludzkiego były:

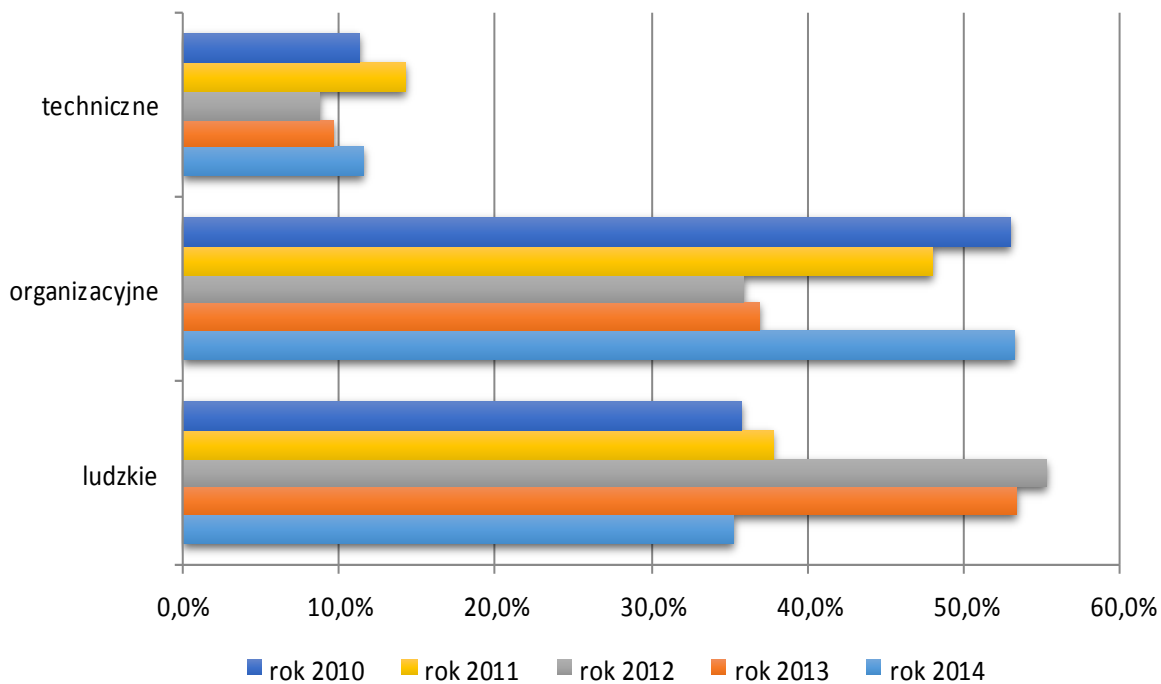
- amputacje urazowe (utrata części ciała) – 26,8% poszkodowanych,
- oparzenia ogniem lub środkami chemicznymi – 21,9% poszkodowanych,
- liczne urazy – 22,2% poszkodowanych.

Umiejscowienie urazów kształtowało się następująco: całe ciało i jego różne części – 29,3% poszkodowanych, głowa – 24,4% poszkodowanych, kończyny górne – 24,4% poszkodowanych.

Wykres 27. Struktura przyczyn wypadków śmiertelnych (w %).

Wykres 28. Przyczyny wypadków przy pracy (na podstawie gałęzi T.O.L.).

Wśród przyczyn wypadków przy pracy zgłoszonych do inspekcji pracy i zbadanych należy wymienić:

- czynnik organizacyjny – 19 wypadków (53,3%), a więc: brak nadzoru nad pracą zespołów pracowniczych, brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, tolerowanie przez osoby sprawujące nadzór, odstępstw od przepisów i zasad bhp, brak środków ochrony indywidualnej, tolerowanie przez osoby sprawujące nadzór zachowań niezgodnych z przepisami i zasadami bhp,
- czynnik ludzki – 12 wypadków (35,2%), a więc lekceważenie zagrożenia wypadkowego, brawura i ryzykanctwo, niestosowanie przez pracownika środków ochrony indywidualnej, niedostateczna koncentracja uwagi, nieznanostwo zagrożenia, brak doświadczenia,
- przyczyny techniczne – 4 wypadki (11,5%), a więc: brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające, niewłaściwy stan czynnika materialnego, niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego.

Po zbadaniu okoliczności i przyczyn zgłoszonych wypadków przy pracy – w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości i zapobieżenia powstawaniu ich w przyszłej działalności zakładów – inspektorzy pracy wydali: **91 decyzji**, w tym 70 na piśmie i 21 ustnych. Wśród wydanych decyzji - 37 dotyczyło wstrzymania prac z uwagi na bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników, a 1 decyzja nakazywała ustalić okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy. Skierowano także na podstawie 3 decyzji - 3 pracowników do innych prac. Do pracodawców skierowano także **51 wniosków** pokontrolnych dla uregulowania innych nieprawidłowości stwierdzonych podczas badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy w tym w dokumentacji powypadkowej sporządzonej przez pracodawcę.

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 87 decyzji tj. 95,6% wydanych oraz 35 wniosków, czyli 68,6% skierowanych do pracodawców.

W wyniku realizacji wymienionych wyżej środków prawnych – poprawa warunków pracy nastąpiła dla **1.373** pracowników (likwidacja zagrożeń wypadkowych).

W stosunku do **28** osób odpowiedzialnych za stwierdzone nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, zastosowano mandaty karne na łączną kwotę – **41.700** zł. Skierowano także do sądów **5** wniosków o ukaranie osób odpowiedzialnych za nieprzestrzeganie przepisów bhp oraz przekazano do prokuratury **3** zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Zagadnienia wypadkowości przy pracy na terenie województwa świętokrzyskiego były przedmiotem licznych działań prewencyjno-promocyjnych. Powyższe działania wyrażały się przede wszystkim:

- w przekazaniu pism profilaktycznych do **984** adresatów. Ich treścią były oparte na wynikach przeprowadzonych kontroli informacje o okolicznościach i przyczynach zaistniałych wypadków przy pracy, popełnianych nieprawidłowościach, które doprowadziły do zdarzeń wypadkowych. Wszystko po to, aby w zakładach prowadzących zbliżoną działalność produkcyjną, czy usługową uniknąć podobnych zdarzeń wypadkowych. Tego rodzaju pisma przekazywane były także do organizacji związkowych i stowarzyszeń pracodawców,
- w udzieleniu **345** porad prawnych dotyczących procedur postępowania powypadkowego, kwalifikacji zdarzenia urazowego, udokumentowania cech charakterystycznych dla wypadku przy pracy, zagadnień związanych z odszkodowaniami, weryfikacji oceny ryzyka zawodowego,
- w przekazaniu informacji o ustaleniach inspektorów pracy dokonanych w czasie kontroli związanych z badaniem okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Do

- Policji przekazano 31 powiadomień, do prokuratury – 7, a do sądu -1,
- w zorganizowaniu seminarium szkoleniowego na terenie Targów w Kielcach, w którym uczestniczyło 35 przedstawicieli firm budowlanych z terenu województwa świętokrzyskiego. Przedmiotem seminarium były zagadnienia dotyczące: bezpieczeństwa pracy na budowach, programu prewencyjnego dla zakładów budowlanych oraz dofinansowania działań przedsiębiorców skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy pracowników przez cały czas aktywności zawodowej z funduszu prewencyjnego ZUS,
 - w uczestniczeniu w naradzie szkoleniowej dla pracowników oddziałów higieny pracy wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych zorganizowanej przez Głównego Inspektora Sanitarnego (z przedstawieniem własnej prezentacji dot. zagrożeń w środowisku pracy). W szkoleniu uczestniczyło 25 pracowników PIS odpowiedzialnych między innymi za koordynowanie nadzoru nad zdrowotnymi warunkami środowiska pracy,
 - w przeprowadzeniu seminarium na temat „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”, w którym uczestniczyło 31 przedstawicieli pracodawców. Zajęcia związane były z analizą wypadków przy pracy, oceną ryzyka zawodowego oraz z podstawowymi obowiązkami pracodawców w zakresie szkoleń bhp, profilaktycznych badań lekarskich i doborem środków ochrony indywidualnej,
 - w zorganizowaniu w Wąchocku seminarium o nazwie „Warsztaty informacyjno-doskonalące dla pracowników służb bhp oraz innych zainteresowanych”. W czasie zajęć przedstawiono nieprawidłowości występujące na terenach budowy dróg i mostów,
 - w zorganizowaniu w siedzibie OIP w Kielcach seminarium dotyczącego ograniczania zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym ze szczególnym uwzględnieniem magazynów,
 - w podsumowaniu w Zespole Szkół Zawodowych w Starachowicach konkursu plastycznego na plakat pod hasłem „Praca na wysokości – zabezpiecz się przed wypadkiem”,
 - w związku z obchodami Światowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych – w siedzibie Regionu NSZZ „Solidarność” w Kielcach odbyło się seminarium poświęcone wypadkowości przy pracy. Przedstawione zostały informacje na temat wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych i analiza tych problemów za rok 2013,
 - w zorganizowaniu kolejnego posiedzenia Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach w ramach seminarium „Bezpieczeństwo Pracy w Budownictwie”. Podczas seminarium przedstawiono referaty na temat bezpieczeństwa pracy na placach budów realizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego w świetle wyników kontroli oraz liczby wypadków przy pracy w roku 2013; zaprezentowano także programy prewencyjne skierowane do firm budowlanych.
 - problematykę wypadków przy pracy przedstawiano cyklicznie na antenie Radia Kielce, Radia „Eska”, Radia „Fama” i Radia „Plus” oraz na łamach lokalnych gazet takich, jak: Echo Dnia, Gazeta Wyborcza, Gazeta Ostrowiecka, Tygodnik Starachowicki.
- Analiza dokumentacji powypadkowej i przeprowadzone kontrole pozwalają na stwierdzenie, że do zasadniczych czynników mających wpływ na stan wypadkowości w województwie świętokrzyskim należą:
- brak lub niewłaściwe przygotowanie pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - brak właściwego nadzoru nad wykonywanymi pracami,

- tolerowanie przez pracowników nadzoru odstępstw od przepisów i zasad bhp,
- brak środków ochrony zbiorowej,
- brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające,
- niewłaściwe zachowanie się pracowników podczas procesu pracy (ryzykanctwo, brawura, nieznajomość zagrożenia).

5. Przygotowanie pracowników do pracy.

Przedmiotem działalności kontrolnej były kwestie właściwego przygotowania pracowników do pracy (szkolenia w dziedzinie bhp, badania lekarskie).

I tak:

- 1) szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Celem kontroli była ocena przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy zawartych w przepisach kodeksu pracy oraz *rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 roku w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. nr 180, poz. 1860 ze zm)*.

W okresie sprawozdawczym – kontrole w przedmiotowym zakresie przeprowadzono u **76** pracodawców zatrudniających ogółem – **1.116** pracowników.

Przedmiotem kontroli były analiza wszystkie rodzaje szkoleń w zakresie bhp przewidziane w przepisach prawa pracy.

Liczba kontroli w zależności od wielkości zatrudnienia, przedstawiała się następująco:

- 52 kontrole w zakładach o zatrudnieniu do 9 pracowników (68,4%),
- 22 kontrole w zakładach o zatrudnieniu od 10 do 49 pracowników (29,0%),
- 2 kontrole w zakładach o zatrudnieniu od 50 do 249 pracowników (2,6%).

Odnosząc liczbę przeprowadzonych kontroli do działów gospodarki narodowej, kontrole przeprowadzano w działach:

- handel i naprawy – 28 kontroli (36,8%),
- przetwórstwo przemysłowe – 18 kontroli (23,6%),
- budownictwo – 7 kontroli (9,2%),
- działalność profesjonalna – 5 kontroli (6,6%),
- transport i składowanie – 4 kontrole (5,3%),
- edukacja – 3 kontrole (3,9%),
- po 2 kontrole: administracja publiczna; kultura, rozrywka i rekreacja; pozostała działalność usługowa,
- po 1 kontroli: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne; obsługa rynku nieruchomości; opieka zdrowotna i pomoc społeczna; rolnictwo, leśnictwo; wytwarzanie energii.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że szkolenia okresowe pracowników prowadzone były zarówno przez samych pracodawców, jak i przez specjalistyczne jednostki zewnętrzne. Ustalenia kontroli wskazują, że w ogólnej liczbie szkoleń wstępnych nieznacznie wzrósł udział szkoleń w formie samokształcenia kierowanego; - w ramach których pracownicy otrzymują do nauki materiały szkoleniowe, a następnie przystępują do egzaminu ustnego.

Do najczęściej powtarzających się nieprawidłowości przy realizacji przepisów prawa pracy dotyczących szkolenia pracowników w zakresie bhp należy zaliczyć przede wszystkim:

- dopuszczenie pracowników do pracy bez szkolenia wstępnego (instruktażu ogólnego i stanowiskowego),
- brak lub niewłaściwe opracowanie programów szkoleń wstępnych i okresowych,
- brak wymaganego udokumentowania faktu przeprowadzenia szkoleń z zakresu bhp,

Dokonując analizy ujawnionych nieprawidłowości należy wskazać, iż w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym nastąpiło nieznaczne pogorszenie stanu faktycznego w zakresie:

- szkolenia wstępnego ogólnego (instruktaż ogólny) na 611 pracowników objętych kontrolą – 56 nie odbyło przedmiotowego

- szkolenia (9,2%). W roku 2013 odsetek ten wyniósł – 5,3%,
- szkolenia wstępnego stanowiskowego (instruktaż stanowiskowy) na 583 pracowników objętych kontrolami – 60 nie odbyło takiego szkolenia (10,3%). W roku 2013 odsetek ten wyniósł – 4,8%,
 - programów instruktażu stanowiskowego. Liczba zbadanych programów odnosiła się do 531 pracowników, a w stosunku do 158 osób nie opracowano takich programów (29,8%). W roku 2013 odsetek ten wyniósł – 9,4%,
 - programów szkolenia okresowego. Kontrole w tym zakresie odnosiły się do 488 pracowników, a w stosunku do 77 pracowników tego rodzaju programów nie opracowano (15,8%). W roku 2013 odsetek ten wyniósł – 7,2%.

Do najczęstszych przyczyn naruszenia przepisów w przedmiotowym zakresie należy zaliczyć między innymi: niedostateczne przygotowanie merytoryczne związane z procesem przygotowania pracowników do pracy, nieznamość przez pracodawców obowiązków w przedmiotowym zakresie; obniżenie jakości oferowanych usług przez jednostki zewnętrzne prowadzące szkolenia w dziedzinie bhp.

Dla wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości doprowadzenia stanu sprzecznego z prawem do zgodności z nim, inspektorzy pracy wydali następujące środki prawne:

- **148** decyzji, w tym 16 ustnych. Wydane decyzje dotyczyły 802 pracowników,
- **122** wnioski w wystąpieniach pokontrolnych. Wnioski dotyczyły 710 pracowników.

W związku ze stwierdzonymi stanami faktycznymi mającymi znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika – inspektorzy pracy nałożyli na osoby odpowiedzialne za wykroczenia – **7** mandatów na łączną kwotę – **9.800zł** oraz zastosowali **5** środków wychowawczych (ostrzeżenia).

Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano: 109 decyzji (73,6%) i 97 wniosków

pokontrolnych (79,5%). Realizacja wydanych środków prawnych pozwoliła na poprawę stanu bezpieczeństwa pracy dla **157** pracowników (szkoleniu wstępnemu ogólnemu i stanowiskowemu poddano 56 pracowników; szkoleniu okresowemu – 60 pracowników, a 41 pracodawców odbyło przeszkolenie okresowe z zakresu bhp).

Poza prowadzeniem kontroli podejmowano również określone działania prewencyjne i promocyjne w zakresie omawianej problematyki w ramach szkoleń, spotkań czy organizowanych konkursach, które dotyczyły problematyki szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

2) profilaktyczne badania lekarskie.

W okresie sprawozdawczym w przedmiotowym zakresie przeprowadzono **247** kontroli u **244** pracodawców zatrudniających ogółem – **5.374** pracowników. Kontrolami w zakresie problematyki przestrzegania przepisów o opiece zdrowotnej nad pracownikami objęto – **2.525** pracowników.

Przedmiotem kontroli były wszystkie rodzaje badań lekarskich profilaktycznych przewidzianych w przepisach prawa pracy.

Liczba skontrolowanych zakładów w zależności od wielkości zatrudnienia, przedstawiała się następująco:

- 160 o zatrudnieniu do 9 pracowników (65,6%),
- 69 o zatrudnieniu od 10 do 49 pracowników (28,3%),
- 13 o zatrudnieniu od 50 do 249 pracowników (5,3%).
- 2 zakłady o zatrudnieniu ponad 250 osób (0,8%).

Najwięcej zakładów w przedmiotowym zakresie funkcjonowało w sektorze: handel i naprawy (36,0%), przetwórstwo przemysłowe (23,0%) i budownictwo (14,0%).

Do najczęściej powtarzających się nieprawidłowości przy ocenie realizacji przepisów pra-

wa pracy dotyczących profilaktycznej opieki zdrowotnej, należy zaliczyć między innymi:

- dopuszczanie pracowników do wykonywania pracy mimo braku wstępnych badań lekarskich. Dotyczyło to 51 pracodawców (22,3%) i 123 zatrudnionych (4,9%),
- dopuszczanie pracowników do wykonywania pracy mimo braku okresowych profilaktycznych badań lekarskich. Dopuszczono do pracy 69 pracowników (2,7%) w 33 zakładach pracy (14,7%),
- brak przeprowadzenia kontrolnych badań lekarskich pracowników, po chorobie trwającej dłużej niż 30 dni. Dotyczyło to 17 pracowników (0,7%) i 8 zakładów pracy,
- przypadki wykonywania badań lekarskich przez lekarzy nieuprawnionych. Dotyczyło to 7 zakładów (3,1%) i 32 pracowników (1,3%),
- nie podpisanie umowy z podstawową jednostką medycyny pracy. Dotyczyło to 98 zakładów pracy (43,8% objętych kontrolą),
- nie przekazywanie lekarzom informacji o czynnikach szkodliwych wraz z aktualnymi badaniami i pomiarami czynników szkodliwych w środowisku pracy. Dotyczyło to 93 pracowników (3,7% objętych w tym zakresie kontrolą).

Odnosząc przedstawioną wyżej skalę nieprawidłowości do ogólnej liczby zakładów i zatrudnionych w nich pracowników, należy stwierdzić, że niepokój budzi problem zatrudniania pracowników bez przeprowadzenia wstępnych badań lekarskich. Problem jest o tyle istotny, iż pracodawcy dopuszczając pracowników do wykonywania pracy, do których mają oni przeciwwskazania zdrowotne nie tylko naruszają obowiązujące przepisy, ale również ponoszą ewentualną odpowiedzialność karną za następstwa możliwych zdarzeń np. wypadków przy pracy związanych przykładowo z upadkiem z wysokości pracownika.

Do najczęstszych przyczyn naruszenia przepisów w przedmiotowym zakresie należy zaliczyć m.in.: słabą znajomość przepisów prawa pracy, w tym obowiązków dotyczących

profilaktycznych badań lekarskich, lekceważenie wymienionych wyżej obowiązków przez pracodawców, wykonywanie badań lekarskich przez nieuprawnionych lekarzy.

Dla wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości i doprowadzenia stanu sprzecznego z prawem do zgodności z nim, inspektorzy pracy wydali następujące środki prawne:

- **98** decyzji, które dotyczyły 326 pracowników,
- **164** wnioski w wystąpieniach pokontrolnych, które dotyczyły 517 pracowników,

W związku ze stwierdzonymi stanami faktycznymi mającymi znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika – inspektorzy pracy nałożyli na osoby odpowiedzialne za wykroczenia – **19** mandatów na łączną kwotę – **23.900 zł**. Ponadto skierowano do sądów **3** wnioski o ukaranie osób winnych powstałych nieprawidłowości oraz zastosowali **18** środków wychowawczych (ostrzeżenia).

W wyniku podjętych działań faktycznych i prawnych – uzyskano następujące efekty mające wpływ na poprawę warunków i stanu bhp w kontrolowanych zakładach:

- **123** pracowników poddano wstępnym badaniom lekarskim,
- **69** pracowników poddano okresowym badaniom lekarskim,
- poinformowano lekarzy o warunkach pracy szkodliwych dla zdrowia 93 pracowników,

Łącznie warunki pracy stały się przyjazne dla 383 pracowników.

6. Ocena ryzyka zawodowego.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kontrole w 17 zakładach pracy w zakresie problematyki oceny ryzyka zawodowego. W kontrolowanych zakładach zatrudnionych było ogółem – 2.432 pracowników.

Do kontroli dobierano zakłady charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem wypadkowości. Prowadziły one różną działalność. Najwięcej było zakładów branży przetwórstwo przemys-

słowe (12 zakładów – 70,6%), handel i naprawy (1 zakład – 5,9%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (1 zakład – 5,9%) oraz budownictwo (1 zakład – 5,9%).

Najwięcej kontroli w przedmiotowym zakresie przeprowadzono w zakładach o zatrudnieniu:

- od 10 do 49 osób – 7 zakładów (41,2%) o zatrudnieniu 186 pracowników (7,6%),
- do 9 osób – 5 zakładów (29,4%) o zatrudnieniu – 43 osób (1,8%),
- od 50 do 249 osób – 3 zakłady (17,6%) o zatrudnieniu – 304 osób (12,5%),
- 250 osób i powyżej – 2 zakłady (11,8%) o zatrudnieniu – 1.899 osób (78,1%).

Z przedstawionej informacji wynika, że kontrole w przedmiotowym zakresie przeprowadzone zostały głównie w zakładach małych i średnich.

W tym miejscu należy wskazać, że podczas innych kontroli objętych harmonogramem zadań na rok 2014, inspektorzy pracy podejmowali problematykę oceny i dokumentowania ryzyk zawodowych podczas 442 kontroli, czyli w 15,2% przeprowadzonych kontroli w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach. Stwierdzono wówczas, że pracodawcy nie dokonali oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego na wszystkich lub na części stanowisk pracy funkcjonujących w tych zakładach. Problem ten dotyczył głównie zakładów o zatrudnieniu od 1 do 50 pracowników.

Wyniki kontroli wskazują na to, iż oceny ryzyka zawodowego dokonywali pracownicy służby bhp bądź osoby z zewnątrz sprawujący nadzór w zakresie zagadnień bhp.

W mniejszym zakresie oceny takiej dokonywali pracodawcy lub osoby przez nich wyznaczone. Osoby dokonujące oceny ryzyka zawodowego posiadały niewystarczającą wiedzę oraz przygotowanie i umiejętności w zakresie oceny i dokumentowania ryzyka zawodowego.

Szacowanie poziomu ryzyka zawodowego dokonywano zasadniczo dwoma metodami:

metodą według normy PN-N-18002 oraz metodą Risk Score.

Analiza dokumentacji z ocen ryzyka zawodowego wykazała następujące nieprawidłowości:

- nie zidentyfikowano wszystkich zagrożeń związanych z wykonywaną pracą na poszczególnych stanowiskach pracy, na których oceny dokonywano,
- nie na wszystkich stanowiskach pracy (czy grupach stanowisk) dokonano oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego,
- nie zebrano wszystkich aktualnych informacji potrzebnych do oceny ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy, gdzie następowały zmiany organizacyjne, czy techniczne i nie dokonywano aktualizacji oceny ryzyka zawodowego po przeprowadzonych pomiarach czynników szkodliwych dla zdrowia, czy po zaistniałych wypadkach przy pracy,
- nie oszacowano ryzyka zawodowego odrębnie dla każdego zagrożenia oraz nie wyznaczono dopuszczalności ryzyka odrębnie dla każdego zagrożenia,
- brak było udokumentowanego potwierdzenia o poinformowaniu pracowników o ryzyku zawodowym,
- nie uwzględniano w ocenie ryzyka zawodowego czynników psychospołecznych.

Do najczęstszych przyczyn naruszenia prawa przy dokonywaniu dokumentowania i oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy należy wskazać:

- brak wiedzy pracodawców o obowiązku dokonywania oceny ryzyka zawodowego,
- niewystarczający stan wiedzy pracodawców w zakresie prawidłowego dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego
- znikome doświadczenie osób dokonujących udokumentowania i oceny ryzyka zawodowego,
- dokumentowanie oceny ryzyka zawodowego przez osoby z zewnątrz (na zlecenie), które nie są zainteresowane realizacją za-

- wartych w ocenie wniosków i działań korygujących lub zapobiegawczych,
- brak w zakładzie pracownika służby bhp lub osoby wykonującej zadania służby bhp,
 - traktowanie przez pracodawcę oceny ryzyka zawodowego, jako wymogu formalnego i nie dostrzeganie w tym działaniu rzeczywistego celu, jakim jest poprawa stanu bezpieczeństwa pracy i likwidacji zagrożeń zawodowych i wypadkowych,

Działania prewencyjne dotyczące popularyzacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy prowadzone były w kilku obszarach. Do działań tych należy zaliczyć między innymi:

- zorganizowanie 3 seminariów w zakresie dostosowania maszyn do wyższych standardów bezpieczeństwa oraz w zakresie „Zarządzania bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”,
- przeprowadzenie 2 szkoleń dla 30 przedsiębiorców małych podmiotów gospodarczych w ramach programu prewencyjnego „Zdobądź dyplom PIP” (metodyka przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego),
- współpracę z Grupą Ożarów S.A w zakresie realizacji kolejnego przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy obejmującego grupę 730 pracowników. Zaprezentowano „Ocenę ryzyka zawodowego, jako narzędzia wykorzystywanego w zapobieganiu wypadkom przy pracy”,
- rozpowszechnianie wydawnictw i publikacji PIP (45 publikacji) oraz poradnictwo prawne w czasie organizowanych przez różne instytucje na targach, festynach, giełdach pracy i wizytacjach. Udzielono łącznie 55 porad prawnych i 36 technicznych.

Dla zlikwidowania stwierdzonych nieprawidłowości i przywróceniu stanu zgodnego z prawem, inspektorzy pracy zastosowali następujące środki prawne:

- wydali **53** decyzje, z czego do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 43 decyzje (81,1%),

- oraz skierowali do pracodawców **9** wniosków pokontrolnych, z czego do końca 2014 r zrealizowano 6 wniosków (66,7%).

Działania faktyczne i prawne inspektorów pracy pozwoliły na uzyskanie następujących efektów:

- opracowano i udokumentowano ocenę ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, na których dotychczas takiej oceny nie było. Dotyczyło to 3 zakładów (17,6%) i **15** pracowników,
- dokonano aktualizacji oceny ryzyka zawodowego z uwzględnieniem zagrożeń, których wcześniej nie zidentyfikowano. Dotyczy to 12 zakładów (70,6%) i **119** pracowników,
- poinformowano pracowników o ryzyku zawodowym występującym na stanowiskach pracy. Dotyczyło to 4 zakładów (23,5%) i **41** pracowników,
- uzupełniono opracowaną ocenę o szczegółową charakterystykę stanowisk pracy i opis stanowiska. Dotyczyło to 3 zakładów (17,6%) i **24** pracowników,
- uzupełniono opracowaną ocenę o działania korygujące. Dotyczyło to 1 zakładu (5,9%) i **6** pracowników,
- uwzględniono w ocenie ryzyka zawodowego czynniki psychospołeczne (stres, mobbing). Dotyczyło to 6 zakładów (35,3%) i **109** pracowników,
- oszacowano poziom ryzyka zawodowego odrębnie dla każdego zagrożenia. Dotyczyło to 2 zakładów (11,8%) i **16** pracowników,
- wyznaczono dopuszczalność ryzyka zawodowego odrębnie dla każdego zagrożenia. Dotyczyło to 2 zakładów (11,8%) i **16** pracowników,
- uwzględniono w ocenie ryzyka zawodowego kryteria dla kobiet ciężarnych i osób niepełnosprawnych. Dotyczyło to 1 zakładu (5,9%) i **25** pracowników.

Reasumując, **efekty** uzyskane w wyniku kontroli dokumentowania i oceny ryzyka zawodowego w zakładach pracy dotyczyły łącznie

385 pracowników, którym warunki pracy – dzięki dokonany zmianom na stanowiskach pracy wynikającym z dokonanej oceny – uległy poprawie lub zwiększyła się świadomość pracodawców i pracowników na istniejące zagrożenia zawodowe i wypadkowe.

7. Kontrole oceny zgodności maszyn, urządzeń, środków ochrony indywidualnej z wymaganiami zasadniczymi (nadzór rynku).

Ważnym obszarem działalności Państwowej Inspekcji Pracy w roku 2014 były kontrole wyposażenia stanowisk pracy w maszyny i urządzenia techniczne, dostarczania pracownikom odpowiednich środków ochrony indywidualnej, w tym odzieży ochronnej w zakresie spełniania wymagań dotyczących oceny zgodności. Nadzór i kontrola w tym zakresie realizowane były na podstawie przepisów 10 unijnych dyrektyw nowego podejścia oraz ich krajowych odpowiedników, tj rozporządzeń ministrów w sprawie wymagań zasadniczych.

Kontrole spełniania wymagań zasadniczych przez wyroby wprowadzane do obrotu, przeprowadzono w **27** zakładach pracy. W kontrolowanych zakładach zatrudnionych było łącznie **3.446** pracowników.

Podczas kontroli ocenie poddano **33** wyroby różnego typu pod względem ich zgodności wykonania z wymaganiami dyrektyw nowego podejścia, tj: maszynowej, niskonapięciowej, hałasowej i dla środków ochrony indywidualnej.

W tej grupie wyrobów było:

- **17** różnych środków ochrony indywidualnej, w tym 13 rodzajów odzieży ochronnej,
- oraz **16** typów maszyn i urządzeń technicznych, w tym 10 obrabiarek do drewna.

Najwięcej wyrobów, bo 23 (69,7%) zostało wyprodukowanych w latach 2011 – 2014. Spośród wyrobów objętych oceną w zakresie spełniania wymagań z dyrektywami nowego podejścia – 26 (78,8%) pochodziło od polskich producentów.

W przypadku **19** wyrobów (57,6% objętych badaniami) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oceny zgodności maszyn, urządzeń i środków ochrony indywidualnej z wymaganiami zasadniczymi. W tej liczbie było:

- **8** środków ochrony indywidualnej, gdzie stwierdzono zastrzeżenia w zakresie ich oznakowania i błędne instrukcje użytkowania,
- **11** maszyn i urządzeń zostało negatywnie ocenionych pod względem ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi (wadliwe rozwiązania konstrukcyjne zabezpieczeń elementów ruchomych).

Należy wskazać, że liczba wyrobów zastrzeżonych w stosunku do ogółu objętych oceną (33 wyrobów) była w roku 2014 niższa (57,6%) niż w roku 2013 (84,6%).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły (odniesienie do 33 wyrobów objętych oceną):

- braku lub nieprawidłowego oznakowania CE (17 – środki ochrony indywidualnej; 16 - maszyny),
- braku lub nieprawidłowej deklaracji zgodności (9 – środki ochrony indywidualnej; 16 – maszyny),
- nieprawidłowości związanych z udziałem lub brakiem udziału jednostki notyfikowanej tylko w przypadkach wymaganych przepisami (10 – środki ochrony indywidualnej; 5 maszyn),
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami w zakresie: budowy/wykonania; braku lub niewłaściwego oznakowania, identyfikacji, piktogramów; nieprawidłowości związanych z instrukcjami użytkowania wyrobu (17 – środki ochrony indywidualnej; 16 maszyn).

Poza wyżej wymienionymi – 27 kontrolami – przeprowadzono jeszcze dodatkowo 26 kontroli związanych z przedłożeniem uwag stronom odpowiedzialnym za wprowadzenie na rynek nieprawidłowego wyrobu oraz związanych ze sprawdzeniem poprawności przeprowadzonych korekt po podjętych już działaniach.

W końcowym efekcie:

1. usunięto nieprawidłowości w przypadku **17** z zastrzeżonych **19** wyrobów. Usunięte nieprawidłowości dotyczyły:
 - zmiany konstrukcji osłon i zabezpieczeń elementów ruchomych przy 4 maszynach z czego w 2 istotnych przypadkach nastąpiło uzupełnienie osłon narzędzi tnących o urządzenia blokująco-ryglujące w systemie wyłączania zasilania energią elektryczną obrabiarek do drewna oraz zainstalowanie dodatkowych zapadek przeciwozdrozutowych obrabianego materiału,
 - poddano złomowaniu 2 wciągarki ręczne po zaistniałym wcześniej wypadku i wprowadzenie w tym typie wciągników zmian uniemożliwiających niekontrolowane opuszczanie podnoszonego ładunku,
 - umieszczono w instrukcjach użytkownika informacje, niezbędne do bezpiecznej eksploatacji maszyn i do poprawnego stosowania środków ochrony osobistej we wszystkich 17 przypadkach,
 - uzupełniono wymagane oznakowania w przypadku 13 wyrobów (napisy ostrzegawcze, odpowiednie piktogramy, opisanie elementów sterowniczych itp.),
 - zrezygnowano z produkcji i wprowadzenia do obrotu ubrań „spawalniczych” I kategorii (bez certyfikacji) przez jednego z producentów, a przez drugiego – poddano ocenę typu WE ubrania z tkaniny trudnopalnej i po zaleconych uzupełnieniach konstrukcji uzyskano certyfikat jednostki notyfikowanej,
 - wycofano z wyposażenia spawaczy przez 2 pracodawców niecertyfikowanych ubrań wykonanych z tkaniny trudnopalnej oraz zaniechano przez 2 dystrybutorów środków ochrony osobistej reklam w zakresie nieposiadanych i nie gwarantowanych przez producentów cech ochronnych, niezgodnych z zaleceniami zawartymi w instrukcjach użytkownika,
2. w przypadku dalszych **2** wyrobów z 19, w których zgłoszono zastrzeżenia – negatywne oceny zostały przekazane do konty-

nuacji procedur przez inny OIP. W przypadku **4** maszyn – zastrzeżonych przez inne okręgi w 2014r. lub pochodzących z podjętych korekt w 2013r. – przeprowadzone zostały dobrowolne działania naprawcze. We wszystkich 4 maszynach zweryfikowane zostały instrukcje użytkownika, a w 3 uzupełniono oznakowanie znakami i piktogramami adekwatnymi do zagrożeń.

W przypadku opisanych wyżej **17** wyrobów, poddanych korekcie po kontrolach OIP Kielce i **4** skorygowanych maszyn, wcześniej ocenionych w innych okręgach – wymagalne było i dokonane zostało zweryfikowanie **13** deklaracji zgodności, jako dokumentu potwierdzającego poprawność wykonania 13 wyrobów.

Przyczyn ujawnionych nieprawidłowości należy upatrywać głównie w istniejących brakach dostatecznej wiedzy na temat wymagań stawianych dyrektywami nowego podejścia, a także normami z nimi zharmonizowanymi – zarówno u producentów, dostawców, jak i u użytkowników nowych wyrobów. Podmioty te przywiązywały większą wagę do przeznaczenia i zastosowania wyrobów niż do spełniania określonych wymagań bezpieczeństwa. Stąd też inspekcja pracy, jako jeden z wyspecjalizowanych organów nadzoru rynku, powinna kontynuować działania informacyjno-promocyjne w zakresie związanym z wymaganiami zasadniczymi stawianymi wyrobom wprowadzanym do obrotu.

8. Kontrole prac budowlanych.

Kontynuowano intensywne działania kontrolne służące ograniczeniu i eliminowaniu zagrożeń na terenach budów. Branże budowlaną cechują szczególnie wysokie wskaźniki wypadkowości. W ramach kontroli **prac budowlanych i rozbiórkowych** oraz **budów i remontów dróg** szczególna uwaga poświęcona była eliminacji bezpośrednich zagrożeń życia lub zdrowia pracowników budowlanych. W tym miejscu należy wskazać, że jednocześnie kontynuowany był także program prewencyjny dla zakładów branży budowlanej. Objął

on między innymi część szkoleniowo-informacyjną, skierowaną do szerokiego grona pracodawców budowlanych. Problemy te będą poruszone w VIII rozdziale niniejszego sprawozdania.

W związku z tym, że branżę budowlaną cechują szczególnie wysokie wskaźniki wypadkowości, stąd też kontynuowane były rozpoczęte w latach poprzednich intensywne działania kontrolne, służące ograniczaniu i eliminowaniu zagrożeń na terenach budów.

I tak:

A. Prace budowlane i rozbiórkowe.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzonych zostało **157** kontroli na **83** terenach budów usytuowanych na terenie województwa świętokrzyskiego. Na kontrolowanych budowach zatrudnionych było **939** pracowników. Prace budowlane wykonywane były przez **136** przedsiębiorców budowlanych.

Podczas kontroli problematyki budowlanej, inspektorzy pracy koncentrowali swoją uwagę przede wszystkim na zagrożeniach, jakie występują w trakcie robót budowlanych, w tym: na: przygotowaniu pracowników do pracy, organizacji prowadzonych prac, zapewnieniu środków ochrony osobistej i zbiorowej, odpowiednim przygotowaniu maszyn i urządzeń budowlanych oraz sprzętu pomocniczego do wykonywania swoich zadań, na pracach prowadzonych na wysokości oraz przy wykonywaniu prac ziemnych podczas, których najczęściej dochodzi do wypadków, a także na zapewnieniu zaplecza higieniczno-sanitarnego.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości podczas wykonywania prac budowlanych należy zaliczyć między innymi:

- 1) niewłaściwy stan techniczny i eksploatacja rusztowań. Stan taki stwierdzono na terenie **58** budów, czyli na 69,9% objętych kontrolami. Nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:
 - nieprawidłowym posadowieniem rusztowań,
 - braku prawidłowych balustrad i pionów komunikacyjnych,

- braku prawidłowo wypełnionych pomostów,
- nieprawidłowym zakotwieniem rusztowania,
- braku instalacji odgromowej rusztowania,
- braku udokumentowania odbioru rusztowania przez osoby uprawnione.

Zasadniczymi przyczynami ujawnionych nieprawidłowości był brak rzetelności prowadzenia montażu i dokonywania odbiorów rusztowań przez osoby uprawnione, a także brak ich okresowych kontroli i konserwacji.

- 2) wykonywanie prac na wysokości bez odpowiednich zabezpieczeń. Nieprawidłowości w tym przedmiocie stwierdzono na terenie 38 budów, czyli 45,8% objętych kontrolami. Polegały one przede wszystkim na:
 - braku lub niewłaściwym zabezpieczeniu stanowisk prac na wysokości,
 - braku lub niewłaściwym zabezpieczeniu otworów technologicznych,
 - niezgodnych z przepisami bhp dojść do stanowisk pracy,
 - braku lub nieużywaniu środków ochrony indywidualnej zabezpieczającej przed upadkiem z wysokości.

Do zasadniczych przyczyn ujawnionych nieprawidłowości należy zaliczyć: szybkie tempo wykonywania robót – typowe dla budownictwa, nieuwzględnianie w harmonogramie wykonywania robót prac zabezpieczających przed wypadkami oraz lekceważenie krótkotrwałych zagrożeń, które znikają natychmiast po zakończeniu prac.

Wykonawcy prac budowlanych koncentrują się głównie na dotrzywaniu rygorystycznych terminów realizacji budów określonych w umowach, lekceważąc występujące zagrożenia. Brak jest także należytego zainteresowania stanem bezpieczeństwa wśród podwykonawców i firm wiodących będących generalnymi wykonawcami.

Należy jednak stwierdzić, że w obszarze bezpieczeństwa prac budowlanych wykonywanych na wysokości obserwuje się nieznaczną poprawę w stosunku do lat ubiegłych.

- 3) brak lub niestosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej. Stan taki stwierdzono na terenie 33 budów tj. 39,8% objętych kontrolami
- 4) niewłaściwy stan techniczny i eksploatacja instalacji i urządzeń elektrycznych. Stan taki stwierdzono na terenie 52 budów (62,7% kontrolowanych).

Nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:

- braku przeglądów urządzeń i instalacji oraz pomiarów skuteczności działania ochrony od porażen,
- niewłaściwym ułożeniu i zabezpieczeniu przewodów instalacji elektrycznych przed uszkodzeniami mechanicznymi,
- braku lub niewłaściwej ochronie podstawowej,
- braku zabezpieczenia rozdzielnic przed dostępem osób postronnych.

Zasadniczymi przyczynami powstałych nieprawidłowości był brak odpowiedzialności i dbałości ze strony kadry nadzorczej nad bezpieczeństwem prac budowlanych.

- 5) nieprawidłowości przy wykonywaniu robót ziemnych i w wykopach. Stan taki stwierdzono na terenie 11 budów, czyli 13,2% objętych kontrolami (wzrost o 5,0% w stosunku do 2013 r).

Stwierdzone nieprawidłowości polegały przede wszystkim na: braku zabezpieczeń stanowisk pracy w wykopach oraz braku lub nieprawidłowo wykonanych zejściach (wejściach) do wykopów, niewłaściwe składowanie urobku. Stwierdzano najczęściej, że ściany wykopów nie były zabezpieczone przed możliwością osunięcia się gruntów, ponieważ nie stosowano zabezpieczeń pionowych ścian wykopu, co wynikało przede wszystkim z pośpiechu i chęci obniżenia kosztów realizowanych prac.

Reasumując przedstawione powyżej nieprawidłowości przy wykonywaniu prac budowlanych stwierdzić należy, że do zasadniczych

przyczyn ujawnionych nieprawidłowości należy zaliczyć między innymi:

a) w ocenie przedsiębiorców:

- krótkie terminy realizacji prac, przy jednoczesnym ograniczaniu nakładów przez duże firmy zlecające roboty,
- wysokie koszty związane z dopełnieniem obowiązków spoczywających na pracodawcy np. badania lekarskie, szkolenia bhp, uprawnienia kwalifikacyjne, odzież robocza i środki ochrony indywidualnej, zaplecze higieniczno-sanitarne, co jest szczególnie istotne w dobie trudności gospodarczych,
- niestabilny rynek pracy, w szczególności brak możliwości zatrudniania osób o odpowiednich kwalifikacjach,
- szeroki zakres obowiązków związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa,

b) w ocenie inspektorów pracy:

- nieuwzględnianie przez inwestorów kosztów związanych z zapewnieniem bezpiecznych warunków pracy podczas realizacji inwestycji i wybór wykonawców oferujących najniższe koszty i dotrymanie terminów,
- ograniczenie nakładów na bezpieczeństwo pracy wynikające z braku środków finansowych,
- krótkie terminy realizacji inwestycji wymagane przez inwestorów,
- niski poziom wiedzy pracodawców w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, w szczególności w zakresie prowadzenia prac niebezpiecznych i oceny ryzyka zawodowego,
- powierzanie wykonywania prac osobom bez kwalifikacji i doświadczenia, celem obniżenia kosztów prowadzenia inwestycji,
- podejmowanie przez pracodawców jedynie działań zmierzających do usunięcia nieprawidłowości ujawnionych przez inspektorów pracy i brak własnych inicjatyw mających na celu eliminowanie pojawiających się zagrożeń,

- lekceważenie zagrożeń przez osoby zatrudnione na budowach, w tym przez pracowników nadzoru,
- niewłaściwa organizacja pracy i brak nadzoru ze strony pracodawców i osób kierujących pracownikami,
- brak właściwej koordynacji prac wykonywanych jednocześnie przez większą liczbę podwykonawców.

Dla zlikwidowania ujawnionych nieprawidłowości i zapobieżeniu powstawania ich w przyszłej działalności jednostek budowlanych, inspektorzy pracy zastosowali następujące środki prawne:

- 1) wydali **985** decyzje, w tym: 369 decyzji na piśmie oraz 616 decyzji ustnych. W decyzjach tych było:
 - a) **70** decyzji wstrzymania prac z uwagi na bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia **198** pracowników. Decyzje dotyczące wstrzymania prac wydane zostały między innymi z uwagi na:
 - brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy na wysokości i miejsc niebezpiecznych grożących upadkiem z wysokości (18 decyzji),
 - nieprawidłowości w montażu rusztowań, co zagrażało bezpieczeństwu pracowników wykonujących prace z tych rusztowań tj. nieprawidłowe obarierowanie pomostów, brak pomostów i pionów komunikacyjnych (31 decyzji),
 - brak lub nieużywanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej (5 decyzji),
 - brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk w wykopach (5 decyzji).
 - b) wydano **37** decyzji skierowania **106** pracowników do innych prac z uwagi na ich zatrudnienie bez wymaganych uprawnień kwalifikacyjnych (19 decyzji – 40 pracowników), nie stosowanie środków ochrony indywidualnej (19 decyzji – 61 pracowników), nie stosowanie odzieży roboczej (1 decyzja – 5 pracowników),
 - c) wydano również **62** decyzje nakazujące wstrzymanie eksploatacji maszyn i urządzeń stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników oraz innych osób związanych z pracami budowlanymi (dotyczyło 202 pracowników): rusztowania – 40 decyzji, maszyny budowlane – 6 decyzji, urządzenia i instalacje elektryczne – 16 decyzji.
- 2) inspektorzy pracy skierowali do pracodawców **29** wniosków pokontrolnych zalecających usunięcie innych nieprawidłowości związanych z problematyką przygotowania pracowników do bezpiecznego wykonywania powierzonych im prac oraz stosowania środków ochrony indywidualnej przez pracowników.
- 3) za stwierdzone naruszenia przepisów związanych z nieprawidłowym prowadzeniem prac budowlanych, a mających znamiona **159** wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy ukarali mandataми karnymi **61** pracodawców i osób z nadzoru kierujących pracami budowlanymi - na łączną kwotę – **77.250** zł.
- 4) ponadto inspektorzy pracy zastosowali wobec **3** pracowników nadzoru środki wychowawcze (zły stan techniczny koparkoładowarki), brak badań lekarskich oraz nieużywanie odzieży roboczej i ochronnej, nieprawidłowe zabezpieczenie stanowisk pracy).

Ujawnione przez inspektorów pracy wykroczenia przeciwko prawom pracownika dotyczyły zasadniczo:

 - nieprawidłowości w budowie i eksploatacji rusztowań,
 - nieodpowiedniego przygotowania pracowników do wykonywania powierzonych im prac,
 - brak aktualnych badań lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do wykonywania określonych prac,
 - brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy na wysokości,
 - brak wyposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej,

- zatrudniania pracowników bez wymaganych kwalifikacji do wykonywania powierzonych im prac,
- brak wydzielenia i zabezpieczenia stref niebezpiecznych,
- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych.

Ponadto w roku sprawozdawczym, inspektorzy pracy w wyniku kilkakrotnych kontroli niektórych firm budowlanych oraz przy wystąpieniu powtarzalności nieprawidłowości stanowiących bezpośrednio zagrożenia dla zdrowia i życia pracowników – skierowali **2** wnioski do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podwyższenia dla tych firm składki na ubezpieczenie wypadkowe.

W czasie trwania czynności kontrolnych pracodawcy zrealizowali wszystkie decyzje ustne w liczbie **616**. Pracodawcy poinformowali także – do końca okresu sprawozdawczego - o wykonaniu **282** decyzji wydanych na piśmie (76,6% wydanych) oraz o wdrożeniu do realizacji polecenia i uwagi zawarte w **20** wnioskach (69,0%).

W wyniku podjętych działań kontrolnych i prawnych, zlikwidowano znaczną liczbę nieprawidłowości i wynikających z nich zagrożeń, co zapewniło poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy; w szczególności **wyeliminowano 70 bezpośrednich zagrożeń życia i zdrowia 198 pracowników**.

Podjęmowano także działania prewencyjne na rzecz bezpieczeństwa pracy w budownictwie. Odbyło się kolejne posiedzenie Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektoracie Pracy oraz przeprowadzono 2 kontrole na wniosek nadzoru budowlanego. Do 230 przedsiębiorstw z branży budowlanej wystosowano pisma prewencyjne informujące o wypadkach przy pracy oraz w zakresie innych zagadnień dotyczących bhp w budownictwie.

W czasie trwających kontroli, inspektorzy pracy udzielili pracodawcom i osobom kierującym pracownikami łącznie 620 porad, w tym

469 z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy, 144 porad prawnych i 7 dotyczących legalności zatrudnienia.

Zlikwidowanie znacznej liczby nieprawidłowości i wynikających z nich zagrożeń zawodowych i wypadkowych zapewniło poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy na placach kontrolowanych budowli. Jednakże specyfika branży budowlanej polegająca między innymi na stosunkowo krótkim okresie wykonywania prac budowlanych powoduje, że uzyskane efekty w poprawie stanu bezpieczeństwa pracy – dzięki działaniom inspektorów pracy – są krótkotrwałe. Prace budowlane są procesem dynamicznym, zmieniając się w krótkim okresie czasowym.

Skala i zakres ujawnionych nieprawidłowości podczas kontroli prac budowlanych, a także zaistniałe wypadki w sektorze budowlanym wskazują, że stan przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy utrzymuje się nadal na niezadowalającym poziomie.

Przeprowadzone w okresie sprawozdawczym kontrole prac budowlanych wykazały, że na terenie województwa świętokrzyskiego prace budowlane wykonywały – w zdecydowanej większości – firmy zatrudniające od kilku do kilkunastu pracowników. Poziom organizacyjny tych firm oraz ich wyposażenie techniczne pozostawia wiele do życzenia – to główny powód utrzymywania się niezadowalającego stanu przestrzegania przepisów bhp podczas realizacji prac budowlanych.

B. prace związane z budową i remontem dróg.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono **29** kontroli w **25** zakładach na **22** terenach budowli. W kontrolowanych zakładach zatrudnionych było **250** pracowników.

Przedmiotem kontroli było przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy budowie i remoncie dróg, a w tym między innymi: prowadzenie robót ziemnych oraz prac w wykopach; prowadzenie prac na wysokości; stan techniczny maszyn i urządzeń budowlanych; przygotowanie pracowników do pracy

(uprawnienia kwalifikacyjne, badania lekarskie, szkolenia w zakresie bhp); dostęp pracowników do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości przy wykonywaniu przedmiotowych robót należy zaliczyć między innymi:

- brak niezbędnego zabezpieczenia lub oznakowania stref i miejsc niebezpiecznych na placu budowy – 14 budów (63,6%),
- brak odpowiednich lub nieużywanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej – 10 budów (45,5%),
- prowadzenie robót budowlanych bez instrukcji bezpiecznego wykonywania robót – 14 budów (63,6%),
- brak niezbędnego zabezpieczenia terenu budowy przed dostępem osób niezatrudnionych – 11 budów (50,0%),
- brak pomieszczeń higieniczno-sanitarnych – 6 budów (27,3%),
- brak uprawnień kwalifikacyjnych do obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych – 5 budów (22,7%),
- brak lub niewłaściwie przeprowadzone wstępne badania lekarskie pracowników – 7 budów (31,8%),
- brak lub niewłaściwie opracowane instrukcje bhp dotyczące obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych – 6 budów (27,3%).

Do najczęstszych przyczyn naruszenia prawa przy wykonywaniu robót związanych z budową i remontem dróg, należy zaliczyć między innymi: lekceważenie przez kierownictwo robót i przedsiębiorców zagrożeń występujących na budowach, niewłaściwą organizację procesów pracy i stanowisk pracy, presję czasu realizacji budowy, brak znajomości przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dla zlikwidowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali **170** decyzji, które dotyczyły **815** pracowników. W tej liczbie wydanych decyzji - z uwagi na bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników

wydano: **2** decyzje nakazujące wstrzymanie prac (dotyczyło – 2 pracowników) a **3** decyzje nakazywało wstrzymanie eksploatacji maszyn i urządzeń (dotyczyło 22 pracowników). Na podstawie **9** decyzji - **12** pracowników skierowano do innych robót (nieużywanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej 4 decyzje – 4 pracowników; brak odpowiednich uprawnień kwalifikacyjnych 5 decyzji – 8 pracowników). Spośród wydanych decyzji do końca okresu sprawozdawczego **zrealizowano** 169 decyzji ogółem (99,4%) dla **794** pracowników. Do pracodawców skierowano także **10** wniosków pokontrolnych zalecających usunięcie innych nieprawidłowości dotyczących warunków i bezpieczeństwa pracy. Do końca 2014 roku zrealizowano 9 wniosków (90,0% wydanych).

Spośród ujawnionych nieprawidłowości, **37** zostało zakwalifikowanych, jako wykroczenia przeciwko prawom pracownika, za które inspektorzy pracy ukarali mandatami **10** osób odpowiedzialnych za stwierdzone nieprawidłowości na łączną grzywnę w wysokości – **12.900** zł. Udzielono także **3** środki wychowawcze.

Realizacja wymienionych wyżej środków prawnych, pozwoliła na **likwidację** bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia dla **36** pracowników oraz poprawę warunków pracy i bezpieczeństwa dla **758** innych pracowników.

9. Kontrole dotyczące ograniczania wpływu szkodliwych czynników środowiska pracy w zakładach odlewniczych.

Ze względu na wciąż niezadowalający stan bezpieczeństwa pracy w odlewniach metali, w szczególności pracy w warunkach narażenia na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, w roku 2014 skontrolowano przestrzeganie przez pracodawców obowiązków w zakresie stosowania środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 11 kontroli w 11 zakładach odlewniczych w zakresie ograniczenia wpływu szkodliwych czynników środowiska pracy. W zakładach tych zatrudnionych było łącznie 1.091 pracowników. Zasadniczą działalnością kontrolowanych zakładów była produkcja odlewów z żeliwa szarego, staliwa węglowego, ze stopów metali nieżelaznych oraz obróbka odlewów.

W kontrolowanych zakładach stwierdzono następujące nieprawidłowości mające wpływ na zagrożenia dla życia lub zdrowia zatrudnionych pracowników:

- przekroczenie dopuszczalnej normy hałasu (NDN) występowało na 25 stanowiskach pracy – głównie oczyszczaczy odlewów (dotyczyło 31 pracowników), murarz kadzi, wykańczacz odlewów, szlifierz oczyszczacz odlewów, oczyszczacz odlewów monter, formierz maszynowy, rdzeniarni, suwnicowy, wycinacz termiczny, żeliwiak kabina wózka załadownego, operator oczyszczarki tunelowej, tokarz, piecowy wytapiacz, sternik rynniarni,
- przekroczenie NDS pyłów całkowitych i respirabilnych występowało na 13 stanowiskach pracy – głównie oczyszczaczy odlewów (dotyczyło 16 pracowników), murarzy kadzi, formierza ręczny, przerabiacz, wycinacz termiczny, wytapiacz, zalewacz form,
- przekroczenie tlenu węgla na stanowisku wsadowego (1 stanowisko – 1 pracownik),
- wibracje (przekroczenie NDN) – występowało na stanowiskach murarz kadzi (2 pracowników),
- występowanie mikroklimatu gorącego na stanowiskach: wsadowy piecowy, formierz zalewacz.

W narażeniu na działanie czynników szkodliwych (hałas, zapylenie, mikroklimat, promieniowanie podczerwone zatrudnionych było 483 pracowników (44,3%) a zagrożonych, czyli zatrudnionych w warunkach przekroczenia wartości dopuszczalnej NDS i NDN zatrudnionych było 132 zatrudnionych (12,1% wszyst-

kich zatrudnionych). Wymienione problemy wystąpiły we wszystkich badanych zakładach.

Pracodawcy podejmowali działania zmierzające do ograniczenia wpływu tych szkodliwych czynników na organizm ludzki między innymi poprzez:

- wykonywanie przeglądów oraz remont urządzeń, jak również stosowanie ochronników słuchu, czy wkładek przeciwhałasowych, okresowe badania lekarskie słuchu, zakup oczyszczarki muldowej, oznakowanie stref występującego hałasu,
- stosowanie ochrony dróg oddechowych (półmaski przeciwpyłowe), odpylanie mechaniczne, zabudowanie urządzeń emitujących szkodliwe związki chemiczne, wyciągi mechaniczne, wprowadzanie linii do regeneracji mas formierskich, które spełniają wymogi ochrony środowiska pracy, wprowadzenie mieszarek do mas formierskich, mechaniczne wybijanie odlewów, wprowadzenie wyciągów miejscowych,
- wprowadzenie rękawic antywibracyjnych
- otrzymywanie napojów (wody mineralnej, herbaty).

Do zasadniczych nieprawidłowości w eksploatacji maszyn i urządzeń w kontrolowanych odlewniach, należy zaliczyć między innymi:

- nie uwzględnienie w ocenie ryzyka zawodowego zagrożenia związanego z ekspozycją pracowników na promieniowanie podczerwone, na mikroklimat gorący oraz nie informowanie pracowników o występującym na ich stanowiskach pracy ryzyku zawodowym,
- brak lub nieaktualne pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- niedostateczne wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej,
- braki w zakresie wyposażenia stanowisk pracy w systemy zabezpieczające przed emisją pyłów do środowiska pracy w procesach odlewniczych.

Dla wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości inspektor pracy wydał:

- 116 decyzji na piśmie, w tym: 113 z ustalonym terminem realizacji i 3 wstrzymania eksploatacji maszyn (dotyczyło to 6 pracowników w 2 zakładach pracy). Z tej liczby zrealizowano 104 decyzje (89,7% wydanych),
- 44 wnioski pokontrolne (wszystkie zrealizowane),
- 2 mandaty na łączną kwotę 2.400 zł.

Realizacja wydanych środków prawnych pozwoliła na ograniczenie wpływu czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy dla 57 pracowników tj. 43,2% zatrudnionych w warunkach przekroczenia norm czynników szkodliwych dla zdrowia.

10. Kontrole zagrożeń zawodowych pracowników wykonujących roboty torowe.

Problematyka bezpieczeństwa pracy na kolei była przedmiotem szczególnego zainteresowania Państwowej Inspekcji Pracy ze względu na szereg poważnych zagrożeń występujących przy wykonywaniu robót torowych. Inspektorzy pracy dokonali sprawdzenia poprawności wywiązywania się pracodawców z obowiązków określonych w przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy oraz instrukcjach kolejowych dotyczących wykonywania robót konserwacyjnych torów i rozjazdów, a także robót związanych z utrzymaniem nawierzchni torowej oraz właściwego zabezpieczenia i oznakowania miejsca robót.

Powyższa problematyka była przedmiotem kontroli w 10 zakładach pracy, w których prace świadczyło 1.390 osób, w tym 1.351 zatrudnionych.

Badając problematykę wykonywania robót torowych, inspektorzy pracy stwierdzili między innymi następujące nieprawidłowości:

- w 3 kontrolowanych zakładach dopuszczono do pracy 5 pracowników bez wstępnych badań lekarskich,
- w 1 zakładzie brak było pracownika posiadającego kwalifikacje spawalnicze,
- w 1 zakładzie nie zachowano ciągłego nadzoru nad bezpieczeństwem prac podczas wykonywania robót torowych,
- w 2 zakładach, 4 pracowników nie zostało wyposażonych w odzież i obuwie robocze,
- w 2 zakładach wykonawcy robót nie stosowali postanowień wytycznych instrukcji lbh – 101 „Wytyczne informowania pracownika innego pracodawcy o zagrożeniach dla bezpieczeństwa i zdrowia podczas wykonywania prac na terenie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A”,
- w 2 zakładach nie zapewniono właściwej ochrony przed porażeniem w urządzeniach i instalacjach elektrycznych.

Według pracodawców – do najczęstszych przyczyn naruszenia przepisów prawa należy zaliczyć między innymi:

- brak wykwalifikowanych i doświadczonych pracowników niezbędnych przy wykonywaniu robót torowych,
- wysokie koszty związane z dopełnieniem obowiązków spoczywających na pracodawcy (profilaktyczne badania lekarskie, szkolenia w dziedzinie bhp, zapewnienie odzieży roboczej i ochron osobistych) przy znacznej fluktuacji zatrudnianych pracowników,
- krótki czas na realizację zleconych prac.

Do zasadniczych przyczyn stwierdzonych nieprawidłowości przy wykonywaniu robót torowych – według inspektorów pracy, to między innymi:

- niewłaściwa organizacja procesów i stanowisk pracy,
- niezachowanie ciągłego nadzoru nad bezpieczeństwem pracy podczas wykonywania robót torowych,
- lekceważenie przez kierowników robót oraz przez pracowników zagrożeń występujących przy wykonywaniu robót torowych,

- nałożenie przez inwestorów krótkich terminów realizacji inwestycji i tym samym pomyślność przy prowadzeniu robót torowych,
- ograniczanie nakładów finansowych na bezpieczeństwo pracy ze względu na konieczność minimalizacji kosztów prowadzenia działalności.

W celu wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości, inspektor pracy wydał następujące środki prawne:

- 41 decyzji, w tym: 10 na piśmie (2 z rygorem natychmiastowej wykonalności) i 31 ustnych,
- do pracodawców skierowano 12 wniosków pokontrolnych,
- 1 polecenie,
- za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy - grzywną ukarano 2 pracowników na łączną kwotę 3.000 zł.

Spośród wydanych decyzji pracodawcy wykonali 39 decyzji, w tym: 31 decyzji pisemnych i 8 ustnych (95,1%).

Realizacja – przez pracodawców - wydanych środków prawnych pozwoliła na uzyskanie następujących efektów:

- wykonano badania i pomiary podstawowej ochrony od porażenia prądem elektrycznym dla instalacji elektrycznej zasilającej maszyny i urządzenia i usunięto inne nieprawidłowości związane z eksploatacją urządzeń energetycznych,
- zabezpieczono urządzenia energetyczne przed dostępem osób nieupoważnionych,
- zaopatrzono pracowników w wymaganą odzież roboczą i ochronną,
- poddano pracowników badaniom lekarskim potwierdzającym brak przeciwwskazań do zatrudnienia na zajmowanych stanowiskach.

Uzyskane efekty dotyczyły 149 pracowników.

Stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości uzasadniają prowadzenie tego rodzaju

kontroli w następnych okresach sprawozdawczych.

11. Kontrole dotyczące stanu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników w zakładach gospodarki komunalnej.

Kontrole prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych występujących na składowiskach odpadów. Problemy dotyczyły zwłaszcza pracowników wykonujących czynności związanych z sortowaniem, przesypywaniem oraz recyklingiem.

W powyższym zakresie przeprowadzono 20 kontroli w 19 zakładach pracy, w tym: 18 zakładów zajmowało się transportem odpadów komunalnych. W kontrolowanych zakładach funkcjonowało 8 składowisk odpadów komunalnych. W zakładach objętych kontrolą było 778 pracujących, w tym 739 pracowników. Wszystkie osoby pracujące, czyli 778 - przy wykonywaniu swoich zadań miało kontakt z odpadami komunalnymi.

Kontrolą objęto między innymi następujące szczególne zagadnienia:

- wyposażenie pojazdów do transportu odpadów komunalnych w odpowiednie urządzenia niezbędne przy eksploatacji w/w odpadów,
- kontrole stanu technicznego wymienionych wyżej pojazdów,
- zasady wykonywania prac związanych z odpadami komunalnymi,
- zasady postępowania z materiałami skażonymi szkodliwymi czynnikami biologicznymi,
- ocena ryzyka zawodowego związanego ze wszystkimi zagrożeniami biologicznymi,
- stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Kontrola powyższych zagadnień wykazała występowanie między innymi następujących nieprawidłowości:

- brak wymaganych pojemników z solą fizjologiczną lub wodą destylowaną do prze-

- mywania oczu stwierdzono w 12 zakładach pracy (60,0% objętych kontrolami),
- w 9 zakładach (45,0%) ujawniono brak wymaganej sygnalizacji, jak również awarie urządzeń już zainstalowanych, co wskazuje na brak okresowych kontroli stanu technicznego tych pojazdów,
 - nie prowadzono udokumentowanej kontroli stanu technicznego pojazdów. Stan taki stwierdzono w 8 badanych zakładach (40,0%),
 - w 12 zakładach (60,0%) nie opracowano wykazu prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby w celu zapewnienia asekuracji,
 - w 9 (45,0%) kontrolowanych zakładach pracodawcy nie dostarczyli pracownikom aktualnych pisemnych instrukcji postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi,
 - w 8 zakładach (40,0%) programy szkoleń nie uwzględniały wszystkich wymaganych zagadnień związanych z istniejącymi zagrożeniami,
 - w 2 zakładach (10,0%) nie zapewniono pracownikom szatni przepustowych odpowiednio wyposażonych.

Według inspektorów pracy – do najczęstszych przyczyn naruszenia prawa należy zaliczyć między innymi:

- nieznanomość przepisów prawa pracy przez pracodawców,
- brak odpowiedniej wiedzy osób wykonujących nadzór nad pracownikami w zakresie narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych,
- lekceważenie przez pracodawców zagrożeń zawodowych występujących w procesach pracy,
- niedostrzeżenie oceny ryzyka zawodowego, jako narzędzia umożliwiającego określenie prawidłowych działań służących bezpieczeństwu i ochronie zdrowia pracowników,
- ograniczenie nakładów finansowych na bezpieczeństwo pracy ze względu na mi-

nimalizację kosztów prowadzenia działalności.

W ocenie pracodawców ujawnione nieprawidłowości wynikają z następujących przyczyn:

- trudna sytuacja finansowa firm wynikająca z trudności gospodarczych,
- lekceważenie przepisów bhp przez pracowników,
- nieprzestrzeganie przez pracowników obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy gospodarowaniu odpadami komunalnymi.

Dla wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości dotyczących realizacji procesów związanych z odpadami komunalnymi i składowiskami odpadów, inspektorzy pracy wydali następujące środki prawne:

- 190 decyzji ogółem, w tym: 14, którym nadano rygor natychmiastowej wykonalności oraz 84 decyzje ustne,
- 27 wniosków pokontrolnych,
- za nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika inspektorzy pracy ukarali 1 osobę mandatem karnym na kwotę 1.400 zł, a w stosunku do 1 osoby zastosowano środek wychowawczy w postaci ostrzeżenia.

Spośród 190 wydanych decyzji – zrealizowanych zostało 156 (82,1%).

Realizacja wydanych środków prawnych pozwoliła na uzyskanie bezpośrednich efektów działań inspektorskich dla **64** zatrudnionych: wyposażono pojazdy w pojemniki z solą fizjologiczną lub wodą destylowaną do przemywania oczu oraz w pojemniki do czystej wody; wyposażono pojazdy w dźwiękową i świetlną sygnalizację zbliżania się pojazdu do przeskody podczas cofania.

Przeprowadzone kontrole w zakresie omówionych zagadnień wskazują na dalszą konieczność kontynuowania kontroli dotyczących transportu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych ze szczególnym uwzględnieniem na-

rażenia pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych.

12. Kontrole przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.

W powyższym względzie skontrolowano zakłady usług leśnych, a także niektóre nadleśnictwa wykonujące we własnym zakresie część wyżej wymienionych prac. Podczas kontroli zwracano uwagę na poszczególne etapy organizacji procesu technologicznego (przygotowanie techniczne i organizacyjne do wykonania zlecenia, nadzór nad prawidłowym przebiegiem prac).

Celem kontroli była kompleksowa ocena stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów bhp w procesie pozyskiwania drewna, z uwzględnieniem poprawności doboru stosowanych przez pracowników środków ochrony indywidualnej oraz oceny współpracy administracji Lasów państwowych ze zleceniobiorcami usług leśnych. Ocena obejmowała również działania zakładów w kierunku eliminacji zagrożeń, działań profilaktycznych oraz prawnej ochrony pracy.

W okresie sprawozdawczym na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach przeprowadzono kontrole zakładów usług leśnych działających w obrębie czterech nadleśnictw (Włoszczowa, Ruda Maleniecka, Łągów i Suchedniów. Kontrolą objęto **20** zakładów zatrudniających **106** pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, **15** osób świadczących prace na podstawie umów cywilnoprawnych, **14** podwykonawców prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą.

Umowy zawierane przez nadleśnictwa z zakładami usług leśnych określają w sposób szczegółowy obowiązki wykonawców robót tj. zakładów usług leśnych między innymi w zakresie: wykonywania prac zgodnie z obowiązującą w Lasach Państwowych technologią i

przepisami szczegółowymi, przestrzegania przepisów bhp wynikających z przepisów prawa pracy, wyznaczania koordynatorów – w przypadkach pracy na powierzchni – więcej niż jednego wykonawcy (podwykonawcy).

Inspektor pracy stwierdził, że w większości kontrolowanych podmiotów przestrzegane były przepisy prawa pracy, w tym w szczególności w zakresie:

- przygotowania do pracy (posiadanych kwalifikacji, uprawnień i szkoleń bhp) do eksploatacji specjalistycznego sprzętu (do obsługi ciągników i innego technicznego sprzętu, żurawi montowanych na pojazdach itp),
- profilaktycznych badań lekarskich (nieliczne uchybienia),
- wyposażenia w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,
- wyznaczania stanowisk pracy i ich zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych,
- sposobów pozyskiwania drewna i nadzoru nad pracami niebezpiecznymi, składowania drewna, lokalizacji mygieł i stosów drewna (nieliczne uchybienia),
- stanu technicznego maszyn i sprzętu do pozyskiwania drewna (ciągniki specjalistyczne, przyczepy z zamontowanym żurawiem, ciągniki rolnicze z wciągarkami i płytami oporowymi montowanymi na podnośniku),
- wyposażenia pracowników w posiłki profilaktyczne i napoje,
- a także w zakresie oceny ryzyka zawodowego

Brak było także zasadniczych uwag do spełniania innych wymagań określonych przepisami prawa pracy, a w szczególności w zakresie: czasu pracy, poddawania pracowników szkoleniu wstępnemu bhp i ewidencji z tym związanej oraz badaniom lekarskim profilaktycznym, czy w zakresie nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy oraz prowadzenia dokumentacji osobowej.

Natomiast ujawnione nieprawidłowości w wąskim zakresie dotyczyły m.in.:

- braku pełnego wyposażenia 23 osób świadczących pracę (21,7%) w niektóre środki ochrony indywidualnej lub mimo zapewnienia nie stosowania ich przez pracowników,
- wykonywanie pracy bez aktualnych szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (8 osób - 7,5% świadczących pracę),
- wykonywanie pracy bez aktualnych zaświadczenia lekarskiego (upłynęły terminy ich ważności) - 10 osób świadczyło swoją pracę – 9,4%,
- brak realizowania zadań służby bhp w żaden przewidziany przepisami sposób (8 pracodawców 7,5% ogółu),
- wykonywania pracy przy maszynach i urządzeniach bez wymaganej decyzji UDT dopuszczającej ich do eksploatacji (w 6 kontrolowanych zakładach - 30,0% kontrolowanych zakładów)

Do zasadniczych przyczyn stwierdzonych nieprawidłowości przy wykonywaniu prac związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna należy zaliczyć:

- odczuwalny brak ludzi do pracy w leśnictwie, w tym fachowców posiadających duże doświadczenie zawodowe do wykonywania przedmiotowych prac,
- brak właściwej kontroli i nadzoru ze strony służby leśnej nad prowadzonymi pracami,
- brak fachowego przygotowania pracodawców do prowadzonej działalności,
- trudności finansowe powodujące, iż pracodawcy stosują oszczędności na wyposażeniu pracowników, posiłkach profilaktycznych, środkach higieny osobistej.

Mimo tych uwag z roku na rok następuje sukcesywna poprawa w zakresie spełniania wymagań dotyczących warunków oraz bezpieczeństwa pracy przy pozyskiwaniu i zrywce drewna.

W wyniku przeprowadzonych nieprawidłowości zastosowano następujące środki prawne:

- wydano **155** decyzji, w tym 9 decyzji wstrzymania prac, 1 decyzja nakazywała wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń, 2 decyzji zakazywało wykonywania określonych prac, na podstawie **8** decyzji skierowano do innych prac 9 pracowników,
- skierowano do pracodawców **85** wniosków pokontrolnych.

Za popełnienie **42** wykroczeń, inspektorzy pracy ukarali mandatami **11** osób na łączną kwotę **18.700** złotych. Zastosowano także **1** środek wychowawczy.

Pracodawcy zrealizowali na koniec okresu sprawozdawczego wszystkie wydane decyzji i 78 wniosków pokontrolnych (91,8% wydanych).

Podjęte działania prawne spowodowały, iż wszystkie osoby świadczące pracę w różnym zakresie (**106** osób), uzyskały poprawę warunków pracy i bezpieczeństwa między innymi poprzez: objęcie ich wymaganym szkoleniem w zakresie bhp, poddaniem ponownym badaniom lekarskim profilaktycznym, przeprowadzeniem ryzyka zawodowego na ich stanowiskach pracy, wyposażeniem w wymagane środki ochrony osobistej i związane z odzieżą ochronną, poprawę stanu technicznego maszyn oraz zmiany w sposobie prowadzenia prac zrywkowych i ścinkowych, wyeliminowaniem z eksploatacji ciągników rolniczych.

13. Kontrole spełniania wymagań minimalnych dla maszyn do obróbki drewna.

Inspektorzy pracy ponownie prowadzili kontrole w zakładach, w których użytkowane były maszyny do obróbki drewna. Jest to grupa maszyn stwarzających szczególnie wysokie ryzyko zawodowe (wypadki śmiertelne i ciężkie). Realizowano także kontrole w zakresie spełniania wymagań zasadniczych dla odzieży ochronnej (szczególnie I i II kategorii), która ma w istotny sposób ograniczać narażenie

pracowników na występujące w procesach pracy czynniki szkodliwe i niebezpieczne.

Kontrole spełniania wymagań minimalnych dla maszyn do obróbki drewna przeprowadzono w **21** zakładach pracy o zatrudnieniu **215** osób, w tym: **183** pracowników. W zależności od liczby zatrudnionych kontrole przeprowadzono:

- w 15 zakładach o zatrudnieniu od 1 do 9 pracowników,
- w 6 zakładach o zatrudnieniu od 10 do 49 pracowników,

Kontrole przeprowadzono w zakładach związanych:

- z przetwórstwem przemysłowym – 20 zakładów,
- z budownictwem – 1 zakład.

Podczas przeprowadzonych kontroli ocenie poddano 104 maszyny do obróbki drewna, w tym: pilarki (tarczowe, taśmowe, wielopiłowe, obrzynarki, formatowe, oflisowe), strugarki grubiarzy, strugarki wyrówniarki, frezarki dolnowrzecionowe, szlifierki taśmowe, wiertarki poziome, strugarki czterostronne. Najstarsze użytkowane maszyny wyprodukowane zostały w latach 70-tych, 80-tych i 90-tych. Były także maszyny wyprodukowane po 2000 roku.

Do szeregu maszyn objętych kontrolą wniesiono wiele zastrzeżeń, co do spełnienia przez nie wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Zastrzeżenia dotyczyły 78 maszyn tj. 75,0% objętych kontrolą eksploatowanych w 19 zakładach pracy (90,5% objętych kontrolami). W większości zastrzeżenia dotyczyły:

- niewłaściwych urządzeń ochronnych, które stwierdzono w 19 zakładach pracy (brak pełnych osłon, zapadek, brak wyznaczenia strefy niebezpiecznej, brak klina rozszczepiającego przy pilarkach). Problem dotyczył 150 pracowników,
- nieprawidłowości dotyczące elementów sterowniczych stwierdzono w 13 zakładach pracy (62,0% badanych zakładów). Nieprawidłowości dotyczyły braku czytelnego

opisu elementów sterowniczych. Problem dotyczył 50 pracowników,

- braku okresowych kontroli maszyn ujawniono w 14 zakładach pracy (66,7% skontrolowanych). Problem dotyczył 72 pracowników.

Jak wskazano wyżej 75,0% maszyn (78 maszyn) objętych kontrolami posiadało niewłaściwe urządzenia ochronne lub ich całkowity brak. Wystąpiły również przypadki eksploatacji maszyn bez odpowiednich urządzeń zaciskowych i dociskowych, z niesprawnymi zapadkami przeciwozrutowymi. Były także przypadki eksploatacji maszyn nie posiadających odpowiednio opisanych elementów sterowniczych mających wpływ na bezpieczeństwo obsługi.

Do najczęstszych przyczyn naruszeń prawa w omawianym przedmiocie należy zaliczyć między innymi:

- lekceważenie zagrożeń występujących w zakładzie związanych przede wszystkim z niewłaściwymi urządzeniami ochronnymi,
- nieznajomość przepisów prawa pracy, w tym przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
- nierzetelne wypełnianie obowiązków przez osoby realizujące w zakładzie zadania służby bhp.

Dla wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali **146** decyzji, w tym: 54 wydanych na podstawie art. 108 kp, 11 decyzji wstrzymania prac oraz 22 wstrzymania eksploatacji maszyn. Wydane decyzje dotyczyły 480 pracowników. Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 108 decyzji, co stanowiło 74,0% wydanych ogółem. Do pracodawców skierowano także 4 wnioski pokontrolne.

Za stwierdzone nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektor pracy ukarał grzywną 5 osób na ogólną kwotę 6.500 zł.

Poprzez działania kontrolne i prawne uzyskano następujące **efekty**:

- **78** maszyn (czyli wszystkie, które posiadały jakiegokolwiek wady) dostosowano do minimalnych wymagań bezpieczeństwa,
- **12** pracodawców przeprowadziło prawidłową ocenę dostosowania maszyn do obróbki drewna do minimalnych wymagań bezpieczeństwa (57,1% objętych kontrolami),
- warunki pracy stały się bardziej bezpieczne dla **215** pracowników tj wszystkich zatrudnionych w kontrolowanych zakładach.

Realizując kontrole związane z niniejszym tematem, inspektorzy pracy potwierdzili utrzymanie się tendencji zwykłej w liczbie pracodawców podejmujących działania dostosowawcze maszyn i urządzeń do minimalnych wymagań bezpieczeństwa.

Przyczyn ujawnionych nieprawidłowości należy upatrywać głównie w istniejących jeszcze brakach dostatecznej wiedzy na temat wymagań stawianych dyrektywami nowego podejścia – zarówno u producentów, dostawców, jak i użytkowników nowych wyrobów. Podmioty te przywiązywały większą wagę do przeznaczenia i zastosowania wyrobu niż do spełnienia określonych wymagań bezpieczeństwa.

14. Przestrzeganie przepisów bhp przy eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym w magazynach wielkopowierzchniowych oraz w pozostałych miejscach wykonywania pracy.

Prawidłowe dopuszczanie do eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym oraz posiadanie odpowiednich kwalifikacji przez pracowników wykonujących czynności związane z ich użytkowaniem, to podstawowe elementy właściwej organizacji pracy w wielu branżach i zakładach, w tym w szczególności w magazynach wielkopowierzchniowych. Wciąż dochodzi do wielu tragicznych w skutkach wypadków przy pracy z powodu nieprzestrzegania podstawowych wymagań dotyczą-

cych bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników obsługujących wózki jezdniowe.

Kontrole w przedmiotowym zakresie przeprowadzono w **57** zakładach pracy, w których świadczyło pracę **4.768** osób, w tym – 4.254 na podstawie stosunku pracy.

Najwięcej kontroli, bo 22 przeprowadzono w zakładach o zatrudnieniu od 10 do 49 osób oraz do 9 osób – 13 kontroli.

Według klasyfikacji działalności gospodarczej, kontrolą objęto podmioty z branży:

- handel i naprawy – 27 kontroli (47,4%),
- przetwórstwo przemysłowe – 26 kontroli (45,6% ogólnej liczby kontroli),

Kontrolę przeprowadzono w tych zakładach, w których eksploatuje się znaczącą liczbę wózków jezdniowych (widłowych) z napędem silnikowym.

Kontrolą objęto w sumie – 249 wózków jezdniowych z napędem silnikowym, w tym:

- 229 wózków jezdniowych widłowych podnośnikowych (88,1%),
- 3 wózki jezdniowe platformowe,
- 17 wózków specjalistycznych.

Do najczęściej ujawnionych nieprawidłowości przy eksploatacji wymienionych wyżej maszyn i sprzętu należy zaliczyć między innymi:

- niewłaściwe zabezpieczenie środków transportu przed przypadkowym uruchomieniem przez osoby nieupoważnione. Na 119 wózków stan taki stwierdzono przy 26 wózkach (21,8%),
- brak dodatkowych uprawnień kwalifikacyjnych do obsługi wózków podnośnikowych i innych. Stwierdzono, iż 17 pracowników na 206 obsługujących ten sprzęt nie posiadało stosownych uprawnień do jego eksploatacji (8,2%),
- brak lub niewłaściwie opracowane zasady ruchu na drogach wewnętrzzakładowych. Uchybienia takie stwierdzono w 24 zakładach na 57 objętych kontrolą (42,1%),

- 60 pracowników obsługujących wózki jezdniowe (29,1%) nie posiadało aktualnych badań lekarskich profilaktycznych do ich obsługi.

Zasadniczymi przyczynami ujawnionych nieprawidłowości było:

- niezapewnienie przez pracodawców i osoby z bezpośredniego nadzoru spełniania wymagań przepisów w przedstawianym przedmiocie. Powyższe związane było z niezajomością przepisów o eksploatacji wózków jezdniowych o napędzie silnikowym
- nieprawidłowe, niezgodne z wymogami przepisów zachowanie się kierowców obsługiwanych wózków jezdniowych, co niewątpliwie miało wpływ na bezpieczeństwo pracy zatrudnionych przy obsłudze tych wózków i innych pracowników zatrudnionych w obszarze pracy tego sprzętu,
- brak pełnej realizacji przez służbę bhp swoich zadań wynikających z przepisów prawa; brak systematycznej kontroli stanowisk pracy, analizy stanu warunków pracy itp.

Dla zlikwidowania stwierdzonych – w czasie kontroli – nieprawidłowości przy eksploatacji wózków jezdniowych o napędzie silnikowym, inspektorzy pracy poprzez wydanie niżej wymienionych środków prawnych zobowiązali pracodawców do doprowadzenia ujawnionego stanu faktycznego do zgodnego z prawem:

Wydano:

- **295** decyzji, w tym: 78 opatrzonej rygoriem natychmiastowych wykonalności, 2 decyzje wstrzymania prac, 1 wstrzymania eksploatacji maszyny i 5 skierowania pracowników do innych robót. Wydane decyzje dotyczyły 3.629 osób,
- **76** wniosków w wystąpieniach pokontrolnych, które dotyczyły 387 osób,
- za stwierdzone nieprawidłowości mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika 4 pracowników ukarano grzywnami w ogólnej kwocie 5.900 zł,

- wydano także 7 środków oddziaływania wychowawczego.

Do końca okresu sprawozdawczego wykonano; 276 decyzji (93,6%) oraz wszystkie wydane wnioski.

Efekt realizacji wydanych środków prawnych była poprawa warunków pracy i bezpieczeństwa dla **178** pracowników (zabezpieczono wózki przed uruchomieniem przez osoby nieuprawnione, przeprowadzono okresowe kontrole techniczne wózków jezdniowych i ich konserwację, przeprowadzono instruktaż stanowiskowy dla operatorów wózków, opracowano zasady ruchu na drogach wewnętrzzakładowych).

15. Warunki pracy i bezpieczeństwa w zakładach nowo powstałych.

Celem kontroli była ocena zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz właściwego przygotowania zatrudnionych do wykonywania pracy w sposób bezpieczny. Badaniem objęto między innymi: stan techniczny i wyposażenie obiektów i pomieszczeń pracy (biorąc pod uwagę charakter i rodzaj działalności zakładu), organizację stanowisk pracy oraz stosowanie wymaganych środków ochrony.

W okresie sprawozdawczym w **18** nowo powstałych zakładach przeprowadzono **18** kontroli. Kontrolowane zakłady zatrudniały ogółem **125 osób**.

Przedmiotem kontroli były zakłady, które charakteryzowały się wysokim stopniem zagrożeń zawodowych. Kontrole prowadzone były w zakładach należących do następujących sektorów gospodarki narodowej:

- przetwórstwo przemysłowe – 10 zakładów (55,5%),
- handel i naprawy – 5 zakładów (27,8%),
- budownictwo – 1 zakład (5,5%),
- działalność profesjonalna – 1 zakład (5,6%),
- usługi administrowania – 1 zakład (5,6%).

Zdecydowana większość kontroli przeprowadzona była w zakładach o zatrudnieniu do 9 pracowników – 17 kontroli (94,4%).

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należy zaliczyć:

- brak jakichkolwiek form pełnienia funkcji w zakresie służby bhp. Stan taki stwierdzono w 10 zakładach pracy, czyli w 55,6% objętych kontrolą,
- w 5 zakładach pracy (27,8%), pracodawcy nie wskazali czynników szkodliwych dla zdrowia, dla których należało wykonywać badania i pomiary,
- w 9 zakładach objętych kontrolą (50,0%) nie przeprowadzono oceny ryzyka zawodowego,
- brak wstępnych profilaktycznych badań lekarskich stwierdzono u 9 pracowników, na 100 zbadanych. Problem dotyczył 4 zakładów pracy (22,2%),
- nie opracowano instrukcji z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w 17 przypadkach na skontrolowane 44 stanowiska pracy (38,6%),
- brak uprawnień kwalifikacyjnych do obsługi maszyn i urządzeń, gdzie takie kwalifikacje są niezbędne. Problem dotyczył 2 pracowników i 2 zakładów pracy (11,1%),
- dopuszczenie do eksploatacji zbiornika ciśnieniowego podlegającego dozorowi technicznemu, bez aktualnej decyzji UDT. Problem dotyczył 3 pracowników (czyli wszystkich) zatrudnionych w 1 zakładzie pracy,
- w 2 zakładach pracy (11,1%) pracodawcy nie dostosowali eksploatowanych maszyn do wymagań minimalnych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (nie zapewniono urządzeń ochronnych przy maszynach do obróbki metali). Problem dotyczył 4 pracowników na 8 zatrudnionych w tych zakładach (50,0%).

Do najczęstszych przyczyn naruszenia prawa w powyższym zakresie należy zaliczyć:

- niezajomość obowiązujących przepisów prawa pracy w tym bhp przez pracowników,
- lekceważenie zagrożeń występujących w zakładach,
- poszukiwanie oszczędności kosztem zagadnień związanych z bezpieczeństwem pracy,
- nierzetelne wypełnianie obowiązków przez osoby realizujące w zakładzie zadania służby bezpieczeństwa i higieny pracy,
- niepełne analizowanie stanu bezpieczeństwa w zakładzie (brak konsultacji w zakresie bhp).

W celu wyeliminowania ujawnionych nieprawidłowości, inspektorzy pracy podjęli następujące działania prawne:

- wydano **173** decyzje, w tym 33 ustne, z czego – do końca okresu sprawozdawczego – wykonano 132, czyli 76,3% ogółem wydanych. Wykonane decyzje dotyczyły 658 pracowników,
- do pracodawców skierowano także **98** wniosków pokontrolnych, z czego zrealizowanych zostało – 68, czyli 69,4%. Zrealizowane wnioski dotyczyły 272 pracowników,
- wydano także **9** środków oddziaływania wychowawczego.

W wyniku realizacji wydanych środków prawnych uzyskano następujące efekty mające pozytywny wpływ na poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy. I tak:

- zapewniono urządzenia ochronne zapobiegające możliwości dostępu operatora do strefy niebezpiecznej maszyn do obróbki metali (dotyczy 6 pracowników),
- zgłoszono do UDT zbiornik sprężonego powietrza wchodzący w skład agregatu sprężarkowego (dotyczy 3 pracowników),
- przeprowadzono pomiary natężenia hałasu na stanowiskach szwaczek (dotyczy 6 pracowników),
- zapewniono wentylację grawitacyjną w hali szwalni (dotyczy 5 pracowników),

- dokonano oceny ryzyka zawodowego na stanowisku kierowcy-magazyniera (dotyczy 7 pracowników),
- opracowano i zaznajomiono pracowników z instrukcją bhp na stanowisku wypalarki plazmowej (dotyczy 2 pracowników),
- wytypowano czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy (dotyczy 2 pracowników).

Ogółem stan warunków i bezpieczeństwa pracy uległy poprawie dla **31** pracowników.

16. Kontrole przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Kontrole w tym temacie zostały przeprowadzone w **108** zakładach, w których świadczyło pracę **5.277** osób, w tym **4.718** zatrudnionych w ramach stosunku pracy. Nieprawidłowości w zakresie problematyki objętej kontrolami stwierdzono przede wszystkim w zakładach pracy chronionej i u pracodawców tworzących nowe stanowiska pracy na otwartym rynku pracy.

W zakładach zatrudniających osoby niepełnosprawne, kontrolami objęte były następujące problemy: maszyny i urządzenia, stanowiska pracy, bariery architektoniczne, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, przygotowanie pracowników do pracy.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w połowie kontrolowanych zakładów nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości w zakresie zatrudniania pracowników niepełnosprawnych, a tym samym w stosunku do tych pracodawców nie wydawano środków prawnych.

W pozostałych zakładach objętych kontrolami nie stwierdzono znacznych liczbowo lub istotnych nieprawidłowości z punktu widzenia przestrzegania przepisów o zatrudnianiu pracowników niepełnosprawnych, w tym dotyczących warunków i bezpieczeństwa pracy.

Nieprawidłowości stwierdzono w **26** zakładach objętych kontrolami tj. 26,8% i dotyczyły zasadniczo:

- eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych – 10 zakładów (10,3%),
- pomieszczeń higieniczno-sanitarnych – 4 zakłady (4,1%),
- barier architektonicznych – 3 zakłady (3,1%),
- stanowisk pracy – 2 zakłady (2,1%),
- budynków i pomieszczeń pracy – 2 zakłady (2,1%),
- wentylacji w pomieszczeniach pracy – 2 zakłady (2,1%),
- maszyn i urządzeń technicznych – 1 zakład (1,0%),
- oświetlenia pomieszczeń pracy – 1 zakład (1,0%),
- szkoleń w zakresie bhp – 1 zakład (1,0%).

Stwierdzone nieprawidłowości nie skutkowały bezpośrednimi zagrożeniami dla zdrowia i życia pracowników i dotyczyły niewielu przypadków. Nie stwierdzono natomiast nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów prawnej ochrony pracy (stosunku pracy, wynagrodzeń i innych świadczeń pracowniczych, urlopów itp.).

Według pracodawców najczęstszymi przyczynami naruszeń prawa w sferze zagadnień warunków i bezpieczeństwa pracy były następujące sytuacje:

- niedopatrzenia lub zaniedbania kadry kierowniczej i innych osób działających w imieniu pracodawców,
- ograniczanie wydatków na zakupy nowych środków produkcji, na modernizację i remonty.

W ocenie inspektorów pracy, przyczynami ujawnionych nieprawidłowości były przyczyny podane przez pracodawców, a ponadto:

- brak działań dyscyplinujących wobec pracowników nie przestrzegających przepisów bhp,
- brak zwracania należytej uwagi ze strony pracodawców na występujące nieprawidłowości.

Dla wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali:

- **190** decyzji (nie było decyzji o rygorze natychmiastowej wykonalności),
- do **3** pracodawców skierowano **3** wnioski pokontrolne,
- **30** poleceń usunięcia nieprawidłowości, które zostały zrealizowane w czasie trwania czynności kontrolnych.

Nie stosowano środków karnych.

W wyniku realizacji wydanych środków prawnych, poprawiono warunki pracy dla **3.578** pracowników niepełnosprawnych.

17. Kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej wykonywanej przez obywateli polskich oraz przez cudzoziemców.

W okresie sprawozdawczym stwierdzono szereg nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudniania i innej pracy zarobkowej. Przeprowadzono **767** kontroli w zakresie legalności zatrudnienia objęto swym przedmiotem **10.273** osoby. Kontrole przeprowadzono u **754** podmiotów gospodarczych.

Kontrolami tymi objęto zagadnienia:

- przedmiot wykonywanej działalności,
- legalność zatrudnienia i wykonywanie innej pracy zarobkowej,
- opłacanie składek na Fundusz Pracy,
- dyskryminacja w zatrudnieniu.

Podobnie, jak w roku ubiegłym większość skontrolowanych podmiotów, to podmioty zatrudniające do 9 pracowników (74,0%), a następnie od 10 do 49 osób (22,0%). Powyższe świadczy o tym, że naruszanie przepisów o legalności zatrudnienia dotyczyło głównie zakładów małych i średnich.

W prawie połowie skontrolowanych podmiotów (320 podmioty – 42,0% ogółu zatrudnionych) stwierdzono przynajmniej jeden przypadek naruszenia przepisów w zakresie legalności zatrudnienia. Ujawnione nieprawidłowości polegały między innymi na: zatrudnianiu bez umowy o pracę, nie potwierdzeniu w terminie warunków zatrudnienia, powierzaniu wykonywania pracy na podstawie umów cywilnopraw-

nych w warunkach gdzie powinna zostać zawarta umowa o pracę, nie zgłoszeniu lub nieterminowym zgłoszeniu pracowników do ubezpieczenia społecznego, nie powiadomieniu lub nieterminowym powiadomieniu przez bezrobotnego powiatowego urzędu pracy o podjęciu zatrudnienia, zgłoszeniu do ZUS nieprawidłowych danych mających wpływ na wymiar składek, nieopłaceniu lub nieterminowym opłaceniu składek na Fundusz Pracy.

Liczba kontroli przeprowadzona w okresie sprawozdawczym była zbliżona do liczby kontroli przeprowadzonych w latach 2010 – 2013.

Najbardziej szkodliwe formy nielegalnego zatrudnienia polegające na zatrudnieniu bez potwierdzenia na piśmie rodzaju zawartej z pracownikiem umowy o pracę; zawarciu umowy cywilnoprawnej w warunkach gdzie powinna zostać zawarta umowa o pracę; nie zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego osoby wykonującej pracę zarobkową stwierdzono, podczas **68** kontroli (9,0% wszystkich kontroli). Dotyczyło to łącznie 144 osób. Dla porównania w roku 2013 wymienione wyżej formy nielegalnego zatrudnienia dotyczyły 273 osób i 84 kontroli (11,0% kontroli).

Z analizy danych kontrolnych zaobserwować można, iż liczba stwierdzonych przypadków braku potwierdzenia na piśmie rodzaju i warunków zawartych z pracownikami umów o pracę wykazuje wzrost w stosunku do roku ubiegłego. W roku 2013 liczba w/w przypadków wynosiła – 66, a w roku sprawozdawczym – 81 (wzrost o 22,7%).

Niewielką tendencję spadkową - w stosunku do roku ubiegłego - obserwuje się w zakresie ujawnionych przypadków braku zgłoszenia pracowników do ubezpieczenia społecznego zarówno, co do liczby osób, których ten fakt dotyczył (2013 – 61; 2014 – 47), jak i liczby zakładów, w których takie nieprawidłowości stwierdzono (2013 – 33; 2014 – 22).

Analizując ujawnione nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia stwierdzić należy, że uwzględniając zarówno ujawnione nieprawidłowości, jak i przypadki legalizacji

zatrudnienia w czasie kontroli – występuje tendencja spadkowa liczby stwierdzonych naruszeń prawa w stosunku do lat ubiegłych. Jedynie w zakresie powierzenia świadczenia pracy bez umowy o pracę zawartej na piśmie, obserwuje się wzrost nieprawidłowości w tym przedmiocie.

Istotnym naruszeniem przepisów w obszarze legalności zatrudnienia było nie opłacanie składek na Fundusz Pracy. Przeprowadzone w roku 2014 kontrole w tym przedmiocie wykazały nie opłacanie składek przez 16 przedsiębiorców (spadek o 47,0% w stosunku do 30 w roku 2013) na łączną kwotę 82.946 zł (spadek o 62,0% w stosunku do 2013 r) dla 479 osób (spadek o 37,0% w stosunku do 2013 r – 760 osoby).

Największą liczbę kontroli, w których stwierdzano nieprawidłowości przeprowadzono w branży:

- handel i naprawy – 39,0%,
- przetwórstwo przemysłowe – 22,0%,
- budownictwo – 18,0%.

Podobnie zjawiska występowały w latach 2012 -2013 zarówno, co do rodzajów sektorów gospodarczych, jak i liczby zakładów objętych kontrolami.

Do zasadniczych przyczyn stwierdzonych naruszeń prawa w zakresie legalności zatrudnienia – w ocenie inspektorów pracy, należy zaliczyć między innymi:

- zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach, gdzie powinna być zawarta umowa o pracę, po to, aby uniknąć obowiązków związanych z zawarciem stosunku pracy (minimalne wynagrodzenie, normy czasu pracy, urlopy itp.),
- unikanie obowiązków wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – w celu zmniejszenia kosztów pracy (zatrudnianie pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy, aby nie odprowadzać składek na Fundusz Pracy),
- powierzanie pracy osobom bezrobotnym pobierających zasiłek z uwagi na rozlicza-

nie się na zasadzie „z ręki do ręki”, bez odprowadzanie składek na ZUS, czy podatku dochodowego,

- ukrywanie dodatkowych dochodów przez osoby pobierające zasiłek dla bezrobotnych, mające różne obowiązki prawne (np. alimentacyjne).

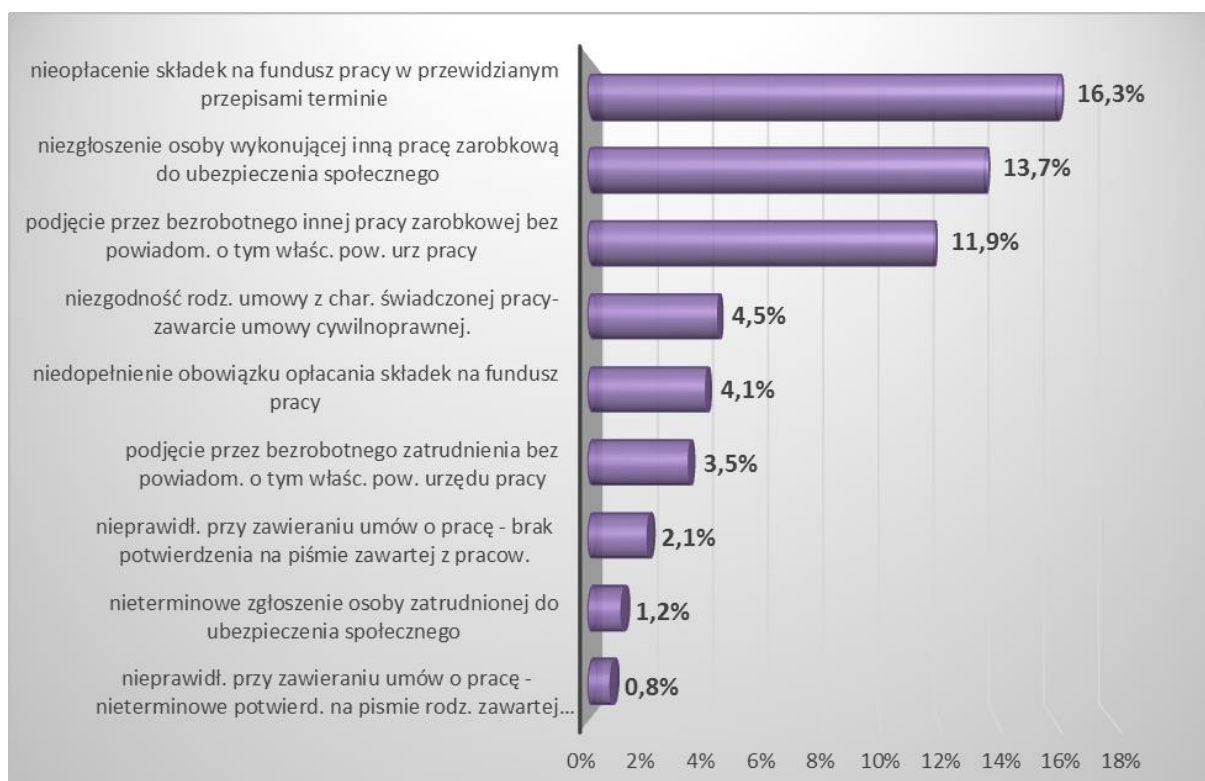
Do przyczyn zaistniałych nieprawidłowości według oceny pracodawców, należy zaliczyć między innymi:

- niezajomość przepisów prawa pracy,
- trudności finansowe związane z obciążeniami wynikającymi z zatrudniania pracowników, zawieranie z osobami fizycznymi umów cywilnoprawnych, aby uniknąć obowiązków jakie rodzi stosunek pracy (minimalne wynagrodzenie, normy czasu pracy, urlopy, godziny nadliczbowe itp.),
- zawieranie ze świadczącymi pracę umów o dzieło z uwagi na brak obowiązku odprowadzania składek ZUS,
- zawieranie umów cywilnoprawnych z uwagi na mniejsze wymagania w stosunku do świadczących pracę,
- obniżenie kosztów zatrudnienia.

W celu wyeliminowania stwierdzonych naruszeń prawa, inspektorzy pracy skierowali do przedsiębiorców **493** wnioski pokontrolne.

Podczas prowadzonych kontroli, inspektorzy pracy stwierdzili stany fatyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika i zastosowali następujące środki represji wobec osób winnych zaniedbań w przestrzeganiu przepisów prawa pracy: nałożyli **37** mandatów na łączną kwotę – **45.550 zł**, skierowali do sądów **22** wnioski o ukaranie winnych stwierdzonych wykroczeń i wydali **128** środków oddziaływania wychowawczego. Dotychczas w sprawach zakończonych przed sądami nałożono grzywny na łączną kwotę – **62.600 zł**

Wykres 29. Nieprawidłowości dotyczące legalności zatrudnienia.

Efektami działań kontrolnych w zakresie legalności zatrudnienia, było między innymi:

- legalizacja zatrudnienia **574** osób (zawarcie umowy o pracę, zmiana umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę, zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego),
- opłacono zaległe składki na Fundusz Pracy dla **206** osób na łączną kwotę – **100.563,09** zł;
- opłacono zaległe składki na ubezpieczenie społeczne dla **7** osób na kwotę – **7.851** zł.

Z przedstawionych informacji wynika, że działania inspektorów pracy spowodowały przywrócenie praworządności w tych obszarach, które były najbardziej niesprawiedliwe społecznie.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono także **44** kontrole w **42** podmiotach w zakresie legalności zatrudnienia **161** cudzoziemców. Ustalenia kontroli wskazują na to, że nieprawidłowości w powyższym przedmiocie

stwierdzono po przeprowadzeniu **26** kontroli, czyli 59,1% ogólnej ich liczby.

Najwięcej skontrolowanych podmiotów zatrudniało do 9 osób (19 podmiotów -45,0%), a następnie od 10 do 49 osób (16 podmiotów - 38,0%).

Kontrole w przedmiocie zatrudniania cudzoziemców realizowane były głównie w takich sektorach gospodarki, które charakteryzowały się szczególnym natężeniem powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium RP (przetwórstwo przemysłowe – 10 kontroli, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – 5 kontroli, budownictwo – 6 kontroli, transport i gospodarka magazynowa – 5 kontroli).

Ujawniono szereg nieprawidłowości, a między innymi:

- nieterminowe zgłaszanie do ubezpieczenia społecznego - **7**, co stanowi 5,3% z badanych przypadków,
- brak opłacania lub nieterminowe opłacanie składek na Fundusz Pracy – **20**, co stanowi 15% z badanych przypadków,
- brak poinformowania w terminie 7 dni organu wydającego zezwolenie na pracę o niepodjęciu wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od daty rozpoczęcia ważności zezwolenia na pracę i zakończeniu pracy przez cudzoziemca wcześniej niż 3 miesiące przed upływem ważności zezwolenia na pracę cudzoziemca- **4**, co stanowi 3% z badanych przypadków,
- powierzanie wykonywania pracy cudzoziemcowi nie posiadającemu zezwolenia na pracę - **6**, co stanowi 4,5% z badanych przypadków,
- nie przedstawienie cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy jej tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca - **3**, co stanowi 2,3% z badanych przypadków,
- brak zawarcia z cudzoziemcem umowy cywilnoprawnej w formie pisemnej - **14**, co stanowi 10,5% z badanych przypadków,.

Nielegalne wykonywanie pracy dotyczyło **14** cudzoziemców – obywateli Ukrainy (8,7% objętych kontrolą), w tym 5 bez zezwolenia na pracę. W stosunku do 5 cudzoziemców Straż Graniczna dokonała ich zatrzymania, a Komendant Placówki wydał zobowiązanie do opuszczenia terytorium RP.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości w ocenie inspektorów pracy to:

- nie zawieranie umów o pracę, aby uniknąć obowiązków, jakie rodzi nawiązanie stosunku pracy (minimalne wynagrodzenie, normy czasu pracy, urlopy wypoczynkowe itp.),
- unikanie obowiązków wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w celu zmniejszenia kosztów pracy,

- niższe koszty pracodawców związane z zatrudnieniem obywateli państw graniczących z RP oraz powierzaniem pracy bez zawierania umów.

W ocenie przedsiębiorców, przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości są następujące:

- trudności finansowe związane z obciążeniami wynikającymi z zatrudnienia cudzoziemców,
- nieznajomość przepisów prawa pracy w zakresie zatrudniania cudzoziemców,
- nierzetelność i brak dochowania należytej staranności przez podmioty powierzające wykonywanie pracy cudzoziemcom w trakcie starania się o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemcowi.

Analizując przyczyny wykazanych nieprawidłowości wskazać należy, że główną przyczyną łamania przepisów prawa ze strony pracodawców jest chęć maksymalizacji zysków.

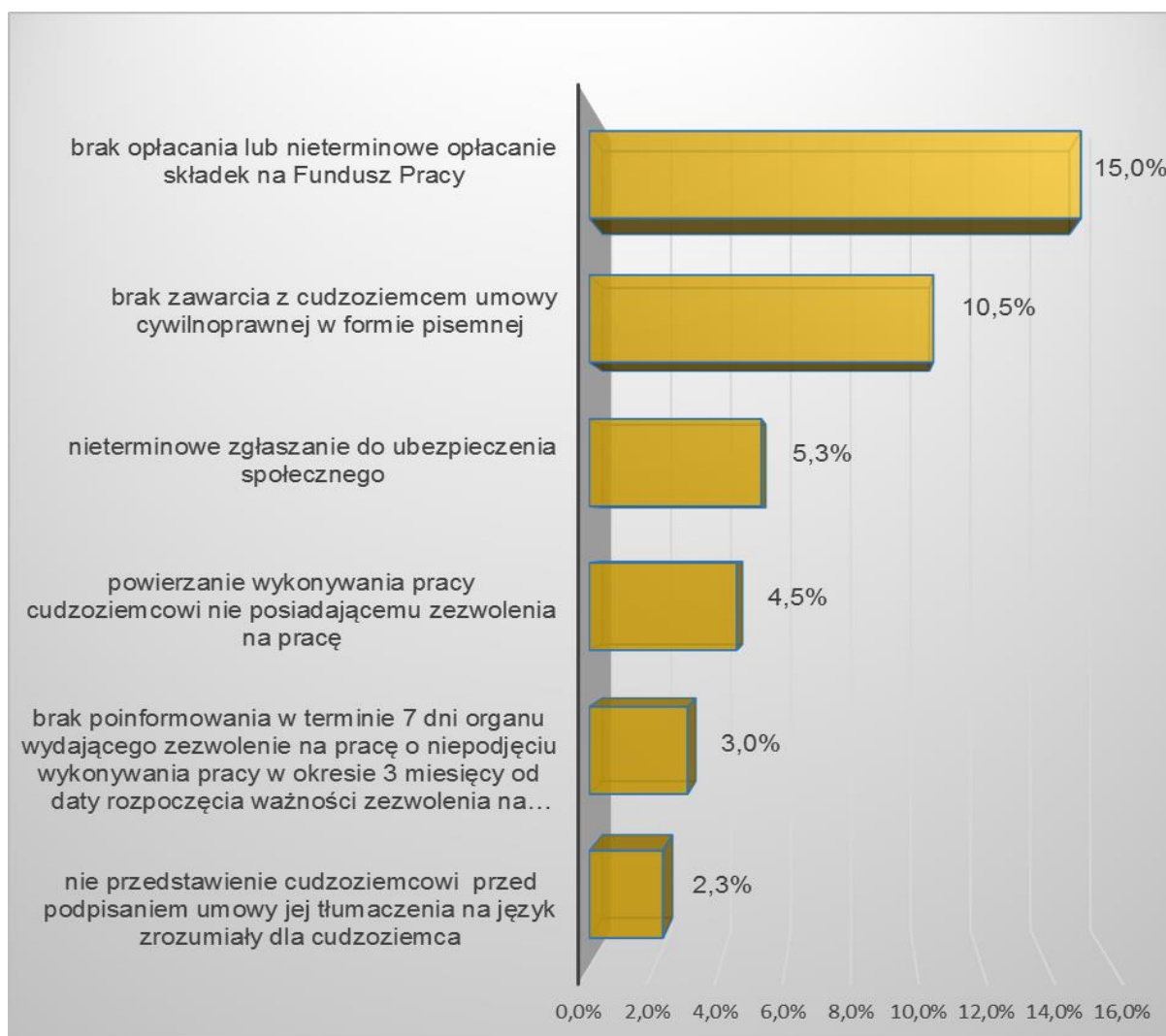
W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali **17** decyzji na piśmie oraz skierowali do pracodawców **80** wniosków pokontrolnych oraz **4** polecenia.

Przeciwko **3** osobom wszczęto postępowanie w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika, za popełnienie których inspektorzy pracy nałożyli **3** mandaty karne na łączną kwotę **3.300** złotych. Skierowano także **4** wnioski do sądu o ukaranie winnych zanie dbań w przestrzeganiu prawa pracy. Zasądzona kwota grzywien wynosiła **13.000** zł, a w 1 przypadku zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

W wyniku realizacji podjętych – przez inspektorów pracy – działań prawnych:

- z 6 cudzoziemcami zawarto umowę o pracę w miejsce umów cywilnoprawnych,
- dla 7 cudzoziemców opłacono zaległe składki na ubezpieczenie społeczne i na Fundusz Pracy w łącznej kwocie – 998zł.

Wykres 30. Nieprawidłowości dotyczące zatrudnienia cudzoziemców.

V.

**WYNIKI KONTROLI W
ZAKRESIE REALIZACJI
TEMATÓW WŁASNYCH**

W ramach zadań własnych – w roku 2014 realizowane były kontrole w zakresie:

1. Kontrola bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin mineralnych.

Kontrole w powyższym zakresie dotyczyły zarówno prawnej ochrony pracy, jak i bezpieczeństwa i higieny pracy. Sprawdzano, czy zapewnienie pracownikom wymaganych przepisami bhp warunków pracy oraz skuteczności stosowania środków zapobiegających wypadkom przy pracy.

Celem przeprowadzenia kontroli w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin mineralnych była kompleksowa ocena stanu warunków i bezpieczeństwa pracy w tych zakładach.

Kontrole przeprowadzono w 5 zakładach funkcjonujących na terenie województwa świętokrzyskiego, wśród których wszystkie zatrudniały od 10 do 49 pracowników. Łączny stan zatrudnienia w tych zakładach wynosił – 88 pracowników.

Przedmiotem kontroli w tych zakładach były między innymi następujące zagadnienia:

- stan obiektów i pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych,
- maszyny i urządzenia techniczne,
- urządzenia i instalacje energetyczne,
- czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia oraz środki ochrony indywidualnej,
- przygotowanie pracowników do pracy.

W czasie przeprowadzonych kontroli stwierdzono między innymi następujące nieprawidłowości:

- brak oznakowania i wygrodzenia miejsc niebezpiecznych (1 zakład),
- niezapewnienie balustrady ochronnej lub ich uszkodzenie (3 zakłady, dotyczyło 9 pracowników),

- niedostateczne wyposażenie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (2 zakłady – dotyczyło 9 pracowników),
- brak pomieszczenia jadalni dla pracowników (1 zakład – dotyczyło 13 pracowników),
- brak urządzeń ochronnych przy przenośnikach taśmowych oraz utrzymania ich we właściwym stanie technicznym (3 zakłady – dotyczyło 10 pracowników),
- brak urządzeń ochronnych przy pozostałych maszynach i urządzeniach technicznych oraz nie utrzymanie ich we właściwym stanie technicznym (2 zakłady; dotyczyło 14 pracowników),
- brak instrukcji do obsługi maszyn i urządzeń technicznych (3 zakłady – dotyczyło 18 pracowników),
- brak skuteczności ochrony przeciwporażeniowej w instalacjach i urządzeniach elektrycznych przed dotykiem bezpośrednim i pośrednim (2 zakłady – dotyczyło 36 pracowników),
- brak wymaganych prawem kwalifikacji jednego z pracowników do obsługi spawarki,
- niedostarczenie 36 pracownikom odzieży i obuwia roboczego,

Ponadto stwierdzono:

- szereg nieprawidłowości w zakresie treści regulaminów pracy (dotyczyło 228 pracowników),
- nieprawidłowe prowadzenia akt osobowych (dotyczyło 6 pracowników),
- brak udzielenia pracownikom informacji na piśmie o warunkach zatrudnienia wynikających z art.29 § 3 kp (dotyczyło 12 pracowników),
- nieprawidłowości w sporządzonych świadectwach pracy (dot. 2 pracowników).

Do zasadniczych przyczyn stwierdzonych nieprawidłowości należy zaliczyć:

- brak pełnej znajomości przepisów prawa pracy w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy przez pracodawców i osoby pełniące nadzór nad pracownikami,

- niewłaściwe działanie zakładowych służb bhp w zakresie kontroli warunków i stanu bhp w zakładzie pracy, analizowania tego stanu i nie występowanie do pracodawcy o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy zastosowali następujące środki prawne zobowiązujące pracodawców do doprowadzenia stanów sprzecznych z prawem do zgodności z nimi:

- wydali **55** decyzji, w tym 35 decyzji opatrzone rygiorem natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 108 kpa, Do końca okresu sprawozdawczego zrealizowano 54 decyzje (98,2%),
- oraz 5 wniosków w wystąpieniu pokontrolnym.

Osoba odpowiedzialna za stwierdzone nieprawidłowości, które miały charakter wykroczeń przeciwko prawom pracownika została ukarana mandatem na kwotę – **1.300 zł**.

W wyniku zastosowanych działań prawnych, inspektorzy pracy doprowadzili do bezpośrednio **poprawy** warunków i bezpieczeństwa pracy dla **180** pracowników kontrolowanych zakładów.

2. Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp w szkołach, w których organem prowadzącym jest stowarzyszenie lub osoba fizyczna.

Dane statystyczne w skali krajowej świadczą o niezadowalającym stanie bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach szkolnych. Stwierdza się znaczą liczbę wypadków z udziałem uczniów (około 100 tys. w skali roku) oraz wśród nauczycieli i innych osób pracujących w oświacie (około 5 tys. rocznie).

W okresie sprawozdawczym – w powyższym przedmiocie – na terenie działalności OIP Kielce przeprowadzono **10** kontroli w **10** zakładach pracy. W zakładach objętych kontrolą pracę świadczyło ogółem – **182** osoby, w tym na podstawie stosunku pracy – **131** pra-

owników. Były to zakłady, w których zatrudnienie wynosiło od 10 do 49 osób.

W zakresie przestrzegania przepisów dotyczących warunków oraz bezpieczeństwa pracy – w kontrolowanych placówkach - stwierdzono między innymi następujące nieprawidłowości:

- w zakresie eksploataowania obiektów i pomieszczeń pracy (schody pochylnie, galerie, brak zabezpieczeń lub niewłaściwe oznakowanie miejsc niebezpiecznych, niewłaściwy stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych). Problem stwierdzono w 5 zakładach pracy (połowa objętych kontrolami) i dotyczył 75 osób (57,3% zatrudnionych),
- w zakresie przygotowania pracowników do pracy (brak instruktażu wstępnego i stanowiskowego w dziedzinie bhp; brak szkoleń okresowych z zakresu bhp; brak lub niewłaściwie przeprowadzone badania lekarskie – wstępne i okresowe; brak dodatkowych uprawnień kwalifikacyjnych energetycznych). Problem dotyczył 7 (70,0%) zakładów pracy i 42 pracowników (32,1%),
- w zakresie wentylacji, ogrzewania i oświetlenia (w niektórych pomieszczeniach były uchybienia w zakresie wymogów oświetlenia pomieszczeń światłem dziennym i brak pomiarów natężenia oświetlenia). Problem dotyczył 5 zakładów pracy (50,0%) i ogółem 58 pracowników (44,3%),
- brak służby bhp (osób zobowiązanych do zajmowania się problematyką bezpieczeństwa i higieny pracy). Taki stan stwierdzono w 5 zakładach pracy (połowa zakładów), a problem dotyczył 62 pracowników (47,3%),
- w niektórych placówkach nie informowano pracowników o ryzyku zawodowym, z którym wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami. Problem stwierdzono w 3 zakładach pracy (30,0%) i dotyczył 32 pracowników (24,4%).

- braku ustalenia rodzajów środków ochrony indywidualnej na stanowiskach pracy. Problem stwierdzono w 2 zakładach pracy (20,0%) i dotyczył – 4 pracowników (3,1%),
- naruszenia obowiązku konsultowania z pracownikami lub ich przedstawicielami wszystkich działań związanych z bezpieczeństwem pracy. Problem dotyczył 2 (20,0%) zakładów pracy i 21 pracowników (16,0%),

Zasadniczymi przyczynami powstałych nieprawidłowości w zakresie warunków i bezpieczeństwa pracy był przede wszystkim fakt, iż kierownikami jednostek szkolno-oświatowych były osoby o wykształceniu pedagogicznym, które posiadały znikomą wiedzę ze znajomości problematyki bezpieczeństwa pracy.

W zakresie przestrzegania przepisów z zakresu prawnej ochrony pracy, stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły między innymi:

- nie potwierdzenia 11 pracownikom (8,4%) na piśmie rodzaju umowy o pracę i jej warunków, dotyczy jednej szkoły (10,0%)
- nie wypłacenia wynagrodzenia za pracę 5 pracownikom (3,8%), dotyczy jednej szkoły (10,0%);
- braku ewidencji czasu pracy zatrudnionych 20 pracowników (15,3%) - problem dotyczył 2 szkół (20,0%)
- braku pisemnej informacji o warunkach zatrudnienia. Problem dotyczył 2 zakładów pracy (20,0%) i 23 pracowników (17,6%).

Dla zlikwidowania stwierdzonych nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali:

- **70** decyzji, w tym: 12 ustnych,
- **17** wniosków pokontrolnych,
- **2** polecenia dotyczące 14 pracowników.

Za stwierdzone stany faktyczne mające znamiona wykroczeń przeciwko prawom pracownika, inspektor pracy ukarał **1** osobę odpowiedzialną mandatem karnym na kwotę – **2.000 zł**.

Wydane środki prawne zostały w części zrealizowane (do 31.12.2014 r). I tak:

- zrealizowano 54 decyzje, tj. 77,1% wydanych,
- zrealizowano 12 wniosków pokontrolnych na 17 wydanych (70,6%),
- zrealizowano 2 polecenia (wszystkie) .

Tak więc w wyniku realizacji wydanych środków prawnych, warunki oraz stan bezpieczeństwa pracy oraz prawnej ochrony pracy uległy poprawie dla **483** pracowników.

3. Egzekwowanie spełniania wymagań zasadniczych dla obuwia ochronnego.

Kontrole w zakresie spełniania wymagań zasadniczych dla obuwia ochronnego miały za cel ograniczyć w istotny sposób narażenie pracowników na występujące w procesach pracy czynniki szkodliwe i niebezpieczne.

Kontrole w powyższym zakresie przeprowadzono w **3** zakładach, w których świadczyło pracę – 1.673 osoby, w tym 1.666 na podstawie stosunku pracy.

Skontrolowano 2 zakłady o zatrudnieniu powyżej 250 osób i 1 zakład o zatrudnieniu od 10 do 49 osób.

Dobór zakładów do kontroli związany był przede wszystkim z występującymi w tych zakładach zagrożeniami.

Kontrolami objęto 2 pary obuwia o cechach ochronnych II kategorii:

- tw. obuwia bezpiecznego wzór 306, związanego z ochroną palców (stalowymi podnoskami), olejoodpornością podeszew, absorpcją energii w części piętowej, właściwościami antyelektrostatycznymi i przeciwpoślizgowymi,
- półbutów bezpiecznych typ 62N, z olejoodpornością podeszew, absorpcją energii w części piętowej, właściwościami antyelektrostatycznymi i przeciwpoślizgowymi, bez stalowych podnosków. Wymienione wyżej obuwie wyprodukowane zostało w 2014 r

przez przedsiębiorstwo z terenu województwa opolskiego,

- c) trzecim rodzajem obuwia ochronnego, było obuwie mające odporność na wysoką temperaturę hiszpańskiego wytwórcy (korekta ocenionego negatywnie w 2013 r. obuwia miała miejsce w 2014 r.).

Ocena powyższych wyrobów (butów) pod względem spełniania wymagań zasadniczych dla obuwia ochronnego przedstawiała się następująco:

- Obuwie polskiej produkcji było zgodne z zasadniczymi wymaganiami (obie pary). Było one notyfikowane przez odpowiednie jednostki badawcze (instytuty): Instytut Przemysłu Skórzanego Ośrodek Certyfikacji w Łodzi i Centralny Instytut Ochrony Pracy w Warszawie. Nie wniesiono zastrzeżeń do konstrukcji/budowy tego obuwia, treści wymaganych dokumentów, jak również do oznakowania tych środków ochrony indywidualnej,
- Nieprawidłowości w ocenianym przedmiocie stwierdzono natomiast w przypadku obuwia ochronnego wyprodukowanego w 2013 r w Hiszpanii – z przeznaczeniem dla hutników. Sprawdzone 2 modele obuwia ochronnego będącego na wyposażeniu hutników, wyprodukowanego w Hiszpanii w 2013 r. Były to wyroby oznaczone, jako:
 - Fusion Totale 800 S3 248 2COST, mającego zapewnienie producenta o odporności na działanie rozprysków stopionego metalu,
 - Fusion Totale 800 S3 248 RMCH, mającego zapewnienie tylko o odporności podeszwy na kontakt z wysoką temperaturą 300°C, bez zawartej w specyfikacji informacji o odporności obuwia na rozpryski stopionego metalu.

Podczas użytkowania tych butów odnotowane zostały fakty termicznego oparzenia stóp 2 pracowników cząstkami stopionego metalu – bez sporządzania przez pracodawcę dokumentacji powypadkowej. Przyczynami oparzeń były: brak odporności na przepalanie we-

wnętrznej warstwy buta, nieprawidłowe połączenie nakładki z językiem, odpinanie się rzepów zapięcia wierzchniego. Buty zostały wymienione, jednak bez rozróżnienia typów, a więc: czy chroniące przed cząstkami stopionego metalu, czy przed wysoką temperaturą i bez oznakowania odporności na poślizg na podłożu, po którym poruszają się osoby użytkujące te wyroby.

Po zaleceniach inspektora pracy, pracodawca dokonał przeglądu typów posiadanego obuwia przyjmując do użytkowania tylko model odporny na cząstki stopionego metalu; sporządził dokumentację powypadkową dla przypadków oparzenia stóp przez pracowników i dokonał ustaleń z producentem w zakresie dotyczącym eliminacji nieprawidłowości. Producent zobowiązał się dostarczać kolejne partie obuwia z etykietami zawierającymi wszystkie dane wymagane przez inspektora pracy.

Przyczyny występujących nieprawidłowości były następujące:

- po stronie producenta: niespełnienie wymagań dyrektywy 89/686/EWG oraz brak obserwowania zmian w szczegółowych normach zharmonizowanych po dacie oceny,
- po stronie użytkownika: uznanie, że wyrób hiszpański jest niewadliwy i znacząco lepszy od polskiego obuwia ochronnego oraz brak dostatecznej znajomości postanowień kodeksu pracy w zakresie zobowiązania pracodawcy do wyposażenia pracowników tylko w środki ochrony indywidualnej, które spełniają wymagania dotyczące oceny zgodności.

Dla zlikwidowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości, inspektorzy pracy wydali:

- 4 decyzje na piśmie – dotyczące 4 pracowników, które zostały w całości zrealizowane,

- **2** wnioski pokontrolne, które dotyczyły 2 pracowników. Wnioski zostały w pełni zrealizowane.

Powyższe środki prawne dotyczyły między innymi wymiany środków ochrony indywidualnej na adekwatne do występujących szkodliwości.

VI.

EFEKTY DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ

Działania kontrolno-nadzorcze i prewencyjne pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach pozwoliły na uzyskanie **między innymi** następujących efektów:

W zakresie prawnej ochrony pracy:

- 1) **umowy cywilnoprawne.** Kontrole w zakresie przestrzegania przepisów o zatrudnieniu, inspektorzy pracy realizowali poprzez kontrole w zakładach pracy i poprzez rozpatrywanie skarg pracowniczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy skierowali do pracodawców łącznie **78** wystąpień i poleceń dotyczących zmiany zawartych z **195** pracownikami umów cywilnoprawnych na umowy o pracę. Pracodawcy wykonali łącznie **64** wystąpienia i polecenia zawierając w miejsce umów cywilnoprawnych umowy o pracę z **157** pracownikami. W sytuacji gdy po przeprowadzeniu kontroli i ustaleniu stanów faktycznych świadczących o tym, iż wykonywana praca świadczona była w warunkach istnienia stosunku pracy a pracodawcy nie zmieniali statusu prawnego zatrudnienia inspektorzy pracy skierowali do sądów powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy. W okresie sprawozdawczym inspektorzy pracy wnieśli **13** powództw, które dotyczyły 13 osób świadczących pracę, przy czym 12 z nich wykonywało zadania na podstawie umowy zlecenia, a 1 osoby w ramach innej umowy zawartej na piśmie. Wniesione powództwa dotyczyły 6 pracodawców.
- 2) **czas pracy** w różnych branżach. Likwidacja nieprawidłowości związanych z nieprzestrzeganiem przepisów o czasie pracy przyczyniła się do uregulowania sfery praworządności w stosunkach pracy, wobec – **1.811** pracowników.
- 3) **wynagrodzenie za pracę** i inne świadczenia pracownicze. Dokonane ustalenia wskazywały na występowanie w dalszym ciągu niekorzystnych zjawisk w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Działania prawne podjęte przez inspektorów pracy

zobowiązywały pracodawców do wypłaty należnych pracownikom świadczeń ze stosunku pracy. I tak:

- wydano **179** decyzji płacowych zobowiązujących pracodawców do wypłaty pracownikom wszelkiego rodzaju bezspornych świadczeń pieniężnych na ogólną kwotę – **3.813.317 zł**. Problem dotyczył **1.917** pracowników. Zrealizowano w całości **130** decyzji (72,6%) wypłacając **871** pracownikom kwotę – **1.839.713 zł** oraz częściowo **12** decyzji wypłacając na rzecz **35** pracowników kwotę **540.571zł**. Łączna kwota realizacji decyzji płacowych to **2.380.284zł**. (62,4% kwoty nakazanej)
- skierowano do pracodawców **1.013** wniosków pokontrolnych zalecających naliczenie i wypłacenie **16.781** pracownikom należnych im kwot z różnych tytułów. Do końca okresu sprawozdawczego wyliczono i wypłacono dla **1.704** pracowników należną kwotę w wysokości – **823.210 zł**,
- wydano **87** poleceń płacowych, które zobowiązywały pracodawców do wypłaty pracownikom należnych świadczeń pieniężnych ze stosunku pracy. Zrealizowano **71** poleceń wyliczając i wypłacając dla **333** pracowników kwotę **394.053 zł**.

Tak więc wypłacona na podstawie wyżej wymienionych środków prawnych **ogólna kwota** dotycząca różnego rodzaju należnych świadczeń pracowniczych - wynosiła ogółem - **3.606.547zł** i dotyczyła – **2.943** pracowników.

- 4) **rozpatrywanie skarg pracowniczych.** Rozpatrzono **610** skarg, w których zawarte zarzuty dotyczyły szerokiej gamy zagadnień związanych z prawną ochroną pracy (stosunek pracy, wynagrodzenia za pracę, czas pracy, warunki i bezpieczeństwo pracy). Skargi wnoszone były m.in. przez pracowników aktualnie zatrudnionych, jak i byłych pracowników oraz organizacje związkowe. W przypadku potwierdzenia przez inspektora pracy nieprawidłowości z zakresu prawa pracy, do pracodawcy kierowane były zalecenia usunięcia naruszeń a co za tym

idzie doprowadzenia stanów sprzecznych z prawem do zgodności z nim. W wyniku rozpatrzonych skarg, wnoszący otrzymywali wymagane prawem bezsporne świadczenia, jak również uzyskiwali bezpieczniejsze warunki pracy.

- 5) **porady prawne i techniczne.** Są to porady bezpłatne udzielane osobiście lub telefonicznie, nie tylko w siedzibie Okręgu, ale także przez inspektorów pracy podczas prowadzonych kontroli. Udzielane są także poza siedzibą Okręgu (podczas targów, festynów, konkursów, a także w siedzibach organizacji związkowych). W roku sprawozdawczym, porad prawnych i technicznych udzielono łącznie około 33 tysięcy. Poradnictwo prawne i techniczne wchodzi w zakres podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy - oprócz działalności kontrolno-nadzorczej. Poprzez ich udzielanie dla różnych odbiorców - nie tylko dla pracowników, ale i dla pracodawców, organizacji związkowych dla różnych urzędów i instytucji, wzrasta świadomość prawna i techniczna wśród odbiorców tych porad; mniej jest nieprawidłowości w realizowaniu przepisów prawa.
- 6) kontrola problematyki przestrzegania przepisów dotyczących **czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku kierowców.** W wyniku realizacji środków prawnych wydanych w celu likwidacji ujawnionych w czasie kontroli nieprawidłowości pracodawcy wypłacili **137** pracownikom należności z tytułu stosunku pracy na łączną kwotę **65.077 zł**,

W wyniku kontroli inspektorzy pracy nałożyli kary pieniężne na 26 pracodawców za nieprzestrzeganie przepisów w powyższym zakresie w łącznej kwocie – **82.000 zł**.

W zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy:

- 1) **wzmocniony nadzór.** Uzyskano poprawę warunków pracy oraz zlikwidowano negatywny wpływ czynników szkodliwych i uciążliwych dla **2.072** pracowników,

- 2) w wyniku kontroli problematyki **zarządzanie bezpieczeństwem** w średnich i dużych zakładach spowodowano, iż usunięto nieprawidłowości dotyczące m.in. oceny ryzyka zawodowego i wprowadzono rozwiązania zapobiegające wypadkom przy pracy. Fakt ten wpłynął na poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy dla **216** pracowników tych zakładów,
- 3) **wypadki przy pracy.** W stosunku do roku 2013 zmniejszyła się:
- liczba wypadków zgłoszonych i zbadanych o 24,0% (2013 – 44, 2014 – 35),
 - liczba osób poszkodowanych w zaistniałych wypadkach przy pracy o 8.9% (z 45 w roku 2012 do 41 w roku 2013),
 - zmniejszyła się także liczba poszkodowanych w wypadkach skutkujących ciężkimi uszkodzeniami ciała o 19,1% (z 21 w roku 2013 do 17 w roku 2014).

Na tym samym poziomie – w roku 2013 i 2014 - utrzymała się liczba zaistniałych wypadków ze skutkiem śmiertelnym (9), liczba poszkodowanych z lekkimi obrażeniami ciała (15). Nie odnotowano poszkodowanych z ciężkimi uszkodzeniami ciała w wypadkach zbiorowych.

W wyniku realizacji środków prawnych wydanych po analizie zaistniałych wypadków przy pracy – poprawa warunków pracy nastąpiła dla **1.373** pracowników (likwidacja zagrożeń wypadkowych).

- 4) **nadzór rynku.** Działania podjęte przez inspektorów pracy po kontrolach oceny zgodności maszyn, urządzeń i środków ochrony indywidualnej z wymaganiami zasadniczymi skutkowały doprowadzeniem **19** wyrobów do spełnienia przez nie wymagań z dyrektywami nowego podejścia. W przypadku **8** środków ochronnych doprowadzono do ich właściwego oznakowania znakami bezpieczeństwa i usunięto błędy w instrukcjach użytkowania. Natomiast przy **11** maszynach i urządzeniach, zlikwidowano wadliwe rozwiązania konstrukcyjne w zakresie zabezpieczeń ele-

- mentów ruchomych. Tym samym doprowadzono, aby 19 wymienionych wyrobów spełniało obowiązujące wymogi bezpieczeństwa pracy.
- 5) kontrola problematyki **przygotowania pracowników do pracy** pozwoliła na poddanie **157** pracowników szkoleniu wstępnemu i okresowemu z dziedziny bhp oraz poddanie wstępnym i okresowym badaniom lekarskim – **383** pracowników. Tym samym realizowanie zadań zawodowych dla **540** pracowników stało się bardziej bezpieczne niż do dotychczas,
 - 6) **zatrudnianie osób niepełnosprawnych**. Realizacja wydanych – przez inspektorów pracy – środków prawnych, pozwoliła na poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy dla **3.578** pracowników niepełnosprawnych
 - 7) **budownictwo**. W wyniku działań kontrolnych zlikwidowano znaczną liczbę nieprawidłowości i wynikających z nich zagrożeń, co zapewniło poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy dla zatrudnionych na placach budów. Wyeliminowano bezpośrednio zagrożenia życia i zdrowia dla **36** pracowników oraz poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy dla **758** innych pracowników.
 - 8) kontrole dotyczące ograniczania wpływu szkodliwych czynników środowiska pracy **w zakładach odlewniczych** pozwoliły na ograniczenie wpływu czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy dla **57** pracowników, tj. 43,2% zatrudnionych w warunkach przekroczenia norm tych szkodliwych czynników.
 - 9) realizacja środków prawnych wydanych przez inspektorów pracy po kontrolach warunków i bezpieczeństwa pracy w **zakładach nowo powstałych**, pozwoliła na poprawę technicznego bezpieczeństwa pracy wobec **31** pracowników (czynniki szkodliwe dla zdrowia, ocena ryzyka zawodowego, zapewnienie urządzeń ochronnych dla obrabiarek do metalu).
 - 10) efektem kontroli w zakresie bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w **zakładach gospodarki komunalnej** było uzyskanie poprawy warunków i bezpieczeństwa pracy dla **64** zatrudnionych.
 - 11) badając problematykę **spełniania wymagań zasadniczych i minimalnych** dla maszyn do obróbki drewna, inspektorzy pracy spowodowali, iż pracodawcy dostosowali **78** maszyn (czyli wszystkie objęte kontrolą) do minimalnych wymagań bezpieczeństwa. Tym samym warunki bezpieczeństwa pracy uległy poprawie dla **215** pracowników, tj. wszystkich zatrudnionych w kontrolowanych zakładach.
 - 12) zlikwidowano wiele zagrożeń przy pracach związanych przy **pozyskiwaniu i zrywce drewna** (zapewniono ocenę ryzyka zawodowego, szkolenia w dziedzinie bhp, badania lekarskie profilaktyczne, środki ochrony osobistej, poprawiono stan techniczny maszyn i urządzeń, ciągników rolniczych, dokonano zmian technologicznych prac zrywkowych i ścinkowych). Zlikwidowano zagrożenia dla życia i zdrowia **106** pracowników.
 - 13) **roboty torowe**. Działania prawne podjęte przez inspektora pracy pozwoliły na poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy dla **149** pracowników (m.in. wykonano badania i pomiary podstawowej ochrony od porażenia prądem elektrycznym, poddano pracowników badaniom lekarskim profilaktycznym).
 - 14) kontrole przestrzegania przepisów bhp przy eksploatacji **wózków jezdniowych** w różnych miejscach wykonywania pracy spowodowały stwierdzenie różnego rodzaju nieprawidłowości, dla likwidacji których wydano odpowiednie środki prawne. Ich realizacja pozwoliła na poprawę bezpieczeństwa pracy dla **178** pracowników (m.in. okresowe kontrole wózków, ich konserwacja, zabezpieczenie przed ich przypadkowym uruchomieniem).
 - 15) **wydobycie i przeróbka kopalin mineralnych**. Zlikwidowanie zagrożeń – związanych między innymi z eksploatacją maszyn i urządzeń bez instrukcji, w złym stanie technicznym lub bez wymaganych osłon,

zapewnieniem skuteczności ochron przeciwporażeniowych, przeprowadzeniem badań środowiska pracy – doprowadziło do poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa dla **180** pracowników.

- 16) przestrzeganie **przepisów prawa pracy w szkołach**. Problematyka dotyczyła placówek oświatowo-wychowawczych, w których organem prowadzącym jest stowarzyszenie lub osoba fizyczna. Realizacja wydanych – przez inspektorów pracy – środków prawnych, pozwoliła na poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy oraz prawnej ochrony pracy dla **483** pracowników.
- 17) spełnianie wymagań zasadniczych **dla obuwia ochronnego**. Realizacja środków prawnych wydanych przez organy PIP oraz bieżące działania inspektorów pracy – podczas prowadzonych kontroli - doprowadziły do wymiany obuwia ochronnego na spełniające wymagania zasadnicze dla tych wyrobów. Wymienione obuwie gwarantuje pracownikom (hutnikom) bezpieczeństwo pracy (ochrona przed urazami stóp); jest odporne na cząstki stopionego metalu. Ochrona taka dotyczyła 80 pracowników.
- 18) wnioski o podwyższenie **składki na ubezpieczenie wypadkowe**. W wyniku działań inspektorskich – Zakłady Ubezpieczeń Społecznych - w stosunku do 2 pracodawców (na 4 złożone wnioski) podwyższył składki na ubezpieczenie wypadkowe o 100,0% mobilizując te zakłady do podejmowania skutecznych działań dla poprawy warunków i bezpieczeństwa pracy załóg pracowniczych.

W zakresie legalności zatrudnienia:

Ustalenie stanów faktycznych związanych z przestrzeganiem przepisów o **legalności zatrudnienia** i zatrudniania cudzoziemców wykazało wiele nieprawidłowości. Ich likwidacja – dzięki działaniom inspektorów pracy – doprowadziła do legalizacji zatrudnienia **574** osób, w tym m.in.:

- potwierdzenia na piśmie rodzaj i warunków zawartej z pracownikiem umowy o pracę – wobec **119** osób,
- zawarcia umowy o pracę w miejsce umowy cywilnoprawnej dla **23** osób (zmiana umowy cywilnoprawnej na umowę o pracę),
- zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego **158** osób,
- opłacenia zaległych składek na Fundusz Pracy dla **206** osób na łączną kwotę – **100.563,09** zł;
- opłacenia zaległych składek na ubezpieczenie społeczne dla **7** osób na kwotę – **7.851** zł,
- zawarcia umów o pracę w miejsce umów cywilnoprawnych wobec **6** cudzoziemców,
- opłacenia zaległych składek na ubezpieczenie społeczne i na Fundusz Pracy wobec **7** cudzoziemców w łącznej kwocie – **998** zł.

W zakresie działań prewencyjnych i promocyjnych:

W 2014r. pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach objęli działaniami prewencyjnymi i promocyjnymi **8732** podmioty przeprowadzając łącznie **598** czynności prewencyjne polegających na prowadzeniu szkoleń, wizytacji, konkursów, różnego rodzaju oddziaływań i wymian informacji.

Ponadto w ramach prowadzonych działań prewencyjnych:

- udzielono – **352** porad prawnych i technicznych,
- przekazano zainteresowanym – zagadnieniami prewencyjnymi – **5.081** pism prewencyjnych zwracających uwagę na zagrożenia wypadkowe i zawodowe w różnych sferach działalności produkcyjnej i usługowej,
- przekazano zainteresowanym podmiotom – **11.007** szt. egzemplarzy broszur, wydawnictw i innych publikatorów o tematyce zawierającej problemy ochrony pracy,
- przekazano do mediów – **177** informacji o działalności prewencyjnej dotyczącej zjawisk, jakie wystąpiły w działalności zawo-

dowej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach, wydarzeń wypadkowych, warunków pracy, stanu bhp oraz dotyczących przestrzegania przepisów z zakresu prawnej ochrony pracy.

Działania prewencyjne najczęściej były kierowane do pracodawców, pracowników, organizacji związkowych, społecznych inspektorów pracy, służb bhp, nauczycieli, rolników indywidualnych, uczniów i studentów, organów administracji państwowej i samorządowej, stowarzyszeń oraz środków masowego przekazu.

Działania prewencyjne są bardzo zróżnicowane i mają za zadanie osiągnięcie różnych efektów.

Dla przykładu w programie prewencyjnym w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej na skutek działań korekcyjnych podwyższono standardy bezpieczeństwa eksploatacji maszyn:

- 15 obrabiarek do metali, w tym: 6 tokarek, 3 prasy, 3 szlifierki, 2 gilotyny,
- 1 krawędziarko-zagniarka,
- 9 maszyn użytkowanych w przemyśle produkcji materiałów budowlanych, jak: młyny i kruszarki do rozdrabniania materiałów stałych, urządzenia do wytwarzania mas bitumicznych i produkcji wyrobów betonowych oraz do pakowania materiałów sypkich (cementu),
- 2 maszyny mobilne (wózki jezdniowe z napędem silnikowym),
- po 1 urządzeniu typowym dla przetwórstwa papierniczego, chemicznego i obróbki drewna.

Działania korekcyjne wiązały się m.in. z:

- zainstalowaniem nowych osłon wraz z dodatkowym wyposażeniem tych konstrukcji w wyłączniki krańcowe lub urządzenia blokujące załączenie pracy maszyny w przypadku gdy osłony takie nie znalazły się we właściwym położeniu ochronnym,
- zmianą układów sterowniczych w części przypadków związane były nie tylko z ich

identyfikacją, lecz także z modernizacją systemów „załączania-wyłączania- awaryjnego zatrzymywania”,

- poprawą widoczności stref obsługi i czynności operatorów. Montowano dodatkowe oświetlenia miejscowe,
- dokonywaniem zmian w zakresie ochrony od porażenia prądem elektrycznym

Realizacja programów prewencyjno-informacyjnych polegała przede wszystkim na edukacji przedsiębiorców w kierunku poprawy bezpieczeństwa pracowników, przy wykonywanej przez nich pracy. Wszystkie podmioty będące odbiorcami działań prewencyjnych miały otrzymać szeroką wiedzę w zakresie prawnej ochrony pracy oraz bezpieczeństwa pracy.

Wymienione działania są trudne do zweryfikowania pod względem ich skuteczności. Należy jednak mieć nadzieję, że tak szeroko zakrojona działalność prewencyjno-promocyjna w różnych obszarach zagadnień ochrony pracy pozytywnie zaowocuje w kierunku zapewnienia dobrych zachowań w dziedzinie bezpieczeństwa pracy i wpłynie na poprawę w tym zakresie.

VII.

DZIAŁALNOŚĆ

PREWENCYJNA

I PROMOCYJNA

1. Informacje ogólne.

Wsparciem dla działalności kontrolno-nadzorczej, Państwowej Inspekcji Pracy są coraz to nowe metody i formy realizowania ustawowych zadań. Oparte są one na sprawdzonych standardach działań państw członkowskich Unii Europejskiej. Jednym z nich jest szeroko rozumiana prewencja i promocja, jako ważne elementy działalności poza kontrolnej, promujące dobre nawyki w dziedzinie bezpieczeństwa pracy oraz mające istotny wpływ na poprawę świadomości organizatorów pracy oraz świadczących pracę w kierunku przestrzegania norm i zasad w obszarze zagadnień ochrony pracy.

W szczególności działalność prewencyjna inspekcji pracy aktywizowana jest w tych sektorach gospodarki narodowej, gdzie występują największe nasilenia zagrożeń zawodowych, a także pracodawców, którzy zainteresowani są zapewnieniem swoim pracownikom bezpiecznych warunków pracy i właściwej ochrony zdrowia.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach realizowane były programy informacyjno-promocyjne, programy prewencyjne, edukacyjne oraz konkursy promujące pożądane postawy w zakresie ochrony pracy, a także kampanie informacyjne.

W 2014r. pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach przeprowadzili łącznie **598** czynności prewencyjne, które objęły **8732** podmioty. Szczegółowo przedstawia się to w następujący sposób:

- 255 czynności popularyzacyjne skierowanych ogółem do 3809 podmiotów;
- 10 oddziaływań obejmujących 11 podmiotów;
- 174 wizytacje u 280 podmiotów;
- 103 szkolenia zorganizowane dla 3505 podmiotów;
- 41 konkursów, w których wzięło udział 1086 podmiotów;
- 15 wymian informacji z 41 podmiotami.

Działania prewencyjne najczęściej były kierowane do pracodawców, pracowników, organizacji związkowych, społecznych inspektorów pracy, służb bhp, nauczycieli, rolników indywidualnych, uczniów i studentów, organów administracji państwowej i samorządowej, stowarzyszeń oraz środków masowego przekazu.

Ponadto w ramach prowadzonych działań prewencyjnych:

- udzielono – **352** porad prawnych i technicznych,
- przekazano zainteresowanym – zagadnieniami prewencyjnymi – **5.081** pism prewencyjnych zwracających uwagę na zagrożenia wypadkowe i zawodowe w różnych sferach działalności produkcyjnej i usługowej,
- przekazano zainteresowanym podmiotom – **11.007** szt. egzemplarzy broszur, wydawnictw i innych publikatorów o tematyce zawierającej problemy ochrony pracy,
- przekazano do mediów – **177** informacji o działalności prewencyjnej dotyczącej zjawisk, jakie wystąpiły w działalności zawodowej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach, wydarzeń wypadkowych, warunków pracy, stanu bhp oraz dotyczących przestrzegania przepisów z zakresu prawnej ochrony pracy (informacje odczytane przez dziennikarzy, informacje rzecznika prasowego OIP, artykuły).

2. Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”

W okresie sprawozdawczym, Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach podejmował szereg działań objętych kampanią informacyjno-promocyjną pod nazwą: „**Zanim podejmiesz pracę**”. Mała ona na celu upowszechnienie wiedzy z zakresu prawa pracy wśród osób pracujących i pracowników, studentów i uczniów oraz pracodawców, partnerów społecznych i instytucjonalnych.

Działaniami informacyjnymi w ramach kampanii objęto **1093** podmioty, w tym m.in.: 81 pracodawców 119 pracowników, 83 różnego

szczebla organizacji związkowych, 297 społecznych inspektorów pracy, 38 nauczycieli, 280 uczniów i studentów, 108 innych odbiorców – głównie osób bezrobotnych.

Działania informacyjno-promocyjne realizowane były w różnych formach, w tym poprzez:

a) szkolenia i wykłady, których przeprowadzono ogółem – 24 dla 637 podmiotów z zakresu prawnej ochrony pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, podczas których między innymi:

- wskazywano na różnice pomiędzy zatrudnieniem pracowniczym, a świadczeniem pracy w ramach umów cywilnoprawnych,
- przedstawiono podstawowe prawa i obowiązki stron stosunku pracy,
- omawiano problemy mobbingu i równego traktowania w zatrudnieniu,
- przedstawiano zmiany w prawie pracy,
- omawiano problemy zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
- przedstawiono problematykę bezpieczeństwa i higieny pracy.

Szkolenia skierowane były do uczniów, pracodawców, pracowników, nauczycieli, partnerów społecznych, a więc związków zawodowych (zakładowe i ponadzakładowe organizacje), społecznych inspektorów pracy, służby BHP. Niektóre szkolenia zorganizowane zostały we współpracy z różnymi partnerami, w tym::

- z Zarządem Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”,
- z Radą OPZZ Województwa Świętokrzyskiego,
- OPZZ Konfederacja Pracy,
- Rada OPZZ Województwa Świętokrzyskiego,
- Zarząd Okręgu Świętokrzyskiego Związku Zawodowego „Budowlani”,
- NSZZ Pracowników Spółdzielczości i Handlu PSS „Społem” w Kielcach.
- Szkolenia organizowane były także we współpracy z innymi podmiotami, tj:
- Miejskim Urzędem Pracy w Kielcach,

- Powiatowym Urzędem Pracy w Busku-Zdrój,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Sandomierzu,
- Cechem Rzemieślników i Przedsiębiorców w Staszowie,
- Zespołem Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie,
- Zespołem Szkół Zawodowych w Pińczowie,
- Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Pracowników Służby BHP w Końskich,
- Grupą Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie,
- Federacją Stowarzyszeń Naukowo Technicznych NOT w Kielcach.

Tematyką szkoleń objęto szeroki zakres zagadnień, w tym dotyczących między innymi: stosunku pracy, zwłaszcza rodzajów umów o pracę, różnic między umową o pracę a umowami cywilnymi, legalności zatrudnienia, czasu pracy (godzin nadliczbowych, systemów czasu pracy, urlopów wypoczynkowych, wynagrodzeń za pracę, mobbingu i równego traktowania w zatrudnieniu, uprawnień związanych z rodzicielstwem z uwzględnieniem zmian w prawie pracy, obowiązków pracodawców związanych z zatrudnieniem pracowników młodocianych i osób niepełnosprawnych, tworzenia i gospodarowania (regulaminów) zakładowym funduszem świadczeń socjalnych bezpieczeństwa i higieny pracy, uprawnień społecznych inspektorów pracy.

Przeprowadzone szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem. Należy przy tym podkreślić współpracę z ponadzakładowymi organizacjami związkowymi: Zarządem Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”, NSZZ Pracowników Spółdzielczości i Handlu PSS „Społem” czy Radą Województwa Świętokrzyskiego ZZ „Budowlani” w Kielcach, która zaoferowała licznymi szkoleniami dla społecznych inspektorów pracy i członków organizacji zakładowych. Wykłady dla organizacji związkowych poszerzano o tematykę dotyczącą uprawnień społecznych inspektorów pracy i działaczy związkowych w zakresie kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy w za-

kładzie. Szczególnym zainteresowaniem tej grupy odbiorców cieszyły się wykłady dotyczące czasu pracy, zwłaszcza pracy w dni wolne, niedziele i święta. Takie szkolenie przeprowadzono przy współpracy z Grupą Azoty KizChS „Siarkopol” w Grzybowie, który to zakład wyraził zgodę na zorganizowanie szkolenia z zakresu czasu pracy dla wszystkich społecznych inspektorów pracy działających u tego pracodawcy. Z kolei w szkoleniu przeprowadzonym na wniosek Rady Województwa Świętokrzyskiego OPZZ dla społecznych inspektorów pracy i Prezesów Ognisk ZNP z placówek oświatowych poruszano istotne zagadnienia objęte przepisami Karty Nauczyciela. Szczególnie warte omówienia były szkolenia przeprowadzone dla młodych osób wchodzących wkrótce na rynek pracy: dla uczniów II klasy liceum w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie oraz studentów Politechniki Świętokrzyskiej. Szkolenie dla licealistów przeprowadzono w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie i dotyczyło uprawnień pracowniczych młodych pracowników i form zatrudnienia na rynku pracy oraz zatrudnienia w wakacje. W czasie zajęć z uczniami przeprowadzono także warsztaty psychologiczne w zakresie autoprezentacji i umiejętności komunikowania się, co spotkało się ze szczególnie dobrym przyjęciem młodych uczestników zajęć. Przeprowadzono także szkolenie dla studentów przy współpracy Federacji Stowarzyszeń Naukowo Technicznych NOT w Kielcach w ramach warsztatów: „Bezpieczne praktyki i środowisko 2014”. Godne odnotowania jest także szkolenie dla pracodawców przeprowadzone przez przedstawiciela OIP Kielce podczas XVII Ogólnopolskich Targów Pracy w Kielcach na temat ostatnich zmian w zakresie czasu pracy i rozwiązań umożliwiający pracodawcom elastyczne planowanie i rozliczanie czasu pracy. Omówiono także zmiany w prawie dotyczące uprawnień związanych z rodzicielstwem i nowymi urloпами rodzicielskimi. W trakcie spotkania pracodawcy zdawali szczegółowe pytania dotyczące najnowszych rozwiązań prawnych w zakresie czasu pracy, wszyscy uczestnicy dostali materiały informacyjne PIP.

Na szczególne podkreślenie zasługują szkolenia przeprowadzane w 2014r. w powiatowych urzędach pracy z terenu województwa świętokrzyskiego. Skierowane one były do osób aktualnie pozostających bez zatrudnienia, ale najczęściej posiadających już pewien staż pracy. Uzyskiwały one wiedzę o najczęstszych nieprawidłowościach popełnianych przez pracodawców przy zatrudnianiu pracowników. Osoby bezrobotne z zainteresowaniem dowiadywały się też o różnicach między zatrudnieniem w ramach stosunku pracy a zatrudnieniem na umowy cywilno-prawne, o rodzajach umów o pracę, na temat legalności zatrudnienia oraz uprawnieniach pracowniczych i obowiązkach pracodawców wynikających z prawa pracy. Jak wskazuje doświadczenie ostatnich lat wiedza osób zatrudnianych o prawie pracy jest wysoce niedostateczna, co wskazuje na potrzebę kontynuacji współpracy z urzędami pracy przy organizowaniu takich szkoleń.

Szkolenia prowadzili wykładowcy z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach przewidziane na zaproponowane przez partnerów tematy. Szkolenia przeprowadzono zarówno w siedzibie Okręgu, jak i u wymienionych partnerów na terenie całego województwa. W czasie prowadzenia szkoleń wykładowcy korzystali z przygotowanych samodzielnie materiałów szkoleniowych i prezentacji, a także z prezentacji przesłanych w ramach kampanii „Poznaj swoje prawa w pracy” przez Główny Inspektorat Pracy, modyfikowanych do celów konkretnego szkolenia. Ta forma realizacji kampanii cechowała się wysokim stopniem efektywności i trafiała do zainteresowanych odbiorców.

b) zorganizowanie konferencji naukowej na temat „Świadczenie pracy, jako podmiot zobowiązania umownego”

W 2014r. Okręgowy Inspektorat Pracy przy współdziałaniu Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach oraz Stowarzyszenia Prawników Administracji Publicznej zorganizował po raz kolejny konferencję naukową na temat: „Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego”. Jej celem była wymiana poglądów, opinii i doświad-

czeń pracodawców, pracowników, pracowników naukowo-dydaktycznych, wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, związków zawodowych, biegłych i praktyków w zakresie zagadnień dotyczących sposobu nawiązywania stosunków pracy, trybu ich rozwiązywania, zobowiązań i praw wynikających z umów o pracę, odpowiedzialności z tytułu naruszenia praw osób wykonujących pracę zarobkową oraz badawcze ujęcie problematyki pracy w ramach stosunku pracy. O randze wydarzenia może świadczyć fakt, że w roku sprawozdawczym Konferencję patronatem honorowym objęli: Minister Pracy i Polityki Społecznej, Główny Inspektor Pracy, Wojewoda Świętokrzyski, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Prezydent Miasta Kielce, Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach, Prokurator Okręgowy w Kielcach, Dziekan Rady Adwokackiej w Kielcach, Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Kielcach, Świętokrzyski Komendant Wojewódzki Policji w Kielcach. Patronat medialny objął Monitor Prawa Pracy z Wydawnictwa H. Beck.

Do udziału w konferencji zaproszono wykładowców reprezentujących środowiska naukowe, w tym z: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wyższej Szkoły Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu, Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu. W Konferencji wzięła udział także Główna Inspektor Pracy oraz zaproszeni goście, w tym m.in.: przedstawiciele Wojewody Świętokrzyskiego, sądów, prokuratury i policji, NIK Delegatury w Kielcach, przewodniczący central związkowych (NSZZ „Solidarność” Region Świętokrzyski, ZZ „Budowlani” Okręg Świętokrzyski), a także studenci WSEP i NM w Kielcach. Wykładowcy prezentowali krótkie wystąpienia szeroko związane z tematem konferencji. Przy okazji konferencji zorganizowano stoisko z publikacjami i wydawnictwami PIP. Zwieńczeniem konferencji było wydanie publi-

kacji zawierające wszystkie pełne opracowania uczestniczących w niej wykładowców. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach planuje kolejne podobne działania w latach następnych, kontynuując współpracę z WSEPiNM w Kielcach i innymi lokalnymi uczelniami wyższymi.

Ogółem w omawianym wydarzeniu wzięło udział 111 podmiotów, w tym:

- 80 studentów,
- 11 nauczycieli,
- 6 przedstawicieli prokuratury, sądów i policji,
- 2 ponadzakładowe organizacje związkowe,
- 3 pracodawców,
- 1 terenowy organ administracji publicznej,
- 1 organ nadzoru nad warunkami pracy,
- 10 innych podmiotów.

c) uczestnictwo w targach i giełdach pracy oraz w różnego rodzaju imprezach i wydarzeniach kulturalnych, jakie organizowane były na terenie województwa świętokrzyskiego. Podczas targów, giełd i imprez zorganizowano 13 stoisk poradniczo-informacyjnych i 3 stoiska na imprezach i wydarzeniach regionalnych. W czasie tych działań udzielono 196 porad prawnych.

W roku 2014 przedstawiciele Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach brali udział w targach i giełdach pracy organizowanych przez partnerów kampanii tj. Miejski Urząd Pracy w Kielcach i powiatowe urzędy pracy z terenu województwa oraz Świętokrzyską Wojewódzką Komendę OHP w Kielcach. Na terenie Targów Kielce S.A. odbyły się XVII Ogólnopolskie Targi Pracy w Kielcach o wyjątkowo szerokim zasięgu. Ogólnopolskie Targi Pracy to największe targi pracy współtworzone przez publiczne służby zatrudnienia. Organizatorem wydarzenia był Miejski Urząd Pracy w Kielcach i Targi Kielce SA. Patronami honorowymi imprezy byli: Minister Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda Świętokrzyski, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Prezydent Miasta Kielc oraz Starosta Kielecki.

Okręgowy Inspektorat Pracy uczestniczył także w wielu tego typu przedsięwzięciach na terenie województwa, w tym w:

- XVII Ogólnopolskich Targach Pracy w Kielcach,
- XX Targach Pracy w Kieleckim Centrum Kultury,
- Powiatowych Targach Pracy w Końskich,
- Dniu Otwartym OHP we Włoszczowej,
- Powiatowych Targach Pracy w Chęcinach,
- Powiatowych Targach Pracy w Piekoszowie
- Giełdzie Pracy OHP w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- dwukrotnie w Targach Pracy w Rynku Miejskim w Kielcach, zorganizowanych przez Miejski Urząd Pracy w Kielcach
- VI Akademickich i Młodzieżowych Targach Pracy na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, skierowanych głównie do studentów kończących naukę.

Ponadto pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach uczestniczyli w wydarzeniach i imprezach kulturalnych o charakterze regionalnym organizując:

- stoisko poradniczo-informacyjne podczas Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy zorganizowanego w Politechnice Świętokrzyskiej,
- stoiska podczas Targów „Agrotech” w Kielcach,
- oraz stoisko podczas Targów „Autostrada” w Kielcach.

W miejscach tych przygotowano stoiska i punkty informacyjne pod szyldem kampanii „Zanim podejmiesz zatrudnienie”, na których oprócz udzielanych porad prawnych i informacji z zakresu prawa pracy i bezpieczeństwa i higieny pracy, rozpowszechniano wydawnictwa, poradniki i broszury PIP.

Porady i informacje udzielane w ramach targów pracy kierowane były głównie do osób bezrobotnych, którzy w przeszłości byli pracownikami, studentów kończących naukę i osób zatrudnionych na umowy zlecenie lub o

dzielo, poszukujących zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Uczestnictwo Państwowej Inspekcji Pracy w masowych uroczystościach imprezach kulturalnych w regionie sprzyja rozpowszechnianiu wiedzy o funkcjonowaniu Państwowej Inspekcji Pracy, jako organu nadzorującego i kontrolującego przestrzeganie prawa pracy przez pracodawców. Dużym zainteresowaniem cieszyły się kolportowane na stoiskach poradniki, broszury i wydawnictwa PIP objęte kampanią.

d) poradnictwo prawne u partnerów społecznych oraz w innych instytucjach.

Zorganizowano 19 dyżurów związanych z udzielaniem porad prawnych poza siedzibą Okręgu, w czasie których udzielono 78 porad.

W 2014r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach kontynuował współpracę z NSZZ „Solidarność” Zarząd Regionu Świętokrzyskiego w Kielcach, gdzie w siedzibie partnera zorganizowano dwugodzinne dyżury prawnika udzielającego porad prawnych z zakresu prawa pracy. Ogółem zorganizowano tam **15** dyżurów.

Dyżury prawnika odbywane w siedzibie Zarządu Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność” cieszyły się zainteresowaniem zwłaszcza w momentach przygotowania wewnętrznych regulacji płacowych oraz regulaminów pracy albo likwidacji i zmian organizacyjnych pracodawcy. Konsultacje dotyczyły trybu dokonywanych wypowiedzeń umowy o pracę oraz odwołania do sądu pracy w tym zakresie. Udzielono **25 porad prawnych**. Z porad korzystali członkowie NSZZ „Solidarność”, w tym społeczni inspektorzy pracy oraz pracownicy należący do tego związku w zakładach pracy. Zorganizowano także dyżur z poradami prawnymi z zakresu Karty Nauczyciela w siedzibie OPZZ Konfederacji Pracy Województwa Świętokrzyskiego (udzielono **7 porad prawnych**).

Dwa dyżury z poradami prawnymi i publikacjami pod szyldem kampanii "Zanim podejmiesz pracę" zostały przygotowane w ZUS

O/Kielce w ramach zorganizowanego przez tę instytucję „Dnia Otwartego ZUS dla Osób Niepełnosprawnych” oraz w ramach „Dni Ubezpieczonego”.

Na stoiskach udostępniono dla wszystkich zainteresowanych ulotki, broszury i poradniki z zakresu prawa pracy i bhp, w tym m.in. z serii wydawniczej „Zanim podejmiesz pracę”, które cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników spotkania. W ramach tych wydarzeń udzielono **27 porad prawnych**.

Warto także podkreślić, iż po raz kolejny nasz Urząd zorganizował punkt porad prawnych w redakcji „Gazety Ostrowieckiej”. Porady cieszyły się zainteresowaniem mieszkańców Ostrowca Świętokrzyskiego. Udzielono **19 porad prawnych** z zakresu umów o pracę, ochrony przedemerytalnej, urlopów macierzyńskich, rodzicielskich, wychowawczych i wypoczynkowych. Zagadnienia poruszane w ramach porad prawnych w trakcie dyżuru prawnika stanowiły bazę do artykułów prasowych publikowanych przez nas w kilku kolejnych wydaniach „Gazety Ostrowieckiej”.

e) Kolportowanie wydawnictw kampanii

Działania kampanii informacyjnej w formie rozpowszechniania wydawnictw i publikacji miały miejsce podczas prowadzonych szkoleń i wykładów, targów i giełd pracy oraz imprez kulturalnych na terenie całego województwa. Dużą ilość publikacji rozprowadzono przez Miejski i Powiatowy i Urząd Pracy w Kielcach, Powiatowy Urząd Pracy w Busku - Zdroju, Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu, ZUS Oddział w Kielcach, Wyższą Szkołę Ekonomii i Prawa w Kielcach, a także na spotkaniach z dziennikarzami.

Ogółem wykorzystano do realizacji tematu **5131 egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw PIP** (poradników, broszur, ulotek, komiksów, plakatów, kart BHP), w tym:

- „Mobbing. Informator Pracownika”: **242** sztuki,
- „Moja pierwsza praca - komiks”: **400** sztuk,
- „Prawo Pracy. Informator”: **289** sztuk,

- „Prawo Pracy. Pierwsze kroki”: **360** sztuk,
- „Pierwsza Praca Nieźle Cię uniesie”, ulotki: **100** sztuk,
- „ABC BHP. Informator dla pracodawców”: **149** sztuk,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Praca Tymczasowa”: **343** sztuki,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Rodzice w pracy”: **319** sztuk,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Umowy o pracę”: **295** sztuk,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Stop dyskryminacji”: **250** sztuk,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Czas pracy”: **280** sztuk,
- „Zanim podejmiesz Pracę - Wynagrodzenie za pracę”: **414** sztuk,
- Wynagrodzenie za pracę: **191** sztuk,
- Urlopy: **297** sztuk,
- Wolontariat: **150** sztuk,
- Mobbing: **180** sztuk,
- Podróże służbowe krajowe i zagraniczne: **267** sztuk,
- Pośrednictwo w pracy: **348** sztuk,
- Formy zatrudnienia: **414** sztuk,
- Pracownik młodociany: **200** sztuk,
- Praca w wakacje: **300** sztuk
- „Nowy pracownik”: **382** sztuki
- „BHP w biurze”, broszura: **50** sztuk
- "Stres w pracy" - poradnik dla pracownika: **331** sztuk

Na temat kampanii informacyjno-promocyjnej „Zanim podejmiesz pracę” prowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach w 2014r. udzielono **91 informacji w mediach**, z czego:

- **35** - dotyczyło doniesień medialnych dot. kampanii informacyjnej PIP,
 - **56** - doniesień w mediach lokalnych i regionalnych.
- W ramach wymienionych działań informacje były zamieszczane w:
- publikacjach prasowych - **21**

- wywiadach, felietonach, reportażach radiowych – **48**
- wywiadach, felietonach, reportażach TV - **8**
- promowanie tematyki PRAWA PRACY na stronach internetowych – **14**.

Wyniki prowadzonej kampanii w 2014r. oceniamy pozytywnie. Wzorem lat ubiegłych także w 2014r. najskuteczniejszą formą działania były szkolenia i wykłady prowadzone na rzecz organizacji związkowych, społecznych inspektorów pracy, pracodawców, pracowników, służb bhp, a zwłaszcza dla uczniów, studentów i osób bezrobotnych, a więc podmiotów do których głównie skierowana jest kampania „Zanim podejmiesz pracę”. Podkreślenia wymaga coraz większe zainteresowanie wiedzą z zakresu prawa pracy małych pracodawców, zwłaszcza zrzeszonych w cechach, które zwracają się do nas o przeprowadzenie szkoleń. Zdobyta wiedza powinna zatem wpłynąć w przyszłości na większą znajomość praw i obowiązków stron stosunku pracy. Jak zwykle z dużym zainteresowaniem uczestników spotykał się nasz udział w różnego rodzaju targach i giełdach pracy, gdzie oprócz udzielonych porad prawnych rozpowszechniamy literaturę z zakresu prawa pracy. Owocuje to także planami dalszej współpracy z PIP ze strony organizatorów tej kampanii. Publikacje przygotowane przez PIP w ramach kampanii są bardzo dobrze oceniane przez odbiorców, którzy chętnie z nich korzystają. Najpopularniejsze z nich to: komiks „Moja pierwsza praca”, poradnik „Prawo pracy-pierwsze kroki” oraz broszurki „Zanim podejmiesz Pracę - Umowy o pracę” i „Zanim podejmiesz Pracę – Formy zatrudnienia”. Pozytywnie przyjmowana jest także przez odbiorców możliwość sięgnięcia do tych wydawnictw na stronach internetowych PIP, z czego chętnie korzystają ludzie młodzi.

Należy pozytywnie ocenić drugą edycję konferencji naukowej pn. „Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego”, którą zorganizowaliśmy ponownie przy współudziale Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach. Doświadczenia zdobyte

przy organizacji pierwszej takiej konferencji pozwoliły na sprawniejszą organizację imprezy. Jest to znakomite forum wymiany myśli doświadczeń przedstawicieli doktryny i praktyków prawa. Szczególnie istotne było uczestniczenie w wydarzeniu studentów WSEPiNM, którzy mieli okazję zapoznania się z istotnymi problemami prawa pracy prezentowanymi przez wykładowców. Konferencję zaszczyliła także swoją obecnością Główna Inspektor Pracy.

W 2014r. dobra współpraca z mediami zaoocowała szeregiem publikacji w lokalnej i regionalnej prasie, audycjami radiowymi i telewizyjnymi, informacjami na stronach internetowych, w których propagowaliśmy działania w ramach kampanii, omawialiśmy szczegółowo interesujące odbiorców zagadnienia i problemy oraz udzielaliśmy porad z zakresu prawa pracy. W naszej ocenie postawione przed kampanią cele i zadania zostały przez nas osiągnięte i będą przynosiły jej odbiorcom korzyści w przyszłości. Działania kampanii ewidentnie wpływają na poziom wiedzy o prawie pracy, o roli i zakresie zadań Państwowej Inspekcji Pracy u podmiotów, do których zostały skierowane, dlatego w kolejnych latach zmierzamy kontynuować i rozwijać opisywane działania.

3. Program prewencyjny dla małych przedsiębiorstw o nazwie: „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”.

Program realizowany był w zakładach, w których odnotowano największą liczbę wypadków przy pracy. Miał na celu wyeliminowanie zagrożeń wypadkowych poprzez praktyczną implementację elementów zarządzania bezpieczeństwem pracy, w tym przepisów dotyczących oceny ryzyka zawodowego oraz ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

Celem zadania prewencyjnego było ograniczenie zagrożeń wypadkowych w zakładach pracy zatrudniających do 50 pracowników oraz upowszechnianie wśród adresatów programu metody wykorzystania bezpieczeństwa pracy,

jako skutecznego narzędzia efektywnej prewencji wypadkowej.

Założono także nadanie właściwego znaczenia analizie stanu bhp, przyczyn wypadków przy pracy oraz skuteczności środków zapobiegającym tym wypadkom w zakładach. Za cel uznano również wsparcie działań zakładów w przedsięwzięciach służących ograniczeniu zagrożeń zawodowych.

Adresatami programu byli także inni przedsiębiorcy, partnerzy społeczni, instytucje i organizacje zaangażowane w osiągnięcie trwałej poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Do udziału w szkoleniu dotyczącym wypadków przy pracy, ocenie ryzyka zawodowego w kontekście zaistniałych wypadków, istocie samooceny bezpieczeństwa i warunków pracy w zakładach - realizowanym w ramach zadania prewencyjnego - zaproszono **80** pracodawców.

Działaniami informacyjno-promocyjnymi objęto 68 pracodawców, natomiast w szkoleniach uczestniczyło 31 pracodawców.

Do programu prewencyjnego przystąpiło 20 pracodawców, a ukończyło go – 17 pracodawców.

W seminarium które odbyło się w maju 2014 w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach udział wzięło **35** osób reprezentujących **31** zakładów pracy. W czasie seminarium słuchaczom przedstawiono - między innymi - prezentacje multimedialne przygotowane wcześniej przez Główny Inspektorat Pracy.

Obecnym na spotkaniu przekazano *Ankiety specjalistyczne* opracowane przez GIP, a także *Karty Zgłoszenia* do udziału w programie zapoznając ich jednocześnie z założeniami programu.

Karty zgłoszenia zawierające wniosek o objęcie zakładu programem prewencyjnym przekazało do OIP Kielce **20** podmiotów. Ostatecznie przyjęto, iż udział w programie prewencji wypadkowej weźmie **17** podmiotów,

które uwzględnione zostały w harmonogramie centralnym Państwowej Inspekcji Pracy.

Spośród podmiotów biorących udział w programie – 16 z nich na podstawie kontroli sprawdzających uzyskało zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego, a 1 z podmiotów uzyskał zaświadczenie o uczestnictwie w programie.

Przyjęte działania prewencyjne skutkowały między innymi:

- przypomnieniem i ugruntowaniem wiedzy na problemy związane z zarządzaniem bezpieczeństwem i higieną pracy – w szczególności zapoznano się z zasadami prowadzenia postępowań powypadkowych, z przepisami określającymi obowiązki zakładów w zakresie oceny ryzyka zawodowego. Uczestnikom seminarium przedstawiono aktualny stan prawny związany z wymaganiami jakie stawiane są zakładom w powyższym zakresie. Przedstawiono „filozofię” zarządzania bezpieczeństwem pracy – jako skutecznego narzędzia umożliwiającego eliminację zagrożeń zawodowych i ograniczania wypadków związanych z pracą,
- poddaniem przez 20 pracodawców analizie zakładowej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, dokumentacji związanej z wypadkami przy pracy (protokoły powypadkowe, rejestry wypadków i karty statystyczne wypadków). Wykonanie tych zadań potwierdzono w ankiety specjalistycznych zwróconych przez uczestników programu do OIP Kielce.
- ponadto **trzykrotnie** przekazano informacje o programie prewencyjnym do mediów („Echo dnia”, „Gazeta Ostrowiecka” i Radio Kielce), a podmiotom uczestniczącym w programie przekazano łącznie 426 egzemplarzy wydawnictw traktujących o tematyce programu.

4. Kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”.

Celem kampanii było inspirowanie pracodawców i pracobiorców do zmiany postaw dotyczących bezpieczeństwa pracy poprzez popularyzowanie wzorcowych zadań dotyczących tej dziedziny i wzmocnienie poczucia odpowiedzialności do przestrzegania przepisów bhp.

Kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” objęła następujące podmioty:

- **702** przedsiębiorców oraz **3** niebędących pracodawcami, **6** organizacji zrzeszających pracodawców, **11** ponadzakładowych struktur związkowych i **1** stowarzyszenie,
- **28** przedstawicieli prokuratury, policji i organów nadzoru nad warunkami pracy (jako sprzymierzeńców działań prewencyjnych OIP-Kielce),
- **66** przedstawicieli samorządu terytorialnego i administracji publicznej,
- **5** przedstawicieli placówek naukowo-badawczych i laboratoriów pomiarowych,
- **91** członków trzech Oddziałów Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służb BHP.

W działaniach informacyjno-promocyjnych, udział wzięli także: pracownicy z firm uczestniczących głównie w szkoleniach (**172**), społeczni inspektorzy pracy (**16**), a także studenci (**48**). W **40** przypadkach akcje skierowane zostały do mediów, a w **15** – przygotowane dla odbiorcy masowego (targi, festyny, imprezy plenerowe, stoiska informacyjno-poradnicze poza siedzibą OIP).

Podstawowe działania prewencyjne (popularyzacja, oddziaływanie, szkolenia i konkurs) skierowane zostały łącznie do **1213** podmiotów.

Działania informacyjno-promocyjne realizowane były w różnych formach, w tym poprzez:

- a) zorganizowanie **12** seminariów /szkoleń

W ramach **działalności szkoleniowej** związanej z realizacją omawianej kampanii zorganizowano:

- dwa szkolenia w TRZUSKAWICY S.A. w Sitkówce (9 pracodawców i 53 zatrudniane przez nich osoby) oraz w siedzibie OIP - dla służb BHP (20 członków OSPSBHP O/Kielce). Szkolenia obejmowały prezentację programów prewencyjnych PIP, zachęcały do udziału w poszczególnych kampaniach, a w szczególności eksponowały zadania w zakresie dostosowania maszyn do minimalnych wymagań bezpieczeństwa,
- krajową naradę szkoleniową dla 25 przedstawicieli Oddziałów Higieny Pracy wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, zorganizowaną przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Kielcach. Uczestnicy szkolenia byli odpowiedzialni m.in. za koordynowanie nadzoru nad zdrowotnymi warunkami środowiska pracy. Przedstawiciel Okręgu wygłosił wykład pt. „Zagrożenia i wypadkowość w przemyśle drzewnym”. Promowane były przy tym działania prewencyjne PIP,
- w ramach „DNI BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO w UDT” w Kielcach przedstawiono prelekcję nt. współpracy UDT i PIP na szczeblu centralnym i terenowym w świetle zawartego porozumienia. Omówione zostały wyniki działań kontrolno-nadzorczych PIP w zakresie eksploatacji urządzeń oraz działania prewencyjne PIP (w tym współpraca z UDT). Uczestniczące w spotkaniu zakłady zachęcane do udziału w tych programach. W szkoleniu wzięły udział 32 osoby z 18 firm (w tym jedna – zgłaszająca zainteresowanie udziałem w prewencji PIP),
- wykład przedstawiciela OIP-Kielce w ramach kolejnego etapu „Dni Bezpieczeństwa Technicznego w UDT” na temat współpracy Inspekcji Pracy z UDT O/Kielce oraz wyników kontroli inspektorów pracy w zakresie eksploatacji urządzeń poddozorowych. Zebranych zapoznano z działalnością prewencyjną PIP, zachęcając przy tym do

- udziału w programach realizowanych przez Okręg kielecki. Uczestniczyli w nim przedstawiciele 14 zakładów z 36 zatrudnianymi pracownikami,
- w siedzibie OIP-Kielce szkolenie dla członków Rady OPZZ Województwa Świętokrzyskiego z udziałem 4 ponadzakładowych struktur związkowych oraz 13 społecznych inspektorów pracy. W trakcie szkolenia omówione zostały unormowania prawne dotyczące stosunku pracy, czasu pracy i realizacji wynagrodzeń. Wykład podsumowany został omówieniem sprawowania przez inspekcję pracy funkcji kontrolno-nadzorczych i prewencyjnych związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach pracy,
 - w ramach „Festiwalu Zdrowia” w Busku-Zdroju (przewidzianego dla odbiorcy masowego) przeprowadzone zostały przez OIP-Kielce działania promocyjne ochrony osób zatrudnionych w miejscu świadczenia pracy zarobkowej na rzecz przedsiębiorców połączone z wykładem „Ochrona zdrowia w miejscu pracy” oraz z prezentacją stosowania środków zabezpieczających przed czynnikami niebezpiecznymi i szkodliwymi. Sesja główna obejmowała także wykłady na temat: wirusowego zapalenia wątroby (WZW), szczepień ochronnych. Przez poszczególnych współorganizatorów organizowany był pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu, pomiar ciśnienia tętniczego i glukozy w krwi, poradnictwo dotyczące chorób odkleszczowych, walki z rakiem, odżywiania i pielęgnacji ciała. Otwarcia Festiwalu dokonali starosta powiatu buskiego i wojewoda świętokrzyski. Obecni byli przedstawiciele głównego inspektora sanitarnego, marszałka województwa i Instytutu Medycyny Wsi w Lublinie,
 - we wrześniu w zakładzie DOLINA NIDY S.A. w Leszczach k/Pińczowa seminarium „Bezpieczeństwo – Zmiany w prawie pracy – pomiary środowiska pracy” współorganizowane przez OIP-Kielce oraz przez OSPS BHP O/Kielce i zakład DOLINA NIDY. W ramach zaprezentowano tematy dotyczące obowiązujących przepisów normujących narażenia, pomiary i badania czynników szkodliwych dla zdrowia, zakresu stosowanych środków prawnych i wyników kontroli inspektorów pracy za 2013r. związanych z czynnikami niebezpiecznymi, uciążliwymi i szkodliwymi dla zdrowia osób świadczących pracę zarobkową. Omówione zostały najczęściej stosowane zarządzenia, polecenia i środki dyscyplinujące przedsiębiorców dla stwierdzanych przypadków zagrożeń czynnikami występującymi w zakładach województwa świętokrzyskiego. W ramach wystąpień towarzyszących zaprezentowane zostały systemy zarządzania bezpieczeństwem pracy (z wykorzystaniem postanowień normy PN-N-18001) i zagrożenia w górnictwie odkrywkowym (przez inspektora OUG). Miały również miejsce wystąpienia przedstawicieli firm uczestniczących i zwiędzanie zakładu. W seminarium uczestniczyło 26 osób oraz przedstawiciele OSPSBHP O/Kielce i OUG.
 - w Sali Konferencyjnej Klasztoru O.O. Cystersów w Wąchocku „Seminarium Warsztaty Informacyjno-Doskonające dla pracowników służb bhp oraz innych zainteresowanych”. W czasie seminarium omówiono zagadnienia dotyczące czynników szkodliwych i niebezpiecznych na stanowiskach pracy, a inspektor pracy – uczestniczący w zajęciach, zaprezentował temat dotyczący nieprawidłowości występujących na terenach budowy dróg i mostów oraz omówił przykłady wypadków przy pracy. Komendant PSPPoż. w Starachowicach omówił przepisy prawa dotyczące uprawnień do wykonywania szkoleń w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników. Przedstawiciel Wyższej Inżynierskiej Szkoły Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy zaprezentował zagadnienia dotyczące udzielania pracodawcom przez ZUS dofinansowania w ramach projektu dotyczącego utrzymania zdolności pracowników do pracy przez cały okres aktywności zawodowej. W warsztatach uczestniczyło w sumie 19 członków OSPSBHP O/Starachowice,

- wykład w Cementowni w Karsach k/Ożarówka na temat oceny ryzyka zawodowego, jako skutecznego narzędzia prewencji wypadkowej w ramach działań prowadzonych w czasie kampanii Grupy CRH określonej nazwą „16 zasad BHP”,
 - dwa seminaria dla członków Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP – w Końskich i w Wąchocku dla Oddziału w Starachowicach. Wystąpienia dotyczyły zrealizowanych i planowanych programów prewencyjnych PIP. W ramach spotkań rozpowszechnione zostały wydawnictwa Inspekcji Pracy, a m.in.: „Praca w wysokich i niskich temperaturach”, „Pracownik 60+”, „Stres w pracy”, „Nanotechnologie”, „Wypadek przy pracy”, „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy”.
- b) Działania zmierzające do uzyskania skonkretyzowanych efektów (w formie oddziaływania),

W 7 przypadkach podjęto **oddziaływanie** wobec przedsiębiorców, których celem było motywowanie ich do skutecznych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego przez OIP w Kielcach. Oddziaływania te polegały na:

- przekazaniu uwag o nieprawidłowościach przy ręcznych wciągarkach łańcuchowych GKS 6,0 t importerowi „STALIMET” w Krakowie, a które dotyczyły zabezpieczeń maszyny przed zagrożeniami bezpieczeństwa osób zatrudnionych przy ich obsłudze,
- przy ocenie wielopłyty typ DCKOS-2/3,5 w firmie KUPNO I PRZERÓB DREWNA ORAZ PRZERÓB TARCICY – Radkowice-Kolonia (woj. świętokrzyskie) stwierdzono nieprawidłowości w budowie tej maszyny dotyczące: wykonania osłony wału z obrotowymi piłami tarczowymi (związanej tylko z blokadą ruchu) i wyposażenia w jeden tylko rząd zapadek przeciwdrzutowych oraz błędów w deklaracji zgodności i braków w instrukcji użytkownika. Producent zastosował się do wykazanych nieprawidłowości i zainstalował między innymi osłonę blokującą

co-ryglującą i dodatkowe zapadki wg normy PN-EN 1870-4.

- po stwierdzeniu nieprawidłowości związanych z wprowadzeniem do obrotu wielopłyty typ PWT-500, wyprodukowanej w 2013r. przez P.P.H.U. „TRAK-MET”-Biskupiec nastąpiło ich usunięcie w zakresie obejmującym: wykonanie osłony bocznej wału z piłami tarczowymi, właściwe oznakowanie maszyny piktogramami, wyjaśnienie znaków w instrukcji użytkownika, poprawy deklaracji zgodności (działania wykonano w ZPU-Radkowice k/Pawłowa – woj. świętokrzyskie),
 - w wyniku oddziaływania inspektora pracy uzupełniona została instrukcja użytkownika traka taśmowego LT 300S należącego do firmy PPHU DENDRON w Suchedniowie – korektę przeprowadził producent maszyny, tj. Wood-Mizer Sp. z o.o. z Koła,
 - przekazanie uwag do producenta klockarki KL-145 (FIRMY "WALTER" – Pustyny k/Krościenka) dotyczącej braków w deklaracji zgodności i błędów w nazwie maszyny wymienionej w certyfikacie z badania typu WE z 11.02.2014r. – doprowadziło do usunięcia nieprawidłowości z potwierdzeniem ich wykonania,
 - po przekazaniu informacji o nieprawidłowościach przy kamizelce ciepłochronnej KE-GEL, które związane były z treścią instrukcji użytkownika i oznakowaniem wyrobu - producent wprowadził do instrukcji wymagane informacje o jej bezpiecznym użytkowaniu,
 - przekazanie uwag do instrukcji użytkownika odzieży ochronnej firmie „ART-MAS” Export-Import w Radomiu, dotyczących usunięcia zbędnego piktogramu odporności na czynniki mechaniczne i wprowadzenia objaśnień znaków konserwacji, co mogło wcześniej powodować błędy w użytkowaniu i zagrożenia urazowe – spowodowało dokonanie odpowiednich korekt.
- c) Czynności popularyzujących zagadnienia związane z prawną ochroną pracy i bhp

Do **czynności popularyzujących** zagadnienia związane z prawną ochroną pracy należy zaliczyć m.in:

- 5 spotkań okolicznościowych, które związane były:
 - z obchodami Światowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych w siedzibie Regionu NSZZ „Solidarność” w Kielcach. Seminarium poświęcone było wypadkowości, w którym uczestniczyli przedstawiciele OIP-Kielce oraz społeczni inspektorzy pracy. Przedstawiono dane na temat zbadanych w 2013r. przez inspektorów pracy śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych wypadków przy pracy. W wystąpieniu dokonano analizy porównawczej w stosunku do lat ubiegłych, przedstawił m.in. strukturę wypadkowości w kontekście grup zawodowych, stażu pracy i przyczyn wypadków,
 - ze spotkaniem z partnerami społecznymi Wojewódzkiej Komisji ds. BHP w Rolnictwie Indywidualnym przy OIP-Kielce. Spotkanie dotyczyło akcji edukacyjnej przygotowywanej w ramach kampanii PIP „Szczepnij życie bezpieczna praca w gospodarstwach rolnych”,
 - w październiku i listopadzie odbyły się 3 spotkania przedstawicieli Okręgowego Inspektoratu Pracy i Komendy Wojewódzkiej OHP w Kielcach zrealizowane w ramach wojewódzkiego programu „Zanim podejmiesz pracę”.
- w ramach realizacji zadania zorganizowane zostały **stoiska promocyjno-informacyjne** na każdym z 12 przeprowadzonych seminariów/szkoleń, gdzie były rozpowszechniane wydawnictwa PIP i przekazywane informacje oraz udzielane porady wg zapotrzebowania uczestników takich spotkań. Szczególnie aktywnym działaniem było zorganizowanie stoiska i rozpowszechnianie wydawnictw PIP w trakcie „FESTIWALU ZDROWIA” w Busku-

Zdroju, związane z udzielaniem porad prawnych i dystrybucją wydawnictw PIP.

W ramach realizacji kampanii przekazanych zostało także **10 pism o charakterze informacyjno-prewencyjnym** do **654** pracodawców, w których zawarte były informacje o przyczynach konkretnych wypadków przy pracy. Informacje dotyczące wypadków oparte były na wynikach przeprowadzonych kontroli. Adresaci pism dobierani byli na podstawie bazy danych GUS z wykorzystaniem PKD – podobnie jak wnioski o przestrzeganie skonkretyzowanych przepisów prawnych. Jednym ze sposobów wykorzystania przez pracodawców treści przekazywanych w pismach było omówienie okoliczności i przyczyn tych wypadków w czasie szkoleń okresowych z zakresu bhp.

Współpraca z mediami dotyczyła między innymi informacji przekazywanych w zakresie:

- celów i założeń prowadzonych kampanii PIP,
- wyników kontroli i uzyskanych efektów z realizacji wydanych przez inspektorów pracy środków prawnych, w tym związanych ze wspomaganie działań prewencyjnych,
- wniosków wynikających z analiz okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy,
- interpretacji obowiązujących przepisów w zakresie bhp, w tym dotyczących głównie: obowiązków pracodawców i pracowników, ryzyka zawodowego, warunków pracy w wysokich i niskich temperaturach, czynników szkodliwych dla zdrowia, zasad przechowywania substancji chemicznych, pomieszczeń pracy, instrukcji bhp.

Informacje ukazywały się w lokalnych mediach, a m.in. przez: **POLSKIE RADIO „KIELCE” S.A.**, „Radio Plus”, a od 1.05.2014r. Radio eM, „**RADIO ESKA**” - Kielce, codzienną gazetę „Echo Dnia”, „**Gazetę Wyborczą**” - Kielce, „**Gazetę Ostrowiecką**”, „**Tygodnik Starachowicki**”, „**Tygodnik Skarżyski**”, **TVP-Kielce**, „**Wrota Świętokrzyskie**”, **Radio „FAMA”**, **Radio „RMF MAXX”**, **Telewizję Świętokrzyską**.

Partnerom kampanii przekazywano także **23** wydawnictwa (w tym plakaty, ulotki i broszury) w łącznej liczbie **2867** egzemplarzy obejmujących takie między innymi tytuły, jak:

- „BHP w biurze” – broszura w ilości 219 egzemplarzy,
- „ABC BHP - informator dla pracodawców” – 577 sztuk,
- „Prace w wysokich i niskich temperaturach” – 240 egzemplarzy,
- „Mniej dźwigaj - informator dla pracowników systemu opieki zdrowotnej” – 156,
- „Zagrożenia czynnikami chemicznymi w miejscu pracy” – 132szt.,
- „Prawo pracy - informator dla pracodawców” – 120 egzemplarzy,
- „Zagrożenie czynnikami biologicznymi w miejscu pracy” – 179szt.,
- „Wypadek przy pracy” – 110 egzemplarzy.

5. Kampania informacyjno-prewencyjna: „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”.

Kampania prowadzona była z wykorzystaniem środków masowego przekazu dla lepszego i szerszego upowszechnienia informacji nt. ochrony zdrowia i zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwach rolnych (szkolenia, wizytacje, pokazy bezpiecznej obsługi maszyn, konkursy). Realizowana była we współpracy z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i miała na celu zachęcenie do działań służących zmniejszeniu ryzyka wypadkowego. Kampania objęła niektórych rolników indywidualnych prowadzących produkcję roślinną lub zwierzęcą.

W roku sprawozdawczym realizowano program informacyjno-promocyjny „Szanuj życie – bezpieczna praca w rolnictwie indywidualnym”. Jego celem było:

- upowszechnianie wiedzy o bezpiecznych metodach pracy w rolnictwie, wśród rolni-

ków i ich rodzin oraz młodzieży i dzieci wiejskich,

- popularyzacja właściwej kultury bezpieczeństwa przy pracy rolniczej w szerokich kręgach środowiska wiejskiego, w tym w organizacjach partnerskich i organizacjach samorządu rolniczego.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono ogółem **347** czynności prewencyjnych, w których uczestniczyły **3.846** podmioty w tym **3.794** objętych harmonogramem centralnym. Ponadto zorganizowano **17** stoisk promocyjnych poza siedzibą Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach, które odwiedziło **980** osób. Odwiedzającym stoiska przekazano **1.980** szt. wydawnictw PIP oraz udzielono **235** informacji i porad dotyczących bezpieczeństwa pracy w rolnictwie.

W ramach działań prewencyjnych dotyczących gospodarstw rolnych przeprowadzono następujące przedsięwzięcia:

- **174 wizytacji** gospodarstw rolnych i prac polowych,
- **37 szkoleń** dla rolników, uczniów szkół rolniczych i szkół z obszarów wiejskich,
- **26 olimpiad i konkursów** wiedzy związanych z problematyką bezpieczeństwa pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- **inne działania prewencyjne**: między innymi **8** spotkań wymiany informacji z partnerami społecznymi, w tym 2 spotkania powiatowych i wojewódzkich Komisji dotyczących bezpieczeństwa pracy w rolnictwie indywidualnym,
- współpraca z mediami

Wizytacje gospodarstw rolnych i prac polowych prowadzane były w różnych okresach agrotechnicznych. Przeprowadzono ich ogółem – 174, w czasie których odbyły się spotkania z **280** rolnikami i domownikami gospodarstw rolnych. W czasie wizytacji dokonano przeglądów stanu technicznego sprzętu rolniczego, udzielono szeregu porad technicznych oraz przekazano rolnikom ulotki oraz broszury na temat ochrony i bezpieczeństwa w gospodarstwach rolnych.

Przeprowadzono **37** szkoleń dla 390 rolników i domowników gospodarstw rolnych oraz 366 uczniów szkół rolniczych i 457 uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych z terenów wiejskich. Szkolenia dotyczyły problematyki bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych w ramach zasad wzajemnej zgodności, które są powiązane z funduszami płatności bezpośrednich do gospodarstw rolnych. Szkolenia o tej problematyce cieszyły się zainteresowaniem uczestników ponieważ były to informacje niezbędne do bieżącego prowadzenia gospodarstw rolnych oraz zwracały szczególną uwagę na bezpieczeństwo dzieci podczas zabaw i wykonywania innych czynności poza gospodarstwem. Tak złożone działania edukacyjne pozwoliły na urozmaicenie zajęć oraz aktywizowanie uczniów w trakcie zajęć.

W czasie spotkań z rolnikami zorganizowano **26** konkursów wiedzy i projekcji filmów na temat bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych, w których uczestniczyło 539 rolników, 129 uczniów szkół rolniczych oraz 107 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, a także 13 instytucji samorządowych.

Do wiodących konkursów związanych z problematyką bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych zrealizowanych w okresie sprawozdawczym należy zaliczyć:

- „*Bezpieczne gospodarstwo rolne*” – gdzie przedstawiciel OIP uczestniczył w wizytacji 33 gospodarstw i brał udział w komisji oceniającej. Dla jednego z laureatów ufundowano nagrodę,
- „*Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne*”. Był to wojewódzki konkurs, gdzie ocenie poddano 10 gospodarstw rolnych prowadzących usługi agroturystyczne w zakresie estetyki, ochrony środowiska i zasad bhp w gospodarstwie rolnym i domowym (pomieszczenia mieszkalne dla turystów, otoczenie gospodarstwa rolnego),
- „*Piękna i bezpieczna zagroda – przyjazna środowisku*” – to wieloetapowy wojewódzki konkurs dla rolników w zakresie estetyki i bezpieczeństwa gospodarstw rolnych. Kon-

kurs prowadzony był przez Izbę Rolniczą w Kielcach. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach uczestniczył w wizytacjach i ocenie gospodarstw na etapie wojewódzkim. Podsumowanie konkursu nastąpiło na dożynkach wojewódzkich. Jedną z nagród rzeczowych dla laureata finału wojewódzkiego, fundował OIP w Kielcach,

- Finał wojewódzki i krajowy „*Olimpiady Młodych Producentów Rolnych*”, przeprowadzony został podczas międzynarodowych targów sprzętu rolniczego „Agrotech” w Kielcach. Organizatorem olimpiady był Związek Młodzieży Wiejskiej. W ramach patronatu ufundowano 2 nagrody,
- wojewódzki konkurs wiedzy o bhp w rolnictwie dla rolników pełniących funkcje sołtysów. W konkursie udział wzięło 115 uczestników. Był on sprawdzianem wiedzy o bhp w rolnictwie. Nagrody ufundowane zostały przez OIP Kielce i KRUS OR w Kielcach,
- wojewódzki konkurs pn. „*Pomóżmy dzieciom spędzić szczęśliwie wakacje*”, Skierowany był do społeczności lokalnych i związany był z organizacją różnorodnych form bezpiecznego wypoczynku dzieci w czasie wakacji,
- „*Bezpieczny kombajnista*”. Był to konkurs wiedzy dla 51 rolników uczestniczących w kursie dla operatorów kombajnów zbożowych. Podsumowanie wiedzy teoretycznej i praktycznej odbyło się w Zespole Szkół Rolniczych w Chrobrzu. Dla 10 laureatów ufundowano nagrody rzeczowe,
- konkursy wiedzy dla rolników i domowników gospodarstw rolnych pod hasłem „*Szanuj życie – bezpieczna praca na wsi*”, które organizowane były w sołectwach oraz dla rolniczek – członkiń kół gospodyń. Zawierały one zagadnienia dotyczące problematyki bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia na wsi,
- konkursy plastyczne wiedzy dla dzieci pod nazwą „*Bezpiecznie i zdrowo*”, obejmujące problematykę bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia na wsi,
- konkurs „*Bezpieczne lato*”. Realizowany był poprzez prace plastyczne związane z pro-

blemami bezpieczeństwa pracy w rolnictwie i życia dzieci na obszarach wiejskich w czasie wakacji,

- „*Rolnik roku 2014*”, to wojewódzki plebiscyt gazety regionalnej „Echo Dnia”. Patronat nad przedsięwzięciem przejął Okręgowy Inspektor Pracy, który brał także udział w Kapitulie oceny gospodarstw i ufundował nagrody rzeczowe dla dwóch gospodarstw. Podsumowanie plebiscytu nastąpiło w formie uroczystej gali z udziałem władz administracyjno – samorządowych województwa.

Do innych działań prewencyjnych należy zaliczyć m.in.:

- zorganizowanie **2** stoisk promocyjnych poza siedzibą OIP (podczas XX Międzynarodowych Targów techniki Rolniczej „Agrotech” w ramach kampanii „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”; podczas festynu w Zespole Szkół Publicznych w Szewnie,
- akcja profilaktyczna pn. „Pomóżmy dzieciom spędzić szczęśliwie wakacje” prowadzona we współpracy z Wojewódzką Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego,
- zorganizowanie **5** pokazów pomocy przedmedycznej dla 307 dzieci rolników przebywających na półkoloniach na terenie powiatu buskiego,
- współpracę z lokalnymi partnerami i instytucjami związanymi z rolnictwem w związku z realizacją programu oraz promocją kampanii „*Szanuj życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym*”

Dobra współpraca z regionalnymi i lokalnymi środkami masowego przekazu pozwoliła na szeroką promocję kampanii. Łącznie przeprowadzono **54** promocje medialnych poprzez TVP3, telewizje regionalne, rozgłośnie radiowe oraz wydawnictwa regionalne i lokalne informacje na stronach internetowych. Działania te polegały na: udziale rzeczownika prasowego w audycjach radiowych i telewizyjnych; przekazanie informacji do redakcji prasowych, radiowych i telewizyjnych; przekazanie do

redakcji prasowych gotowych artykułów; zapraszanie dziennikarzy do udziału w działaniach prewencyjnych.

Działania prewencyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w rolnictwie indywidualnym prowadzone przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach są dobrze przyjmowane przez rolników. Przedsięwzięcia prewencyjne pozwalają na systematyczną edukację rolników i domowników gospodarstw rolnych, dlatego też wymagają systematycznej kontynuacji doskonalenia metod i form takiego działania.

6. Program prewencyjno-informacyjny w sektorze budowlanym.

Program objął między innymi część szkoleniowo-informacyjną, skierowaną do szerokiego grona pracodawców budowlanych. Część programu przygotowana została dla zakładów, w których w ostatnich latach odnotowano wypadki śmiertelne, ciężkie lub zbiorowe, albo też wystąpiła powtarzalność wypadków o podobnych przyczynach. W drodze samokontroli z użyciem narzędzi dostarczonych przez PIP, możliwe było wdrażanie rozwiązań prezentowanych na szkoleniach i w materiałach edukacyjnych.

W roku sprawozdawczym Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach przesłał pisma do **72** firm prowadzących działalność budowlaną na terenie województwa świętokrzyskiego informujące o kontynuowaniu akcji informacyjno-promocyjnej dotyczącej problematyki bezpieczeństwa pracy w budownictwie. Pismo zawierało między innymi zaproszenie do udziału w działaniach profilaktycznych mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa pracy i ograniczenie wypadków przy pracy w budownictwie.

Przedmiotowym programem objęto – **194** podmioty (generalni wykonawcy, inwestorzy).

Realizacja programu polegała na: prowadzeniu szkoleń dla firm budowlanych, zorganizowaniu seminariów szkoleniowych, innych działaniach, działalności medialnej. Przeprowadzono **4** szkolenia dotyczące omawianej problematyki, w których uczestniczyło **101**

pracodawców.

Do programu prewencyjnego przystąpiło 6 pracodawców, a 5 z nich ukończyło program przechodząc kontrolę sprawdzającą z wynikiem pozytywnym.

Uczestniczące w programie informacyjno-prewencyjnych firmy oceniały go pozytywnie. Za szczególnie przydatne wskazywali informacje przekazywane w trakcie przeprowadzanych szkoleń oraz otrzymane materiały. Przeprowadzane szkolenia i seminaria oceniano jako interesujące a większość uczestników stwierdziła, że zapoznała się z nowymi zagadnieniami oraz tematyką, której wdrożenie w swoich firmach poprawi stan bezpieczeństwa pracy przy prowadzonych robotach budowlanych. Uczestnicy wskazywali, iż udział w tych spotkaniach przyczynił się do podniesienia poziomu ich wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy i wpłynęło na poprawę warunków pracy przy prowadzonych robotach budowlanych.

We wrześniu 2014 r. miało miejsce kolejne posiedzenie Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie działającej przy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach. Rada zebrała się w ramach uczestnictwa w seminarium „Bezpieczeństwo Pracy w Budownictwie” zorganizowanym przez OIP w Kielcach. Seminarium zorganizowane zostało w ramach projektów: Państwowej Inspekcji Pracy – programu prewencyjno-informacyjnego w budownictwie oraz Skanska S.A. – budowanie kultury bezpieczeństwa pracy-współpraca w ramach Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie.

W seminarium uczestniczyli przedstawiciele firm budowlanych oraz Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, a ponadto zastępca przewodniczącego Zarządu Regionu Świętokrzyskiej NSZZ „Solidarność” w Kielcach, dyrektor Urzędu Dozoru Technicznego O/Kielce, prezes Cechu Rzemieślników i Przedsiębiorców Branży Budowlanej, przewodniczący Okręgowej Rady Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, pre-

zes Zarządu Grupa Ożarów S.A., przewodniczący Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa O/Kielce, prezes Oddziału Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby Bhp w Kielcach, prezes Oddziału Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby Bhp w Starachowicach.

W grudniu 2014r. odbyło się uroczyste podsumowanie działań prewencyjnych prowadzonych przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach w 2014 r., które zostało połączone z jubileuszem 95 – lecia PIP. w Sali kameralnej Filharmonii Świętokrzyskiej zebraли się przedstawiciele władz wojewódzkich, urzędów nadzoru i kontroli, służb mundurowych, uczelni, organizacji związkowych, pracodawców oraz izb rzemieślniczych, którzy współpracowali z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Kielcach w działaniach prowadzonych na rzecz zapewnienia praworządności i bezpieczeństwa pracy oraz laureaci działań prewencyjnych prowadzonych przez Inspektorat Pracy w Kielcach a także przedstawiciele środków masowego przekazu. W trakcie uroczystości podsumowany został również Program prewencyjno-informacyjny w budownictwie i wręczone zostały zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego dla n/w firm, które uzyskały pozytywną ocenę.

W okresie sprawozdawczym odnotowano 46 różnego rodzaju informacji i doniesień medialnych dotyczących realizowanego programu.

7. Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej.

Podstawowe działania polegały na wspieraniu przedsiębiorców w zakresie obniżania poziomu ryzyka zawodowego związanego z użytkowaniem maszyn w sektorze przetwórstwa przemysłowego, który dominuje w gospodarce narodowej pod względem liczby poszkodowanych przy obsłudze maszyn. Pracodawcy uczestniczyli w specjalistycznych szkoleniach na temat minimalnych wymagań bhp dotyczą-

cych wykorzystywanych maszyn oraz *dobrych praktyk* z tym związanych. Korzystając z udostępnionej *listy kontrolnej* (do oceny spełniania wymagań minimalnych), pracodawcy mogli samodzielnie skontrolować użytkowane maszyny, a także dokonać ewaluacji przeprowadzonych działań za pomocą specjalnie opracowanej przez PIP ankiety.

W ramach tematu wymagania zasadnicze i minimalne, prowadzono program prewencyjny w zakresie spełniania wymagań minimalnych bhp przez użytkowane maszyny w produkcji przemysłowej i inne objętych programem prewencyjnym.

Celem tych działań było eliminowanie zagrożeń i obniżenie poziomu ryzyka przy użytkowaniu wymienionych maszyn.

W ramach niniejszego programu propozycje dobrowolnych działań naprawczych, które polegałyby na dostosowaniu wymienionych wyżej maszyn do minimalnych wymagań bezpieczeństwa skierowano do **82** podmiotów gospodarczych. Do zakładów tych wysłano zaproszenia do udziału w działaniach dostosowawczych.

Ostatecznie ankiety przystąpienia do programu złożyło **25** zakładów, które zadeklarowały dostosowanie maszyn do wyższych standardów bezpieczeństwa. Dla podmiotów tych zorganizowano **4** szkolenia i seminaria traktujące o problematyce spełniania minimalnych wymagań bhp przez użytkowane maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym.

W wykładach i seminariach udział wzięło **54** pracodawców, a także przedsiębiorcy nie będący pracodawcami, organizacje pracodawców, świętokrzyskie oddziały Stowarzyszenia bhp, zakładowe i ponadzakładowe organizacje związkowe, placówki naukowo-badawcze, organy nadzoru nad warunkami pracy. Wszystkie te podmioty współpracowały z Okręgowym Inspektorem Pracy w Kielcach na etapie przeprowadzonych seminariów, jako jednostki wspierające program.

Szkolenia, wykłady i seminaria z zakresu omawianej problematyki przeprowadzono między innymi:

- w Wydziale Mechatroniki i Budowy Maszyn Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach odbyło się seminarium „Bezpieczne maszyny” zorganizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach z udziałem Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach i Grupę „Ożarów” S.A przy współpracy z CIOP-PIB, Spółką „Elokon” Polska z Warszawy i Urząd Dozoru Technicznego Oddział w Kielcach. W seminarium wzięło udział ponad 100 osób, w tym pracodawcy, przedstawiciele administracji rządowej, organizacji pracodawców, stowarzyszeń, związków zawodowych, środowiska naukowego, jak również liczna grupa studentów. Seminarium obejmowało następującą problematykę: zasady bezpieczeństwa w eksploatacji maszyn, zagrożenia związane ze stosowaniem techniki laserowej i sposoby ich eliminowania, bezpieczna eksploatacja maszyn podzorowych, zasady bezpieczeństwa kompleksowego maszyn (konstrukcja, środki ochronne, informowanie i ostrzeżenie),
- w Grupie Ożarów S.A w Karsach w „Trzuskawicy” S.A w Sitkówce k/Kielc, przeprowadzono 2 seminaria w zakresie kampanii dostosowania maszyn do wyższych standardów bezpieczeństwa użytkowania. Program zajęć obejmował omówienie wymagań minimalnych wg dyrektywy narzędziowej (2009/104/WE) i zasadniczych, wskazanych nową dyrektywą maszynową (2006/42/WE) oraz podejścia systemowego do prawnie obowiązujących standardów bezpieczeństwa maszyn. Oprócz wykładów przeprowadzono także ćwiczenia warsztatowe związane z analizą konkretnego wypadku przy pracy, oceną rozwiązań konstrukcyjnych maszyny odbiegających od wymagań minimalnych i ich powiązania z przyczynami razów doznanych przez osobę poszkodowaną. Zaprezentowano także przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego przy projektowaniu, czy też modernizacji

maszyn w systemie triady, metody opartej o normę PN-EN 12100 zharmonizowaną z dyrektywą maszynową. Inspektorzy pracy zaprezentowali przykłady dobrych praktyk inżynierskich z dostosowania „starych” maszyn do wyższych standardów bezpieczeństwa,

- w Cementowni Grupy CRH Ożarów w Kar-sach odbyło się podsumowanie kampanii „Bezpieczne maszyny”, związanej z działaniami prewencyjnymi zakładów Grupy CRH i firm z nimi współpracujących. Podczas seminarium przedstawiono: zweryfikowany program bezpieczeństwa Grupy CRH z działaniami już zrealizowanymi i projektowanymi do wdrożenia; interaktywny system przyswajania zasad prawidłowego doboru i użytkowania środków ochrony indywidualnej słuchu. Zaprezentowana została nowoczesna multimedialna sala szkoleniowa do zajęć przy eksploatacji maszyn mobilnych dla pracowników własnych i podwykonawców robót zlecanych.

W ramach działań programowych związanych z podwyższeniem standardów bezpieczeństwa użytkowania „starych” maszyn oraz przy organizacji stoisk informacyjno-promocyjnych, przy wszystkich innych kampaniach prewencyjnych – rozpowszechniono łącznie 366 sztuk dwóch broszur PIP, tj: „Bezpieczeństwo użytkowania maszyn” – 272 szt. oraz „Maszyny do obróbki drewna” – 94 sztuki.

Należy stwierdzić, że program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez użytkowane maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym ukończyło 20 pracodawców.

Maszyny, które zostały objęte korektami zakończonymi i podwyższającymi standardy bezpieczeństwa ich eksploatacji - a więc **efekty** działań są następujące:

- 15 obrabiarek do metali, w tym: 6 tokarek, 3 prasy, 3 szlifierki, 2 gilotyny, 1 krawędziarko-zagniarka,
- 9 maszyn użytkowanych w przemyśle produkcji materiałów budowlanych, jak: młyny i

kruszkarki do rozdrabniania materiałów stałych, urządzenia do wytwarzania mas bitumicznych i produkcji wyrobów betonowych oraz do pakowania materiałów sypkich (cementu),

- 2 maszyny mobilne (wózki jezdniowe z napędem silnikowym),
- po 1 urządzeniu typowym dla przetwórstwa papierniczego, chemicznego i obróbki drewna.

Maszyny poddane działaniom korekcyjnym były wyprodukowane w ubiegłym XX wieku, w tym najwięcej w latach 90-tych (9) i 70-tych (7).

Działania korekcyjne dotyczyły między innymi następujących działań:

- zainstalowaniem nowych osłon wraz z dodatkowym wyposażeniem tych konstrukcji w wyłączniki krańcowe lub urządzenia blokujące załączenie pracy maszyny w przypadku gdy osłony takie nie znalazły się we właściwym położeniu ochronnym,
- zmiany układów sterowniczych w części przypadków związane były nie tylko z ich identyfikacją, lecz także z modernizacją systemów „załączania-wyłączania- awaryjnego zatrzymywania”,
- poprawą widoczności stref obsługi i czynności operatorów. Montowano dodatkowe oświetlenia miejscowe,
- dokonywano zmian w zakresie ochrony od porażenia prądem elektrycznym

8. Program informacyjny dla zakładów usług leśnych.

Program stanowił wsparcie dla działań kontrolnych w zakresie egzekwowania przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w leśnictwie związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna.

Program informacyjny dla zakładów usług leśnych realizowany był poprzez:

- a) **Szkolenia** związane z omawianą problematyką – zorganizowano 2 szkolenia, które dotyczyły problematyki wypadków przy pracy (koszty i postępowanie powypadko-

we), wymaganych środków ochrony indywidualnej (klasy ochronności) dla pracujących przy pozyskaniu i zrywce drewna, przepisów i zasad bhp przy pozyskaniu i zrywce drewna. Udział w szkoleniu wzięło **14** przedsiębiorców zakładów usług leśnych

b) **Działania popularyzujące** związane z realizacją omawianej problematyki polegały na przekazaniu przedsiębiorcom prowadzącym usługi leśne wydawnictw Głównego Inspektoratu Pracy oraz materiałów prewencyjnych, opracowanych przez inspektora pracy. Przeprowadzono następujące czynności popularyzacyjne:

– w marcu zorganizowano naradę pokontrolną w Nadleśnictwie Ruda Maleniecka. **Pięciu** przedsiębiorcom przekazano publikację Głównego Inspektoratu Pracy, dotyczące pracodawców, transportu ręcznego oraz bezpiecznego pozyskania drewna,

– przekazano 177 przedsiębiorcom leśnym informacji, opracowanej przez inspektora pracy, dotyczącej prawa pracy oraz technicznego bezpieczeństwa pracy, przy wykonywaniu prac w zakresie pozyskania i zrywki drewna. Opracowanie takiej informacji spowodowane było licznymi wątpliwościami ze strony przedsiębiorców leśnych, podczas prowadzonych kontroli. W sporządzonej informacji zawarto podstawowe zagadnienia dotyczące problematyki prac w zakładach usług leśnych. Opracowanie zawiera najważniejsze obowiązki nałożone na pracodawców, wynikające z przepisów prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, przy wykonywaniu prac w zakresie pozyskania i zrywki drewna. Szczególną uwagę zwrócono na klasy ochronności środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających nogi pilarza przed przecięciami (spodnie i buty), w zależności od prędkości łańcucha stosowanych pilarek spalinowych. Poruszono także zagadnienia dotyczące wymaganych uprawnień kwa-

lifikacyjnych przy obsłudze urządzeń dźwignicowych (żurawie) oraz o konieczności zgłaszania tego rodzaju maszyn do Urzędu Dozoru Technicznego, celem rejestracji, odbioru i wydawania decyzji, dopuszczającej maszynę do eksploatacji. Informacja ta została przekazana przedsiębiorcom leśnym za pośrednictwem 16 Nadleśnictw z terenu województwa świętokrzyskiego, gdzie przedsiębiorcy leśni świadczą usługi w zakresie pozyskania i zrywki drewna.

– w październiku zorganizowano naradę pokontrolną w Nadleśnictwie Suchedniów. **Dziesięciu** przedsiębiorcom przekazano publikację Głównego Inspektoratu Pracy, dotyczące pracodawców, transportu ręcznego oraz bezpiecznego pozyskania drewna.

W ramach programu informacyjnego - dla zakładów usług leśnych przekazano **60** egzemplarzy informatorów takich, jak:

- ABC BHP - informator dla pracodawców – 15,
- Prawo pracy - informator dla pracodawców – 15.
- Bezpieczne pozyskanie drewna – poradnik – 15,
- Bezpieczne pozyskanie drewna – dobre praktyki – 15,

Reasumując stwierdzić należy, że realizacja „Programu informacyjnego dla zakładów usług leśnych”, polegał przede wszystkim na edukacji przedsiębiorców leśnych w kierunku poprawy bezpieczeństwa pracowników, przy wykonywaniu pozyskania i zrywki drewna. Działania prewencyjne, prowadzone przez inspektora pracy w roku 2013 i w roku 2014, mają swoje odzwierciedlenie w tym, iż w tych latach nie odnotowano na terenie województwa świętokrzyskiego wypadków śmiertelnych, przy wykonywaniu prac, w zakresie pozyskania i zrywki drewna. Informacja opracowana i przekazana przedsiębiorcom leśnym, przyniosła już wymierne efekty, w postaci zapewniania przez

pracodawców pracownikom (pilarzom), środków ochrony indywidualnej, w odpowiedniej klasie ochronności, dostosowanej do używanych pilarek.

9. Program informacyjny „Poślizgnięcia i upadki na tym samym poziomie”.

Program realizowany był w ramach kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. Rozpoznany został stan bezpieczeństwa pracy w sektorze handlu hurtowego (ze szczególnym uwzględnieniem magazynów), pod kątem najczęstszej przyczyny wypadków przy pracy – upadków. Przygotowane zostały materiały edukacyjne i informacyjne dla pracowników i pracodawców tego sektora; zorganizowano także szkolenia dla podmiotów objętych działaniem programu informacyjnego.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach przeprowadził w listopadzie 2014r. szkolenie dla pracodawców lub ich przedstawicieli obejmujące następujące problemy:

- a) ograniczenie zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym oraz w magazynach,
- b) transport wewnątrzzakładowy – wybrane zagadnienia.

W ramach pierwszego tematu zostały przedstawione między innymi takie zagadnienia jak:

- informacje statystyczne dotyczące wypadków przy pracy, których przyczynami były poślizgnięcia i potknięcia na terenie województwa świętokrzyskiego,
- zapobieganie poślizgnięciom i potknięciom (stan podłóg i przejść, eliminacja przeszkód, obuwie, utrzymanie czystości, inne warunki środowiska pracy).

W ramach drugiego tematu omówione między innymi następujące zagadnienia:

- bezpieczeństwo i higiena pracy przy obsłudze wózków jezdniowych z napędem silnikowym,

- bezpieczeństwo przy ręcznych pracach transportowych,
- oraz magazynowanie i składowanie.

W szkoleniu uczestniczyli przedstawiciele 14 przedsiębiorstw.

Po zakończeniu szkolenia, jego uczestnikom przekazano poradnik Państwowej Inspekcji Pracy autorstwa Dariusza Borowieckiego pod tytułem „Poślizgnięcia i potknięcia” oraz edukacyjne i interaktywne oprogramowanie (filmy NAPO, gra komputerowa) przedstawiające sytuacje w których może dojść do poślizgnięć i potknięć wraz z rozwiązaniami zapobiegawczymi.

W ramach kampanii - przed przeprowadzonym szkoleniem przekazano do lokalnych mediów 15 różnego rodzaju informacji (telewizyjnych - 1, radiowych - 9, internetowych - 1, prasowych – 4) dotyczących m.in. skali problematyki związanej z wypadkami przy pracy powodowanymi potknięciami, poślizgnięciami i upadkami na tym samym poziomie oraz informacji dotyczących sposobów ograniczenia ryzyka wystąpienia tego rodzaju wypadków, szczególnie w sektorze handlu hurtowego. Szczegółowe informacje o prowadzonym programie przekazano także do Radia Kielce, Radia Eska i Gazety Ostrowieckiej.

10. Promocja zagadnień ochrony pracy wśród uczniów i studentów – program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”.

Prowadzone były działania edukacyjne wśród młodzieży szkolnej i akademickiej w zakresie praw i obowiązków pracownika i pracodawcy oraz prawa do bezpiecznej i higienicznej pracy. Działania te uzupełnione były o akcję informacyjną skierowaną bezpośrednio do młodzieży podejmującej pracę sezonową szczególnie w okresie wakacyjnym.

Realizując program podejmowano różnego rodzaju działania na rzecz edukacji młodzieży szkolnej (ponadgimnazjalnej) w zakresie podstaw prawa pracy, w tym przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Program realizowany był poprzez:

- współpracę ze szkołami ponadgimnazjalnymi,
- działalność edukacyjną dla nauczycieli uczniów powyższych szkół i studentów (szkolenia i spotkania),
- współpracę i patronat nad konkursami dotyczącymi bezpieczeństwa pracy,
- udział partnerów społecznych w wymienionym wyżej programie.

W 2014 r Okręgowy Inspektor Pracy realizował program „Kultura bezpieczeństwa” przy udziale wielu partnerów społecznych, tj.:

- Komenda Wojewódzka Ochotniczych Hufców Pracy w Kielcach,
- Kuratorium Oświaty w Kielcach,
- Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku Zdroju,
- Komenda Powiatowa Policji w Busku Zdroju, Końskich i Pińczowie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku Zdroju i Końskich,
- Harcerska Grupa Ratownictwa medycznego w Busku Zdroju,
- Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach,
- Politechnika Świętokrzyska w Kielcach.

Prowadzona była ścisła współpraca z **25** szkołami ponad gimnazjalnymi poprzez stały kontakt z poszczególnymi koordynatorami szkolnymi i wspieranie nauczycieli w realizacji różnych pomysłów związanych z edukacją młodzieży w zakresie prawnej ochrony pracy. W roku szkolnym 2013/2014 w programie edukacyjnym udział wzięło **121** nauczycieli i **9.853** uczniów i **559** studentów.

W ramach działalności szkoleniowej przeprowadzono następujące działania prewencyjne:

- 24 czynności popularyzacyjne, w tym uczestnictwo w 3 targach pracy dla młodzieży,
- 16 szkoleń dla 521 uczniów i 277 studentów,

- 9 konkursów wiedzy na temat prawa pracy i bhp, w tym jeden regionalny,
- 6 czynności wymiany informacji związanej z organizacją działań edukacyjnych w szkołach w ramach omawianego programu.

11. Program prewencyjny dla mikrozakładów „Zdobądź dyplom PIP”.

Wyniki kontroli wskazują na to, że w małych zakładach pracy istnieje niski poziom wiedzy o bhp. Tam najczęściej łamane są prawa pracownicze. W zakładach tych zazwyczaj nie funkcjonują związki zawodowe, a sami pracownicy znacznie rzadziej upominają się o swoje prawa w obawie o utratę pracy. Program ten miał na celu ułatwienie właścicielom najmniejszych firm dostosowanie zakładu do obowiązujących przepisów bhp. Pracodawcy przy pomocy przygotowanych przez PIP narzędzi i eksperckiej pomocy pracowników inspekcji identyfikowali występujące w zakładzie nieprawidłowości i zagrożenia, oceniano ich skalę oraz określano sposoby ich likwidacji. Program kończył się przyznaniem Dyplomu PIP.

Celem programu adresowanego do **82** pracodawców zatrudniających do 9 pracowników było ułatwienie tym podmiotom dostosowanie zakładu do obowiązujących przepisów bhp, poprzez udostępnienie im materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz bieżącą merytoryczną pomoc ze strony inspekcji pracy. Program miał zachęcić pracodawców do samodzielnego zapoznania się z wymaganiami stawianymi przez prawo pracy, oraz dostosowania do niego swoich zakładów.

Dla pracodawców zorganizowano łącznie **2** szkolenia, które dotyczyły przedmiotowego programu. W szkoleniach uczestniczyło **24** pracodawców, natomiast pozytywny wynik audytu końcowego uzyskało **21** pracodawców.

Program został przez pracodawców oceniony pozytywnie i zmotywował ich do poszerzenia wiedzy w zakresie prawnej ochrony pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Pozwolił na uporządkowania spraw pracowniczych w

wymienionych wyżej kwestiach. Wydatnej pomocy przy realizacji programu udzielili pracodawcom inspektorzy pracy, którzy przekazali uczestnikom programu materiały informacyjne dotyczące problematyki ochrony pracy.

12. Konkursy promujące pożądane postawy w zakresie ochrony pracy.

W roku 2014 prowadzono następujące konkursy, które miały na celu promowanie właściwych postaw w zakresie ochrony pracy:

- konkurs „*Pracodawca organizator pracy bezpiecznej*”, prowadzony był na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy oraz na poziomie centralnym przez Głównego inspektora Pracy. Na szczeblu Okręgu uczestniczyło w nim **15** pracodawców, a **5** z nich zakwalifikowanych zostało, jako laureaci,
- konkurs „*Najaktywniejszy zakładowy społeczny inspektor pracy*”. Realizowany był na szczeblu Okręgowego Inspektoratu Pracy. Udział w konkursie wzięło 3 uczestników (zakładowych społecznych inspektorów pracy), którzy otrzymali, jako wyróżnienia 3 nagrody rzeczowe wręczone przez Okręgowego Inspektora Pracy,
- konkurs „*Poznaj swoje prawa w pracy*” skierowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W konkursie wzięło udział 42 uczestników z 21 szkół. Pięciu uczestników otrzymało promesy do bezpłatnego studiowania na pierwszym roku w Wyższej Szkole Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach,
- „*Konkurs dla pracowników młodocianych*”, realizowany był na szczeblu regionalnym, uczestniczyło w nim 34 uczniów. Wszyscy biorący udział w konkursie zostało jego laureatami. Konkurs prowadzony był przy współpracy z Izbą Rzemieślników i Przedsiębiorców oraz Świętokrzyskim Kuratorem Oświaty w Kielcach,
- konkurs „*Buduj bezpiecznie*”, organizowany był na szczeblu Okręgowego Inspektoratu Pracy. W konkursie uczestniczyło 2 uczest-

ników, którzy otrzymali dwa okolicznościowe grawer tony,

- konkurs „*Bezpieczne gospodarstwo rolne*”, realizowanym na szczeblu regionalnym udział wzięło 52 gospodarstwa rolne, a 1 z nich zostało laureatem konkursu. Nagrodzono także 5 gospodarstw przez inne instytucje. Podsumowanie konkursu nastąpiło w Świętokrzyskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach.

Uroczyste podsumowanie działań prewencyjnych w 2014 r połączone zostało z jubileuszem 95-lecia Państwowej inspekcji Pracy i zorganizowane z udziałem przedstawicieli Parlamentu oraz władz administracyjno-samorządowych województwa świętokrzyskiego, urzędów nadzoru i kontroli, służb mundurowych, uczelni, organizacji związkowych, pracodawców oraz izb rzemieślniczych. Gala związana była z wręczeniem medali 95-lecia PIP. W uroczystym spotkaniu uczestniczył sekretarz Rady Ochrony Pracy.

VIII.

**WSPÓŁPRACA OKRĘGOWEGO
INSPEKTORATU PRACY
Z ORGANAMI WŁADZY,
ADMINISTRACJI
PAŃSTWOWEJ,
SAMORZĄDOWEJ,
INSTYTUCJAMI**

Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach, realizując zadania ustawowe – w tym zarówno kontrolne jak i podejmowane na płaszczyźnie prewencji i promocji podejmował w 2014r. szeroką współpracę z innymi organami i instytucjami.

Jednym z elementów współpracy zarówno z organami nadzoru i kontroli jak i z organami władzy wykonawczej i samorządu terytorialnego jest współdziałanie w ramach **Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie** działającej przy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach. W skład Rady wchodzi przedstawiciele organów nadzoru nad warunkami pracy, władz wojewódzkich i samorządowych, organizacji pracodawców i pracowników, stowarzyszeń naukowo-technicznych, izb samorządów zawodowych, organizacji związków zawodowych (w tym m.in. Wojewoda Świętokrzyski, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego, Dyrektor Urzędu Dozoru Technicznego Oddział Kielce).

W dniu 29 września 2014r. miało miejsce posiedzenie Świętokrzyskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach. Rada zebrała się w ramach uczestnictwa w seminarium „Bezpieczeństwo Pracy w Budownictwie” zorganizowanym przez OIP w Kielcach oraz firmę Skanska S.A. w sali audytoryjnej Centrum Biznesu w Kielcach. Seminarium to zostało zorganizowane w ramach projektów:

- Państwowej Inspekcji Pracy: programu prewencyjno-informacyjnego w budownictwie;
- Skanska S.A.: budowanie kultury bezpieczeństwa pracy - współpraca w ramach Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie.

Podkreślić należy również stałą współpracę i wymianę informacji z terenowymi organami władzy wykonawczej oraz organami samorzą-

du terytorialnego w zakresie stanu przestrzegania przepisów w województwie.

W dniu 24 kwietnia 2014r. w Kielcach na Politechnice Świętokrzyskiej odbyła się **konferencja „Kształcenie dla bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy jako integralny element systemu edukacji zawodowej. Potrzeby pracodawców i realia rynku edukacyjnego”** – zorganizowana m.in. przez Związek Zawodowy „Budowlani” i Politechnikę Świętokrzyską pod honorowym patronatem Wojewody Świętokrzyskiego Bożentyny Pałki-Koruby i przy partnerstwie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach. Wśród ponad stu dwudziestu uczestników spotkania znaleźli się posłowie, przedstawiciele administracji państwowej i samorządowej, przedstawiciele rynku pracy i środowisk naukowych. Konferencja stała się okazją do wymiany poglądów w zakresie kształcenia zawodowego. Konferencję otworzyła Wojewoda Świętokrzyski.

Jak co roku podejmowano szereg działań popularyzujących wiedzę z zakresu prawa pracy we współpracy z **urzędami pracy**:

- 20 marca 2014r. na zaproszenie Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach zorganizowane zostało stoisko informacyjno-promocyjne OIP-Kielce na XX Powiatowych Targach Pracy;
- 29 kwietnia br. pracownicy OIP-Kielce uczestniczyli w II Koneckich Targach Pracy, zorganizowanych przez tamtejszy Powiatowy Urząd Pracy.
- 23 maja 2014r. na zaproszenie Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu przedstawiciel Okręgowego Inspektoratu Pracy wziął udział w spotkaniu z osobami bezrobotnymi. Spotkanie odbyło się w ramach kampanii prewencyjnej PIP „Zanim podejmiesz pracę” i dotyczyło omówienia praw i obowiązków pracowniczych wynikających z Kodeksu pracy oraz różnic między zatrudnieniem w ramach stosunku pracy a zatrudnieniem na podstawie umów cywilnoprawnych.

- 17 lipca 2014r. Miejski Urząd Pracy w Kielcach zorganizował Targi Pracy na Rynku w Kielcach – w targach uczestniczyli przedstawiciele Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach.
- W dniu 05.09.2014r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach zorganizował stoisko z poradami prawnymi i publikacjami PIP podczas XXIV Powiatowych Targów Pracy w Piekoszowie, których organizatorem był Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach.

W 2014r. zawiadomiono właściwe urzędy i instytucje o wynikach **317** kontroli przeprowadzonych przez inspektorów pracy (najczęściej - Urząd Dozoru Technicznego – w 54 przypadkach, ZUS – w 16 kontrolach). W **125** przypadkach kontrole przeprowadzone zostały na wniosek innych urzędów (np. 52 – na wniosek organów samorządu terytorialnego, 14 – na wniosek Policji, 7 – na wniosek Urzędu Skarbowego, 3 – na wniosek Państwowego Nadzoru Budowlanego). Ponadto 22 kontrole przeprowadzono wspólnie z innymi organami (w tym 16 – z Policją, 3 – z UDT, 1 – ze Strażą Pożarną, 1 – z Inspekcją Ochrony Środowiska, 1 – z Inspekcją Sanitarną).

Współpraca z organami nadzoru i kontroli i innymi podmiotami dotyczyła problematyki będącej w sferze wspólnych zainteresowań ww. organów i Państwowej Inspekcji Pracy. Poniżej przedstawiono przykłady współpracy z wybranymi organami.

Urząd Dozoru Technicznego

Zgodnie z porozumieniem z dnia 26.02.2013r. zawartym pomiędzy Głównym Inspektorem Pracy a Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego, Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach podejmował współpracę w zakresie działań zmierzających do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych:

- W dniu 22 maja 2014r. na Wydziale Mechatroniki i Budowy Maszyn Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach odbyło się seminarium „BEZPIECZNE MASZYNY” organi-

zowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach, Politechnikę Świętokrzyską (PŚk) i Grupę Ożarów S.A. przy współpracy z CIOP-PIB, Spółką ELOKON Polska z Warszawy i UDT O/Kielce. Partnerami przy realizacji seminarium były firmy produkujące i rozpowszechniające urządzenia bezpieczeństwa: SICK Spółka z o. o., ANRO oraz OMRON Electronics Spółka z o.o. Patronem medialnym była redakcja miesięcznika „ATEST – Ochrona Pracy”. W seminarium wzięło udział ponad sto osób, w tym pracodawcy, przedstawiciele administracji rządowej, organizacji pracodawców, stowarzyszeń, związków zawodowych, środowiska naukowego, jak również liczna grupa studentów kierunku Inżynierii Bezpieczeństwa PŚk.

- W dniu 05.06.2014r. na spotkaniu informacyjnym w ramach „Dni Bezpieczeństwa Technicznego w UDT” w Kielcach przedstawiono informacje nt. współpracy UDT i PIP na szczeblu centralnym i terenowym w świetle zawartego porozumienia. Omówione zostały wyniki działań kontrolno-nadzorczych PIP w zakresie eksploatacji urządzeń podozorowych w skali kraju oraz w OIP-Kielce, działania prewencyjne PIP oraz udział w nich UDT z zachęcaniem zakładów do udziału w tych programach. Poruszono także temat spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w przemyśle.
- W dniu 30 czerwca 2014 r. inspektorzy kieleckiego oddziału Urzędu Dozoru Technicznego przeprowadzili szkolenie w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach nt. wymagań w zakresie bezpiecznej eksploatacji urządzeń podozorowych. W szkoleniu uczestniczyło 39 inspektorów pracy.
- 17.09.2014r. miał miejsce wykład przedstawiciela OIP-Kielce w ramach „DNI BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO W UDT” na temat współpracy Inspekcji Pracy z UDT O/Kielce oraz wyników kontroli inspektorów pracy w zakresie eksploatacji urządzeń

poddozorowych. Zebranych zapoznano z działalnością prewencyjną PIP, zachęcając przy tym do udziału w programach realizowanych przez Okręg kielecki.

Centralny Instytut Ochrony Pracy

Zgodnie z porozumieniem z 7 października 2008 r. Państwowa Inspekcja Pracy i Centralny Instytut Ochrony Pracy współpracują w obszarze kształtowania bezpiecznych i ergonomicznych warunków pracy oraz kultury bezpieczeństwa pracy.

W ramach Kampanii Bezpieczeństwa CRH Polska „Bezpieczne maszyny” organizowanej wspólnie z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Kielcach, przy współudziale CIOP odbywały się szkolenia dla pracodawców, pracowników i studentów. 12 marca 2014r. do cementowni przyjechało 50 studentów III roku Inżynierii Bezpieczeństwa Wydziału Mechatroniki i Budowy Maszyn w Kielcach. Studenci zapoznali się z przebiegiem strzelań w zakładzie górniczym, poszczególnymi etapami produkcji cementu, pracą centralnej sterowni zakładu, funkcjonowaniem systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Wysłuchali też wykładów poświęconych bezpiecznej eksploatacji maszyn. Od organizatorów kampanii otrzymali komplety materiałów szkoleniowych. Przedstawiciel CIOP-PIB wygłosił referat nt. interaktywnego systemu przyswajania zasad prawidłowego doboru i użytkowania środków ochrony indywidualnej słuchu podczas podsumowania kampanii „Bezpieczne maszyny” w dniu 5 czerwca 2014r. w Cementowni Grupy CRH Ożarów w Karsach k/Ożarowa

Państwowa Inspekcja Sanitarna

Zakres współpracy obejmuje działania na rzecz ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiska pracy.

- 16.01.2013r. w Starostwie Powiatowym w Busku-Zdr. odbyło się spotkanie komitetu organizacyjnego kolejnej edycji „Festiwalu Zdrowia” z udziałem przedstawicieli OIP-Kielce i innych instytucji współpracujących

przy organizacji działań festiwalowych, w tym m.in. Inspekcji Sanitarnej. Tematem przewodnim tegorocznej edycji Forum Zdrowia i Festiwalu były choroby przenoszone przez wektory.

- 23 maja 2014r. miała miejsce krajowa narada szkoleniowa dla pracowników Oddziałów Higieny Pracy wojewódzkich stacji sanitarno epidemiologicznych zorganizowana przez Głównego Inspektora Sanitarnego w obiekcie „Leśny Dwór” w Kielcach. W szkoleniu uczestniczyło 25 pracowników PIS odpowiedzialnych m.in. za koordynowanie nadzoru nad zdrowotnymi warunkami środowiska pracy. Przedstawiciel OIP Kielce wygłosił wykład pt. „Zagrożenia i wypadkowość w przemyśle drzewnym”.
- 31.05.2014r. podczas festynu w Zespole Szkół Publicznych w Szewnie gmina Bodzechów zorganizowane zostało stoisko informacyjne i podsumowany konkurs plastyczny pod nazwą „Bezpiecznie i zdrowo”. Stoisko informacyjne PIP zorganizowane było wspólnie z Powiatowym Inspektora Sanitarnym w Ostrowcu Świętokrzyskim. W trakcie festynu przeprowadzono prelekcje na temat pracy dzieci w rolnictwie oraz wskazano przepisy prawne i procedury dotyczące zatrudniania młodocianych przy pracach lekkich.

Policja

Współpraca z Policją najczęściej dotyczy uczestnictwa w prowadzonych czynnościach kontrolnych. W 2014r. przy realizacji tematu dotyczącego legalności zatrudnienia przeprowadzono 14 kontroli przy udziale funkcjonariuszy Policji, 12 kontroli przeprowadzono na wniosek Policji.

Ponadto Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach często prowadzi działania prewencyjne przy współudziale Policji. Dla przykładu w 6 szkołach uczestniczących w programie „Kultura bezpieczeństwa” zorganizowano spotkania otwarte pod hasłem „Dzień Doradztwa i BHP”. W spotkaniach tych poza inspektorami pracy uczestniczyli przedstawiciele Policji, Ochotniczych Hufców Pracy, Ratowników Medycznych

oraz Wyższej Szkoły Prawa i Nauk Medycznych. W trakcie spotkań Okręgowy Inspektorat Pracy i partnerzy programu przeprowadzili po dwie lekcje na wybrane tematy związane z programem „Kulturą bezpieczeństwa”, organizowano stoiska informacyjne z wydawnictwami a na zakończenie odbywały się apele szkolne z pokazem medycznym i podsumowanie działań prewencyjnych.

Straż Graniczna

Współpraca ze Strażą Graniczną dotyczy głównie kontroli z zakresu legalności zatrudnienia cudzoziemców. W 2014r. przeprowadzono 2 kontrole wspólnie z funkcjonariuszami Straży Granicznej.

Prokuratura / sądy

W 2014 r. Okręgowy Inspektorat Pracy przy współdziałaniu Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach oraz Stowarzyszenia Prawników Administracji Publicznej zorganizował po raz kolejny w dniu 24.10.2014 r. **konferencję naukową na temat: „Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego”**. Celem konferencji była wymiana poglądów, opinii i doświadczeń pracodawców, pracowników, pracowników naukowo-dydaktycznych, wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, związków zawodowych, biegłych i praktyków w zakresie zagadnień dotyczących sposobu nawiązywania stosunków pracy, trybu ich rozwiązywania, zobowiązań i praw wynikających z umów o pracę, odpowiedzialności z tytułu naruszenia praw osób wykonujących pracę zarobkową oraz badawcze ujęcie problematyki pracy w ramach stosunku pracy. Do udziału w konferencji zaproszono wykładowców reprezentujących środowiska naukowe, a także praktyków - w tym reprezentujących Prokuraturę Okręgową w Kielcach. Zwieńczeniem konferencji było wydanie publikacji „Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego – część II” zawierającej wszystkie pełne opracowania uczestniczących w niej wykładowców, w tym prokuratora Prokuratury Okręgowej w Kielcach) pt. „Przestęp-

stwo udaremniania lub utrudniania czynności służbowych organom inspekcji pracy”.

W listopadzie 2014r. przedstawiciel OIP uczestniczył w spotkaniu zorganizowanym przez Prezesa Sądu Rejonowego w Kielcach, którego tematem były zmiany organizacyjne Sądu dotyczące właściwości wydziałów karnych rozpoznających sprawy o wykroczenia. W marcu bieżącego roku – z inicjatywy Okręgowego Inspektora Pracy - zaplanowane jest szkolenie dla oskarżycieli publicznych i posiłkowych występujących przed sądami w sprawach wykroczeniowych i karnych z zakresu prawa pracy.

Należy również wskazać na współpracę z prokuraturą i sądami w ramach prowadzonych kontroli:

- liczba kontroli przeprowadzonych na wniosek prokuratury – 3;
- udział inspektorów pracy w prowadzonych przez prokuraturę postępowaniach (świadkowie, biegli) – 16 - inspektorzy pracy uczestniczyli jako świadkowie w postępowaniach prowadzonych przez prokuraturę;
- udostępnianie dokumentacji kontroli na wnioski sądów pracy – 17;
- udostępnianie dokumentacji kontroli na wnioski sądów karnych – 3;

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Współpraca z Oddziałem Regionalnym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach w 2014 r. prowadzona była w kilku działaniach edukacyjnych tj. :

- W dniu 19 lutego 2014r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach zorganizował etap regionalny konkursu wiedzy pn. „Poznaj swoje prawa w pracy”. W konkursie uczestniczyło 42 uczniów z 21 szkół ponadgimnazjalnych z terenu województwa świętokrzyskiego. Partnerską współpracę w konkursie podjął m.in. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w Kielcach,
- 21 maja 2014r. w Oddziale Zakładu Ubezpieczeń w Kielcach z okazji Dnia Otwartego

ZUS dla Osób Niepełnosprawnych przedstawiciele Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach udzielali porad prawnych w zakresie uprawnień pracowniczych osób niepełnosprawnych. Stoisko cieszyło się zainteresowaniem, a wszyscy odwiedzający je otrzymali broszury PIP dotyczące prawa pracy i praw osób niepełnosprawnych.

- 18 grudnia 2014r. w sali konferencyjnej Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach odbyło się uroczyste wręczenie „Dyplomu Państwowej Inspekcji Pracy” dla małych zakładów pracy z terenu województwa świętokrzyskiego. Wraz z dyplomem każdy z zakładów otrzymał nagrodę rzeczową, ufundowaną przez ZUS, w formie dobrze wyposażonej apteczki pierwszej pomocy. Corocznie zakładanym głównym celem programu jest ograniczenie zagrożeń wypadkowych w zakładach zatrudniających do 20 pracowników

Ochotnicze Hufce Pracy

Współpraca Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach z Komendą Wojewódzką OHP dotyczy działań prewencyjnych i promocyjnych związanych z kształceniem zawodowym oraz zatrudnianiem pracowników młodocianych.

- W marcu 2014 roku w ramach programu edukacyjnego Państwowej Inspekcji Pracy pod nazwą „Kultura bezpieczeństwa” w szkołach ponadgimnazjalnych z terenu województwa (w: Starachowicach, Ostrowcu Św. Ożarowie, Sandomierzu i Busku - Zdroju), przedstawiciele OIP Kielce przeprowadzili szkolenia łącznie dla 394 uczniów na temat wybranych elementów prawa pracy i bhp. Spotkania edukacyjne prowadzone były przy współudziale przedstawicieli Policji, Ochotniczych Hufców Pracy, Ratowników Medycznych oraz Wyższej Szkoły Prawa i Nauk Medycznych i przebiegały pod hasłem „Dzień Doradztwa i BHP”. Organizowano stoiska informacyjne z wydawnictwami PIP i partnerów społecznych a na zakończenie odbywał się apel szkolny z pokazem medycznym i podsumowaniem

działań prewencyjnych. W październiku i listopadzie 2014r. odbyły się 3 spotkania przedstawicieli Okręgowego Inspektoratu Pracy i Komendy Wojewódzkiej OHP w Kielcach zrealizowane w ramach wojewódzkiego programu „Zanim podejmiesz pracę”. Założonym celem tego programu jest przekazanie młodocianym niezbędnej wiedzy z zakresu bhp i umiejętności oceny zagrożeń związanych z wykonywaną pracą. Edukacja w tym zakresie ma się odbywać w różnorodnych formach, takich jak: wykład, spotkanie z inspektorem pracy, wycieczka technologiczna z elementami bhp do wybranego zakładu pracy, pokaz ratownictwa medycznego i działań straży pożarnej.

- pod patronatem Okręgowego Inspektora Pracy w Kielcach odbył się wojewódzki konkurs pod nazwą „Sprawny w zawodzie - bezpieczny w pracy” organizowany przez Komendę Wojewódzka Ochotniczych Hufców Pracy w Kielcach. Dla 6 uczestników ufundowano nagrody rzeczowe a przedstawiciel OIP uczestniczył w komisji oceniającej wiedzę i umiejętności praktyczne uczestników konkursu.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

W nawiązaniu do Deklaracji zawartej 7 maja 2013r. pomiędzy Głównym Inspektorem Pracy a Prezesem Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uszczegółowiono zagadnienia dotyczące współpracy i wzajemnej wymiany informacji. W dniu 11.03.2014r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Kielcach miało miejsce spotkanie, Kierownictwa Oddziału Świętokrzyskiego PFRON i Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach. W ramach współpracy przewidzianej do realizacji w 2014 r. ustalono następujące działania:

- koordynacja wspólnych działań kontrolnych planowanych przez strony porozumienia u danego pracodawcy,
- podejmowanie działań w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników zajmują-

cych się problematyką osób niepełnosprawnych w obydwóch instytucjach, w tym współpraca przy opracowywaniu programów szkoleń, wymiana wykładowców, w miarę zgłaszanych potrzeb i możliwości udział w kursach i szkoleniach na zasadach wzajemności,

- wymiana wzajemnych doświadczeń w zakresie doskonalenia metod kontroli,
- wymiana informacji o problemach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych w zakresie interesującym strony porozumienia,
- wnioskowanie zmian w przepisach w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W ramach współpracy, na zaproszenie Dyrektora Oddziału Świętokrzyskiego PFRON, inspektorzy pracy nadzorujący zatrudnianie osób niepełnosprawnych wzięli udział w dwóch spotkaniach informacyjno – doradczych realizowanych w ramach projektu systemowego nt. „Ramowe wytyczne w zakresie projektowania obiektów, pomieszczeń oraz przystosowania stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach”.

Ważnym elementem współpracy prowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach w 2014r. były przedstawione powyżej wspólne konferencje dotyczące bezpieczeństwa pracy oraz zagadnień związanych z prawną ochroną pracy przeprowadzone z udziałem świętokrzyskich szkół wyższych, tj. Politechniki Świętokrzyskiej oraz Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach.

IX.

PODSUMOWANIE

I WNIOSKI.

1. Podsumowanie

Informacje ogólne

Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2014r. wskazują, że stan przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy w województwie świętokrzyskim jest daleki od oczekiwań.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach małych o zatrudnieniu do 9 pracowników - **1.649** kontroli, co stanowi 56,8% kontroli przeprowadzonych ogółem, a następnie o zatrudnieniu od 10 do 49 osób - 880 kontroli (30,3%). Kontrole prowadzone w zakładach małych zdeterminowane są faktem, iż ponad 90% podmiotów gospodarczych podlegających nadzorowi PIP na terenie województwa świętokrzyskiego, to zakłady o takim właśnie zatrudnieniu.

Najczęściej ujawnione nieprawidłowości dotyczyły: przygotowania pracowników do pracy, maszyn i urządzeń technicznych, urządzeń i instalacji energetycznych, stanowisk i procesów pracy, obiektów i pomieszczeń pracy, pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych, czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, magazynowania i składowania, transportu, wentylacji, ogrzewania i oświetlenia.

W zakresie prawnej ochrony pracy.

W 2014r. kontynuowano kontrole dotyczące **zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy**. Przeprowadzone kontrole w 103 podmiotach wykazały, że 38 z nich zawierało umowy cywilnoprawne w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy. W 65 przypadkach inspektorzy pracy nie stwierdzali nieprawidłowości. Inspektorzy pracy objęli analizą 672 umowy cywilnoprawne, wobec 126 mieli zastrzeżenia co do zasadności ich stosowania (18,75%). Skalę nieprawidłowości w tym zakresie jest większa w kontrolach prowadzonych w związku z wniesionymi skargami. Kontrole skargowe zostały przeprowadzone u 19 pracodawców. Nieprawidłowości polegające na zawieraniu umów cywilnoprawnych w warun-

kach wskazujących na istnienie stosunku pracy stwierdzono aż u 16 pracodawców.

Jak wynika z dokonanych w czasie kontroli ustaleń, pracodawcy często łączą zatrudnianie pracowników oraz zleceniobiorców, niejednokrotnie do wykonywania tego samego rodzaju prac, na takich samych warunkach. Ponadto zatrudnienie na podstawie umów prawa cywilnego jest często traktowane jako okres próbny, czas na sprawdzenie przyszłego pracownika. Jak kilkakrotnie podkreślano, zatrudnianie pozapracownicze jest traktowane przez pracodawców jako właściwe rozwiązanie dla redukcji wysokich kosztów pracy.

Działania inspektorów pracy realizujących przedmiotowe kontrole pozwoliły osiągnąć już w trakcie kontroli istotne efekty – na polecenie inspektorów pracy pracodawcy potwierdzali zatrudnienie na podstawie stosunku pracy, w miejsce zawartych umów cywilnoprawnych, kwestionowanych przez kontrolujących. Jednocześnie należy wskazać, iż brak współpracy ze strony osób wobec których inspektorzy pracy mieliby w swojej ocenie podstawy do ubiegania się o zmianę kwalifikacji podstawy ich zatrudnienia, w praktyce uniemożliwia skuteczne podejmowanie takich działań. W przypadkach gdy osoba skarżąca zastrzega anonimowość, potwierdzenie stawianych przez nią zarzutów staje się praktycznie niemożliwe.

Analiza wyników kontroli wskazuje, że zdecydowana większość przypadków umów cywilnoprawnych kwestionowanych przez inspektorów pracy, była zawarta dla wykonywania prac produkcyjnych, sprzedaży i prac w budownictwie.

Na podkreślenie zasługuje też kwestia związana z postępowaniami sądowymi, toczącymi się w związku z występowaniem inspektorów pracy o ustalenie istnienia stosunku pracy. Z doświadczeń inspektorów pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach wynika, że poza faktem, że zwykle sprawy tego rodzaju trwają przez długi czas, podkreślenia wymaga przede wszystkim rola współpracy osób, na rzecz których inspektorzy występują z powództwami.

Brak zainteresowania takiej osoby przekwalifikowaniem umowy z umowy cywilnoprawnej w umowę o pracę (niezależnie nawet od niemal oczywistego uwarunkowania takiej postawy lękiem przed utratą źródła utrzymania) praktycznie uniemożliwia skuteczne dowodzenie przez inspektorów, że strony wbrew nazwie umowy były faktycznie związane stosunkiem pracy.

Analiza zbiorczych wyników kontroli przeprowadzonych w roku 2014 wskazuje, że skala skarg dotyczących problematyki nieprawidłowego zatrudniania na podstawie umów prawa cywilnego była w analizowanym okresie ponad dwukrotnie większa niż w roku poprzednim (22 skargi wobec 9 skarg w roku 2013). Wzrost ilości skarg zgłaszanych do PIP, dotyczących problematyki zatrudnienia pozapracowniczego wynika w mojej ocenie z jednej strony z utrzymującego się na rynku trendu do zastępowania umów o pracę umowami cywilnoprawnymi – często wbrew oczekiwaniom pracobiorców, ale również z nagłośnieniem w mediach objęcia tej problematyki od roku 2013 szczególnym zainteresowaniem Państwowej Inspekcji Pracy. Jak wynika z prowadzonych kontroli nie można bagatelizować zjawiska nieprawidłowości w obszarze nadużywania zatrudnienia pozapracowniczego.

Negatywnym zjawiskiem istotnym ze względu na swój aspekt społeczny są w dalszym ciągu nieprawidłowości występujące w przedmiocie wypłaty pracownikom należnego im **wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń** wynikających ze stosunku pracy. Nic tak nie bulwersuje społeczeństwa, jak niesprawiedliwość w stosunkach pracy, szczególnie wyrażająca się w nie wypłacaniu należnych świadczeń pieniężnych. Są one bowiem podstawą bytu pracownika i jego rodziny.

Inspektorzy w wyniku przeprowadzonych kontroli wydali decyzje dotyczące wypłaty bezspornych kwot wynagrodzeń dla **1.917** pracowników, oraz polecieli naliczyć i wypłacić stosowne należności dla kolejnych **2.250** pracowników.

Dla wyegzekwowania od pracodawców należnych pracownikom kwot wydano **179** decyzji zobowiązujących pracodawców do wypłaty pracownikom wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych na ogólną kwotę – **3.813.317zł**. Na skutek zastosowanych decyzji – do końca okresu sprawozdawczego – pracodawcy **zrealizowali w całości 130 decyzji** płacowych wypłacając dla **871** pracowników łączną kwotę – **1.839.713zł** z tytułu należnych im świadczeń pieniężnych oraz częściowo zrealizowali **12** decyzji wypłacając na rzecz **35** pracowników kwotę **540 571zł**. Łączna kwota realizacji decyzji płacowych to **2 380 284zł**.

Dla uregulowania problemów naruszeń dotyczących świadczeń pracowniczych, inspektorzy pracy skierowali także do pracodawców wnioski pokontrolne o wypłacenie pracownikom wszelkiego rodzaju świadczeń, które do czasu kontroli nie były wyliczone, lecz z przepisów prawa wynikał obowiązek ich wypłaty. W wyniku zrealizowania wniosków pokontrolnych, pracodawcy wypłacili na rzecz **1.704** pracowników kwotę – **823.210zł**. Ponadto skierowano do pracodawców **87** poleceń płacowych zobowiązujących do wypłaty należnych świadczeń pieniężnych ze stosunku pracy. Pracodawcy realizując polecenie inspektorów pracy wypłacili dla **333** pracowników kwotę **394.053zł**

Tak więc do końca 2014r. w wyniku działań kontrolnych i zastosowania wymaganych środków prawnych, inspektorzy pracy wyegzekwowali od pracodawców na rzecz **2.943** pracowników różnego rodzaju należne im świadczenia pieniężne na łączną kwotę – **3.606.547zł**.

Podstawowa przyczyną ujawnionych nieprawidłowości były trudności finansowe pracodawców oraz nieznanostwo przepisów. Rządziej powodem niewypłacenia świadczenia w należnej wysokości było przyjęcie niewłaściwej metody naliczania świadczeń lub pomyłka w obliczeniach.

W dalszym ciągu praktykowane było wypłaty świadczeń pracowniczych w ratach, zaspokajając roszczeń aktualnie zatrudnionym jedynie w granicach wynagrodzenia zasadniczego. W

znacznej części majątek i konta bankowe były zajęte na skutek egzekucyjnego postępowania sądowego. W pierwszej kolejności wypłacano wynagrodzenia dla nowych pracowników, co wynikało z chęci zatrzymania ich w zakładzie. Zatrudnieni tolerowali zaległości nawet do kilku miesięcy. Skargi składali dopiero, kiedy utracili nadzieję na odzyskanie swoich należności. Takie zachowanie pracownicy tłumaczyli wizją bezrobocia i obawą przed utratą nawet tak wątpliwego źródła utrzymania.

Wyniki kontroli dotyczących przestrzegania przepisów o **czasie pracy** wskazują, iż nadal poważny problem stanowi rejestrowanie czasu pracy. W prawie 40% skontrolowanych w tym temacie zakładach stwierdzono brak ewidencji czasu pracy lub uchybienia w jej prowadzeniu. Podobna ilość nieprawidłowości stwierdzono w zakresie ustalania rozkładu czasu pracy. Ponadto do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało nie zapewnienie pracownikom dni wolnych wynikających z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, naruszenie prawa do odpoczynku dobowego i tygodniowego oraz brak zapewnienia co najmniej raz na 4 tygodnie niedzieli wolnej od pracy. Najważniejszymi przyczynami powstawania nieprawidłowości w zakresie przepisów o czasie pracy jest lekceważenie unormowań w przedmiotowym zakresie oraz często ich nieznajomość przez pracodawców, brak nadzoru nad planowaniem i rozliczanie czasu pracy, lekceważenie norm czasu pracy, jak również uchybienia zawarte w wewnętrznych unormowaniach (regulaminach pracy). Ponadto mylna interpretacja obowiązujących unormowań w zakresie przepisów dotyczących czasu pracy.

W zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Działalność Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach w zakresie nadzoru i kontroli przestrzegania przepisów i zasad bhp koncentrowała się na podmiotach o dużym nasileniu zagrożeń zawodowych, a także zakładach należących do branż, które charakteryzowały się wysokimi wskaźnikami wypadkowości oraz zapadalności na choroby zawodowe.

Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy jest jednym z podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy. W okresie sprawozdawczym inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny **35** zgłoszonych wypadków przy pracy. W wypadkach tych poszkodowanych zostało **41** osób, w tym **9** ze skutkiem śmiertelnym, a **17** osób doznało ciężkiego uszkodzenia ciała. W stosunku do roku 2013 liczba zgłoszonych i zbadanych wypadków przy pracy zmniejszyła się o 9, czyli o 20,4%. Tym samym zmniejszyła się także liczba osób poszkodowanych w zaistniałych wypadkach (mniej poszkodowanych o 8,9%). Najczęściej do wypadków dochodziło w przemyśle (62,9% zbadanych wypadków przy pracy) i budownictwie (25,7% zbadanych wypadków przy pracy). Najwięcej poszkodowanych w śmiertelnych wypadkach przy pracy (55,5%) zatrudnionych było w średnich podmiotach gospodarczych zatrudniających od 10 do 49 pracowników, natomiast 35,3% poszkodowanych w wypadkach ciężkich to pracownicy małych firm zatrudniających 9 i mniej pracowników. Wśród przyczyn zbadanych wypadków przy pracy dominowały: **przyczyny organizacyjne** (53,3%) i **ludzkie** (35,2%). Przyczyny techniczne związane z niewłaściwymi rozwiązaniami technicznymi lub wadami konstrukcyjnymi stanowiły 11,5%.

Ze względu na skalę występujących zagrożeń, ilość wypadków przy pracy i przekroczenia norm czynników szkodliwych dla zdrowia, **wzmocnionym nadzorem** objęto 3 zakłady. Najczęstsze uchybienia dotyczyły stanu technicznego obiektów i pomieszczeń pracy, stanu technicznego maszyn i urządzeń technicznych, czynników szkodliwych dla zdrowia oraz nie stosowania ochron osobistych, jak również organizacji i prowadzenia prac transportowych, w tym stanu urządzeń transportowych. Obecnie główny problem w tych zakładach stanowi znaczna liczba pracowników pracujących w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych hałasu (25,5% ogółu zatrudnionych). W wyniku kontroli pracodawcy podjęli działania korygujące i zapobiegawcze, które miały wpływ

na zwiększenie bezpieczeństwa pracowników. Wzmocniony nadzór nad zakładami pracy przynosi stałą poprawę warunków pracy.

W ramach działań długofalowych poddano analizie **zarządzanie bezpieczeństwem** w zakładach zatrudniających do 50 pracowników, w których wydarzyły się wypadki przy pracy. Stan bezpieczeństwa i higieny pracy – w szczególności obszar zarządzania bezpieczeństwem – w kontrolowanych zakładach w dalszym ciągu nie był zadawalający. Tylko część zakładów postrzega ocenę ryzyka zawodowego jako narzędzie umożliwiające określenie prawidłowych działań służących bezpieczeństwu i ochronie zdrowia pracowników. Świadczy to o niedocenianiu problemu zarządzania bezpieczeństwem – nie traktowaniu go jako narzędzia dla efektywnej prewencji wypadkowej. Zauważalny jest brak pełnego zaangażowania specjalistów realizujących zadania służby bhp – nie inicjują oni działań związanych z ciągłym doskonaleniem stanu bhp, m.in. poprzez okresową analizę zagrożeń i ocenę ryzyka, określanie i kontrolę wdrażania środków profilaktycznych, mimo ewidentnej potrzeby np. po zaistnieniu wypadków przy pracy. Brak jest skutecznej samokontroli pracodawców – zalecenia wymagające istotniejszych nakładów własnych są przeważnie wynikiem kontroli organów nadzoru – tak więc skuteczne działania pracodawców następują tylko na skutek realizacji takich zaleceń. Realizacja zaleceń pokontrolnych, możliwość konsultacji i uzyskania porad od inspektorów pracy powodowały większe dostosowanie tych zakładów do wymagań przepisów, a tym samym poprawę bezpieczeństwa pracy.

Szerokim zakresem działań objęto eliminowanie zagrożeń wypadkowych w **budownictwie**. Inspektorzy pracy w roku sprawozdawczym kontroli poddali **105 terenów budów**, na których pracę wykonywało **1.189** pracowników. Przeprowadzone w 2014 roku kontrole wykazały, że na terenie OIP Kielce prace budowlane wykonywały w zdecydowanej większości małe firmy zatrudniające od kilku do kilkunastu pracowników (mikroprzedsiębiorstwa zatrud-

nijące do 9 pracowników stanowiły 80 % skontrolowanych podmiotów). W dalszym ciągu na rynku budowlanym utrzymuje się tendencja przedkładania aspektu ekonomicznego podczas realizacji inwestycji i traktowanie zagadnień bezpieczeństwa pracy w sposób marginalny. Duże firmy zlecające prace budowlane, koncentrują swoją uwagę głównie na egzekwowaniu jakości robót i rygorystycznych terminów wynikających z umów bez szczególnego zainteresowania sprawami bezpieczeństwa pracy w podmiotach realizujących prace.

W roku 2014 najliczniejszą grupą nieprawidłowości były uchybienia związane z wykonywaniem prac z użyciem rusztowań budowlanych. Przyczyny tego stanu są praktycznie niezmiennie od lat i wynikają z faktu nierzetelnego prowadzenia montażu starych, wyeksploatowanych rusztowań zwykle typu „warszawskiego” i dokonywania odbiorów rusztowań przez nieuprawnione osoby, prowadzenia montażu przez osoby nieuprawnione oraz braku okresowych kontroli i konserwacji. Przy pracach tych występuje również problem lekceważenia zagrożeń przez pracowników oraz braku właściwej reakcji na ten stan ze strony pracodawców i osób nadzorujących prowadzone prace. Istotnym problemem jest również niewłaściwy stan środków ochrony zbiorowej lub ich brak (zabezpieczenia otworów technologicznych, klatek i przejść, niekompletne balustrady). Kondycja finansowa oraz poziom organizacyjny małych firm skutkowało również stosowaniem do prac wyeksploatowanych maszyn i urządzeń; oszczędzaniem wydatków na środki ochrony indywidualnej oraz odzież roboczą; pomijaniem obowiązku dotyczącego zorganizowania zapleczy higieniczno-sanitarnych; oszczędzaniem wydatków na szkolenia w celu nabycia wymaganych uprawnień do obsługi maszyn i urządzeń; ograniczaniem wydatków na szkolenia w zakresie bhp i opiekę lekarską. W zakresie zagadnień dotyczących środków ochrony indywidualnej główny problem było niestosowanie przez pracowników środków ochrony będących na wyposażeniu. Powyższe wynika z nieświadomości i lekcewa-

żenia zagrożeń przez pracowników oraz tolerancyjnego podejścia osób nadzoru.

Wzrasta ponadto liczba pracowników stosujących zamiast umowy o pracę inne formy zatrudnienia, tzn. umowy cywilnoprawne oraz umowy z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą na własny rachunek. W takich sytuacjach obie strony często mylnie uznają, że przestrzeganie wymogów i przepisów bhp ich nie dotyczy, co przekłada się niejednokrotnie na stan technicznego bezpieczeństwa pracy na budowie i może być przyczyną wypadków przy pracy.

W wyniku interwencji inspektorów pracy stwierdzone nieprawidłowości na terenach budów zostały usunięte. Nie mniej jednak, należy podkreślić iż specyfika prowadzonych prac budowlanych sprawia, że nie wszystkie uzyskane efekty są trwałe. Dlatego też w 2014 r. oprócz kontroli kompleksowych, inspektorzy pracy przeprowadzili równolegle 85 kontroli krótkich, nacechowanych na eliminację nieprawidłowości stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników. Ilość stwierdzanych zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników oraz wydanych środków prawnych (m.in. 57 decyzji wstrzymania prac - dot. 160 pracowników, 30 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń - dot. 67 pracowników, 27 decyzji skierowania do innych prac 69 pracowników, 198 innych decyzji z rygiorem natychmiastowej realizacji wydanych na podstawie art.108 KPA) potwierdza konieczność przeprowadzania „krótkich” kontroli. W ich wyniku wyeliminowało ujawnione zagrożenia i bezpośrednio wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa pracy.

Problematyka bezpieczeństwa na placach budów jest jedną z priorytetowych w działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach. Kontrole w branży budowlanej będą w dalszym ciągu kontynuowane i popierane działaniami prewencyjnymi, tak jak to realizowano dotychczas. Sfera działalności budowlanej rodzi bowiem ze sobą znaczne zagrożenia zawodowe i wypadkowe.

W zakresie legalności zatrudnienia.

W okresie sprawozdawczym stwierdzono szereg nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudniania i innej pracy zarobkowej. Przeprowadzono **767** kontroli w zakresie legalności zatrudnienia i które objęły swym przedmiotem **10.273** osób. Kontrole przeprowadzono u **754** podmiotów gospodarczych.

Ujawnione nieprawidłowości polegały między innymi na: zatrudnianiu bez umowy o pracę, nie potwierdzeniu w terminie warunków zatrudnienia, powierzaniu wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych w warunkach gdzie powinna zostać zawarta umowa o pracę, nie zgłoszeniu lub nieterminowym zgłoszeniu pracowników do ubezpieczenia społecznego, nieopłaceniu lub nieterminowym opłaceniu składek na Fundusz Pracy.

Najbardziej szkodliwe formy nielegalnego zatrudnienia polegające na zatrudnieniu bez potwierdzenia na piśmie rodzaju zawartej z pracownikiem umowy o pracę; zawarciu umowy cywilnoprawnej w warunkach gdzie powinna zostać zawarta umowa o pracę; nie zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego osoby wykonującej pracę zarobkową stwierdzono, podczas 68 kontroli (9,0% wszystkich kontroli). Dotyczyło to łącznie 144 osób.

Istotnym naruszeniem przepisów w obszarze legalności zatrudnienia było nie opłacanie składek na Fundusz Pracy. Przeprowadzone w roku 2014 kontrole w tym przedmiocie wykazały nie opłacanie składek przez 16 przedsiębiorców na łączną kwotę 82.946 zł dla 479 osób. Problemy z opłacaniem składek przedsiębiorcy uzasadniali brakiem środków finansowych.

Do zasadniczych przyczyn stwierdzonych naruszeń prawa należy zaliczyć między innymi: nieznaną przepisów prawa pracy, trudności finansowe związane z obciążeniami wynikającymi z zatrudniania pracowników, zawieranie z osobami fizycznymi umów cywilnoprawnych, aby uniknąć obowiązków jakie rodzi stosunek pracy (minimalne wynagrodzenie, normy czasu pracy, urlopy itp.), zatrudnianie pracowników w niepełnym wymiarze czasu

pracy, aby nie odprowadzać składek na Fundusz Pracy, powierzanie pracy osobom bezrobotnym, aby nie odprowadzać składek do ZUS i ukrywanie dodatkowych dochodów przez osoby pobierające zasiłek dla bezrobotnych.

Analizując przyczyny wykazanych nieprawidłowości wskazać należy, że główną przyczyną łamania przepisów prawa ze strony pracodawców jest chęć maksymalizacji zysków.

Przeprowadzone kontrole i podejmowane działania przez inspektorów pracy pozwoliły na uzyskanie konkretnych efektów które wykazane zostały w rozdziale „Efekty działalności kontrolnej”.

W zakresie działalności prewencyjnej

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2014r. działania kontrolno-nadzorcze wspierane były różnorodnymi działaniami promocyjno-prewencyjnymi zmierzającymi do kształtowania kultury bezpieczeństwa wśród pracodawców i pracowników i popularyzacji wiedzy na temat prawa pracy i bezpieczeństwa pracy.

W 2014r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach prowadził na terenie województwa świętokrzyskiego 3 kampanie społeczne skierowane do różnych odbiorców:

- kampanię „**Zanim podejmiesz pracę**” adresowaną do pracowników i osób rozpoczynających aktywność zawodową. Jednym z celów kampanii było zwrócenie uwagi na przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych.
- kampanię „**Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie**” skierowaną do pracowników i pracodawców prowadzących działalność w sektorach gospodarki charakteryzujących się wysokim poziomem zagrożeń zawodowych. Celem kampanii było inspirowanie do zmiany postaw dotyczących bezpieczeństwa pracy m.in. poprzez wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczną pracę wśród wszystkich uczestników procesu pracy.

- Kampanię „**Szanuj życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym**” służąca upowszechnianiu informacji na temat ochrony zdrowia i zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwach rolnych oraz bezpieczeństwa dzieci na wsi.

Ponadto realizowano następujące **programy prewencyjne**:

- program prewencyjny dla małych przedsiębiorstw „Zarządzanie BHP – prewencja wypadkowa”
- program prewencyjno-informacyjny w budownictwie
- program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej,
- program informacyjny dla zakładów usług leśnych,
- program informacyjny „Poślizgnięcia i upadki na tym samym poziomie”,
- program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa” – skierowany do uczniów i studentów,
- program prewencyjny dla mikrozakładów „Zdobądź dyplom PIP”,
- konkursy promujące pożądane postawy w zakresie ochrony pracy.

Pracodawcy uczestniczący w programach prewencyjnych wskazują, że jest to dla nich motywacja do dostosowania zakładów do obowiązujących wymagań oraz pogłębienia wiedzy na temat prawa pracy i sposobów eliminowania zagrożeń zawodowych. Uczestnicy programów doceniają możliwość poprawy bezpieczeństwa pracy przy merytorycznym wsparciu pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach. Chętnie korzystają z bezpłatnych materiałów edukacyjnych i coraz liczniej uczestniczą w bezpłatnych szkoleniach prowadzonych przez inspektorów pracy i pozostałych pracowników PIP. Dlatego też nadal będą prowadzone działania prewencyjne skierowane do ściśle określonych grup adresatów.

Wnioski

- zwracanie szczególnej uwagi na problematykę prawidłowości wypłaty pracownikom wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń.
 - nasilenie działań związanych z oceną prawidłowości zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach, w których powinna być zawarta umowa o pracę.
 - prowadzenie kontroli kompleksowych w mikroprzedsiębiorstwach (prawna ochrona pracy oraz warunki i bezpieczeństwo pracy), ponieważ w tych zakładach liczba występujących nieprawidłowości jest największa.
 - kontynuowanie działalności kontrolno-nadzorczej w tych zakładach i branżach, w których ryzyko utraty życia lub zdrowia jest najwyższe, a szczególnie w branży budowlanej (zwiększenie „krótkich kontroli” ukierunkowanych na eliminowanie bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia pracowników).
 - obowiązkowe prowadzenie kontroli sprawdzających w tych zakładach, w których warunki i stan bezpieczeństwa pracy odbiegał rażąco od wymagań przepisów (szczególnie tam gdzie wydawano decyzje: z rygiem natychmiastowej wykonalności lub decyzje z krótkim okresem ich realizacji) lub tam, gdzie wydawano decyzje płacowe (kontrole powinny mieć charakter kontroli krótkich).
 - podejmowanie kontroli w tych zakładach, w których wykorzystuje się środki rakotwórcze i mutagenne (szczególnie: placówki służby zdrowia, wyższe uczelnie techniczne i placówki oświatowe, w których środki te wykorzystuje się w doświadczeniach naukowych i badaniach lekarskich).
 - kierowanie do pracodawców informacji i pism prewencyjnych o okolicznościach i przyczynach zaistniałych wypadków przy pracy – szczególnie ze skutkiem śmiertelnym i ciężkim - zwłaszcza wypadków powtarzających się w danej branży gospodarczej.
 - propagowanie wśród pracodawców będących generalnym wykonawcą właściwych postaw wpływających na poprawę bezpieczeństwa na placach budów, poprzez przyjęcie przez nich do stosowania jednolitych standardów minimalnych wymagań wobec podwykonawców w zakresie szkoleń bhp, badań lekarskich i dodatkowych kwalifikacji.
 - przekazywanie pracodawcom informacji promujących właściwe postawy i rozwiązania organizacyjne zastosowane u innych pracodawców prowadzących podobną działalność produkcyjną, czy usługową.
 - podjęcie zwiększonej współpracy z innymi organami nadzoru nad warunkami pracy, a szczególnie z UDT, nadzorem budowlanym, Inspekcją Sanitarną oraz Strażą Pożarną w celu zwiększenia efektywności i skuteczności eliminowania zagrożeń dla zdrowia i życia w tym współpracy w działaniach prewencyjnych,
 - zintensyfikowanie współpracy z organami straży granicznej, policji, Urzędem Wojewódzkim, urzędami pracy, oddziałami zakładów ubezpieczeń społecznych i organami skarbowymi w celu zwiększenia efektywności i skuteczności walki ze zjawiskami nielegalnego zatrudnienia i nielegalnego powierzania innej pracy zarobkowej.
 - wspieranie pracodawców we wprowadzaniu systemowych rozwiązań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, które powinny zapewniać stosowanie optymalnych rozwiązań i środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.
- Realizacja zadań kontrolno-nadzorczych i prewencyjnych, możliwa będzie między innymi poprzez:
- powierzanie kontroli w zakładach o określonej specyfice, inspektorom pracy, którzy posiadają wykształcenie kierunkowe zgodne lub zbliżone do kontrolowanej problematyki i do profilu prowadzonej przez kontrolowany podmiot działalności,
 - kontrole tematyczne powinny być prowadzone na podstawie opracowanych wytycznych przy jednoczesnym zachowaniu mak-

symalnego pola swobody dla inicjatywy inspektorów pracy.

- szczegółowe analizowanie planów kontroli przedstawianych przez inspektorów pracy pod względem zasadności prowadzenia kontroli w wytypowanych zakładach pracy (powtarzające się nieprawidłowości, występujące zagrożenia, wypadkowość, skargi, terminy ostatnio prowadzonych kontroli w planowanym zakładzie, merytoryczne
- analizowanie – tam gdzie tego wymaga specyfika prowadzonej produkcji – procesów technologicznych, pod względem zachowania wymogów bezpieczeństwa pracy. Bardzo często procesy technologiczne kryją w sobie różnego rodzaju zagrożenia zawodowe i wypadkowe. Stosowane procesy produkcyjne powinny być znane inspektorowi pracy wytypowanemu do prowadzenia kontroli określonego podmiotu,
- kontynuowanie intensywnego nadzoru nad branżami i zakładami, w których występują największe zagrożenia zawodowe i wypadkowe oraz najwyższa skala naruszeń w sferze prawnej ochrony pracy (wynagrodzenia, czas pracy, budownictwo, przemysł spożywczy, prace w lasach),
- prowadzenie szerokiej działalności prewencyjnej i promocyjnej, szczególnie w małych zakładach pracy. Taka działalność - wśród pracodawców - może przyczynić się do uzyskania lepszych efektów – w zakresie przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy niż stosowanie środków prawnych, w tym represyjnych po planowanych kontrolach tematycznych,
- dalsze aktywizowanie środowiska wiejskiego do przestrzegania bezpieczeństwa i higieny pracy zarówno podczas prac polowych, jak i w zagrodach gospodarskich,
- rozwijanie współpracy z innymi organami nadzoru i kontroli oraz instytucjami zajmującymi się problematyką bezpieczeństwa i higieny pracy,

Realizacja przedstawionych założeń pozwoli na bardziej skuteczne i efektywne likwidowanie nieprawidłowości – w zakresie szero-

ko pojętej ochrony pracy, co powinno przyczynić się do zachowania wymogów prawa w najbardziej kluczowych zagadnieniach dotyczących praworządności w stosunkach pracy, w tym warunków i bezpieczeństwa pracy.